

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1912. OKTÓBER HÓ 8—9. NAP-
JAIN SÁROSPATAKON TARTOTT
ŐSZI RENDELÉS KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

RADÁCSI GYÖRGY

EGYHÁZKERÜLETI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

136. SZÁM.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTÁK DANI ÉS FISCHER A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL.

1912.

A **Tiszánineni ref. Egyházkerület** 1912. évi őszi közgyűlését október hó 8—9-én tartotta meg Sárospatakon **Fejes István** püspök és **Dókus Ernő** főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak :

Az abauji egyházmegyéből: Révész Kálmán esperes, Meczner József gondnok, Ujj János, Kovács Béla, Kovács István, Naményi Gyula, Dobozy István egyházmegyei küldöttek.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Dr. Tüdös István esperes, id. Sólyom Gyula, Halászy József, Gaal Ferenc, dr. Nagy Ferenc, egyházmegyei küldöttek.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, Elek József, Barna Gyula, Szentmártony Dániel, Szekrényessy Árpád, dr. Ambrus István egyházmegyei küldöttek.

A gömöri egyházmegyéből: Csabay Pál esperes, Buzi Márton, Hubay Lajos, Réthy Andor, Báró Ragályi Balassa Ferenc, Diószeghy Dezső, Farkas Géza egyházmegyei küldöttek.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes, Kádár Kálmán gondnok, Arday J. Dániel, Fodor György, Horváth Elemér, dr. Végh Elemér egyházmegyei küldöttek.

Az ungi egyházmegyéből: Szűcs István esperes, Komjáthy Gábor, Szőlősy Gyula, Szakal István, Németh Péter, Szabó Lajos egyházmegyei küldöttek.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, Gecsey Péter, Hézsér Emil, Ölbey János, Nagy Barna, Sebeő Gyula, Gortvay Aladár egyházmegyei küldöttek.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Dókus László gondnok, Kozma Antal, Kádár János, Tomory Pál, Bernáth Aladár, Nemes Sándor, Isépy Tihamér egyházmegyei küldöttek.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Zombory Gedő, Radácsi György, Szuhay Benedek, Czinke István, Dókus Gyula, Szalay László.

Mint a sárospataki főiskola képviselői : Dókus Gyula, Révész Kálmán, Novák Lajos, dr. Buza László, Csontos József.

A miskolci főgimnázium képviselőjében : Csorba György igazgató.

A rimaszombati egyesült prot. főgimnázium képviselőjében : Bodor István.

A felsőbb leányiskola képviselőjében : Domby László igazgató.

A kerületi tanítószék képviselőjében : Fogarassy Jenő, Gööz Ferenc, Gagyai Károly.

Mint egyházkerületi jegyzők : Radácsi György lelkész, dr. Puky Endre világi főjegyzők ; Péter Mihály, Fodor György lelkész, dr. Mitrovics Gyula, dr. Kérészy Barna világi aljegyzők.

Mint egyházkerületi ügyész : Bízony Ákos főügyész.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Fejes István püspök a helyi viszonyok ihletéből fakadó s ihletet árasztó, buzgó imádságban kérte a kegyelem istenének minden jóra segítő áldását közgyűlésünk tanácskozására eképen:

A te segedelmedért könyörgünk ó örök Isten, amidőn itt ez ősi főiskola falai közt egybesereglettünk egyházi és iskolai ügyeink intézésére és ezáltal a te szent országodnak terjesztésére.

Itt, e nagy emlékektől megszentelt helyen körülöttünk lengenek ugyan hitbéli elődeink tündöklő szellemei is, akik mind megannyi fényes napok, füstfelhők és ködök között is világosságot árasztanak utainkra; mint az egekből lenyúló tűzoszlopok, viharok között is lángot gyújtanak szíveinkben a munkára és küzdelemre: ó! de ők is, akik hiven végzett munkáik után immár megdicsőültek, csak arról tesznek bizonyosságot, hogy te ó! örök Isten, eleitől fogva megmutattad a te ítéletedet, amellyel őket is vezérletted szent munkáikban, az igaz hitnek terjesztésében, az idvezítő tudományok ápolásában megáldottad és a századok harcain és viharain át, im anyaszentegyházad és ez ős falak rendületlen megállásával, küzdelmeiket megdicsőítetted.

E megdicsőült lelkek nyomaiba lépve, itt állunk mi is előtted ó! mi kegyelmes Istenünk! egyik kezünkben építő eszközeinkkel, másik kezünkben védő fegyvereinkkel, az égre tekintünk és hozzád esedezünk: ó! mutasd meg nekünk is a te eleitől fogva való ítéletedet és légy segítségünkre a te erősítő, világosító szentlelkeddel e mostani nehéz időkben, hogy megálljunk utaidban, ne csüggedjünk harcainkban! Add Uram, hogy közelebb ezt az ősi intézetet, amelyet az idők hullámozó változásai nehéz próbák elé juttattak, akképen vezérelhessük, hogy ez tovább is változatlanul szolgálhassa az igaz emberi míveltséget és a te dicsőségedet!

Add Uram! hogy minden egyéb dolgainkban is keressük és találjuk is meg te általad mindazt, ami hasznos, ami üdvös úgy embertársaink javára, mint anyaszentegyházunkra és a te szent országod dicsőségére. Ámen.

2. Ugyancsak Fejes István püspök napirend előtt mély meghatottsággal emlékezett arról a mérhetetlen gyászról, a mellyel az istenség beláthatatlan bölcsesége szeretve tisztelt főgondnokunk hitvesi szívét próbára tette.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Napirend előtt fájdalmas szívvel emlékezem meg arról a gyász-esetről, amely Főgondnok urunk öméltóságát tavaszi közgyűlésünk után, június 16-án érte, amidőn szeretett élettársát elvesztette.

A gyászos eset hírül vétele után úgy a magam, mint egyházkerületünk nevében kifejeztem ugyan öméltóságának a legmélyebb részvétünket; de mégis ezt az összejöveteletünket tartom alkalmasnak arra, hogy fájdalmas érzéseinknek kifejezést adjunk és egyszersmind az elhunyt felejthetetlen úrnő emlékezetét megújítsuk.

A gyászjelentés szerint: Kiscsoltói Ragályi Ilona, Dókus Ernőné, keresztyéni példás türelemmel viselt hosszú szenvedéseit követő szívszélhűdésben hunyt el Tátraszéplakon, életének 53-ik, házasságának 35-dik évében.

Eltemettetett a családi sirboltban Ragályon június 18-án.

Egy szép, drága és kedves élet így tört össze oly korán, így végződött be oly hamar. Fájdalmunkat ez teszi oly súlyossá, gyászunkat és emlékezésünket oly szomorúvá.

Igaz, hogy maga a családi kiválóság is, a mely ős idők óta egyházunkért lángoló elődökre emlékeztet, méltóvá tenné az elhunytat fájdalmas és kegyeletes megemlékezésünkre; de a jelen esetben a mellett oly egyéni nemes tulajdonságokkal megáldott nő elvesztéséről van szó, a ki a mint életében ellenállhatatlan tiszteletre ragadta lelkeinket, úgy elköltözése után is felejthetlenné tette magát közöttünk.

Nagy műveltség, fenkölt szellem. a mely irói működésben is nyilvánult, a társadalom széles körében: jóság, kegyesség, szeretet, a mellyel, mint az ég harmatja, áldást hintett a családban kedvesei közt, az egyházban, melyért áldozott, — nemcsak tiszteltté és szeretetté, de kiválóvá is tették őt egész egyéniségében. Isten kegyel-

mének gazdagsága tündöklött rajta, a szívben és lélekben kedves nőn.

Ezt a kiválóságot csak egy múlta felül a megboldogultban. Mindnyájan tudjuk, hogy évek óta megvolt sebezve szive és életének legszebb korában, életkedvvel eltelve bár, mint a bűgő galamb, sebeit szárnyával eltakarva, elvonúltságban kellett szenvednie. De nagy szenvedéseit nagy lélekkel, Istenben vetett rendületlen hittel, kezében a bibliával és imádságos könyvével tűrte és viselte az utolsó pillanatokig; nekem azért úgy tetszik, hogy a szenvedések idején ez a lelki nagyság tette őt nemcsak kiválóvá, hanem most már megdicsőültté is. A szenvedések útján ment be ő is az ő dicsőségébe.

Isten kegyelméből, az ő áldásaként, ezt a nőt birta hitvesül a mi szeretett főgondnokunk. Tudom, hogy vesztésében bánata megoszthatatlan; de fogadja el mégis tőlünk résztvevő könnyeinket, a melyekkel most egész egyházkerületünk mellé áll és Istenhez vigasztalásért esedezik megsebzett szívére.

Az az Istenben bízó hit, a mely a szenvedésekben megdicsőítette hű kedvesét, onnan a túlvilágból hasssa át most a Méltóságod fájdalmas szívét is, hogy csüggedetlenül folytassa ezentúl is nemes munkáit közöttünk. Ha azt a fájdalmat, a melyet kedvesének hosszúságos szenvedése idején, titkon hordozott szívében, épen ez a nemes munkálkodás enyhítette meg; — úgy mostani fájdalmát is ugyanez a szent dolgokkal való foglalkozás tegye elviselhetővé. Jól tudja Méltóságod, hogy kegyes lelkű hitvese milyen boldogan nézte ebben a működésében. Legyen úgy tovább is. Nézzen tovább is a túlvilágból, a túlvilág kincseiért, az Isten országáért folytatott munkáira!

Az örökélet reménységében, a melyért mindnyájan fohászkodunk, legyünk hívek mindhalálig az Istentől ránk bízott szolgálatainkban. Isten erősítse, Isten vigasztalja meg Méltóságodat!

Felejthetetlen hitvesének, a mi drága asszonyunknak, legyen áldott emlékezete közöttünk!

Oda fenn pedig a magasságban, a hova a nemes lélek felszállott, áldja meg őt az a jó Isten, a kiben úgy bízott, örök idvességel, örök dicsőséggel!

Felkérem az egyházkerületi közgyűlést, hogy *Ragályi Ilona* emlékezetét külön gyászlapon örökítsük meg mostani jegyzőkönyvünkben.

Egyházkerületi közgyűlés a szív teljességéből fakadó s a szívek mélyéig ható kegyeletes megemlékezést egész terjedelmében jegyzőkönyvébe igtatja, mint saját érzelmeinek is hű tükörét s szeretve tisztelt főgondnokának emberileg alig értékelhető és mérsékelhető gyászához a csapásokban is bölcs és jó Isten támogató kegyelmét kéri.

3. Dókus Ernő főgondnok a szép számban megjelent gyűléstagokat s az egyházi és iskolai ügyeink iránt nemesen érdeklődő közönséget szívélyes szavakkal üdvözölvén s a tárgysorozatban felsorolt ügyek iránt való buzgó érdeklődésre kér vén,

a közgyűlést megnyitottnak jelentette ki.

4. A gyűlési tagok névsora felolvastatván,

a megjelentek a jelen közgyűlésre igazoltattak s Csoma József, Br. Vay Elemér, Papszász Lajos, Huszthy Béla, Bónis Aladár, Bornemisza László, Stépán László, Minaji István, Kérészy Barna, Léway József, Szent-Imrey Gyula s Becske Bálint bejelentett s igazolt elmaradása tudomásul vétetett.

5. *Dókus Ernő* főgondnok — elnöki előterjesztések címen — egész hazai ref. egyházunkra s egész nemzeti irodalmunkra nézve örvendetes eseményként említi fel azt a legmagasabb kitüntetést, a melyben Ő felsége *Dr. Baksay Sándor* dunamelléki püspököt, a főrendiház tagját „*egyháza, a közügyek és az irodalom terén kifejtett sok évi buzgó és eredményekben gazdag működésével szerzett érdemei elismeréséül*“ — életének 80-dik évfordulóján — a Ferencz József-rend nagy keresztjének adományozásával részesítette. — Indítványozza, hogy a méltó kitüntetés feletti örömeinek adjon egyházkerületi közgyűlésünk jegyzőkönyvi kifejezést s a legfelsőbb figyelemmel kitüntetett férfiunak, egyházunk s irodalmunk kiváló büszkeségének küldje meg tiszteletteljes szerencsekívánatait.

Egyházkerületi közgyűlésünk minden tagja mélyen át lévén hatva azoknak az érdemeknek nagy jelentőségétől, a melyekkel *Dr. Baksay Sándor*, mint tudós, író és egyházfő isten-áldotta tehetségeivel a maga nevét egyre tiszteltesebbé, országossá s egész ref. egyházunk dicsekedésévé öregbítette: — lelkesülten hozzájárul szeretett főgondnokának benső érzésektől sugalmazott indítványához s hálával a Gondviselés iránt, hogy *Dr. Baksay Sándorral* nemzetünket és ref. egyházunkat megajándékozta s az ő nemzetboldogító és egyházépítő munkarejét, 50 évi lelkészi szolgálat küzdelmei között, egész a kegyelni idő határáig fokozódó mértékben megtartotta és gazdagította, — Őt sokszorosan megérdemelt legfelsőbb kitüntetése alkalmából s áldásos életének 80-dik évfordulóján örvendező érzésekkel s testvéri szeretetének teljességével köszönti s dús élte alkotására a minden áldás és kegyelem Atyjának további megkülönböztető szeretetét kéri.

6. Ugyancsak Dókus Ernő főgondnok folytatólagosan jelenti, hogy egyházkerületünk elnöksége *Dr. Berzsényi Jenő* dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerületi felügyelőt magas bizalmi állásába való beigtatásakor egész egyházkerületünk nevében testvéries szerencsekívánatokkal üdvözölte s bemutatja a beigtatott felügyelőnek Kemenessömjénben f. év. szept. 3-án kelt levelét, amellyel az üdvözlétért leghálásabb köszönetét nyilvánítja.

Egyházkerületi közgyűlés az elnökség eljárását helyesléssel és köszönettel veszi tudomásul s *Dr. Berzsényi Jenő* dunántúli egyh. kerületi ág. hitv. ev. felügyelőnek egyházzvédő és egyházépítő munkájához s magas bizalmi állásának egész prot. egyházunkra nézve áldásos viseléséhez jegyzőkönyvileg is szerencsét kíván.

7. Ugyancsak főgondnok ur fájdalmasan ecsetelvén azon veszteséget, amely egyházkerületünket és sárospataki főisko-

lánkat Debreczeni Bertalan egykori egyházkerületi világi főjegyző, majd tanácsbíró és főiskolai jogigazgatónak f. évi július hó 21-én történt halálával sujtotta s szép szavakban ecsetelvén mindazon érdemeket, melyeket Debreczeni Bertalan eme tisztos állásaiban veleszületett hitbuzgóságával, anyaszentegyházunk iránti lelkesedésével, szorgalmával, bölcsességével szerzett, indítványozza, hogy a Debreczeni Bertalan emlékéét jegyzőkönyvünk lapjain is örökítsük meg.

Egyházkerületünk közgyűlése a Debreceni Bertalan halálát súlyos veszteségnek tekinti, és a midőn mind azon becses munkálkodására, melyeket évek hosszú sorozatán át egyházkerületi világi főjegyzői, tanácsbírói és főiskolai jogigazgatói működésében kifejtett, hálás kegyelettel gondol vissza, — érdemeit jegyzőkönyvében megörökíti, kívánva, hogy a hű munkás az Ur előtt is találja meg jutalmát.

8. Ugyancsak főgondnok ur az elnöki jelentések során, mély részvétellel és meghatottan emlékezik meg azon súlyos veszteségről, amely egyházkerületünket s egyetemes egyházunkat *Buza János* sárospataki főiskolai nyug. tanár, sárospataki egyházi főgondnok, alsózempléni egyházmegyei tanácsbíró, zsinati és sárospataki főiskolai gazdasági választmányi tag halálával sujtotta. Szép vonásokkal festi a Buza János működését, melyet úgy is, mint előadótanár s mint országon ismert tankönyvíró, úgy is, mint anyaszentegyházunk hű fia, minden jóért és szépért lelkesülő szívvel, szóval és tolla, megszűnés nélkül, mindnyájunk tiszteletére és hálájára érdemesen kifejtett, amely közhasznú működése mellett derült kedélyének, emberszerető lelkének sok ezrek szeretetére is érdemessé tette magát. Indítványozza azért, hogy a Buza János szép, harmonikus életének érdemeit jegyzőkönyvünk lapjain s áldásos emlékéét szívünkbe zárva őrizzük meg.

Egyházkerületünk közgyűlése mély megilletődéssel hallgatja főgondnok ur szavait, s mint sötétségben a kigyuló csillagfény mellett újra látjuk a táj szépségeit, épenugy egyház-

kerületünk közgyűlése előtt is megelevenedik még egyszer a Buza János szép, áldásos életének képe. Egyházkerületünk a Buza János 35 éves tanári működését soha meg nem hálálhatónak ítéli, és e tekintetben tanubizonyságul hívja fel azon sok-sok ezreket, akik az ő lábainál ültek, vagy tankönyveiből merítették az ismereteket. Egyházkerületünk közönsége, legnagyobb részét volt tanítványainak serege, édes érzésekkel gondol vissza a világos eszü, a páratlan előadó művészettel rendelkező, a gyermeki szívet értő, s azért melegen lelkesedő tanárra, de édes érzésekkel gondol vissza a férfiura is, ki a realis, a hideg ismeretek köréből ideális magaslatoakra is tudott emelkedni. részint az anyaszentegyházunk igazaiért való lángolás, tetrekészség, fáradhatlan munkálkodás által, részint mint gazdag kedéllyel rendelkező, szeretetre méltó ember. Halála azért nagy vesztesége egyházkerületünknek, egyetemes egyházunknak s a magyar közmívelődésnek. Nagy, elévülhetlen érdemeit, midőn jegyzőkönyvünk lapjain megörökítjük, emlékét szívünkbe zárva fogjuk megőrizni.

9. Az elnöki jelentések kapcsán ugyancsak főgondnok úr megemlékezik *Homoki Antal* kisgejőci lelkésznek, az ungi egyházmegye 19 éven át főjegyzőjének haláláról.

Egyházkerületünk közgyűlése fájdalmas érzésekkel veszi *Homoki Antal* kisgejőci lelkész, az ungi egyházmegye 19 éven át volt lelkészi főjegyzőjének halálát. A munkás lelkész és egyházmegyei tisztviselő érdemeit, aki sárospataki főiskolánk hálájára is méltóvá tette magát, — jegyzőkönyve lapjain megőrzi, kérve Istent, hogy soknemű fáradozásaiért találjon jutalmat az Egekben.

10. Ugyancsak elnöki előterjesztések címen *Fejes István* püspök részletesen tájékoztatta a közgyűlést az elnökségnek

azokról a lépéseiről, amelyeket a sárospataki főgimnáziumi államsegély gyorsabb és nagyobb részletekben való kiutaltatása végett tett, a melyeknek sikerével azonban maga az elnökség sincs megelégedve. Megemlékezett egyszersmind a lelkészi fizetések folyamatban lévő rendezéséről is, a melyre nézve — ez időszerint — a korpótlék alapján való segítség van előtérben a kormány körében. Erdemileg méltatja ezt a törekvést s aggodalommal néz a fontos kérdés további fejlődése elé.

Egyházkerületi közgyűlés a püspöki tájékoztatást köszönettel veszi tudomásul, az elnökségnek mindkét kérdést további buzgó szeretetébe ajánlja.

11. Olvastatott az állandó szavazatbontó bizottságnak a megüresedett egyházkerületi hivatalokra beadott szavazatokról felterjesztett 3 rendbeli (1912. aug. 27., szept. 28., s okt. 5-diki) jelentése, a melyek végeredménye a következő:

1. *Egyházkerületi világi főjegyzővé* megválasztatott az első szavazással *Dr. Puky Endre* abaujtorna-vármegyei alispán s abauji egyh. m. főjegyző 290 szavazattal.

2. *Világi aljegyzővé* két izbeni szavazással *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéd 275 szavazattal.

3. *Lelkészi aljegyzővé* szintén két izbeni szavazással *Fodor György* perkupai lelkész s tornai főjegyző 189 szavazattal.

4. *Zsinati világi pótképviselővé* szintén két izbeni szavazás mellett *Dr. Kovács Gábor* szerencsi közjegyző 224 szavazattal.

5. *Egyházkerületi tanítói képviselővé* az első szavazással *Gagyai Károly* olaszliszkai tanító.

6. *Jogakadémiai tanári képviselővé* kétizbeni szavazás mellett *Dr. Buza László* sárospataki jogtanár 236 szavazattal.

Egy. ker. közgyűlés a szav. bontó bizottság jelentése alapján *Dr. Puky Endrét* megválasztott világi fő-, *Dr. Kérészy Barnát* megválasztott világi al-, *Fodor Györgyöt* megválasztott lelkészi aljegyzőnek, *Dr. Kovács Gábort* megválasztott zsinati világi pótképviselőnek, *Gagy*

Károlyt megválasztott tanítói s *Dr. Buza Lászlót* megválasztott jogakadémiai tanári képviselőnek jelenti ki s felhívja a megválasztott jegyzőket a törvényes eskü letételére

12. *Puky Endre* fő-, *Dr. Kérészy Barna* és *Fodor György* aljegyzők a hivatalos esküt letévén, az elnökség és a közgyűlés által a többi megválasztottakkal együtt szívélyesen és a jövőjükhöz fűződő legszebb reményekkel üdvözöltettek.

A megválasztottak közül *Puky Endre* az egyházközségek presbiteriumainak irántok tanúsított bizodalját hálás szavakkal megköszönvén s magát és mindnyájukat az egyházkerület ügyeinek szolgálatára lelkesen felajánlván, széküket a közgyűlés asztalánál — annak üdvözlő tetszésnyilvánítása között — elfoglalták.

13. A szavazatbontó bizottság javasolja, hogy a szavazattal egyik vagy másik állásra nézve adósságban maradt egyházközségek u. m. *Barka, Bező, Damak, Fulókércs, Mád, Miglész, Nekézseny, Palágy, Pácin, Tusa, Zemplénagárd* — a szokott módon elmarasztalandók.

Egyházkerületi közgyűlés a nevezett egyházközségekkel szemben a szokott marasztaló eljárás eszközzésére az érdekelt egyházmegyét felhívja.

14. Elnökség — tekintettel a tárgysorozatban jelzett bírósági ügyekre

felhívja a bíróság tagjait, hogy ma délután (okt. 8.) 3 órakor a gyűlésteremben tartandó bírósági ülésen megjelenni szíveskedjenek. A közgyűlés tagjait pedig figyelmezteti, hogy a bírósági ügyek letárgyalása után a közgyűlés folytatni fogja tanácskozásait.

15. Olvastatott *Ragályi Béla* felsőborsodi egyházmegyei gondnoknak sárospataki főiskolai igazgató-tanácsosságáról és

egyházkerületi lelkészképesítő bizottsági tagságáról lemondó levele.

*Méltóságos és Főtiszteletű Püspök Ur!
Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!*

A folyó 1912-ik év folyamán már két ízben jutottam oly helyzetbe, hogy elfoglaltatásom miatt a sárospataki főiskolai igazgatótanács fontos üléseiről elmaradni voltam kénytelen; és ugyanezen okból a lelkészképesítő vizsgálatokon sem jelenhettem meg.

Nehogy ezen elmaradásokból a főiskola érdekeire s általában a közügyre a legkisebb hátrány is háramoljék: a sárospataki főiskola igazgatótanácsosi és a lelkészképesítő bizottsági tagsági állásaimról ezennel lemondok, s a belém helyezett bizalmat hálásan megköszönve, mély tisztelettel kérem a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlést, hogy ezen lemondásomat kegyesen elfogadni, és az ekként megüresedett sárospataki főiskolai igazgatótanácsosi, valamint a lelkészképesítő bizottsági állások betöltésére a választást megejteni méltóztassék.

Mély tisztelettel maradok
Balajt, 1912. augusztus 5.

alázatos szolgáljuk

Ragályi Béla
f.-borsodi ref. e. m. gondnok.

Egyházkerületi közgyűlés a lemondó levélből is örömmel győződött meg arról, hogy Ragályi Béla urat az egyházi és iskolai ügyek szolgálatában — az ő közismeretű lángoló buzgósága és ügyszeretete mellett — csak rendkívüli körülmények hátráltathatják és hogy az ő kötelességtisztelete példaadásként is fentartandó egyházi és iskolai intézményeink körül: e meggyőződésében az elnökség és az egész közgyűlés a legmelegebb szeretettel és bizalommal felkérte őt — lemondásának szóbeli ismétlése után még fokozottabb melegséggel és ragaszkodással — bizalmi állásának további megtartására s azokban a további lelkes és példa-

adó kitartásra és buzgólkodásra; végül általános örvendezéssel és hálás köszönettel vette tudomásul, hogy a közszeretben és tiszteletben álló férfiú — az elnökség és közgyűlés többszörösen felhangzó kérelmére — lemondását visszavonta.

16. Olvastatott *Bodor István* nyugalomba vonult rimaszombati főgimn. tanár következő levele:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Habár nyugdíjigényem véglegesen még ma sincs elintézve, mindazáltal kötelességemnek tartom bejelenteni, hogy f. év szeptember 1-ső napjától kezdve nyugalomba lépek.

Életemnek ezen utolsó előtti fordulópontján nem mulaszt-hatom el, hogy hálás köszönetemet ki ne fejezzem úgy a sárospataki főiskola, mint a főtiszteletű egyházkerület iránt. Az elsőnek azért, mert gyermekkoromtól kezdve ennek kebelén táplálkoztam és szívtam magamba nemcsak az elemi, de a felsőbb tudományokat is és mert e főiskola tanárai tanítottak meg engemet arra, hogy nem elég szaktudással lépni át a tanterem küszöbén, de oda kell vinni hön érző szívünket is, hogy ennek melegétől a tudományágaknak sokakra nézve dermesztő jéghegye ne csak elolvadjon, hanem üdítő harmatcseppekké váljék azon virágok számára, melyek az ártatlan gyermeki szívben s a reményekkel teljes ifjúi lélekben fakadnak.

De hátateljes köszönet illeti meg részemről a tiszáninneri ref. egyházkerületet is, mely nem feledkezett meg rólam, sőt azon megtisztelő bizalomban részesített, hogy zsinati pótképviselővé s a középiskoláknak az egyházkerületi közgyűlésen való egyik képviselőjévé megválasztani kegyeskedett.

Midőn e megtisztelő bizalomért ismételten hálás köszönetemet fejezem ki, tisztelettel jelentem, hogy a fenti oknál fogva e megtisztelő bizalmi állásokról ezennel lemondok.

Magamat továbbra is becses jóindulatukba és emlékezetükbe ajánlva, kiváló tisztelettel vagyok

Rimaszombatban, 1912. aug. 20.

A főtiszteletű egyházkerületnek

alázatos szolgája

Bodor István.

Egyházkerületi közgyűlés hálásan ismeri el, hogy Bodor Istvánban a régibb szabású református tanárok egyike lép le a munkásság teréről, aki egész szívvel és lelkével tudta szeretni hivatását s növendékeivel való bajlódásában meg tudta találni azt a jutalmat, amit aranyakban kifizetni nem lehet. Köszönettel hosszú, buzgó s eredményes működéseért, áldások között bocsátja őt el a munkamezőről s nyugalma éveihez Isten áldását kéri.

Zsinati póttagi és egyházkerületi képviselői helyének betöltésére a szavazást — a törvények értelmében — elrendeli s a szavazatok beadásának határidejéül f. év dec. 1-ét tűzi ki, amely időre a szavazatok a püspöki hivatalhoz lesznek beküldendők.

17. Az egyetemes konvent 19—1912. sz. felhívása alapján az 1913. január 1-től kezdődő új cyclusra küldendő konventi tagok megválasztása válván szükségessé,

egyházkerületi közgyűlés teljes bizodalommal eddigi konventi képviselői iránt, őket az 1913. január 1-től 1915. december 31-ig terjedő új cyclusra konventi képviselőkkül ismételtten s egyértelműleg megválasztja; és pedig: lelkészi rendes tagokkül: Radácsi Györgyöt és Kérészy Barnát, világi rendes tagokkül Meczner Bélát és Ragályi Bélát; lelkészi póttagokkül Révész Kálmánt és Bálint Dezsőt, világi póttagokkül: Meczner Józsefet és Dókus Gyulát s a választásról az egyetemes konventet e jkvi pont felküldésével értesíti.

18. A lelkészképesítő bizottság beterjeszti a folyó évi június és október havában tartott vizsgálatokról felvett jegyzőkönyveit a következőkben:

Jegyzőkönyv

a tiszáninneni ref. egyházkerület I. lelkészképesítő vizsgai bizottságának
Sárospatakon, 1912. június 24-én tartott üléséről.

Fejes István püspök és Dókus László egyházmegyei gondnok elnöklete alatt jelen vannak: Révész Kálmán és Csabay Pál esperesek, Czinke István egyházkerületi tanácsbíró, bizottsági tagok, Radácsi György, Novák Lajos, Rohoska József, Marton János theol. tanárok, Nagy Béla theol. dékán; utóbbi úgy is, mint jegyző.

1. Elnöklő püspök szívesen üdvözlőlvén a megjelent bizottsági tagokat, fájdalommal jelenti, hogy főgondnokunk ez alkalommal nem jöhetett el a lelkészi vizsgákra, ama súlyos csapás miatt, mely őt b. e. nevének nemrég történt elhunytával érte; indítványozza, hogy a vizsgáló bizottság jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétét e fájdalmas gyászeset alkalmából. Jelenti továbbá, hogy a most kezdődő vizsgákon való társelnöksésre Meczner Béla egyházmegyei gondnokot kérte föl, ki azonban nem érkezvén meg, társelnökül Dókus László egyházmegyei gondnokot kéri föl. Jelenti végül, hogy Ragályi Béla egyházmegyei gondnok egyéb elfoglaltsága miatt a mostani vizsgákon nem vehet részt.

Vizsgáló bizottság e jelentéseket tudomásul veszi s mély részvétének ad kifejezést ama nagy veszteség fölött, mely főgondnokunkat sújtotta és szívből kívánja reá Isten vigasztaló áldását.

2. Elnöklő püspök megállapítja, hogy az I. lelkészképesítő vizsga előadója, az új tanulmányi és vizsgálati rend értelmében, mostantól kezdve a theol. dékán lesz; ugyanazért fölhívja Nagy Béla theol. dékánt, hogy a vizsga előkészítéséről szóló jelentését tegye meg. — Nagy Béla dékán jelenti, hogy az I. lelkészképesítő vizsgára 1911. októberében főtiszt. püspök úr jóváhagyása mellett a következő tételek tűzettek ki házi írásbeli dolgozatok számára: a) egyházi beszéd szövegéül I. Ján. II. 17. v.; b) tudományos értekezés tárgyául az ószöv. írásmagyarázat köréből: „A Példab. könyve I—IX. fejezeteinek általános méltatása s a VII. fejezet részletes magyarázata“; c) az újszöv. exegesisből: „Az I. Kor. VIII., X., XI. ff. magyarázata, fordítással és történeti bevezetéssel“; d) a ker. hittanból: „a keresztségről szóló róm. kath., lutheránus és református egyházi tan bírálatos ismertetése“. A szükséges házi

dolgozatokat május első napjaiban minden IV. éves hittanhallgató beadta, vagyis beadtak 13 egyházi beszédet, 10 újszöv. és 3 ószöv. értekezést. — A zárthelyi írásbeli vizsgára 14 végzett hittanhallgató jelentkezett; egy közülök már tavaly volt IV. éves theologus, de abszutóriumot csak ez év júniusában szerzett. A zárthelyi írásbeli vizsga tételei a következők voltak: a) június 22-én d. e. egyházi beszéd-vázlatot kellett írni Péld. III. 27. alapján; b) aznap d. u. pedig újszöv. i biblia tanulmányt ily címen: „a deuteropaulinus levelek egyházfogalma“. E dolgozatokat mind a 14 jelölt elkészítette. — Novák Lajo, Radácsi György és Rohoska József szaktanárok jelentik, hogy ők a reájuk eső házi és zárthelyi írásbeli dolgozatokat megbírálták s azokat elfogadhatóknak találták. — Ezek alapján Nagy Béla dékán jelenti, hogy szóbeli vizsgára jelentkezett, illetőleg bocsáttatik 14 végzett hittanhallgató, u. m.: 1. Vitkay Bertalan, 2. Szinyéry György, 3. Ujlaky Lajos, 4. Ujlaky Ferenc, 5. Szepesi Pál, 6. Bakó Péter, 7. Tóth Jenő, 8. Kőszeghy Gábor, 9. Györy Kálmán, 10. Janka Péter, 11. Szőke István, 12. Sárközy Lajos, 13. Kása Ferdinánd, 14. Fekete István.

Tudomásúl vétetik.

3. Tárgyaltatik Csorba Dezső és Molnár László ideiglenesen kibocsáttott segédlelkészek kérvénye, kik az 1910—11-ik iskolai évben voltak IV. éves theologusok, azonban hiányzó kollokviumaikat még mindig nem pótolták s így abszutóriumot nem szereztek. Kérésök oda irányúl, hogy ha szeptemberben megszerzik a végbizonyítványt, az ősszel esetleg tariandó rendkívüli lelkészsképesítő vizsgára bocsáttassanak.

Bizottság kimondja, hogy ha Csorba Dezső és Molnár László szeptember hó első napjaiban lekollokválnak s végbizonyítványaikat szept. 5-ig az Elnökségnek bemutatják: vizsgájok iránt az Elnökség fog — belátása, illetőleg tetszése szerint — intézkedni.

4. Tárgyaltatik dr. Visegrády János sátoraljaujhelyi keresk. iskolai tanár, volt piarista-tanár kérelme az iránt, hogy szeptember hóban tehessen külömbözeti vizsgát; mert betegsége miatt a mostani vizsgára nem tudott elkészülni.

Bizottság kimondja, hogy abban az esetben, ha szeptemberben egyébként is lesz rendkívüli lelkészi vizsga, dr. Visegrády János is előállhat a különbözeti vizsga letételére.

5. Tárgyaltatik Trócsányi Dezső segédlelkész, kolozsvári egyetemi hallgató az iránti kérelme, hogy szeptemberben tehesse le a II. lelkészképesítő vizsgát; mert ő május végén tevén le a tanári alapvizsgát, a lelkészi vizsgára nem tudott kellőképen elkészülni.

Bizottság kimondja, hogy Trócsányi Dezső kérését is csak oly feltétellel teljesíti, ha szeptemberben rendkívüli vizsga tartatik; írásbeli dolgozatainak beadására szept. 1-ig kap határidőt.

6. Radácsi György egyházkerületi főjegyző jelenti, hogy az új tanulmányi és vizsgálati rendben megállapított bizonyítvány-mintákat úgy az I., mint a II. vizsga számára 100—100 példányban kinyomatta; az ilyen bizonyítványokért eddig a főiskola pénztára kapott 2—2 koronát; azt kérdi főjegyző: fenutartassék-e ez a gyakorlat ezután is? s általában intézkedést kér a vizsga- és bizonyítvány-díjak beszedését és elosztását illetőleg.

Bizottság kimondja, hogy a vizsgadíjakat úgy az I., mint a II. vizsgánál és a különbözeti vizsgánál is, az illető bizottsági jegyző köteles beszedni s az egyházkerületi pénztárba beszolgáltatni; szóbeli vizsgára csak az a jelölt állhat, aki a vizsgadíjat befizette; a bizonyítványdíjakból 2 K a főiskolai pénztárt, 3 K pedig az illető bizottsági jegyzőt illeti. Minthogy a napidíj a vizsgáló bizottság küllagjai számára 10 koronában van megállapítva, kimondatik, hogy a tanárokat is ennyi napidíj illeti meg.

7. Tárgyaltatik az a kérdés: minthogy az új tanulmányi és vizsgálati rend szerint csak két osztályzat lesz, u. m. képesített és jelesen képesített, hogyan állapítandó meg a jelesen képesítettség fokozata?

Bizottság megállapítja, hogy mivel mostantól kezdve az egyházi szónoklatból is osztályzatot kell adni s így az I. vizsgán 7 tanjegy fog szerepelni: az, akinek 5 jelese és 2 jója van, még jelesen képesítettnek minősítendő.

8. Ezek után kezdetét veszi a szóbeli vizsga, a 2. pontban leírt sorrendben. (Az egyes vizsgák eredményét lásd a Naplóban!)

Kmf

Fejes István,
püspök, biz. elnök.

Nagy Béla,
dékán, biz. jegyző.

Jegyzőkönyv

a II. lelkészképesítő vizsgálatról
— Sárospatak, 1912. június 25—27. —

Elnökök: Fejes István püspök s Meczner Béla h. főgondnok.
Jelenlévők mint az I. vizsgálaton.

1. Fejes István püspök felhívására Radácsi György bizottsági jegyző jelenti, hogy a II. lelkészképesítési vizsgálatra 26 segédlelkész jelentkezett, nagyobb részben olyanok, akik ezelőtt 2 évvel tették le az első vizsgálatot, részben pedig olyanok, akik 1910. szeptember, illetőleg december havában vizsgáztak. Mindezek a házi dolgozataikat kellő időben beadták s azokat a szaktanárok megbírálták, valamint a zárthelyi dolgozatokat is, amelyeket éppen ma délelőtt készíttettek.

Házi dolgozatképpen fel kellett dolgozniok 12 szentírásbeli részletet gyakorlati írásmagyarázatúl s egyháztörténeti értekezésül a következő tételt kellett megfejteniök: *Sinai Miklós a magyar és erdélyországi reformáció története 1564-ig c. művének ismertetése és bírálata*. — Zárt helyi dolgozatuk tétele volt: „*A presbyterium állandó közigazgatási teendői egy év folyamán*“.

Bizottsági jegyző jelentését a bizottság tudomásúl veszi s kimondja, hogy a szeptember és december hóban vizsgázottaknak a bizonyítvány csak a teljes két év leteltével adatik ki s amennyiben elébb akarnák kivenni, arra az érvényesség kezdete hivatalosan feljegyeztetik

2. A szaktanárok az írásbeli dolgozatok értéke felől tevén jelentést, a gyakorlati theol. tanára szerint valamennyi dolgozat elfogadható a szóbeli vizsgálat alapjául; az egyháztörténet tanáraé szerint azonban *Kató István* munkálata a mértéké nem ulti meg.

Bizottság a jelentéseket tudomásul veszi s *Kató István* kifogásolt dolgozatát — az új tanulmányi és vizsgálati szabályzat 12. §. értelmében kiadja Czinke István bizottsági tagnak átnézés végett, hogy a bizottság két bírálat összevetése folytán döntsön felette, tekintettel nevezettnek egyéb dolgozataira is.

3. A „jelesen képesítettség“ feltételei kérdésbe tétetvén a II. vizsgálatra nézve is,

bizottság kimondja, hogy — miután a II. vizsgálaton csak 5 tantárgy szerepel, itt jelesen képesítettnek csak azt minősítheti, akinek az egyes tantárgyakból tiszta jeles érdemjegye van, vagy legfőlebb egy jó érdemjegye a jelesek között.

4. A szóbeli vizsgálatnak semmi akadályja sem lévén többé, a jelentkezettek az általuk meghatározott sorrendben kihallgattattak s vizsgálatuk eredménye a lelkeszi bizonyítványok könyvébe hivatalosan bejegyeztetett. Vizsgálatra bocsátatott a 2-ik napon *Kató István* is, miután *Czinke István* bizottsági tag nevezett s.-lelkész írásbeli dolgozatát — egyéb dolgozataira való tekintetből — elfogadhatónak nyilvánította.

A szóbeli vizsgálat eredménye az írásbeli jegyek bejegyzésével együtt a következő:

1. Nagy Sándor, képesítettett,
2. Cseh József, „
3. Nyerges Ferenc, „
4. Séra Lajos, „
5. Sólyom Ferenc, jelesen képesítettett
6. Szabó Károly, képesítettett,
7. Kőműves Sándor, jelesen képesítettett,
8. Ivanics Bertalan, képesítettett,
9. Csiszár Imre, „

10. Enyedi Andor, jelesen képesítettet,
11. Eötvös Ferenc, képesítettet,
12. Pataky Sándor, „
13. Keresztlessy László, jelesen képesítettet,
14. Páhy József, jelesen képesítettet,
15. Kóródy Andor. képesítettet,
16. Juhász Imre. „
17. Torró Miklós. „
18. Kató István „
19. Várady Pál, egyházjogból javító vizsgálatra utasított,
20. Szarka Gyula, képesítettet,
21. Antalfy Gyula, „
22. Solymosi József, „
23. Molnár Ferenc, „
24. Bodnár Lajos. „
25. Kovács Lajos, „
26. Horváth István, „

5. A vizsgálat befejeztetvén, az eredmény a behívott és megjelent s.-lelkészek előtt kihirdettetett, akik részéről Páhy József mondta az elnökségnek s a bizottságnak a vizsgálat folyamán tapasztalható jóságukért köszönetet és tett ígéretet jövőendő pályájuk és hivatásuk megbecsülésére, amit az elnökség és bizottság jó néven fogadván és szeretetteljes intelmekkel viszonzván,

elnökség a bizottság iránti elismeréssel s kitartó buzgóságának megköszönésével a bizottsági ülést — a tagoknak az elnökség iránt nyilvánítt tisztelet-kifejezései között — bezárta.

6. A bizonyítványkönyv, valamint a jegyzőkönyv az elnökség és a bizottsági tagok aláírásával

hitelesített s az egyes bizonyítvány-példányok az újabb tanulmányi és vizsgálati rend értelmében a püspök és főjegyző által aláíratlak.

Jegyzette Sárospatakon, 1912. június 27.

Fejes István
püspök,
bizottsági elnök.

Radácsi György,
e.-ker. főjegyző.
mint bizottsági jegyző.

Jegyzőkönyv.

Az 1912. október hó 27-én Sárospatakon tartott lelkészképzésügyi első vizsgálat jegyzőkönyve.

Jelenvannak Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Révész Kálmán, Csabay Pál, Czinke István, Meczner Béla, Ragályi Béla, Dókus László, Radácsi György, Rohoska József, Nagy Béla, Marton János és Novák Lajos, ez utóbbi mint előadó és jegyző is.

1. Fejes István püspök szívesen üdvözli a teljes számmal megjelent lelkészi vizsgálati bizottság tagjait, a vizsgálati bizottság működését megnyitottnak nyilvánítja és felhívja a theol. dékánt, mint bizottsági előadót előterjesztéseinek megtételére.

2. Előadó előterjeszti, hogy a mai rendkívüli vizsgálaton egy javító, Kőszeghy Gábor és három egész vizsgás: Csorba Dezső, Molnár László és Simon Ernő fognak előállani, kik közül a két elsőnek még júniusi rendes vizsgálatuk alkalmával megengedettett az előállítás, Simon Ernőnek azonban nincs még engedélye.

Vizsgálati bizottság Kőszeghy Gábornak, Csorba Dezsőnek és Molnár Lászlónak megengedi a vizsgálatra való előállást, Simon Ernőre nézve azonban külön kíván határozni.

3. Előadó előterjeszti, hogy Simon Ernő a jogakadémia elvégzése után lépett a theologiai pályára s azt nehéz családi és anyagi körülmények közt is épp most végzi be s vizsgálatra való bocsátását itt említett nehéz helyzete, előhaladt kora és sikeres tanulmányi előmenetele teszi megengedhetővé és indokolttá s erre őt a tanári kar melegen ajánlja.

Vizsgálati bizottságunk ámbár szabályszerűen csak úgy engedhetné meg Simon Ernőnek a jelenlegi vizsgálatra való előállást, ha ezért már júniusban folyamodott volna; mindazonáltal az előadottakra való tekintetből kivételesen megengedi neki a vizsgálatot, anélkül azonban, hogy ebből a tényből jövőre hasonló eljárásnak alapot teremteni kívánna.

4. Előadó előterjeszti, hogy Nagy Béla és Marton János tanárok egy-egy tankönyvet szeretnének kinyomatni, hallgatóik és a lelkészvizsgáló bizottság rendelkezésére bocsátani és pedig Nagy Béla a ker. hittant, Marton János a ker. egyháztörténelmet; szándékukat a theol. tanári kar is támogatja. Azonban, minthogy ők a nyomdai költségek fedezésére képtelenek, arra kéri a theol. tanári kar által is melegen pártolva a lelkészvizsgáló bizottságot, hogy az egyházkerületi közgyűlésen a már 1888-ban megígért 600 korona segély megnyeréseért benyújtandó kérvényeiket hathatós támogatásban részesíteni, — sőt tekintettel a változott viszonyokra, lehetőleg odahatni méltóztassék, hogy nagyobb mértékű segélyezésben részesüljenek.

Vizsgáló bizottságunk felhívja a nevezett tanárokat, hogy sajtókész dolgozataikat adják át a theol. tanári karnak s ha az azokat ajánlani fogja: semmi akadály sem lesz annak, hogy számukra a szokásos egyházkerületi segély rendelkezésükre bocsáttassék.

Kmf.

Fejes István
püspök, biz. elnök.

Jegyzette:
Novák Lajos,
theol. dékán, jegyző.

II. Lelkészképesítő vizsgálat.

(Az előbbinek folytatása.)

1. *Radócsi György* bizottsági jegyző jelenti, hogy II-ik lelkészképesítési vizsgálatra egy javító és két rendes és egész vizsgálatot kérő s.-lelkész jelentkezett. Az utóbbiak közül *Trócsányi Dezső*, a kolozsvári egyházközségben püspöki rendelkezés alatt álló s.-lelkész, már júniusban jelentette az akkori vizsgálatról való kényszerült elmaradását s így vizsgálatra bocsátása előtt nincs semmi akadály; a másik, *Tókos Károly* aggteleki s.-lelkész csak szept. 23-án kelt folyamodványában kérte a vizsgálatra való felvételét, reá nézve a bizottságnak tehát most kell döntenie.

Bizottság — tekintettel arra, hogy Tókos Károly 2 évvel ezelőtt szeptemberben tette le az

első vizsgálatot s így neki a szeptemberben tartandó 2-ik vizsgálatához joga van — mindhárom jelentkezőt szóbeli vizsgálatra bocsátja.

2. Jelenti továbbá bizottsági jegyző, hogy *Visegrádi János*, akinek az egyházkerületi közgyűlés már 1911. őszén megengedte a külömbözeti vizsgálat letevését, de ez ideig akadályozva volt e szándéka megvalósításában, szintén most jelentkezett a külömbözeti vizsgálat letevésére.

Bizottság *Visegrádi János* sátoraljauhelyi s.-lelkésztől a külömbözeti vizsgálatot felveszi.

3. Előbb a javító, majd a külömbözeti vizsgálatra jelentkezett s végül a 2 egész rendes vizsgát tevő bocsáttatván szóbeli vizsgálatra, — azt valamennyien sikeresen kiállották a következő eredménnyel:

Várady Pál az egyházjogból jó érdemjegyet kapott s így részére a bizonyítvány *képesített* minőséggel kiállított.

Visegrádi János a külömbözeti vizsgálat tantárgyaiból szintén *képesítettnek* bizonyult.

Trócsányi Dezső *jelesen képesítettnek*, *Tókos Károly* *képesítettnek* minősítettvén, részökre a bizonyítvány a minősítés értelmében kiállított s az eredmény részletesen a bizonyítványok könyvébe ígattatott s ez a bizottság tagjai által aláíratott.

4. Elnökség az eredményt az illetőknek kihirdettette s őket a jövő pályájuk kitarató szeretetére buzdítván, atyai áldások között elbocsátotta.

5. A vizsgálat véget érven, elnökség a tagok buzgóságának megköszönése mellett

a vizsgálati ülést bezárta s a bizonyítványok az illetőknek kiállítottak.

Jegyzette:

Fejes István
püspök,
bizottsági elnök.

Radácsi György,
egyházkerületi főjegyző,
mint bizottsági jegyző.

Egyházkerületi közgyűlés, a bizottság működése itánt való elismerésének kifejezése mellett, a felterjesztett jegyzőkönyveket egész terjedelmükben jegyzőkönyvébe igtatja.

19. Lelkészi főjegyző előterjeszti, hogy *Novák Lajos* theol. tanár a *konfirmációi kátét* elkészítette s azt a felkért bírálók átnézték és megbírálták. Javasolja, hogy bizonyos elvi jelentőségű szempontok hozatala végett, halasztassék ez az ügy az egyh. ker. jövő évi tavaszi közgyűlésére.

Egyh. ker. közgyűlés a halasztó indítványt határozattá emeli.

20. Az alsóborsodi egyh. megye meleg pártolással beterjeszti a diósgyőr vasgyári fiókegyházközségnek önállósítását tárgyazó iratait azon kérelme kapcsán, hogy a nagym. vallás-és közoktatásügyi miniszter keressék meg az egyh. kerületi közgyűlés által az iránt, hogy a 80395—912. sz. a. kelt leiratával kilátásba helyezett 400 K. államsegélyt emelje fel 1000 koronára, mert másként a hivek szegénysége és csekély száma miatt kivihetetlen az anyásítás

Egyházkerületi közgyűlésünk teljes mérvben átérezvén a diósgyőri vasgyári egyh.-közs. törekvésének fontosságát, fölkéri az elnökséget, hogy személyesen is járjon el a miniszteriumban s igyekezzék oda hatni, hogy nevezett egyházközségnek kilátásba helyezett 400 K. államsegélye 1000 K.-ra emeltessék fel.

21. A dunántúli ág. ev. egyházkerület f. évi augusztus 28—29. napján tartott közgyűléséből az iránt keres meg bennünket, hogy támogassuk abbeli állásfoglalását, hogy az állam a protestáns egyház püspökeinek személy-járandóságát legalább azon összeg: 60.000 K. erejéig utalványozza ki, a melyet fog adni a legujabban Hajdudorogon szervezett görög-katholikus püspökség személyi díjazására.

Közgyűlésünk az 1848. évi 20. t-c-ben lefektetett elvekből kifolyólag ezen állásfoglalást jogosnak és a testvéregyház ez iránti törekvését támogatásban részesítendőnek tartja.

Azonban egyházunk önkormányzati szelleme azt a megoldást inkább indokolja, hogy püspökeink személyi javadalmának az említett mértékig tiszteletdíj címén való kiegészítéséhez szükséges összeget az állam a ref. egyház egyetemének az államsegély megfelelő felemelése útján bocsássa rendelkezésére, amely azután önkormányzati úton, saját hatáskörében intézkednék a püspökök személyi járandóságainak megfelelő tiszteletdíjjal való fölemelése iránt.

Elhatározza tehát, hogy ily irányú országos mozgalom irányítására kéri fel az egyetemes konventet és e célból jelen határozatot oda felterjeszti és erről a megkereső testvér egyházkerületet értesíti.

22. Őszi egyházkerületi közgyűlésünk 4. sz. határozatában szükségesnek tartván a belmissiói munkálkodásnak a maga részéről való ellenőrzését, sőt a belmisszió egész ügyének vezetését és irányítását, felkérte püspök urat, hogy az eszpereseket és az egyházmegyei lelkészértekezletek elnökeit, mint egyházkerületi küldöttséget hívja össze s az elnöklete alatt tartandó értekezleten vétesse tárgyalás alá az alapszabályokat oly módon, hogy azokba a belmisszió egyházmegyei irányítása beilleszthető legyen s ugyanazon értekezlet adjon javaslatot arra nézve is, hogy miként volna szervezendő az egyházkerületi lelkészi értekezlet is, amelynek fő célja épen az lehetne, hogy az egyházkerület területén folyó belmissziói munkákat felülvizsgálja s az egyházkerületet azokról időről-időre tájékoztassa.

E tárgyban, szeptember 26-án a püspök úr elnöklete alatt tanácskozott küldöttség beható tárgyalás után a következő felterjesztést intézi az egyházkerületi közgyűléshez:

Elnökség felhívja a bizottságot, hogy az egyházkerületi tavaszi közgyűlés 4-ik jegyzőkönyvi pontjának 1. alpontjában foglalt kérdésekben, t. i. a belmisszió egyh.-

megyei irányítása s az egyházkerületi lelkészértekezlet szervezése tárgyában készítse el megállapodásait.

Bizottság beható tárgyalás után a következő felterjesztést intézi az egyházkerületi közgyűléshez:

1. Az egyházmegyei lelkészértekezletek vagy egyesületek alapszabályaiban többé-kevésbé benne foglaltatnak a belmissiói célok, eszmék, irányok és törekvések, de kívánatos, hogy kifejezetten hivatassék fel a figyelem mindazokra, a mik a belmissió körébe tartoznak, hogy eleje vétessék a bizonytalankodásnak, sőt tévelygésnek, amely nem egyszer már is jelentkezett. E tekintetben nyilvánvaló dolog, hogy a belmissiói munkakör bizonyos intézmények létesítésére irányuló tartozik lenni s épen azért: egyházi jellegű olvasó-körök, ifjúsági s nő-egyletek és énekkarok szervezésével kell a munkát megkezdeni, — ezek mellett a vallásos felolvasások tartása, vallás-erkölcsei iratok kiadása s terjesztése, szegények, árvák gondozása, szegények tisztességes eltemetése, — vasárnapi iskolák beállítása, vagy az ismétlő iskoláknak vallás-erkölcsei tekintetben megfelelő vezetése s irányítása a belmissió feladata, — kerülvén mindazokat az alakulásokat s eljárásokat, amelyek szektáskodásra, a gyülekezeti élet széttagolására, a bibliával való visszaélésre vezetnek s így a hitnek gyöngyítését idézhetik elő. A gyülekezetnek s gyülekezeti tagok anyagi jólétének előmozdítására irányuló munkák is a belmissió körébe tartozván, a szövetkezetek, gazdasági egyletek szervezésében, kertészet s szőlőművelés ápolásában, mértékletességi munkák gyakorlásában is kifejtendő a belmissió, hogy a fellendülés elérhető legyen.

Hogy pedig a helyi viszonyoknak leginkább megfelelő belmissiói munka folytattassék mindenhol, felhivandók az egyházmegyéek, hogy minden egyes gyülekezetre vonatkozólag lelkészértekezleteiken állapíttassák meg — az illetékes lelkész s presbitérium véleményének előzetes kikérése mellett — a folytatható s folytatandó belmissiói munkát s minden évben jelentés adandó be a végzett munkáról a lelkészértekezletre, amely gondosan beszámol az egyházmegyei közgyűlésnek.

A lelkészek elsősorban kötelesek a belmissiói mun-

kákat végezni s gondoskodni arról, hogy a munkák ékesen és szép renddel folyjanak.

II. Az egyházkerületi lelkészértekezlet szervezése kimondandó már ez alkalommal s tagjai volnának a kerületbeli összes lelkész-jellegű egyének, az érdeklődő világi férfiak oly módon, hogy szólási joggal bírnának. Szavazati joguk csak az egyházmegyei lelkészértekezlet elnököknek s az egyházmegyei lelkészértekezleteknek a kerületi lelkészértekezletre kiküldött képviselőinek, a kiknek száma általában 2 volna, ezen felül pedig minden 25 lelkész után 1—1 tag.

A kerületi lelkész-értekezlet minden évben egy gyűlést tartana, amelyen számbavétnének az egyházmegyékben történt belmissiói munkák s azok eredményei az egyházmegyei jelentések alapján s irányt szabna a továbbiakra nézve, — a maga jelentését pedig felterjeszténé a kerületi közgyűlésre.

Szervezete a kerületi lelkészértekezletnek oly módon volna megállapítható, hogy lenne elnöke s alelnöke, továbbá 2 jegyzője, — mindenik a kerületi értekezlet alkotó tagok sorából választva. A választás szólhatna 3, esetleg 6 évre. — Rendtartási szabályzatát maga alkotná meg. — Minden állás tiszteletbeli jellegű, amelyért fizetés nem jár.

Egyházkerületünk közgyűlése, midőn a belmissiói bizottság jegyzőkönyvében foglalt javaslatot elvileg egész terjedelmében elfogadja, egyuttal azzal a felhívással teszi le azt az egyházmegyék lelkészértekezleteihez, hogy e javaslatokkal legközelebbi közgyűléseiken tüzetesen foglalkozzanak.

23. Olvastatott a sárospataki főiskolai igazgatótanás 1912. szept. 12-én tartott ülésében hozott 7. sz. határozata, mely szerint a *Zoványi Jenő* akadémiai tanár alkalmaztatása iránti javaslattételre az akadémiai széket felhívta.

Tudomásúl szolgál.

24. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 23. (a) számú határozatával a beterjesztett esperesi jelentések kiadása mellett véleményadásra hívta fel a pénzügyi választmányt a tekintetben, hogy felszabadítható-e az egyházkerületi pénztár az egyes lelkészeknek, tanítóknak, illetve maguknak az egyházközségeknek fizetett különböző járandóságok alól?

A pénzügyi választmány véleményes javaslata szerint a hivatkozott határozatunkban felvett valamennyi járulék olyan, amely sem be nem szedhető, sem az illető egyházmegyére át nem hárítható, amit az egyházkerület mint további intézkedést nem igénylő körülményt tudomásul vesz.

25. Az egyházak tulajdonát képező, valamint az *egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmául szolgáló ingó és ingatlan javak kezelésére vonatkozó szabályrendelet-tervezetre* az egyházmegyék megtevéen a maguk észrevételeit s közgyűlésünk e módosításokat 1911. őszi egyházkerületi gyűlésünk 24. jkv. pontjában elfogadván;

a módosításoknak a szabályrendeletbe beillesztésére Fodor György egyházkerületi papi aljegyzőt; átnézésére, sajtó alá rendezésére s függelékül az egyházkerületi jegyzőkönyvbe lendő beillesztésére Radácsi György egyházkerületi papi főjegyzőt kéri fel. Az így kinyomtatott szabályrendelet az 1913. év január 1-én lép életbe. (Lásd a Függelékben !)

26. Dr. Finkey Ferenc --- tavaszi gyűlésünk 24. sz. határozata értelmében — a Szabályrendeletek gyűjteményét egészen egybeállítva s megfelelő bevezetéssel és tárgymutatóval ellátva az egyh. ker. lelkészi főjegyzőnek átadta. Egyh. ker. főjegyző az átvett gyűjteményt a közgyűlésnek bemutatja.

Egyh. ker. közgyűlés a dr. Finkey Ferenc volt világi aljegyző sok fáradságot igénylő s

önzetlenül vállalt munkáját hálás elismeréssel fogadja s a gyűjteményre nézve az 1911. évi tavaszi gyűlés 104. sz. határozatát megújítja, azzal a pótlással, hogy a gyűjtemény minden lelkésznek s minden egyházmegyei és egyházkerületi világi tisztviselőnek is megküldendő.

A szétküldésre egyh. ker. közgyűlés a lelkési főjegyzőt kéri fel.

27. Az alsózempléni esperes pótló jelentést terjeszt fel a polgári községeknek az egyházközségekhez való beosztása tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést elfogadja s annak jelen jkvének függelékébe való kinyomatását elrendeli.

28. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 27. sz. a. határozattal, az Egyetemes konvent 238–1911. számú felhívása folytán az egyházmegyék jelentését a keblükben lévő társ, leány, fiókegyházak jellegéről és a közöttük lévő jogviszonyról, jelen közgyűlésünkre tette át, felhíván az ügy előadóját, hogy az összes jelentéseket dolgozza fel s az Egyetemes Konvent által kívánt táblázatos kimutatást készítse el. E szerint:

a) Az abauji egyházmegyében van a 72 anyaegyház mellett 5 társ, 13 leány és 14 fiókegyház. Az egyházmegye határozata szerint emez egyházaknak az anyaegyházakhoz való jogviszonyát ujabban szabályozni nem kell, mert az egyházmegye ezt a viszonyt már évekkel ezelőtt rendezte.

b) Az alsóborsodi egyházmegyében a 46 anyaegyház mellett van egy társ, 3 leány s 1 fiókegyház. Az egyházmegye részletes jelentést is csatol arról, minő jogviszonyban vannak emez egyházak illetékes anyaegyházaikkal.

c) A f.-borsodi egyházmegyében a 49 anyaegyház mellett van 2 társ, 5 leány, 2 fiókegyház és 10 szórvány. Ez egyházaknak az anyaegyházakhoz való jogviszonya az E. T. I. t.-c. 10. §-ának b. c. d. e. alapján rendezve van.

d) A gömöri egyházmegyében van a 45 anyaegyház mellett 10 társ, 26 leány, 5 fiókegyház, 13 szórvány. Ez egyházak jellege, az egyházmegye jegyzőkönyve szerint, a közöt-

tük és az anyaegyházaik között fenálló egyezség, illetőleg jogviszony alapján állapított meg.

e) A tornai egyházmegyében a 16 anyaegyház mellett van 3 társ, 11 leány, 4 fiókegyház és 22 szórvány. A jogviszony rendezve van.

f) Az ungi egyházmegyében a 39 anyaegyház mellett van 9 társ, 8 leány, 27 fiókegyház és 176 szórvány. A mi a jogviszonyt illeti, az egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban 1912. ápril. 22-én tartott ülése jegyzőkönyve szerint, ez az egyházmegye minden egyházában rendezve van, részint írásba foglaltan, részint régi gyakorlat alapján.

g) Az alsózempléni egyházmegyében a 62 anyaegyház mellett van 5 társ, 8 leány, 9 fiókegyház, 4 missiohoz csatolt egyház és 107 szórvány. Az anyaegyházak és a melléjük beosztott társ, leány, fiók egyházak között rendezve van a jogviszony.

h) A f.-zempléni egyházmegyében a 29 anyaegyház mellett van 15 társ, 10 leány, 27 fiók és 50 szórvány, a homonnai missiói egyházhoz beosztott s négy járásra terjedő szórványokon kívül. Ez egyházmegyéből minden részletre kiterjedő jelentés érkezett arról, hogy a társ, fiók, leányegyházak és anyaegyházaik között miképen van rendezve a jogviszony, részint írásba foglalt egyezség, részint régi gyakorlat alapján?

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi, az egyházkerület kebelében levő egyházak jellegéről szóló táblázatos kimutatást jelen közgyűlésünk jegyzőkönyvében Függelék gyanánt kinyomatni elrendeli s azt az Egyetemes Konventre is felterjeszti.

29. Az egyházmegyék, tavaszi egyházkerületi gyűlésünk jegyzőkönyvének 36. sz. határozatára jelentik, hogy a *missiói bizottságot* következőképen alakították meg.

1. Abauj: Révész Kálmán esperes, elnök, Oláh Péter, Naményi Gyula s Gönczi Gábor esperesi missiói lelkész.

2. Alsózemplén: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, elnök. Hézsér Emil, Ölbey János, Nagy Barna, Gortvay Aladár.

3. Felsőborsod: Vadászy Pál esperes, Ragályi Béla gondnok, elnök, Botos József, Szuhay Benedek, Bárczay László.

4. Gömör: Csabay Pál esperes, elnök, Ruzskay Gyula, Czinke István lelkészi, Diószeghy Dezső, Farkas Géza világi tagok.

5. Torna: Ragályi Géza esperes, Kádár Kálmán gondnok, elnök. Szabados László, Fodor Géza tagok, ez utóbbi ugyanis, mint a bizottság jegyzője.

Tudomásul szolgál.

30. A homonnai, bodrogszentesi, bacskai, minaji, jenkei és vámoslucskai missiói lelkészek fizetésének tavaszi közgyűlésünk 38. pontjában kilátásba helyezett rendezése ügyében

felhívja egyh. ker. közgyűlésünk az érdekelt egyházmegyéket (alsó, felsőzempléni és ungi egyházmegyék), hogy szerezzék be, illetőleg készíttessék meg a nev. missiói lelkészek díjleveleit vagy azok új tervezetét s ezeket megfelelő átnézés után véleményes jelentéssel terjesszék fel egyházkerületünk tavaszi közgyűlése elé.

31. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk 43. sz. határozatával megbizta Révész Kálmán abauji esperest, hogy a feketehegyi imaházban a templomi szolgálat rendjére nézve igyekezzék megállapodást létesíteni a merényi ág. ev. egyházközséggel és egyuttal igyekezzék a fürdőtulajdonossal lelkészeink számára a tátraí fürdőben már megajánlott kedvezményeket kihasználtni.

Révész Kálmán esperes kimerítő jelentéssel ad számot eljárásáról, miszerint a merényi ág. ev. egyház a f. év március 17-én VII. alatt hozott közgyűlési határozatával biztosította azt, hogy a nevezett ingatlanon épült imaház használatához a ref. fürdővendégek, az ág. ev. fürdővendégekkel minden tekintetben teljesen egyenlő jogokkal birjanak.

A svéd-norvég stílusban épített igen csinos fatemplom, mely állítólag 60 ülő és 60 álló helyet ad, csaknem egészen készen van és a jövő évi júliusban felszentelésre vár. Temp-

lomi szolgálat rendjére nézve, tekintettel a fő fürdőidényre és az ott időző protestáns vendégek felekezeti megosztására, az a megállapodás jött létre, hogy julius utolsó előtti és augusztus első vasárnapján református, julius utolsó vasárnapján pedig evangélikus istentisztelet fog tartatni.

A beszolgáló ref. lelkész részére a fürdő-tulajdonostól javadalmazásra nincsen remény, mivel a fürdő tulajdonosa egy izraelita vallásu egyénekből álló debreceni részvénytársaság. Az évi két ref. istentisztelet azonban minden nehézségek nélkül ellátható lesz, vagy a fürdőben tartózkodó, vagy az e célra kiküldött eperjesi missiói, esetleg más kerületünkbeli lelkész által, amely utóbbi esetben az illető lelkész utiköltsége és napidija, amint az már az idén is történt, az egyházkerületi pénztárból lenne fedezendő.

Közgyűlésünk köszönetet mond az abauji esperes buzgó és eredményes közbenjárásáért, a létesült megállapodást a maga részéről is örömmel fogadja és azt megerősíti és kijelenti, hogy a beszolgáló ref. lelkész utiköltségét és napi-diját az egyházkerületi pénztárból fedezni fogja.

Óhajtandónak tartja közgyűlésünk, hogy a merényi ág. ev. egyháznak az említett egyenlő templomi használatot biztosító határozatát az illetékes tiszáninneri ág. ev. egyházkerület is megerősítse és azért azt jelen jegyzőkönyvi kivonat mellett oly megkereséssel teszi át az említett ág. ev. egyházkerülethez, hogy az így megerősített okmány egyik példányát egyházkerületünk levéltárának megküldeni sziveskedjék.

Végül lelki örömmel veszi tudomásul az esperesi jelentés azon részét, hogy Iglófüreden is eredménnyel járó mozgalom indult meg egy protestáns imaház építése iránt.

32. Olvastatott a theol. akadémiák új tanulmányi és vizsgálati rendjének életbeléptetése tárgyában kiküldött egyh. ker. bizottság következő jelentése és ahhoz csatolt felterjesztése az egyházkerület számára.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Hivatkozással a tavaszi közgyűlés 52. számú határozatára, van szerencsénk teljes tisztelettel jelenteni, hogy e határozatban kitűzött feladatunknak, Sárospatakon, 1912. év szeptember hó 26-án tartott bizottsági ülésünkben eleget tettünk, amennyiben a sárospataki theol. tanárkar-nak, a theologiai akadémiák új tanulmányi és vizsgálati rendjének életbeléptetésére vonatkozó javaslatát tárgyalás alá vettük, ennek folyamán megállapítottuk a theol. aka-démiák tanulmányi rendjének életbeléptetésére vonatkozó módosításokat és intézkedéseket s mindezek alapján elkészítettük és tisztelettel idemellékeljük az egyházkerüle-tünk által az egyetemes konventre felterjesztendő jelentés szövegét.

Kiváló tisztelettel

Sárospatak, 1912. szeptember 26.

Révész Kálmán

biz. előadó.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent!

A theologiai akadémiák új tanulmányi és vizsgálati rendjének sárospataki theol. akadémiánkban történt életbeléptetéséről, nevezett theol. akadémia tanári karának a főiskolai igazgatótanács és egyházkerületi közgyűlésünk által elfogadott javaslata, illetőleg jelentése alapján az alábbiakban teszünk jelentést.

Az új tanulmányi rend életbeléptetése átmenetileg már az elmúlt 1911—12. tanévben megtörtént, a folyó 1912—13. tanévtől kezdve pedig állandó jelleggel a következő módon történik.

Ami először is a 183—1911. sz. konventi határozatban különösen kiemelt gyakorlati theologiai oktatást illeti, a tanulmányi rend 12. e. pontja alatt foglalt, „a cura pastoralis és a belmissió terén a II., III. és IV. éven hetenként egy estén és egy délután tartandó gyakorlatoknak“ életbeléptetésétől egyelőre el kell tekintenünk, mert a mi theol. akadémiánkon nem áll rendelkezésre oly munkatér vagy berendezkedés, ahol a szaktanár a theologusokkal a cura pastoralist és belmissziót gyako-

rolhatná s általában a mi viszonyaink között nem láthatjuk lehetőnek a gyakorlati theologia tanárának és növendékeinek a gyülekezet életébe és a gyülekezeti tagok lelki gondozásába való intézményes beavatkozását.

Tekintetbe véve még azt is, hogy az egyházjogtant, melyet a theologusoknak a gyakorlati theologia tanára tanított eddig, már a múlt iskolai évtől kezdve egyik jogakadémiai tanár adja elő, a gyakorlati theologia tanulmányi rendjét, váltogató (két éves) beosztással a következőleg állapítottuk meg:

Első év.

I-ső félév.

Bevezetés a cura pastoralisba	(I. év.)	1 óra
Homiletika --- --- --- ---	(II. év.)	2 „
Homil. seminárium --- ---	(II. év.)	1 „
Liturgika --- --- --- ---	(III. év IV. év.)	3 „
Gyak. bibliamagyarázat ---	(III. év IV. év.)	1 „

Heti óraszám : 8 óra

II-ik félév.

Homiletika --- --- --- ---	(II. év)	2 óra
Homil. seminárium --- ---	(II. év)	1 „
Katekhétika --- --- --- ---	(III. IV. év)	3 „
Gy. bibliamagyarázat --- ---	(III. IV. év)	1 „
Gy. theol. seminárium ---	(III. IV. év)	1 „

Heti óraszám : 8 óra

Második év.

I-ső félév.

Bevezetés a cura pastoralisba	(I. év)	1 óra
Homiletika --- --- --- ---	(II. év)	2 „
Homil. seminárium --- ---	(II. év)	1 „
Cura pastorális --- --- --- ---	(III. IV. év)	3 „
Gy. bibliamagyarázat ---	(III. IV.) év)	1 „

Heti óraszám : 8 óra

II-ik félév.

Homiletika	--- ---	(II. év) 2 óra
Homil. seminárium	---	(II. év) 1 „
Belmisszió	--- ---	(III. IV. év) 3 „
Gy. bibliamagyarázat		(III. IV. év) 1 „
Gy. theol. seminárium		(III. IV. év) 1 „

Heti óraszám: 8 óra

E beosztáshoz meg kell jegyeznünk a következőket:

1. A homilétikának épp oly terjedelmet biztosítottunk, mint a konventi tanulmányi rend. Ez a tantárgy tehát továbbra is megtartja középponti, állandó jellegű állását.

2. A gy. theologia többi ágai: a liturgika, katékhétika, cura pastorális és a belmisszió egyenlő méltatásban részesülnek, mert mindegyik egyiránt fontos és nélkülözhetetlen; ezért kap mindegyik félévenkénti 3—3 órát. Ez az idő tehát másfélszer annyi, mint amennyit a konventi tanulmányi rend előír, de épen ez a körülmény nyújt kellő biztosítékot afelől, hogy theologusaink alaposabb gyak. theologiai képzést, mélyebb belátást, szélesebb szemhatárt nyernek majd az akadémián, s hogy gyakorlati kísérletezések tapasztalatai nélkül ugyan, de lelkökbe oltott eszményekkel és kipróbált módszerek ösmeretével lépnek majd ki a gyülekezeti és egyháztársadalmi életbe. A cura pastorális és a belmisszió munkája csak akkor lehet tartós és áldásos, ha a helyi viszonyok, egyének és szervek alapos ösmerete alapján kipróbált elméleti jártassággal, biztos ember- és életösmerettel és kiforrott életbölcsessel folyik. Az elméletet, a kedvet a tájékozottságot adja az iskola, a többit adja majd az élet.

3. A cura pastorálisba való bevezetés szerintünk a felől való tájékozása és arra való elkötelezése a theologiai akadémiára lépett ifjunak, hogy mint viselje gondját az akadémián, a lelkészi pályára való előkészületben önmagának és pályatársainak, tanulmányi, valláserkölcsei, egyházas, hazafias és társadalmi tekintetben, tehát arra való irányítás, hogy az egyéni önkormányzatot és az önfegyelmézést már az akadémián megszokja s mint autonom valláserkölcsei egyéniség, mint világos fejű, meleg

szívü és acélos akaratu, szabadságra, szabadságban nőtt, de önmagát fegyvelmező jellem léphessen ki az életbe magasztos és veritékes életpályájára, az istenországának építésére és szolgálatára. Ez az ily értelmű bevezetés esetleg a második félévre is ki lenne terjeszthető.

4. Végül mintegy általános áttekintésül rámutatunk arra, hogy a konv. tanulmányi rend, — nem számítva az anélkül is igen bizonytalan tartamú délutáni és estéli gyakorló idöket, — minimumban 18, maximumban 22 elméleti és gyakorlati órát vesz fel a gyakorlati theol. oktatásra. A mi rendünk minimum nélkül állandósítja a maximális 22 órát, ami azt jelenti, hogy a mi akadémiánk teljesen keresztülviszi a konvent által felvett óraszámot, s hogy eddigi berendezésünkhöz képest, háromszor annyi időt fog fordítani a gyakorlati theol. képzésre, mint amennyit ezelőtt fordított. Oly berendezkedés ez, amelynek alapján theol. akadémiánk bátran futhatja a versenyt akármelyik theol. akadémiával, sőt ha figyelembe vesszük azt, hogy mi a liturgikára, katekhétikára, cura pastorálisra és a belmisszióra egy-egy órával többet fogunk fordítani: biztosan remélhetjük, hogy theologusainknak ezekben a tudományokban való képzettsége mélyebb és szélesebb lesz a konventi tantervet változtatlanul elfogadó akadémiákon tanult theologusokénál.

Ami a többi tárgyakat illeti, a konventi tanulmányi és vizsgálati rendtől a következő pontokban történik az eltérés:

1. A kötelezett theol. tantárgyak sorába 11. sz. alatt fölvetett theologiai encyklopedia nemcsak egy, hanem két féléven át szerepel, heti 2 órával; esetleg úgy, hogy e tárgy az első félévben a I. éveseknek adatik elő, bevezetésül a theol. tudományokba; a második félévben pedig a IV. éveseknek, összefoglalóul. Így reméljük e tárggyal legcélszerűbben szolgálni a theol. oktatás ügyét.

2. Az egyházjogtant a IV. évesek hallgatják és pedig, mivel a jogászokkal együtt kell hallgatniok, csak az első félévben, heti 7 órán.

3. A tanulmányi rend által fölvetett kötelező theol. tantárgyak közé még beiktattunk kettőt, u. m.

a) a szimbolikát a III. és IV. évesek számára heti 3 órán félévenként;

b) a harmoniumot, minden osztály számára heti 2 órán.

A harmónium kötelező tanításának szükségességét, úgy hisszük, nem kell bővebben indokolnunk. Ennek az intézkedésnek, reméljük, igen jó hasznát fogják látni gyülekezeteink, különösen azok, amelyek külön énekvezért nem tarthatnak.

A szimbolikának kollokviumi kötelezettséggel való hallgatását pedig az teszi szükségessé, hogy a dogmatörténetből a kollokvium kötelező volta megszűnt, s így azt a történeti anyagot, mely a hittan megértéséhez elengedhetetlen, kénytelen lenne a szaktanár kellő terjedelemben fölvenni a hittan anyagába. Ez azonban ennek a különben sem könnyű tárgynak két fél év alatti megtanulását még nehezebb feladattá tenné. Az ifjak könnyebbsége, illetőleg eredményesebb tanulása érdekében tehát az a kívánatos, sőt szükséges, hogy a különböző keresztyén felekezetek hitelvére s azok előllítására vonatkozó nélkülözhetetlen ismereteket külön tanulják meg a szimbolikában s így a hittan számára csupán a saját legközvetlenebb feladata maradjon, t. i. a mi hitünk tartalmának tudományos kifejtése.

4. A nem kötelezett tárgyak közé a bibliai régiség-tan után 5 és 6 sz. a. fölveltük a „Bibliai földrajzot“ és „Izraél történetét“.

5. A bölcsészettörténet, mint több fontos theol. tárgyhöz előkészítő tantárgy, 3 féléven át adatik elő, heti 3—4 órán; annyival is inkább, mert most már a bölcsészeti encyklopedia, melyből eddig az I. éves hallgatók kollokválni voltak kötelesek, a nem kötelezett bölcsészeti tantárgyak közé került.

6. A gyakorlati és művészeti tárgyak közé beiktattuk a közjogot és a közigazgatási jogot; esetleg a kettő együttesen is előadható lesz, egy vagy két féléven.

7. Ugyanezen részletben a 31 §. 1. pontja után beiktattuk a következő mondatot: Ugy az ó, mint az újszöv. exegesisből mindaz az anyag fölveendő a vizsgára, amelyből a jelölt a tanfolyam 3 felső osztályában kollok-

vált. Ezt az intézkedést egészen megindokolja az a körülmény, hogy a többi tantárgyakból is az egész anyag fölmege a vizsgára.

8. Végül a theol. m. tanári vizsgálatról szóló szakasz 65. §-a gyanánt beiktattuk a következőket: „A magántanári szóbeli vizsgálat díja 80 kor., a bírálat díja 60 kor. (Ez összeg a szaktanárt illeti); a bizonyítvány díja 10 korona“.

Egyh. ker. közgyűlés a bizottsági jelentést és ahhoz csatolt munkálatot köszönettel veszi tudomásul s a felterjesztésre szánt munkálatot egész terjedelmében elfogadván, annak az egyet. konventre való felterjesztését határozatilag kimondja.

33. Olvastatott a népiskolai ifjúsági és tanítói könyvtárak ügyében kiküldött egyházkerületi bizottság következő jelentése

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Mint a népiskolai ifjúsági és tanítói könyvtárak ügyében tavaszi jegyzőkönyvünk 87-ik számú határozatával kiküldött bizottság, mély tisztelettel jelentjük, hogy megbízatásunkban legjobb belátásunk szerint eljártunk és pedig oly módon, hogy átnéztük az e tárgyra vonatkozó határozatainkat, a Hegedűs és Sándor vállalkozó cég szerződési tervezetét s az egyetemes tanügyi bizottság és konvent által elfogadásra ajánlott könyvjegyzéket s a tiszántúli egyházkerületnek a vállalkozó céggel kötött szerződését is.

A *könyvjegyzék*, amely már előnyösen módosított kiadása az eredetinek hazai irodalmunk gondos áttekintése mellett s a dologhoz értők és az ügy eszmei oldaláért lelkesült egyének felülvizsgálata útján készült s így elfogadásra érdemes

A *szerződés*, amely az eredetinek szintén módosított kiadása, most már a tiszáninneri egyházkerület és a vállalkozó cég nevére szól, az egyetemes konventnek, mint szerződő félnek kizárásával, tehát az egyetemes konvent folyó évi 139—1912. számú határozatának is.

megfelel s a tiszántúli egyházkerülettel kötött szerződés szövegével is majdnem szószerint megegyezik s egyházkerületünk részéről is elfogadható, azzal a kikötéssel azonban, hogy a Hegedüs és Sándor cég könyvjegyzékének kizárólagos kötelezettsége csak a tanulóktól szedhető 50 filléryi beírási díj összegéig terjed, vagyis csak ezek a beírási díjak fordítandók kizárólag az elfogadott könyvjegyzékben beszerzésre felsorolt művek megvásárlására. Ahol az egyházközségnek módjában van a könyvjegyzéken túl is kiterjeszkedni az ifjúsági és tanítói könyvtár gyarapításában, ott a vállalkozó céggel kötött szerződés akadályúl nem szolgálhat. Kikötni óhajtja továbbá bizottságunk, hogy a könyvjegyzék szerinti kötelezett bevásárlás az 1913—14. évtől kezdődjék s az 1912—13. évre beszédett, vagy beszédendő beírási díjak könyvszekrények stb. beszerzésére legyenek fordíthatók s illetőleg az egyházközségek szabad rendelkezése mellett legyenek könyvtári célokra meghasználhatók.

E kikötéseknek a szerződésbe való beszövegezése mellett s netaláni per esetén a budapesti kir. járásbíró-ság helyett a miskolcinak kikötésével — bizottságunk a szerződést elfogadandónak s megkötendőnek javasolja.

A szerződés megkötése esetén pedig kimondandónak véli — a szerződés világos szövege szerint is — hogy felhívja egyházkerületünk a kebelbeli összes ref. iskolaszéki elnököket, hogy az 50 filléryi beírási díjakat 1912. szeptember havától szedjék be s egyelőre könyvszekrény stb. szerzésére, 1913. szeptembertől pedig a szerződésben foglalt könyvtárak szervezésére és fejlesztésére fordítsák s egyszersmind gondjuk legyen arra, hogy a szép célzatú intézmény a hozzá fűződő reményeknek megfelelően.

Mind a szerződést, mind a könyvjegyzéket felveendőknél véljük egyházkerületi jegyzőkönyvünk függelékébe.

Végül mély tisztelettel javasoljuk, hogy méltóztassék az egyházkerület elnökségét a szerződés aláírására meghatalmazni.

Egyházkerületi közgyűlés a bizottsági jelentést köszönettel tudomásúl veszi s annak értel-

mében a Hegedűs és Sándor céggel a bemutatott szerződést megkötöttnek nyilvánítja s felhívja a kebelbeli ref. iskolaszéki elnököket, hogy a könyvtár alapját képező 50 fillérenyi beiratási díjakat folyó év szeptember havától szedjék be egyelőre könyvszekrény beszerzésére, az 1913—14. iskolai évtől kezdve pedig szorosán a népiskolai ifjúsági és tanítói könyvtár céljaira s a kijelölt typosok beszerzésére. Egyszersmind kimondja egyházkerületi közgyűlés, hogy a felterjesztés értelmében módosítandó szerződés aláírására saját elnökségét meghatalmazza s mind a szerződést, mind az elfogadott könyvjegyzéket jelen jegyzőkönyvének függelékébe felveszi.

34. Egyházkerületi főgondnok úr jelenti, hogy az egyházkerületi elnökség a tegnapi tartott közgyűlésen megbízatást nyert arra nézve, hogy készítsen javaslatot a zsinatelőkészítő, a tőkesegély, az egyszersmindenkori, a Gusztáv Adolf-segély és az internátusi bizottság megalakítása iránt. E megbízatásnak megfelelően, javasolja, hogy a zsinatelőkészítő-bizottság Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt a következő tagokból alakíttassék meg: Révész Kálmán, Meczner József, dr. Tüdős István, Ragályi Béla, Meczner Béla, Bálint Dezső, Dókus László, Bornemisza László, Csabay Pál, Czinke István, Szücs István, Fodor György, Radácsi György, Szabó Sándor, Csontos József, Csorba György, Veress Sámuel; a tőkesegély, az egyszersmindenkori és a Gusztáv Adolf bizottság Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt Radácsi György, Bernáth Aladár és Lengyel István püspöki titkárból; az internátusi bizottság Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt: Meczner József, Puky Endre, br. Vay Elemér, dr. Tüdős István, Hézsér Emil, dr. Kovács Gábor, Szuhay Benedek, Bárczay László, Hutka József, Dókus László, Czinke István, Bornemisza László, Ragályi Géza, Horváth Elemér, Komjáthy Gábor, Elekes Imre, Dombó László, Mitrovics Gyulából, amely bizottság, kiegészítve az igazgató-tanácsal, azzal is megbizatnék, hogy ha szükség lesz rá, az internátusi segély ki-
eszközlése végett a miniszter úrnál megjelenjék.

Egyházkerületi közgyűlés a javaslatot egész terjedelmében elfogadja.

35. A pénzügyi választmány a tavaszi közgyűlésünk 90. sz. határozatában foglalt felhíváshoz képest, előterjeszti véleményes javaslatát a dunamelléki egyházkerületnek a belkörü tűzkárbiztosítás tárgyában készített és az egyetemes konvent által egyházkerületünknek megküldött betérjesztésére.

A pénzügyi választmány véleménye szerint a belkörü biztosítás a pénzügyre nagyon előnyösnek mutatkozik és így annak felkarolása kívánatos lenne, úgy azonban, hogy a biztosítás ne egyházkerületenként, hanem az összes magyarországi ef. egyházkerületekre nézve egységesen szerveztessék,

hogy az egyetemes konvent a kezelése alatti tőkéből jelentékeny összeget az országos intézet megalapítására fordítson,

hogy egyházkerületünk a tűzkárbiztosításból befolyó mintegy 4000 K évi jövedelmet mindenestre megtartsa,

hogy a tűzkármegállapítás a helyi egyházi hatóságok közreműködésével és befolyásának biztosításával eszközöltessék,

hogy az intézet működését csak a jelenleg fennálló biztosítási szerződések lejártával kezdje meg.

Közgyűlésünk a pénzügyi választmány véleményes javaslatát egész terjedelmében elfogadja, az orsz. tűzkárbiztosító intézet felállítását ily módozatok mellett előnyösnek és szükségesnek véli és annak ily értelemben való megalakítása iránt az egyetemes konventhez előterjesztést tesz.

36. Egyházkerületi főgondnok úr jelenti, hogy a közalapi tőkekamat megnyerése tárgyában az egyes egyházmegyéktől beérkezett kérvényeket az egyházkerületi elnökség elnöklete alatt az egyházmegyék espereseiből és gondnokaiból alakított bizottság tegnap tárgyalás alá vette. Eme bizottság nevében jelenti a főgondnok úr, hogy az összes kamatkérés 21,335 K, mely 426,700 K tőkének felel meg. Miután azonban az egyetemes konvent öt évre 750000 K tőkének megfelelő 37500 K

tőkekamatsegélyt biztosított, melyből tiszáninneri egyházkerületünkre évente csak 800 K, öt év alatt összesen 4000 K esik, a bizottságnak nem állhatott módjában, hogy a 37500 K iránti kérést a 4000 K-ból honorálja, indítványozza azért, hogy bizassék meg az elnökség egy oly bizottság alakítása iránti javaslattétellel, amely bizottságnak feladata volna — érütközésbe lépven az egyházmegyék vezetőivel — e tárgyban az egyházkerület nevében intézkedni.

Egyházkerületünk közgyűlése az indítvány értelmében határoz.

37. A népiskolai szabályrendelet 70. §. értelmében az egyházmegyék következőleg alakították meg tanügyi bizottságaikat:

1. *Abauj.* Elnökök: Kovács Béla papi, Szent-Imrey Gyula világi tanácsbírák. Kovács István és Papp József egyházi, Naményi Gyula és Dr. Puky Endre világi tagok. A körlátogatók és a tanítótestület képviselőjében Lengyel József és Megyaszy András lelkészek, továbbá Lénárd Domokos, Rozgonyi István, Vass Ádám és Tóth István (vilmányi) tanítók.

2. *Alsóborsod.* Elnökök: Halászy József papi, Huszthy Béla világi részről. Szalóczy Pál és Tóth Béla lelkészi, Bónis Bertalan, Deák Gyula világi tagok. A tanítóegylet részéről: Fogarassy Jenő, Csiky Béla, Baksa Lajos.

3. *Alsözemplén.* Elnökök: Bartha József papi, Maklári Papp Miklós világi részről. Horváth János, Máthé Gyula lelkészi, Sebeő Gyula, Nagy Barna világi részről. A körlátogatók és a tanítói testület képviselőjében: Miskolczy Endre, Danyi József, Gagyai Károly, Matusz Mihály, Tóth István.

4. *Felsőborsod.* Elnökök: Elek József papi, Szekrényessy Árpád világi részről. Szentmártony Dániel, Kazay Géza lelkészi; Bárczay László, Dr. Sáfrány Dezső világi tagok. A körlátogatók és tanítótestület képviselőjében: Bartha Gyula, Tóth József lelkészek; Szügyi László, Gööz Ferenc, Kovács Gusztáv és Körössy Antal tanítók.

5. *Felsőzemplénben.* Elnökök: Kádár János papi, Bernáth Aladár világi részről. Virágh József, Erdélyi András lelkészi, Szalay Béla, Pánthy Lajos világi részről. A körlátogatók s tanítóegylet részéről: Hubay Bertalan, Máthé Miklós, Nyitrai

Lajos lelkészek. Liszkay Bertalan, Kormos Gerő, Zsoldos Ferenc tanítók.

6. *Gömör*. Elnökök; Buzi Márton papi, Bodor István világi részről. Pósa Lajos, Réthy Andor lelkészi; Diószeghy Dezső, Bornemissza Elemér világi részről. Csizy Béla, Varga István, Boza Lajos és az iskolai körlátogatók.

7. *Torna*. Elnökök: Arday J. Dániel papi. Dr. Óvári Pál világi részről. Fodor Géza, Szabados László lelkészi; Dobronoky László, Szabó Endre világi részről. A körlátogatók s tanítótestület képviselőiben: Ifj. Csabay Pál, Baraxa Lajos lelkészek; Varga József, Kovács Gyula, Szekeres Márton, Veén Sándor tanítók.

8. *Ung*. Elnökök: Szakal István papi, Minay István világi részről. Nagy Sándor, Magyar Bertalan lelkészi; Hegyi György, Szabó Zoltán világi részről. Az iskolalátogatók s tanítótestület képviselőiben: Gecse Géza, Kovács István, Mór Elek, Nagy Géza, Nyomárkay Sándor, Sallay Gyula, Szabó István, Kálniczky János lelkészek; Bóczér István, Csighy Ferenc, Egyed Béla, Karabélyos Gyula, Kapéry Ferenc, Mór Andás, Papp Lajos tanítók.

Tudomásúl szolgál.

38. Tavaszi közgyűlésünk 160. sz. alatt adott megbízásához képest az egyházkerületi főügyész betérjeszti javaslatát azon alapító oklevélről, amelynek értelmében a Gönczy Ferenc és neje nagyrozvágyi lakosok által templomi székbér címén fizetett 570 K felajánlásával Mádi József és társai 100 évre szóló alapítványt tettek le.

A főügyész az alapító oklevél jóváhagyását javasolja, mert a benne foglalt feltételek elfogadhatók, az egyház érdekeivel nem ellenkeznek, sőt az egyházra előnyösek.

Közgyűlésünk a főügyészi vélemény alapján az alapító levél megerősítését elveti. miután azonban az csak egy példányban lett betérjesztve és az alsözempléni egyházmegye jóváhagyási záradékával nincsen ellátva, visszaadja azt az egyházmegyének olyan felhívással, hogy további négy eredeti példányban állítsa ki és aztán mind az 5 példányt

jóváhagyási záradékkal ellátva, megerősítés végett terjessze fel.

Egyházkerületünk az elnökséget felhatalmazza, hogy a most bemutatott példánnyai egyezően felterjesztendő példányokra az egyházmege jóváhagyó záradéka után a megerősítési záradékot vezesse rá.

39. Pénzügyi választmányunk tavaszi közgyűlésünk 183. szám alatt adott felhívásához képest nem javasolja néhai Kozma Gedeon, volt szőlőskei lelkész 360 K tartozásának elengedése iránt az özvegy lelkészné által beadott kérelem teljesítését, miután az elhalt egyenes adóson kívül készfizetői kezességek is vannak és ezektől a tartozás behajtása mindenestre megkísérlendő.

Közgyűlésünk a pénzügyi választmány javaslatának elfogadásával özv. Kozma Gedeonné nagykázméri lakost kérelmével elutasítja.

40. Pénzügyi választmányunk tavaszi közgyűlésünk 184. sz. határozatával adott felhívásához képest, nem javasolja Furik János nyugalmazott tanító segély iránti kérelmének teljesítését, mert folyamodó rendes tanítói nyugdíjat élvez és így minden segélyforrás nélkül levőnek nem tekinthető; a szükösi-hollandi pénztárnak jelentékenyen megcsökkent jövedelmei pedig a kért segély nyújtására módot nem adnak.

Közgyűlésünk a pénzügyi választmány véleményéhez képest az előterjesztett kérelmet elutasítja.

41. A pénzügyi választmány előterjesztést tesz a kebelében megüresedett egy tagsági hely betöltése iránt.

Közgyűlésünk a megüresedett tagsági helyre egyhangúlag, közfelkiáltással Bizony Ákos egyházkerületi főügyészt s az így megüresedett választmányi jegyzői állásra Regéczy József egyházkerületi alügyészt választja meg és erről őket,

valamint a pénzügyi választmányt jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

42. A felsőborsodi egyházmegye arra kéri egyházkerületünket, hogy méltóztatásuk megfelelő módon megkeresni a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat az iránt, hogy az igazságügyminiszter úrral egyetértőleg utasítsák az alapítványi királyi ügyigazgatóságot és a borsodvármegyei királyi tanfelügyelőt, hogy a 19655. I. M. 1893. sz. igazságügyminiszteri rendelet 125. §-ában foglalt s kötelezőleg kimondott szabályhoz tartva magukat és figyelemmel az akkori vallás- és közoktatásügyi kormányynak 76982/1907. sz. leiratára és 130691/1907. sz. a kibocsátott köríratra, továbbá az igazságügyi kormányynak 19665/I. M. 1893. sz. miniszteri rendeletére, 2207/I. M. 1909. VIII. sz. leiratára s azzal kapcsolatosan az Igazságügyi Közlöny 1911. évi 6. számában közölt igazságügyminiszteri kijelentésekre: jövőre ne adjanak be felfolyamodásokat a királyi bíróságok, mint tkvi hatóságok olyan végzései ellen, melyekkel az rendeltetik el. hogy a ref. egyház iskolai földjeihez kiigazítási kérelem folytán a valóságos tulajdonos, vagyis az illető ref. egyházközség telekkönyveztessek

Amennyiben pedig ily utasítást a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr kiadni hajlandó nem volna, méltóztatásuk az esetleg fennálló akadályról, különösen pedig arról értesíteni az egyházkerületet, hogy az alapítványi kir. ügyigazgatóság által 8610/1912. sz. a. a felsőborsodi egyházmegye ügyészéhez juttatott leiratban az egyházi iskolai ingatlanok tárgyában kifejtett álláspontok és felfogások azonosak-e a nm. miniszter úr álláspontjával?

Felsőborsodban ugyanis az történt (mint a kondói és a vadnai egyházközségek esetei bizonyítják) hogy a kir. járásbíróság kedvező végzései ellen a kir. tanfelügyelő, Borsodvármegye tisztí főügyésze és az alapítványi kir. ügyigazgatóság felebbeztek s jöllehet a kassai kir. ítélőtábla a felebbezéseket elutasította s a kir. bíróság végzését helyben hagyta, ami azt mutatja, hogy most már az egyházkerület és az illetékes miniszterek álláspontja a kivitelben is érvényesül, de miután az illetékes minisztériumok alá rendelt hatóságok és szakközegek a kir. bíróságok ránk nézve kedvező végzései ellen felebbezéseket adnak be: ezzel a kivitel sikertelenségét akarják elérni. Sőt

a közalapítványi kir. ügyigazgatóság a felsőborsodi egyházmegye ügyészéhez 8610/1912. sz. a. oly tartalmú leiratot intézett, amelyekben az egyházi VI. t.-c. 6. §-ában körvonalozott törvényes jogainkat támadta meg, homlokegyenest ellentétbe is helyezkedett a vallás és közoktatási és igazsügyi kormányoknak az előbb érintett rendelkezéseivel is.

A felsőborsodi egyházmegye szembeállítván a vallás- és közoktatásügyi, az igazságügyi kormányoknak e tárgyban kiadott rendeleteit, leiratait és kijelentéseit, a közalapítványi kir. ügyigazgatóságnak felsőborsodi egyházmegyénk ügyészéhez intézett s fentebb érintett leiratával, azokból azt látja, hogy míg a felfolyamodások által a kivitelben akarja az egyházi törvénynek kormányhatóságilag is támogatott érvényesítését akadályozni az ezen leiratban kifejtett álláspontokkal, másfelől a törvény alapelvét, méltányosságát, érvényes voltát akarja érvényteleníteni és a ref. isko'ai vagyonnak részleges, apródonként való secularisatiójára irányuló tendenciát árúl el, az állami felügyeleti jognak az 1868: 38. t.-c. 14. §-ából kifolyólag pedig olyan kiterjesztését célozza, mely az iskolák feletti rendelkezési jogot illuzóriussá teszi.

Egyházkerületünk közgyűlése kétségtelenül elismeri ugyan, hogy a kondói és vadnai tanítói földek átíratási eljárásából kifolyólag a m. kir. közalapítványi ügyigazgatónak a felsőborsodi egyházmegye ügyészéhez intézett 8610/1912. sz. iratában foglaltak ellenkeznek mind a királyilag szentesített E. Törvényeinkben foglalt jogainkkal, mind pedig a m. kir. vallás- és közoktatási és igazságügyi minisztereknek a tanítói földek átíratási ügyében tett s az előterjesztésben felsorolt kijelentéseivel és kibocsátott rendeleteivel s azt is elismeri egyházkerületünk, hogy midőn a tanítói földek átíratása tárgyában kelt kir. bírósági végzéseket a m. kir. közalapítványi ügyigazgató és Borsodmegye kir. tanfelügyelője rendszeresen megfélebbezik: ezzel az ügyet hátráltatják, de tekintve másfelől azt, hogy emefélebbezéseknek az ügy sikerére semmi befolyása nincs, mert mint a kondói és

vadnai esetek is bizonyítják, a kassai kir. ítélőtábla, alkalmazkodva az igazságügyminiszteri rendelethez, az elsőfokú bíróság ítéletét jóváhagyta s a felebbezéseket elutasította, egyházkerületünk újabb feliratnak szkskégét nem látja.

43. Tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 187. sz. határozatával *Soltész Kálmán* szendrői tanítónak Beregszászy Ferenc ottani lelkész és a felsőborsodi egyházmegyének adófizetési ügyben reá nézve marasztaló ítélete ellen beadott panasziratát újabb határozathozatal végett az egyházmegyéhez visszatette.

A felsőborsodi egyházmegye jelenti, hogy újabb határozat nem volt hozható, mert az iratok a főt. egyházkerülettől le nem érkeztek s a *Soltész Kálmán* ellen folyó fegyelmi ügy eldöntve nincs. Azért az iratok leérkeztéig az ügyet nyilvántartja s a két ügyet, mely egymással szoros kapcsolatban van, az iratok megérkezése után fogja elbírálni.

Egyházkerületünk közgyűlése ez ügyet tovább is nyilvántartja, s ismételten felhívja a felsőborsodi egyházmegyét, hogy a tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 187. sz. határozatában felsorolt észrevételek figyelembe vételével hozzon e tárgyban újabb határozatot.

44. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa f. évi juniusi jegyzőkvének 6-ik pontjában a *tápinézeti állásáról* a gazdasági választmány felterjesztése és javaslatai alapján a kimutatott s igazolt hiány megszüntetése végett a következő határozatainak jóváhagyó tudomásulvételét kéri.

1. Azok az alapítók, illetőleg azok jogutódai, kiknek tápinézeti alapítványtökéje az egyh. ker. közgyűlés által megszabott 4%-os kamat számítása mellett, ez idő szerint nem fedezi egy-egy ingyenes tápinézeti hely fentartásának költségeit, hivassanak fel a gazdasági választmány által arra, hogy egy-egy tápinézeti ifjú ellátására vonatkozó alapítványukat egészítsék ki 4000 koronára, melynek 4%-os kamatjövödelme ez idő szerint egy tanuló ingyenes tápinézeti ellátására átlagosan megkívántatik.

2. Ha a következő iskolai év kezdetétől fogva valamelyik főiskolai tanuló olyan alapítványra vétetik fel, melynek 4000 koronánál kisebb tőkéje az alapító vagy jogutóda által ki nem egészítettett, az érdekelt tanuló — a mennyiben az alapítványt igénybe veszi — az alapítványi kamatot az ingyenes tápintézeti hely fentartására szükséges összegig kipótolni tartozik.

3. A tápintézetnek — az ifjúság részére nyújtott más egyéb kedvezményei után — a jövőben felmerülhető deficitjét, rendeltetése szerint is, a Mudrány-birtok pénztára fogja fedezni.

Egyházkerületi közgyűlés a három javaslat közül egyelőre csak az elsőt fogadja el s az alapítványok további sorsa felől csak akkor kíván intézkedni, ha az alapítványtevők vagy jogutódaik a hozzájuk intézett kérelemre a választ megadják s ezekről a főisk. igazg.-tanács maga további felterjesztését megteszi.

45. Ugyancsak a főiskolai igazgató tanács f. évi júniusi jkvének 10-dik s szeptemberi jkvének 13-dik pontjában egy *főgimnáziummal szerves kapcsolatban álló, államsegéllyel megvalósítandó gimnáziumi internátus* létesítésének tervével és költségeivel foglalkozván s a jelenlegi időt ilyen intézmény megvalósítására különösen kedvezőnek ítélvén, felhívta a gazd. választmányt, hogy a jelzett célra a főgimnázium tanári kara által javaslatba hozott mintegy 7000 □ öl területű, a főiskola kertjével szomszédos, u. n. Kun-féle belső telket a tulajdonos sárospataki takarékpénztár-részvénytársaságtól, a főiskola világi gondnokának közbejöttével s a ft. egyh. ker. közgyűlés jóváhagyásának fentartása mellett a főiskola részére mielőbb vegye meg. Felhívta továbbá a főgimnázium tanári karát, hogy a kérvényt, a melyben a főiskola a vallás és közok. minisztertől az internátus céljaira 500,000 koronás építési államsegélyt kér, mielőbb készítse el s rendeltetési helyére való juttatás céljából küldje el főiskolánk főtiszt. és méltóságos főgondnokságához, felkérvén az igazg.-tanács ebből az alkalomból is főiskolánk főgondnokait arra, hogy a kérelem sikere érdekében az illetékes minisztériumban közbenjárni méltóztassanak s végül a kérvény egy másik példányát

egyházkerületünk utján az egyetemes konventhez való felterjesztés céljából terjessze fel a főgimn. tanári kar a szeptemberi igazgató-tanácsi ülésre.

A megbízatást mindkét testület teljesítette. A nevezett földterületre nézve a gazd. választmány részben 7, részben 10 koronájával □ ölenként a szerződést megkötötte (49001+5970, összesen = 54,971 korona árban) s az adásvételi ügylet minden részletében ft püspök ur elé kerülvén, ő f. év szept. 6-án értesítette a főiskola világi gondnokát, hogy a főgondnokság az internátus ügyét a szünetidő folyamán nem intézhette el s minthogy hivatalos értesülése szerint az ügy erre az évre már el is késett, felhívta a főiskolai világi gondnokot, hogy az internátus ügyét egy vázlatos leírással kapcsolatban a közelebbi egyh. ker. közgyűlés elé terjessze fel.

Az igazgató tanács a kapott felhívás értelmében a vázlatos leírást megkészítetvén, azt egyh. kerületünk jelenlegi ülésére az összes ide vonatkozó iratokkal együtt felterjesztette.

Egyházkerületi közgyűlés a fontos kérdés minden oldalú részletes megvitatása után kimondja, hogy

1. A főisk. igazg. tanácsnak az internátusi célra kiszemelt telek megvásárlására vonatkozó intézkedéseit jóváhagyja s a bemutatott adásvételi szerződéseket (2 db.) egészben és részleteikben megerősíti.

2. Az internátus létesítéséhez szükséges 500,000 korona államsegély kieszközlésére az elnökséget tisztelettel felkéri.

3. Az internátus további sorsának előkészítése, fejlesztése érdekében az illetékes tanártestületeket, a gazdasági választmányt és szakköröket a szükséges tanulmányok megtételére s véleményés javaslataiknak a főiskolai igazgató tanács téli ülésére való felterjesztésére utasítja; az igazgató tanácsot pedig felhívja, hogy az általa felülvizsgált és elfogadott munkálatokat haladék nélkül terjessze fel az egyházkerület elnökségéhez.

4. Az elnökséget felkéri, hogy egy az in-

ternátus ügyében kiküldendő bizottság alakítására nézve tegyen előterjesztést a holnapi ülésre.

46. Az internátus eszméjével kapcsolatban felmerülvén egy új gimnáziumi épület korábbi terve is, erre nézve a főiskolai világi gondnoknak azt a jelentését, a mely szerint ez a terv ma is munkában van, sőt közel áll már a befejezéshez,

egyházkerületi közgyűlés örömmel és megnyugvással veszi tudomásul s az elkészült terv és költségvetés beterjesztésére a főiskolai igazgató tanácsot felkéri.

47. Folyó évi jun. jkvének 25-dik sz. felterjesztésével jelenti a főisk. igazg. tanács, hogy *dr. Buza László* jogakadémiai nyilvános rendkívüli tanárt a kolozsvári m. kir. tudomány-egyetem jog és államtudományi kara az *alkotmányi-politikából* képesített egyetemi magántanárrá nyilvánította, miért is részére a rendes jogtanári fizetést f. év július hó 1-től folyóvá tette s javasolja a ft. egyh. ker. közgyűlésnek, hogy *dr. Buza Lászlót* f. év jul. hó 1-től jogakadémiai nyilvános rendes tanári minőségben véglegesíteni méltóztassék.

Egyházkerületi közgyűlés örömmel és elismeréssel veszi tudomásul az ig. tanács felterjesztését *dr. Buza László* egyetemi magántanársága felől s miután ő ezzel teljes jogot szerzett magának a nyilvános rendes tanári minőséghez, őt mint ilyet a jövőjéhez fűződő legszébb reményekkel véglegesíti s rendes tanári fizetésének f. év jul. 1-től való folyóvá tételét is jóváhagyja.

48 Olvastatott *Finkey Ferenc* volt sárospataki, jelenleg kolozsvári tudomány-egyetemi jogtanár következő levele:

Nagytiszteletű és Tekintetes Akadémiai Szék!

Mély tisztelettel van szerencsém Lejelenteni, hogy a sárospataki rendes jogtanári állásomról a mai napon le-

mondok s a kitüntető megbízatást, mellyel a m. t. Akadémiai Szék, a nagytiszt. s tek. Igazgató-tanács és a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés 19, illetőleg 18 évvel ezelőtt megajándékoztak, legforróbb köszönetem s mélységes há-lám kifejezése mellett ezennel visszateszem kezeikbe.

Lemondásom oka az, hogy a kolozsvári Ferencz József tud. egyetem jog- és államtudományi kara folyó évi március 21-iki ülésében meghívott az ujjonnan szervezett büntető perjogi tanszékre rendes tanárul s e meghívás és a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi Miniszterium felterjesztése folytán Ő cs. és ap. kir. Felsője f. évi április hó 25-ikén kelt legfelsőbb elhatározásával az említett egyetemre a büntető perjog nyilvános rendes tanárává kinevezni kegyeskedett. E megtisztelő meghívás és kinevezés folytán folyó évi június hó 22-ikén a kolozsvári tudomány egyetem tanácsa előtt a hivatalos esküt letettem s ezzel eddigi jogtanári állásom megtartása reám nézve összeférhetetlenné vált.

Talán mondanom is felesleges, m. t. Akadémiai Szék! — hiszen eléggé méltóztatnak ismerni, — hogy eddigi állásomtól, szeretett főiskolánktól, nékem egyúttal szülő városomtól való elválás a legmélyebb fájdalommal tölti el szívemet. Én magam legjobban érzem és beismerem, hogy hálátlanság részemről itt hagynom az Alma matert, mely engem, mint ismeretlen kezdő fiatal embert arra méltatott, hogy előbb helyettes, majd egy év múlva rendes tanárai sorába ültetett s 19 éven át szerető édes anya módjára ápolt, gondozott, alkalmat adott csekély tehetségem kifejtésére, erősítésére, tudományos törekvéseim megvalósítására. Sőt ha hozzáveszem, hogy 12 évi tanulói pályám legnagyobb részét is — az utolsó félévet kivéve — ugyancsak az Alma Mater kebelén, annak dajkáló, nevelő és folyton segítő karjai közt töltöttem, valóban szégyenkezve kell bevallanom, hogy ezt a sok jótéteményt csakugyan nem érdemeltem meg, mikor hűtlen szolgálómódjára itt hagynom a hozzám mindig hű és elnéző főiskolát, amelynek talán épen most, tanári munkásságom derekán lenne reám legnagyobb szüksége.

Dehát — sajnos — ez a természeti és az erkölcsi világ rendje. A felnőtt gyermek elhagyja édes anyját, el

otthonát, új munkatért keres, új otthont alapít, hogy előre vigye magát, a társadalmat és az emberiséget. Az Alma Mater, a mi szeretett főiskolánk volt az, amely bennem is felébresztette a tudomány iránti szomjat s a mely folyton ápolta és élesztgette azt s így történt, hogy midőn szaktudományaim művelésében kifejtett bizony igen csekély irodalmi sikereim méltatásául a másik nagyobb főiskolám, a kolozsvári tud. egyetem, amelynek szintén növendéke voltam, tágabb munkamezőre hívott el, nem tudtam ellentállani az új munkára, új, nagyobb feladatra szóló megtisztelő felhívásnak, úgy véelve, hogy új állásomban még többet szolgálhatok s talán használhatok a legnagyobb, közös édes Anyánknak, szeretett hazánknak.

Méltóztassanak megbocsátani, hogy ily subjectiv fejtegetésekkel terhelem a m. t. Akadémiai Széket. De a magam igazolására s az eltávozásom feletti nyugtalanáságom csillapítására szükségesnek tartottam ezeket elmondani.

És most tessenek megengedni, hogy forró köszönetet és legmélyebb hálámat fejezzem ki a m. t. Akadémiai Széknek, a Nagytiszt. s tek. Igazgató-tanácsnak és a Főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlésnek azért a kitünő jóakarataért, állandó szives támogatásáért s talán szerénytelenség nélkül mondhatom, szereteteért, mellyel eddigi tanári működésem alatt megajándékozni kegyesek voltak. Méltó szavakkal nem vagyok képes köszönetemet kifejezni, csak érzem, hogy holtomig adósa maradok úgy a tanári karnak, mint előljáróságunknak irányomban tanusított sok-sok segítségükért és jóságukért.

Talán mondanom sem kell, hogy eltávozásom csak térbeli változást jelent reám nézve. Szívvel-lélekkal ezután is a sárospataki főiskoláé maradok, annak hálás tanítványa, érdekeinek, tisztességének, felvirágozásának buzgó harcosa leszek jövőre is, karom, tollam, csekély tehetségem mindenkor rendelkezésére áll a m. t. tanári karnak és előljáróságunknak.

Isten áldása legyen a sárospataki főiskolán, a régi dicsőséghez szerezzen az újabb századokon újakat s nagyobbakat, a megpróbáltatásokon, válságokon diadal-

maskodjék és legyen időtlen-időig fénylő oszlopa a hazai kulturának és felvilágosodásnak!

Midőn a mélyen t. tanári kar és Elöljáróság egyes tagjainak búcsút mondok, Isten minden áldását kérem mindnyájokra, valamint családjaikra is.

Végül mély tisztelettel kérem a nagytt. s tek. Akadémiai Széket, hogy jelen soraimat a nagyttiszt. és tek. igazgató-tanács és a főttiszt. e.-ker. közgyűlés elé terjeszteni méltóztassék.

Sárospatak, 1912. június 22.

Legmélyebb tisztelettel

Dr. Finkey Ferenc.

Egyházkerületi közgyűlésünk *Dr. Finkey Ferencnek* egyházkerületünk kötelékéből való távozása felett érzett mély sajnálatát már tavaszi ülésszaka alkalmából kifejezte. Fájdalmának felujulását érzi most, midőn a sárospataki jogakadémiai tanári állásától véglegesen megválízik. *Finkey Ferenc*, mint a büntető jog és jogbölcselet első rendű kutatója, mint páratlan sikerű tanár, mint nemes szívű ember, a sárospataki főiskolának dicsekvése és oszlopa volt. Azért távozását a főiskola pótolhatatlan veszteségnek tekinti. Hosszu, nagyszerű tevékenységéért közgyűlésünk a maga részéről is hálás elismerését fejezi ki, a kiváló tanár szolgálatát jegyzőkönyvében is megörökíti s további működésére Istennek áldó kegyelmét kéri.

49. Folyó évi júniusi jkvének 44. sz. határozatával a legmelegebb pártolással terjeszti fel a főiskolai ig. tanács a sárospataki főgimn. tanári karnak azt a kérelmét, amely szerint — tekintettel a vallás- és közokt. miniszternek még 1906-ban 95333. sz. szabályzatában kimondott amaz elvére, hogy a *felekezeti tanárok az államiakkal egyenlő elbánásban részesülnek*, — kéri a ft. egyházkerületet, hogy a konvent útján a vallás- és közoktatásügyi miniszternél sürgős lépéseket tegyen arra nézve, hogy a felekezeti középiskolai tanárok is része-

sittessenek a *családi pótlékban* 1912. jan. 1-től kezdődő hatálylyal.

Egyh. ker. közgyűlés hivatásából folyó kötelességnek ismeri a jogegyenlőség védelmezését s lehető érvényesítését, ugyszintén a főiskolai tanárok anyagi helyzetének könnyítését, ezért a legnagyobb készséggel keresi fel ref. egyetemcs konventünket, hogy a felekezeti tanárok érdekeit a méltó joggal várható családl pótlék kieszközlésében is egész tekintélyével és befolyásával támogatni méltóztassék és pedig oly módon, hogy a remélhető jótétemény nem csupán a főgimnázium tanáraitra szoritkozzék, hanem terjesztessék ki mindazokra a ref. felekezeti tanárookra, a kik arra a főgimn. tanárokkal egyenlő joggal számíthatnak.

50. Folyó évi juniusi jkvének 45-dik pontjával jelenti a főiskolai igazgató-tanács, hogy a főgimn. tanári kar javaslata alapján *Halász Dénes* helyettes tanárt — ebbeli minőségében — a tanításban felmutatott sikeres munkájára való tekintettel, az 1912—13 dik évre is alkalmazta.

Egyh. ker. közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi.

51. Ugyanaz az igazg. tanács f. évi szeptemberi jkvének 4-dik pontjával felterjeszti a *főiskola közpénztári alapítványainak* Radácsi György által összeállított és Zsoldos Benő levéltárnok által felülvizsgált jegyzékét az egyetemcs konventre való felküldés végett.

Közgyűlésünk örömmel és hálás elismeréssel fogadja e nagy utánjárást kívánó mű elkészülését s ezért *Radácsi Györgynek*, ki eme munkájával a sárospataki főiskola minden barátjának ismét nagy hálájára tette magát érdemessé, köszönetét fejezi ki, ugyszintén *Zsoldos Benő* főiskolai levéltárnoknak is, ki a munkálat felülvizsgálásával tett annak lehető tökéletes befejezése körül nagy szolgálatot.

52. A sárospataki főiskolában a *könyvraktár- és nyomdafelügyelői állás* Maklár Pap Miklós nyug. főgimn. tanárnak két ízben is bejelentett lemondása következtében megüresedvén, erre az állásra f. évi szept. jkvének 5-dik pontjában a főiskolai igazgató-tanács — a gazdasági választmány véleményének meghallgatása mellett — Maller Sándor és Deák Geyza főgimn. tanárokat hozza javaslatba a közgyűlés által való megválasztásra.

Egyh. kerületi elnökség a két ajánlatra nézve felállás útján való szavazást rendelve el, megállapította, hogy a tulnyomó többség Deák Geyza mellett jelentkezett, miért is az egyh. ker. közgyűlés Deák Geyza főgimn. tanárt megválasztott könyvraktár- és nyomdafelügyelőnek jelentette ki s megbizta a gazd. választmányt, hogy Maklár Pap Miklóstól a hivatalt átvévén, utódjának adja át s az átvételről és átadásról tegyen jelentést a főisk. igazg.-tanács téli gyűlése elé. A megválasztott tiszteldija nov. hó elsejével válik esedékessé.

53. Folyó évi tavaszi közgyűlésünk jkvének 55-dik pontjában a főiskolai igazgató tanácsot a *sárospataki jogakadémia versenyképességének biztosítása tárgyában* kiegészítő javaslat tételére híván fel, a legközelebbi szeptemberi gyűlése 8. számú jkvi pontjának felterjesztésével a kívánt jelentést megadta, illetőleg a sárospataki jogakadémia versenyképességének további biztosítása céljából — a jogakadémiai tanári kar előterjesztése alapján — a következő javaslatait terjesztette fel.

1. A főiskolai ig. tanács útján utasítani méltóztassék a főiskolai könyvtár állandó bizottságát, hogy a főisk. könyvtár gyarapítására szolgáló könyvmegrendeléseknél a jogakadémia érdekére és szükségletére kellő tekintettel legyen.

2. Ugyancsak igazgató tanácsunk útján utasítani méltóztassék a főisk. gazd. választmányt, hogy amennyiben a főgimn. részére engedélyezett államsegély maga-

sabb összegben leendő folyósítása lehetővé teszi, évenként 500 korona irányoztassék elő a főiskola költségvetésében oly célból, hogy abból a jogakadémiai tanárok részint külföldi tanulmányutaikban, részint tudományos irodalmi munkáik kiadásában segítsenek.

3. Méltóztassék elhatározni, hogy a jogi magánvizsgák és a miniszterileg engedélyezett vizsgák után eddig a szépművészeti és műregészeti múzeum számára fizetett 4 korona jövőben a jogi szeminárium céljaira fordítottassék.

4. Méltóztassék engedélyezni, illetőleg a költségeket a főiskola terhére kiutaltatni ahhoz, hogy általában a sárospataki főiskoláról s annak három tanintézeti ágáról s ezuttal bővebb részletességgel a jogakadémiára való tekintettel, egy *tájékoztató füzet* bocsátassék közre, mely a közönség figyelmét főiskolánkra s különösen annak jogakadémiájára felhívja

Ezekon felül a jogakadémiai tanári karnak azt a javaslatát, hogy a kar a főisk. ig. tanácsban egyik tagja által állandóan képviselve legyen, az igazgató tanács a főiskola kormányzati rendszabályainak revideálása alkalmával fogja elbírálás alá venni; azt az indítványát pedig, hogy a jogi szeminárium céljaira 300 korona illesztessék be a főiskola évenkénti költségvetésébe, véleményezés céljából a gazd. választmánynak adja ki.

Egyházkerületi közgyűlés, az elnökség kivánságára a nagy fontosságú kérdést a maga teljességében s elvi jelentőségében a tav. közgyűlés 55. sz. határozatára való tekintettel óhajtván tárgyalni, annak lehető megnyugtató megoldására nézve a következő javaslatát terjeszti elő:

„Egyházkerületünk a tavaszi közgyűlés 55. számú határozatának folyamánként méltánylással fogadja a főiskolai akadémiai széknek és a főiskolai igazgatótanácsnak a jogakadémia ügyében tett előterjesztését, a melyből maga is aggodalommal veszi tudomásul a jogakadémiáknak a közel jövőben kétessé válható helyzetét, ugy az országos tanügyi politika s ennek folytán az új egyetemek felállítása, mint különösen a doktorátusi kényszernek már a birói pályára is kiterjesztése miatt; ki-

jelentí ezeknél fogva, hogyha a jövőben csakugyan megrendülnének a jogakadémiák fennállásának alapjai, azokat a sajnálatos esélyeket, a melyek rajta kívül fekvő okokból történnének, ha fel nem tartóztathatná is, de csapásszerű történeti tényeknek tekintené, a melyek folytán a helytelen irányu tanügyi politika miatt épen az intenzív jogi oktatás veszítene legtöbbet; minden ilyen eshetőségek bekövetkezéseig azonban, tekintettel eddigi álláspontjára, mely szerint a sárospataki jogakadémia fenállását nemcsak hogy szükségesnek vallotta, hanem azt más jogakadémiák között az elsősorban igyekezett mind magasabb színvonalra emelni: a jövőben is, még súlyos viszonyokkal küzdve is, gondoskodni fog a végsőkig a sárospataki jogakadémia fentartásáról, fejlesztéséről és kellő színvonalának biztosításáról.

Ezen kijelentésekhez képest, tekintettel arra, hogy közgyűlésünk a lényeges javaslatra nézve már tavasszal határozott, ez időszert nem látja szükségesnek, hogy a jogakadémia népességével semmi különösebb összefüggésben nem levő többi javaslatokra határozzon; hanem általában felhívja a főiskolai igazgató-tanácsot, hogy a jogakadémia érdekében szükségeseknek mutatkozó intézkedéseket, saját hatáskörében, mindenkor tegye meg, avagy ha ily intézkedések nagyobb költséggel járnának, azokra nézve tegyen egyházkerületi közgyűlésünknek javaslatot.“

E javaslattal szemben Dr. Mitrovics Gyula megfelelő szóbeli indokolás mellett a következő indítványt ajánlja elfogadásra: *„Egyházkerületi közgyűlés utasítja az igazgató-tanácsot, hogy a jogakadémia megszüntetésére tegye meg a szükséges lépéseket.“*

Egyházkerületi közgyűlés az elnökség javaslatát nagy egyértelműséggel elfogadja s határozati erőre emeli s ezzel a Dr. Mitrovics Gyula indítványának mellőzését kimondja.

54. Tavaszi közgyűlésünk 69. számú jegyzőkönyvi pontjában kifejezett felhívásunkra a főiskolai igazgató-tanács folyó

évi szeptemberi jegyzőkönyvének 10-ik pontjában jelenti felvilágosításul, hogy az igazgató-tanács folyó évi márciusi jegyzőkönyvének 112. oldalán a közpénztár tőkéinek összes értéke van feltüntetve 365111 kor. 63 fillér értékben, a 118-ik oldalon pedig a közpénztár 1912. évi költségvetésében csak azok a tőkék, amelyek 1912-ben befolyó jövedelmet hoznak, minek következtében e cím alól kihagyatott az az 1911. évi új kibocsátású 1 drb. sátoraljaujhelyi és 73 drb. sárospataki takarékpénztári részvény értékének feltüntetése, amelyeknek osztaléka 1912-ben a főiskola pénztárába tényleg nem folyt be s viszont nem tüntettetett fel annak a 7 drb. sárospataki fogyasztási és értékesítő szövetkezeti részvénynek értéke sem, amely ez időszerint jövedelmet egyáltalában nem hoz. Az igazgató-tanács jegyzőkönyvének 118. oldalán a kérdésbe hozott részlet az idén jövedelmet nem hajtó részvények feltüntetésével a következőképen alakulna :

d)	262798·43	közpénztár (képezdei Horváth M. S.) 4—8%	16400
e)	60640·—	33 drb. Pesti M. Keresk. banki részvény osztaléka p. 170 K.	5610
f)	4000·—	2 drb. Első Magy. Ált. bizt. társasági részvény p. 800 K.	1600
g)	500·—	1 db. s.-a.-ujhelyi tkp részv. p. 60 K.	60
h)	18140·44	147 db. spataki „ „ „ 24 K.	3528
i)	282·—	7 db. spataki fogy. és érték. szöv. r.	—
k)	500·76	2 db. saujhelyi új kib. részvény	—
l)	18250·—	73 db. sárospataki tkp. „	—

365111·63.

Egyházkerületi közgyűlés a felvilágosítást megnyugvással veszi tudomásul.

55. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 11. pontjában tavaszi jegyzőkönyvünk 70. sz. felterjesztésében az igazgató-tanács márciusi jegyzőkönyvének 89. és 90. lapjain mutatkozó különbségre nézve jelenti, hogy a nevezett lapokon semmi különbség nincs; van azonban az igazgató tanács jegyzőkönyvének 131-ik oldalán a tápintézeti pénztár bevételei közt egy — valószínűleg a nyomda elnézéséből származó tévedés a c) pont alatt megjelölt tőkék érté-

kének feltüntetésében, minthogy az ott — a helyes 90680·17 K helyett — 66390·12 koronában feltüntetett összeg az utána „d—i“ pontokban foglalt részvények összértéket adja. A tápintézeti pénztár tőkéinek értéke 157070 29 korona volt, melyből takarékpénztári részvényekben fekszik 66390 korona 12 fillér, kötvényekben 90680 korona 17 fillér.

Egyházkerületi közgyűlés ezt a felvilágosítást is megnyugvással veszi tudomásul annyival inkább, hogy a kifogásolt számtételek az érdekelt pénztárak tényleges állapotára zavaró hatással nincsenek s a számadás helyességét nem befolyásolják.

56. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 14. számú pontjával jelenti, hogy a gazdasági választmány a Mudrány-birtokot (20 hold rét, 11 hold szántóföld és belsőség) október hó 1-től nyilvános árverésen bérbeadta a legtöbbit ígérőnek. A bérösszeg az eddigihez képest 160 koronával emelkedett. A bérleti idő 8 év, amint volt. Bemutatja a szabályszerűen kiállított bérleti szerződést is jóváhagyó megerősítés végett.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács által átvizsgált és ajánlólag felterjesztett szerződést jóváhagyja s megerősíti.

57. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 16-ik pontjában jelenti, hogy *Br. Vay Elemér* alsóbor-sodi egyházmegyei gondnok újból 2000 korona ösztöndíjjal segíti azt a végzett hittanhallgatót, aki ismereteit külföldi egyetemeken óhajtja bővíteni s ezuttal ismételten azzal a kérelemmel, hogy az ösztöndíj újból Páhy Józsefé legyen. Igazgató-tanács a nagylelkű adományt a legteljesebb elismeréssel fogadta s a kikötést is tiszteletben részesítette.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is forró köszönetet mond *Br. Vay Elemér* ő méltóságának egyházkerületünk jövőbeli pap-ságának tudományos képzettségét nagylelkűen előmozdító s pénzértékben is jelentékeny adományáért.

58. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 17-ik pontja elismeréssel és hálás köszönettel vette tudomásul, hogy *Dusza Lajos* zádorfalvai ref. lelkész a táp-intézet javára tett alapítványát 4000 koronára egészítette ki, amit az egyházkerületi közgyűlésnek is bejelent.

Egyházkerületi közgyűlés *Dusza Lajos* lelkésznek a sárospataki főiskola szegényeiről való nagylelkű megemlékezését méltó elismeréssel igztatja jegyzőkönyvébe.

59. Ugyanazon igazgató tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 19-ik pontjában b. e. *Buza János* nyug. főgimn. tanár helyére, a gazdasági választmányba való megválasztásra *Kovácsy Sándor* nyug. főgimn. tanárt hozza javaslatba.

Egyházkerületi közgyűlés *Kovácsy Sándor* nyug. tanárt, a gazdasági választmánynak korábban a tanári kar által választott tagját, aki mint a sárospataki irodalmi kör ügyvezető elnöke különben is hozzá van már fűzve a gazdasági választmányhoz, működése iránt való teljes bizodalommal, felkiáltás utján, a gazdasági választmány rendes tagjává választja.

60. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 33. számú határozatával tudomásvétel céljából felterjeszti azt az intézkedését, amelylyel — az akadémiai szék meleg pártfogása mellett — *Dr. Csiky Kálmán* beteg jogtanár részére újabb félévi szabadságidőt engedélyezett az ő tanári fizetésének terhére.

Egyházkerületi közgyűlés őszinte részvétellel a lelkes ifjú tanár tartós betegsége iránt, az engedélyezett újabb szabadságidőt tudomásul veszi.

61. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 35. számú pontjában tudomásúlvételre ajánlja azt az eljárását, amely szerint a megüresedett büntetőjogi tanszékre — a jelentkezett 7 pályázó közül, az akadémiai szék ajánlása

értelmében, *Dr. Gerőcz Kálmán* sátoraljaujhelyi kir. törvényszéki joggyakornokot alkalmazta az 1912—13 ik iskolai évre, mint helyettes tanárt, aki tanszékét szeptember hó 20-ig tartozik elfoglalni 2600 korona helyettes jogtanári fizetés mellett, amit tíz egyenlő előleges részletben fog a főiskolai pénztár kifizetni.

Egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács szabályszerű eljárását s illetőleg intézkedését a megüresedett büntetőjogi tanszék betöltésére nézve helyeslőleg tudomásul veszi.

62. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 36. számú pontjában, hivatkozással az akadémiai széknek arra a jelentésére, amely szerint a folyó iskolai évben két tanszék ellátása történik helyettes tanerővel, ami nem szolgálja a jogakadémia megerősödését, színvonalának emelkedését és felvirágoztatását, — ajánlattal terjeszti fel a nevezett akadémiai széknek azt a kérését, hogy a helyettes tanári állások mennél előbb, lehetőleg már a jövő tavaszi egyházkerületi gyűlés által végleges tanerőkkel töltsenek be s erre nézve a maga számára az egyházkerületi gyűléstől felhatalmazást kér.

Egyházkerületi közgyűlés a kért felhatalmazást megadja.

63. Ugyanaz az igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 38. számú pontjában a köziskolai szék jelentése alapján örömmel veszi tudomásul, hogy a főiskola kamatokkal növekedő alapítványai közül kettő a megnyitásra megérett, t. i. az *1876 ik évi érettségi vizsgázók 30 éves találkozásuk alkalmából összerakott alapítványa*, amely a folyó év végén a rendeltetése szerinti 1000 korona mennyiséget 68 korona 88 fillérrel mulja felül s amelynek 4°/_o-os kamatát felváltva egyik évben a főiskolai pénztár, a másokban pedig az a VIII. gimn. osztályt végzett tanuló van hivatva élvezni, aki a legjobb történelmi tárgyú magyar írásbeli dolgozatot készíti; továbbá „*Sárospatak városának Kossuth-alapítványa*“, amely a kikötött 2000 koronáig szintén megnövekedett. Ennek 3°/_o-os kamatából évenként pályadíj tűzendő ki az akadémiai tanári kar

által, illetőleg a politika, közgazdaságtan, vagy a történelem akadémiai tanára által a főiskola növendékei részére, 1%_o pedig folytonosan tőkésítendő. — Az elsőre nézve elfogadja az igazgató-tanács a köziskolai széknek azt a javaslatát, amely szerint az alapítvány múlt évi kamatát a tulnövekedéssel együtt a főiskolai közpénztár kapja, a jelen évi pedig pályadíjúl a főgimnáziumnak tüzessék ki s így folytattassék a kamatban való részesedés tovább az alapító-level értelmében. Elfogadja az igazgató-tanács a köziskolai széknek azt a javaslatát, amely szerint utasítandó az alapítványok kezelője a két alapítványnak az alapítványok jegyzékébe való beigtatására.

Egyházkerületi közgyűlés a nevezett két alapítvány megnyiltát s az igazgató tanácsnak a tanári kar javaslatai alapján annak megnyiltára s további sorsára hozott határozatait jóváhagyólag tudomásúl veszi.

64. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 39. számú pontjában a Sárospataki Irodalmi Kör sorsában beállott kedvező változást tudomásúl vevén, a munkásság fokozása s a saját tankönyveink kívánatos szaporodása végett is, készséggel hozzájárúl a könyvírók munkadíjának az Irod. Kör által javasolt emeléséhez s az irod. kör alapszabályainak olyan módosításához, hogy a kiadványok írói díja az első kiadásra nézve 40 koronáról 60 koronára, a második és a többi kiadásoknál egyöntetűen 30 koronára emeltessék s ezzel egyidejűleg a vallási tartalmú tankönyvek kétszeres díja is töröltessék. — Kéri a főiskolai igazgató-tanács, hogy ez alapszabály-módosítást a főt. egyházkerület emelje határozattá.

Egyházkerületi közgyűlés — tekintettel arra, hogy ebből az írói díjemelésből a főiskolára anyagi teher nem származik, mert a könyvek megemelt ára az írói díjakat fedezni fogja, de tekintettel arra is, hogy ezzel az írói kedv is fokozódhatik a tanári kar körében, az alapszabálynak fenti értelemben való módosításához hozzájárúl s illetőleg az irodalmi körnek az igazgató-tanács által pártfogolt javaslatát határozattá emeli. A felemelt díjak kiszolgáltatása az 1913-ik évvel kezdődik.

65. Ugyanazon igazgató-tanács ugyanazon jegyzőkönyvének 41. számú határozatával jelenti, hogy *Svingor Jenő* volt főiskolai széniornak külföldi tanulmányutjára — tekintettel az ő hűséges szolgálatára — a széniorokat illető 800 korona ösztöndíjon felül még 400 korona segélyt szavazott meg s ehhez a költségvetésen kívüli kiadási tételhez egyházkerületünk jóváhagyását kéri.

Egyházkerületi közgyűlés *Svingor Jenő* volt főiskolai széniornak, aki egész széniori életével s több rendbeli nyilvános szereplésével biztató tanúságait szolgáltatva magasabbra való törekvésének, a 400 korona költségvetésen kívüli segélyt a maga részéről is megszavazza s illetőleg annak a főiskolai *ösztöndij-pénztár terhére* leendő kifizetéséhez jóváhagyását adja.

66. Olvastatott Lengyel József püspöki titkár, Papp József sátoraljauhelyi vallástani lelkész és Enyedy Andor sátoraljauhelyi segédlelkésznek egyházkerületünkhöz intézett közös jelentésök, melyben előadják, hogy püspök úr megbízásából a jelen év nyarán, még pedig a július 7, 14, 28 és augusztus 4, 11, 18-ára eső vasárnapokon Tátralomnic fürdőben istentiszteletet tartottak. Örömmel jelentik, hogy az istentiszteletet a hívek minden alkalommal sokan látogatták.

Egyházkerületünk közgyűlése a jelentést örvendetesen tudomásul veszi.

67. Olvastatik a miskolci főgimnázium igazgatójának a következő jelentése :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés

Az új tanév kezdetén mindenekelőtt még egy pillantást vetve az elmúlt tanév végső eredményeire, ezekben egyebek közt az érdemel figyelmet, hogy a miskolci ref. főgimnáziumban a *bukásoknak* legutóbb megjegyzés tárgyává tett arányszáma a megelőző évihez képest, mely 31%- volt, jelentékenyen kevesbedett, mert csak 24%-ot tett ki. Továbbá a jeles tanulók arányszáma egyezett az országos átlaggal, 7%-al. Végre a júniusban jeles érettségi

vizsgát tett tanulók 16°/_o arányszáma (előzőleg 10°/_o), közel esett az országos átlaghoz (18°/_o). Oly iskolában, mely az alsó fokokon népes osztályokkal dolgozik, mely helyzeténél fogva nem igen válogathat a tanulóknak és szegény anyagi viszonyainál fogva kedvezményekkel és jótéteményekkel a jobb tanulókat nagyobb számban magához vonni nem tudja, ezek kellő eredményeknek tekinthetők. A tanulóknak a rendkívüli tárgyakban való oktatása, egyletekben és körökben való működése, illetve működtetése, segélyezése és jutalmazása az előző évihez hasonló mérvben történt meg. A tanárok irodalmi és közművelődési munkálkodása, amint az évvégi Értesítő részletes adataiból kitűnik, eleven és sokoldalú volt.

Ami a jelen tanévet illeti, a beiratások eredménye egyezik az egy év előttivel. Eddig be van írva 419 tanuló, köztük 202 református, tehát 48 2°/_o; a más vallásúak arányszáma 41 ág. (9·8°/_o), 1 unitárius (0·2°/_o), 55 róm. kath. (13·1°/_o), 5 gkath (1·2°/_o), 115 izr. (27·5°/_o). Az osztályokkenti megosztás a következő. Van az I. o-ban 93, a II.-ban 68, a III.-ban 75, a IV.-ben 57, az V.-ben 24, VI.-ban 31, a VII.-ben 33, a VIII.-ban 38 tanuló, összesen 419. *Parallel* osztályt kell fenntartani az I. és III. osztályok mellett. Miután így megint van második *parallel* osztályunk, meg kellett újítani fennhatóságunknak az erre a célra szükséges 3000 koronányi külön államszegély kérelmezését.

A tanévet ünnepélyesen megnyitottuk szept. 7-én. A megnyitás napjára érkezett hozzánk a szomorú tudósítás, hogy dr. Jármy József tanár, ki egy évig szabadságon volt és működését szept. 1-én sem kezdhetette újra meg, szept. 3-án a szatmármegyei Fehérgyarmaton, hol rokonainál tartózkodott, meghalt. Főgimnáziumunk jeles és ambiciózus tanárát vesztette el dr. Jármy Józsefben, aki a történelmi tanulmányokban magasabb fokú képzettséget tanúsított, a tanításban igen jó eredményeket ért el s akinek hosszú betegeskedés után férfikora delén való elhunytát úgy a tanári kar, mint az iskolai előljáróság fájó részvétellel vette tudomásul.

A tanári kar kiegészítése már a tanév megkezdése előtt megtörtént, Soós Mihály helyettes tanárt 4 évi szolgálatára, sikeres működésére és arra tekintettel, hogy a második magyar-nyelvi tanszék 4 év óta nincs rendes tanárral betöltve, az egyháztanács jún. 30-án *rendes tanárrá* választotta, de rendes tanszék hiányában és anyagi erőink csekélysége miatt csak *helyettes tanári*

illetményekkel. Más gimnáziumoknál előfordult hasonló esetek voltak ez eljárásra példák. *Szept. 22-én aztán a történet üresedés folytán a rendes tanári illetményekbe* helyezése határozatott el, okt. 1-től kezdődőleg. — A Soós Mihály által eddig elfoglalt helyettes tanári állomás *dr. Arday Pállal* töltetett be, aki a múlt tanévben dr. Jármy Józsefet helyettesítette. — Váry Sándor tornatanárt a pályázatilag megszabott 1 évi működés után az előjáróság nem véglegesítette s ezért az állásra pályázat hirdettetett. Aug. 24-én a pályázók közül *Szabó László* választatott tornatanárrá, aki szept. 1-én állását el is foglalta.

Örvendetes dolog, hogy a tanári kar anyagi helyzetének javításában az iskolai előjáróság szept. 1-ejével eljutott a méltányos és az Egyházi Törvényekben megállapított határokig. Beállította a fizetési osztályoknak megfelelő *III. lakberosztályu lakbéréket*, melyek a *törzsfizetés előírt 25%-át minden fokon elérik.* Másrészt ellenben sajnálatos tünet, hogy az állam által tervezett új nyugdíjtörvények, melyek a tisztviselők minden osztályánál nyugdíjkedvezményeket adnak szolgálati idő leszállítással kapcsolatban, ugyanezen kedvezményeket a tanároknak csak szolgálati idő felemelése ellenében szándékoznak megadni. Mig tehát a tisztviselők kétszeresen kapnak kedvezményt, addig a tanároknak az egyiket a másik elvesztésével kell megfizetni. Valóban, a tanárok zaklatottsága soha nem ér véget.

Iskolánk anyagi helyzete az elkerülhetetlen volt lakbérrendezés folytán, miután az államsegély csak évi 2000 koronával emeltetik és jelenlegi 36000 koronányi összegével az elvileg elfogadott új államszerződésben meghatározott 48000 K-tól még messze van, változatlan megmaradt abban az állapotban, hogy 4000—5000 K-nyi évi kiadási többlet mutatkozik. Teljesen indokolt tehát az a többször megújított kérelmezésünk a nm. Miniszteriumhoz, hogy az államsegély-emelkedés gyorsabb tempóban, illetve nagyobb évi összegekkel történjék. Addig a kiadási többlet fedezésére, miután a fenntartó egyház azt jelenleg nem pótolhatja, más megoldás természetesen bizony nem található, mint a kölcsönvétel.

Tiszteletteljes jelentésem tudomásul vételét kérve, vagyok Miskolcon, 1912. okt. 2-án.

A Főtiszteletű Egyházkerületnek aláatos szolgálja

Csorba György
igazgató.

Közgyűlésünk örömmel látja a növendékek előmenetelét mutató percentszám javulását. Tudomásul veszi a létszámról szóló kimutatást és az új párhuzamos osztály felállítását, valamint *Soós Mihály*-nak rendes, *Szabó László*-nak és *Arday Pál* dr.-nak segédtanári minőségben való alkalmazását, valamint a tanárok lakásbérének törvényes rendezését. — Öszinte fájdalommal értesül azonban *Jármy József* dr. korai elhunytáról, kiben a jeles tankönyvíró, a kiváló tanárt s általában a prot. tanügy elsőrangú munkását igaz fájdalommal gyászolja. Ezért emléket jegyzőkönyvben örökíti meg.

Végül ismételten felkéri a miskolci főgimnázium igazgató-tanácsának elnökségét arra, hogy a felemelt államsegély teljes összegének mielőbbi kiutalványozását közbenjárásával siettetni méltóztassék.

68. Olvastatott a rimaszombati főgimnázium igazgatójának következő jelentése.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az 1912—13. tanévre vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni:

Az aug. 30—31-én megtartott pót- és javító vizsgálatok, valamint a szeptember négy első napján eszközölt beiratások után az 1912—13-ik tanévet szeptember 5-én nyitottuk meg istenitiszelettel s hagyományos formák között lefolyó ünnepély keretében.

A megszabott időben beiratott 353 tanuló; vallás szerint: ref. 100, ág. h. ev. 88, róm. kath. 91, gör. kath. 1, izraelita 73. Ez évben az I. osztályba jelentkezők szokatlan nagy száma indokoltá tehette volna egy párhuzamos osztály felállítását is, sőt tíz tanulót helyszüke miatt vissza kellett utasítanunk, azonban anyagi erőink hiánya folytán ez intézkedésre nem gondolhattunk, de jövőre, amennyiben hasonló körülmények állanak be, a párhuzamos osztály felállításával komolyan kell foglalkoznunk.

A tanári személyzetben a következő változások állottak be:

Bodor István, ki 42 évet töltött a protestáns szellemű tanügy szolgálatában, a lefolyt tanév végén nyugalomba lépett. Igazgató-

Tanácsunk fájó szívvel vállalt meg a ref. tanári status egyik oszlopos tagjától, kinek nevéhez, úgy tanári, mint 11 évig tartó igazgatói működése alatt, a legszebb sikerek fűződtek — s midőn fájó érzelmeit iskolai évzáró ünnepényünkön kifejezésre juttatta, a hálás elismerés és köszönet szavaival jegyzőkönyvébe iktatta a nyugalomba vonuló tanár maradandó érdemeit. További életére a Gondviselés áldását kérte.

Az ekként üresedésbe jött történelem-latin tanszékre Igazgató-Tanácsunk szabályszerűen közzétett pályázat után *Fábián Vilmos* sepsiszentgyörgyi ref. főgimnáziumi helyettes tanárt választotta meg, ki a tanári eskü letételével szept. 1-én hivatalos működését megkezdette.

Ugyancsak a Bodor István nyugalomba lépte következtében megszűnt az ő megbízása főgimnáziumunknak az egyh. ker. közgyűlésen való képviselőtére, minek folytán mély tisztelettel kérem a Főt. Egyh. Ker. Közgyűlést, hogy e tisztségre szavazást elrendelni méltóztassék.

Schwalm Miksa Nándor rajztanárt a Vallás- és közoktatásügyi Miniszter a pozsonyi ág. h. ev. lyceumhoz helyezvén át, ez állásra a V. és K. miniszter úr által — az állammal kötött szerződés értelmében — *Holéczy Miklós* (ezelőtt Nyiregyházán működő) okl. rajztanár neveztetett ki, aki hivatalos működését szeptember 10-én szintén megkezdette.

Tisztelettel jelentem továbbá, hogy Igazgató-Tanácsunk gondoskodott egy második görög-nyelvi tanszék felállításáról is, melyre a V. és K. Miniszter úr — szintén az állammal kötött szerződésben megállapított jogánál fogva — egyelőre helyettes tanári minőségben *Dr. Rochlitz Zoltán* okl. tanárjelöltet nevezte ki. Ezzel foganatosított a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlésnek 1911-ben hozott határozata a görög-latin nyelvi tanszékre vonatkozólag.

A tiszáninneri ref. egyházkerület főgimnáziumaiban pót- és javító érettségi vizsgálatra utasított tanulók közül a szeptemberi érettségi vizsgálatokra 20 tanuló jelentkezett, négy pedig teljes vizsgálatra, 9 javító, illetve latin nyelvi kiegészítőre: 11. A Csabay Pál gömöri esperes elnöklete alatt, Dr. Szádecky Gyula kolozsvári egyet. tanár korm. képviselő jelenlétében lefolyt érettségi vizsgálatokon érettnak nyilvánított 5 teljes vizsgázó, 7 javító s 3 kiegészítő vizsgálatot tevő. Decemberre visszavettett: 4 egy-egy tantárgyból, egy év múlva ismétlő vizsgálatra utasított

1. Százalékban kifejezve, sikerült vizsgálatot tett: 75°/_o, bukkott 25°/_o.

A rendes iskolai tanítás, a közbe eső pót-érettségi vizsgálatok miatt, szeptember 11-én vette kezdetét s ezóta megszakítás nélkül foly, azt a reményt keltve, hogy a tanév további folyamata allatt fennakadás nem fog történni, miután a tanerők egygyel megsaporodott létszáma, egyes tanárok esetleges akadályoztatása esetén, lehetővé teszi a helyettesítést.

Városunkban, ez idő szerint, az egészségi viszonyok nem esnek kifogás alá s hogy e tekintetben is kedvező reményekkel nézhetünk a jövő elé, a legfőbb okot abban találjuk, hogy az utóbbi évben kiépült a hygienikus szempontból annyira fontos vízvezeték- és csatorna-hálózat, melybe — ha a V. és K. Miniszter úr által kilátásba helyezett beruházási államsegélyt megkapjuk, — iskolánk már az 1913. polgári év folyamán be fog illeszkedni.

Ami tanintézetünk vagyoni viszonyait illeti, sajnosan kell jelentenem, hogy az a törekvés, mely évek sora óta arra irányul, hogy költségvetésünkben az egyensúly meg ne billenjen, minden valószínűség szerint hajótörést fog szenvedni. Az úgyszólván naponként emelkedő munkabér és anyagdrágaság költségvetésünket kedvezőtlenül befolyásolják s mintegy kényszerítenek arra, hogy kiadásainkat azokban a tételekben szorítsuk meg, melyek taneszközeink gyarapítására s szertárainknak az újabb követelmények szerint való kiegészítésére vonatkoznak. És e stagnáló állapot mindaddig fog tartani, míg az állammal kötött új szerződésben megállapított magasabb dotációt teljes egészében meg nem kapjuk. Ez állapoton csak azáltal lehetne segíteni, ha a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés kieszközölné azt, hogy a V. és K. Miniszterium az évi segélyt — már a jövő évtől kezdve — magasabb évi összegekben utalványozza ki. Erre azért is szükségünk van, mert iskolánkban a tanári lakbérek régóta megoldatlan kérdése sem rendezhető a zsinati törvények által megkívánt mértékben mindaddig, míg költségvetésünk a legszűkebb keretek köré szorúl.

Tiszteletteljes jelentésemnek ez utolsó pontjára a Főtiszteletű Egyházkerület nagybecsű figyelmét kérve, mély tisztelettel vagyok

Rimaszombat, 1912. szeptember 20 án

A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek

alázatos szolgálja
Dr. Veress Samu
 főgimnáziumi igazgató.

A jelentés egészében örvendetes tudomásul szolgál, különös meglelégedéssel vétetik főleg tudomásul a második class. philol. tanszék betöltése. Bizalommal üdvözli közgyűlésünk azért mind erre, mind a többi megürült tanszékre ujonnan alkalmazott erőket s működésükre Istennek minden áldását kéri. Érzékeny szívvel válik meg kerületünk másfelől a Bodor István kipróbált munkaerejétől és hű szolgálataitól, mégis a megnyugvás felemelő érzésével, mert 42 évi fáradhatatlan tevékenység megérdemli a nyugalmat. Az isteni gondviselés nyujtsa hosszúra ezt a nyugalmat és tegye annak éveit ránézve boldog esztendőkké. Istennek áldása kísérje alkonyuló éveiben is Bodor Istvánt!

Felkéri továbbá közgyűlésünk az igazgatótanács elnökségét, nyomatékosan sürgesse meg a kormánynál a magasabb államsegély gyorsabb folyósítását, hogy a kielégítésre váró jogos kívánalmak mielőbb méltányos teljesítésre számíthassanak.

Végül, mivel az új class. philol. tanszék jelenleg evangélikus vallásu egyénnel tölletett be, közgyűlésünk ismételten felhívja a rimaszombati főgimnázium igazgató-tanácsát a tanszékek betöltésénél a paritás szigoru megtartására, annak hangsulyozásával, hogy a tornatanár felekezeti hovátartozása a paritás kérdését nem érinti.

69. Olvastatik a miskolci ref. felső leányiskola felügyelőbizottságának következő jelentése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Felsőbb leányiskolánk életének legközelebbi jelentéstételünk óta felmerült jelentősebb mozzanatairól a következőkben óhajunk beszámolni.

Felsőbb leányiskolánkat *Marusák Pál* miniszteri biztos június 3. és 4. napjain látogatta meg s — amint a tisztelettel fel-

terjesztett értekezleti jegyzőkönyvből látható — iskolánk tanulmányi állapotát ezúttal is teljesen rendben levőnek találta, elismeréssel emlékezett meg a tanárok képzettségéről, tanítási ügyességéről, buzgóságáról és lelkiismeretes pontosságáról; örömét és elismerését fejezte ki a tanári karnak a módszeres értekezleteken, a részletes tanítási menetek elkészítésében és értekezések tartásában megnyilatkozó buzgóságáért, a rajzteremnek új butorzattal és teljes mértékben megfelelő felszereléssel való ellátásáért, a szertárak és tanítási eszközök nagyobb mérvű gyarapításáért, különösen természetrajzi szertárunk mintaszerű felszereléseért. *Kívánatosnak mondotta természetani szertárunk és tanári könyvtárunk nagyobb mérvű gyarapítását és a tanerők számának szaporítását.* Örömmel konstataálta intézetünknek *bár lassú, de fokozatos fejlődését.*

Az *évvégi vizsgálatok* június 20, 21, 22. napjain folytak le felügyelő-bizottságunk egy-egy vagy két tagjának elnöklete alatt, akik a tanításban elért eredménnyel minden egyes osztályban meg voltak elégedve, több osztályban pedig egyes tárgyakból kiválóan szép eredményt tapasztaltak s e jelentések alapján felügyelő-bizottságunk a tanári karnak lelkiismeretes *buzgóságáért és sikeres munkálkodásáért elismerését fejezte ki.*

A *tanári karban* a most kezdődő 1912—13. isk. évben mindössze annyi *változás* történt, hogy Gondos Imre helyére, aki a múlt évben nagy szeretettel és lelkesedéssel végezte iskolánkban a vallástanítást, ez évre *László Sándor* ref. s.-lelkészt bíztuk meg a vallástanítással, aki több éven át tanította a polgári iskolában a vallást s így már tanári gyakorlattal is rendelkezik.

A mennyiségtan-természettani tanszékét ez évre még nem óhajtottuk véglegesen betölteni, hanem arra ismét egy évre helyettes tanári minőségben *Domokos György* okleveles tanárjelöltet alkalmaztuk, aki már a múlt évben is kiváló szorgalommal és buzgósággal működött intézetünkben.

Ez iskolai évet szeptember 6-án nyitottuk meg. *Növendékeink száma* ezidőszertint 193, egygyel kevesebb a múlt évi létszámnál. Az egyes osztályok létszáma a következő: I. o. 50; II. o. 46; III. o. 39; IV. o. 35; V. o. 17; VI. 6. Vallás szerint a növendékek így oszlanak meg: református 114 (8-cal kevesebb a múlt évinél) = 58·7%; ág. ev. 17 (a múlt évinél 9-cel kevesebb) = 8·7%; római kath. 21 (szaporodás 5) = 10·8%; gör. kel. 1 (szaporodás 1) = 0·5%; izr. 40 (szaporodás 10) = 20·6%.

Egész *tandíjmentességben* részesítettünk 16, féltandíjmentességben 12 növendéket; az elengedett tandíjak összege 1072 K.

A növendékek internátusi alapítványát (400 K körül) megosztottuk Halászy Etelka IV. o. és Baksa Ilona IV. o. növendékek közt; a Tóth Pál alapítvány 120 K-s ösztöndíját Hézsér Margit V. o., a Kun Bertalan alapítvány 120 K-s ösztöndíját Eröss Erzsébet III. o. növendéknek adtuk.

Internátusunkba ez évre 44, illetőleg 1 csak félévre jelentkező növendékünket ideszámítva, 45 növendék jelentkezett.

Sajnálattal jelentjük, hogy *tanítónőink nyugdíjviszonyainak a rendezésénél* az átlépésnél fizetendő iskolafenntartási díjak nagy részének elengedésére irányzott reményiségünk meghiusult. A vallás és közoktatásügyi miniszterium, bár a főtiszteletű és méltóságos elnökség többször személyesen is közbenjárt ez ügyben, 61231. sz. leiratában csu án a késedelmi kamatokat (1525 K 98 f) engedte el, a 6 K-s és 5% os díjakat pedig (7900 K 55 f) követeli. Éppen ezért a főtiszteletű és méltóságos elnökség úgy intézkedett, hogy az összeg az egyházkerületi pénztárból felveendő kölcsönből fizetessék ki.

Intézkedett továbbá a főtiszteletű és méltóságos elnökség arról is, hogy iskolánk *csatornázási és vízvezetéki munkálatainak* a díja is az egyházkerületi pénztárból felveendő kölcsönből fizetessék ki. Felügyelő-bizottságunk ugyanis célszerűnek látta, hogy intézetünk vízvezetéki és csatornázási berendezése már ez évben elkészüljön, mivel a városi szabályrendelet szerint a csatornázási és vízdíjak a városi vízvezeték működésének megindulásától fizetendők, akár bevezette a tulajdonos a vizet a maga helyiségeibe, akár nem. E munkálatok végzésével Friedländer és Dróth miskolci szerelő-vállalkozókat bíztuk meg, kik e munkát 5188 K 02 fillérért vállalták el s a munkálatok e hó végére lesznek befejezendők. Ez összeg azonban meglevő berendezésünk javítási és pótlási munkálatainak díjával együtt körülbelül 6000 koronára emelkedik.

Minthogy pedig iskolánk múlt évi számadása is 800 korona hiánnyal zárult, jövő költségvetésünk pedig — a Miskolc várostól 5 éven át kapott 2000 K segély elmaradása miatt — 2730 K fedezet nélküli hiányt mutat fel: a nyugdíjilleték és csatornázási díj fejében iskolánkra nehezedő körülbelül 14000 K *téher* természetesen csak a főtiszteletű *egyházkerületről nyerendő kölcsön útján* fedezhető. Minthogy pedig e pénztári hiány csak fokozódhatik s

minthogy költségvetésünket e 14000 K 5⁰/₁₀-os kamata címén 700 K fogja megterhelni s emellett a kölcsönösszeg visszatérítésére is kell bizonyos összeget beilleszteni költségvetésünkbe: mély tisztelettel kérjük a főtiszteletű egyházkerületet, hogy a jövő 1913. évre felveendő egyházkerületi államsegélyből felsőbb leányiskolánknak 4000 K évi segélyt méltóztassék adományozni.

Tisztelettel jelentjük, hogy megkíséreltük a *segélykérésnek* mind azt a két módját, melyet a főtiszteletű egyházkerület f. évi tavaszi közgyűlésének 74. sz. határozatával megjelölni méltóztott, de az eredményről ezúttal még nem számolhatunk be.

Tisztelettel terjesztjük be iskolánk 1913. évi költségvetés-tervezetét s kérjük annak jóváhagyását.

Előirányzat, szükséglet.

1. Tanárok fizetésére	---	---	---	---	17 000 K
2. Orvos tiszteletdíjára	---	---	---	---	300 „
3. Szolga, fűtő, takarítónő bére	---	---	---	---	1400 „
4. Fűtésre és világításra	---	---	---	---	6300 „
5. Könyvtár, szertárak, tanszerek, nyomtatványok, irodai általany	---	---	---	---	1880 „
6. Adó, épületfenntartás, biztosítás	---	---	---	---	3200 „
7. Iskolai felszerelések pótlására	---	---	---	---	600 „
8. Víz- és csatornadíj	---	---	---	---	600 „
9. Tornaszerekre	---	---	---	---	300 „
10. Horváth Lajos alapítványának kamatja az udvar rendezésére és szépítésére	---	---	---	---	600 „
11. Az alapítványok kamatjának előírt tőkésítésére	---	---	---	---	500 „
12. Nyugdíjjárulék és fenntartói díj	---	---	---	---	3000 „
13. Tartozások kamatja és törlesztése	---	---	---	---	13500 „
14. Rendkívüli kiadások	---	---	---	---	600 K
				Összesen	49780 K

Fedezet.

1. Tandíj és beirási díjból	---	---	---	---	11800 K
2. Az egyházkerület évi segélye	---	---	---	---	12300 „
3. Az egyházkerület építési segélye	---	---	---	---	9000 „
4. Segély a hollandi tárból	---	---	---	---	3000 „
5. Tőkék kamatjából	---	---	---	---	1200 „

6. Horváth Lajos alapítvány kamatja ...	600 „
7. Alsózempléni egyházmegye alapítványának kamatja ...	80 „
8. Az internátus fizet a fűtéshez ...	4000 „
9. Az internátus fizet a világításhoz ...	1200 „
10. Az internátus jövedelmi többlete ...	1800 „
11. A növendékek nyugdíjalapí járuléka ...	1200 „
12. Festészeti tanfolyam tandijából ...	720 „
12. Vegyes bevételek ...	150 K
Összesen ...	<u>47050 K</u>

A szükségletek összege ...	49780 K
Előírányozható bevétel ...	<u>47050 K</u>
Fedezetlenül maradó összeg ...	2730 K

Örömmel jelentjük még, hogy méltóságos *báró Vay Elemér* főispán úr az évváró vizsgálatok alkalmával felsőbb leányiskolánk 6 kitűnő növendéke részére egy-egy igazán értékes jutalomkönyvet ajándékozott 149 K értékben. s ezenkívül iskolánk udvarára 2 szép padot adományozott 100 K értékben.

Jelentésünket tudomásúvételre, javaslatainkat elfogadásra ajánlva s iskolánkat továbbra is a főtiszteletű egyházkerület atyai jóindulatába és kegyes pártfogásába ajánlva, maradtunk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek

Miskolc, 1912. szeptember 20-án.

alázatos szolgálai:

a ref. felsőbb leányiskola felügyelő-bizottsága
s annak nevében:

Domby László
ref. felsőbb leányiskolai igazgató.

Dr. Tüdös István
f.-b. tag, h. elnök.

Közgyűlésünk a miniszteri biztos elismerő nyilatkozatát, valamint az évvégi vizsgálatok szép sikerét örömmel veszi tudomásul s a tanári karnak a maga részéről is meleg elismerését fejezi ki. Tudomásul veszi továbbá a tanári karban történt változást is. A szer- és könyvtárak fokozatos gyarapítására pedig a költségvetés keretében felhívja a tanári kar és a felügyelő-bizottság figyelmét.

Sajnálattal látja azonban közgyűlésünk az intézet pénzügyi egyensúlyának a megbillenését. Felhívja azért közgyűlésünk a pénzügyi választmányt, hogy az államsegély esetleg remélhető felemelésének figyelembevételével lehetőleg gondoskodják az egyházkerületi költségvetésben a felsőbb leányiskola kerületi segélyének megfelelő felemeléséről. A városi és állami segély dolgában végül ismételten felkéri közgyűlésünk az illetékes tényezőket, hogy azok megnyerését hathatós közbenjárásukkal támogassák.

Továbbá, mivel az intézet fejlődésének biztosítása s a szükségletek természetszerű megnövekvése kikerülhetetlen szükséggé teszi a felsőbb leányiskola bevételeinek más oldalról is a fokozását, közgyűlésünk felhívja az egyházmegyéket annak a kérdésnek a tanulmányozására, nem volna-e, avagy mily mértékben volna lehetséges, hogy egyházkerületünkbe kebelezett minden egyházközség a miskolci felsőbb leányiskola számára lehetőleg már az 1913. évtől kezdődőleg bizonyos összeget állandó évi segélyként költségvetésébe beillesszen?

Mély köszönettel adózik végül közgyűlésünk *Vay Elemér* báró főispán úrnak, hogy áldozatkész szeretetével miskolci intézetünket is támogatni méltóztatik.

70. A sárospataki főgimnázium igazgatója beterjeszti az új iskolai évben beiratkozott növendékek létszámáról szóló jelentését, amely szerint a növendékek összes száma 412 a tavalyi 441 létszámmal szemben, akik vallásuk szerint következőleg oszlanak meg: Református 356 (tavaly 345), római katolikus 27 (tavaly 34), görög katolikus 8 (tavaly 5), izraelita 15 (tavaly 23), ágostai hitv. evangélikus 6 (tavaly 11). A három alsó osztály párhuzamos (I. A 38, I. B 39, II. A 37, II. B 33, III. A 32, III. B. 37). A IV. gimn. osztály növendékeinek száma 69. — Vármegyék szerint a megoszlás a következő: Abauj-Torna 52 (2-vel kevesebb, mint tavaly), Bereg

15 (6-al kevesebb, mint tavaly), Borsod 25 (ugyanannyi, mint tavaly), Brassó 2 (mint tavaly), Gömör Kishont 8 (4-gyel kevesebb, mint tavaly), Hajdu 2, Háromszék 1, Heves 6 (1-gyel kevesebb, mint tavaly), Pest Pilis-Solt-Kiskun 5 (1-gyel több, mint tavaly), Szabolcs 30 (tavaly. 34). Szatmár 13 (tavaly 11), Ugocsa 1 (tavaly 4), Ung 38 (tavaly 37), Zemplén 122 (tavaly 134), Sárospatak külön 92 (tavaly 93).

Egyházkerületi közgyűlés a főgimnáziumi igazgató kimutatását tudomásul veszi.

71. A sárospataki főiskola akadémiai igazgatója jelenti, hogy az 1912—15-ik iskolai évre október 5-ig a theologiai akadémiába beiratkozott 84 hallgató (tavaly 77), a jogakadémiába 91 (tavaly 54.).

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést örvendetes tudomásul veszi.

72. Egyházkerületi tanügyi bizottság beterjeszti a tegnapi napon Sárospatakon tartott ülésének jegyzőkönyvét és ehhez fűzött javaslatait.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Sárospatakon a tiszáninneni ref. egyházkerület tanügyi bizottságának 1912. október 7-én megtartott ülésében.

Jelenvannak: Czinke István egyházi, Meczner Béla világi elnök. Abaujból: Kovács Béla, Vas Ádám. Alsóborsodból: Halászy József, Fogarassy Jenő. Alsözemplénből: Bartha József, Maklári Pap Miklós, Gagy Károly. Felsőborsodból: Elek József, Szekrényessy Árpád, Gööz Ferenc. Felsőzemplénből: Kádár János, Bernáth Aladár, Liszkay Bertalan. Gömörből: Buzi Márton, Bodor István. Tornából: Arday J. Dániel. Ungból: Szakal István, Bóczér István. A sárospataki Irodalmi Kör képviselőjében Kovácsy Sándor. Jegyző: Fodor György.

Elmaradásukat kimentették: Abaujból: Szent-Imrey Gyula. Alsóborsodból: Huszthy Béla. Gömörből: Becske Bálint, Tornából: Dr. Óvári Pál. Varga József. Ungból: Minay István.

1. Czinke István, midőn a tanügyi bizottság tagjait szívesen üdvözli, lelke igaz szeretetével köszönti tanügyi bizottságunk szeretve tisztelt elnökét: Méltóságos Meczner Béla urat, aki a tavaszon töltötte be, mint az alsózempléni egyházmegye gondnoka, hivataloskodásának 25. évét. Mivel tanügyi bizottságunknak csak most van alkalma szeretve tisztelt elnökét körében üdvözölhetni, egy szívvel és lélekkel óhajtja tanügyi bizottságunk, hogy az a 25 éves ünnepély, melyet az alsózempléni egyházmegye rendezett szeretett gondnoka tiszteletére, legyen eljegyzés újabb 25 évre s kívánja, hogy a gondviselő Isten adjon erőt, egészséget, mely kedvessé, kellemessé tegye egész életét s találjon a sok megpróbáltatás után igazi nagy s az utolsó pillanatáig elkísérő boldogságot.

Ugyancsak örömmel emlékszik meg azon kitüntetésről, mely Gagyai Károlyt, tanügyi bizottságunknak érdemes tagját, az egyházát s népét igaz szívvel szerető népnevelői érte, midőn az egyházkerület egyházai által egyházkerületi tanítótestületi képviselővé elválasztatott s kívánja az egész tanügyi bizottság nevében, hogy e megérdemlett kitüntetésben ifjúkori erővel legyen népnevelésünk előmozdítója.

„De az élet mellett ott van a halál, az öröm mellett a lehangolás, fénynél az árnyék“; megemlékezik azon nagy veszteségről, mely tanügyi bizottságunkat munkás, lelkes régi tagjának, Buza János sárospataki nyugalmazott gimnáziumi tanárnak elhunytával érte. A tanügynek szentelte egész életét s e munkás élet nem lett gyümölcstelen. Maradandó emléket állított, mint tanár volt tanítványai szívében; természetrajzával népiskoláinkban s derült, aranyos mindig humoros kedélyével mindnyájunk lelkében. Legyen emlékezete áldott.

Meczner Béla szíve teljességéből megköszöni a tanügyi bizottság jókívánatait s azon ígéret mellett, hogy népiskolai tanügyünket mint eddig, ugy ezután is szerető gondoskodással kíséri, a megjelentek szíves üdvözlése mellett az ülést megnyitja.

2. Előadó betérjeszti az egyházkerület népiskoláinak 1911/12. évi állapotáról szóló statisztikai táblázatát 6- s a Konvent számára készített táblázatot két példányban. Jelenti, hogy egyházkerületünk népiskoláinál haladás tapasztalható. A tanítás kevés kivétellel szeptember hó első felében megkezdődött s zavartalanul folyt június utolsó feléig. Járványos betegség kevés helyen akadályozta a tanítást. Az iskolába nem jártak száma ismét csökken; pusztán az ismétlők iskoláztatása hanyatlott s emelkedett az iskolába nem jártak száma, de különben semmi aggodalomra okot szolgáltató jelenség nem mutatkozott.

Tanügyi bizottság a statisztikai táblázatokat a főt. Egyházkerület Közgyűlése elé terjeszti, kérve azoknak az egyházkerületi jegyzőkönyvbe leendő felvételét s az előadói jelentést tudomásul veszi.

3. Mult évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 86. g) jegyzőkönyvi pontjával felhívta a sárospataki irodalmi kört, hogy a fonomimikai tanmódszer engedélyezése folytán szükségessé vált fonomimikai ABC készítéséről gondoskodjék s a Nagy Sándor-féle ABC-hez pedig adjon ki megfelelő fali olvasótáblákat. Kovácsy Sándor, mint az Irodalmi Kör képviselője jelenti, hogy a fonomimikai ABC most készül s az 1913—14. iskolai évben már használható lesz; ellenben a Nagy Sándor-féle ABC maga is átdolgozás alatt állván, fali olvasó táblák hozzá ezért sem készíthetők, de nem a tetemes előállítási költség miatt sem. Egyben jelenti azt is, hogy az új tantervhez szükséges új könyvek az 1913—14. iskolai évre rendelkezésre fognak állani.

Tudomásul szolgál.

4. 1911. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk 147. jkvi pontjában a Magyar Ref. Tanítók Országos Egyesületének a népiskolai szervezet s a tanítói szolgálati pragmatika egyöntetűvé tételét célzó kérvényét s a tiszántúli egyházkerületnek ide vonatkozó munkálatát az

egyházmegyéknek adta ki, hogy tanítóegyesületeik s tanügyi bizottságaik útján — adjanak véleményt ez évi őszi ker. gyűlésünkre. E felhívásra Felsőzemplén jelenti, hogy nem bocsátkozik e kérdés tárgyalásába, mert a conv. jkv. 132/1912. pontja szerint ezzel már megbízott egy bizottságot. Abauj, Felsőborsod, Gömör, Torna, Ung, Alsó-zemplén jelentést nem adnak. Egyedül Alsóborsod terjeszti fel munkálatát.

Miután a tiszántúli ref. egyházkerületnek enemű s az 1911. évi tav. e. ker. gyűlés 147. pontjában említett munkálata nem érkezett le az egyházmegyékre s így hozzá nem szólhattak s Felsőzemplén is, hivatkozásában a népiskolai felügyelet kérdésével, helyettesíti a népiskolai szervezet s a tanítói szolgálati pragmatica kérdését: a felsőborsodi egyházmegye munkálatát küldje meg a Főt. egyházkerület minden egyházmegyéhez oly utasítással, hogy legkésőbb 1913. őszi gyűlésünkre adják be jelentéseiket.

5. 1910. évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 32. c) pontjában a Sárospataki Irodalmi Kört magyar nyelvgyakorlókönyv s egy gyakorlati számtani példatár szerkesztésére; ugyanezen jegyzőkönyv f) alpontjával a főiskolai gazdasági választmányt arra hívja fel, hogy foglalkozzék azzal a kérdéssel, nem volna-e jövedelmező, ha egyháztörténelmi irkákat az Irodalmi Kör adna ki? Az Irodalmi Kör most betereszti munkálatát, de nem egyháztörténelmi irkákra, hanem más, inkább a test és tolltartást, a sokszorozó táblát s nagy betűket ismertető boritékú irkákra.

Miután egyházkerületi tanügyi bizottságunk ezeknek az egyháztörténelmi irkáknak jótékony hatását az egyház iránti ragaszkodás eleve nebbé tételére ismeri; tisztelettel kéri fel a Főt. egyh.-kerületet, hogy az

Irodalmi Kört szólítsa fel ily egyháztörténelmi irkák készítésére s mondja ki ezeknek kötelező használatát.

6. Az alsóborsodi egyházmegye a mostan kiadott Tanterv hit- és erkölcsstudományi részéhez pótló utasítást kér kiadatni, melyben a heti óraszám az I—II. osztályban félóra helyett két félóraban állapíttatnék meg, úgyszintén az énektanítás időtartamát is kéri meghatározni.

Miután egyházkerületünk az állami tantervet fogadta el kötelezőnek s az állami tanterv szerint, egy tanítós 6 osztályú iskolában elegendő idő a vallás- és énektanításra csak akkor lehet, ha 2 osztály összevonva, évenként váltakozó tananyaggal tanítatik, az egy tanítós 6 osztályú iskolákban az osztályok összevonását ajánlja.

7. A gömöri egyházmegye kéri, hogy egyházkerületünk járjon közbe a közoktatásügyi miniszteriumnál, hogy iskolai év közepén ne nevezne ki felekezeti tanítóink közül senkit állami iskolába s üresedés esetén helyettes vagy ideiglenes tanítóval töltsse be az állásokat.

Tanügyi bizottságunk bár szomorúan tapasztalja, hogy az iskolai év közben történt tanítói változások mily kárára vannak felekezeti iskoláinknak s tanügyünknek, de miután a minisztérium helyettes tanítót csak a végső szükségben alkalmaz, ily engedmény megadását nem reméli. Mégis, miután tanügyünk zavartalan fejlődése attól is függ, hogy évközben személyváltozások ne legyenek iskoláinkban: — tisztelettel kéri fel a Főt. Egyházkerületi gyűlést, hogy ily irányban méltóztatnék felterjesztéssel élni a közokt. minisztériumhoz.

8. Felmerült s még bizonyára többször is felmerülő eset az 1912. évi XXX. t.-c. folyamánként, hogy megválasztott s egyházmegyeileg beerősített tanító, mint egy évi önkéntes, katonai sorhadi szolgálatra behivatik. Kérdés, hogy egy évig hogyan s kinek a költségére helyettesíthető a tanító?

Bár a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak egy rendeletéről emlékezik meg a napisajtó, mely szerint a tényleges katonai szolgálatra behívott tanítók fizetésüket szolgálati évük alatt is kapni fogják s az itt töltött idő tanítói szolgálataikba is be lesz számítva: mégis, ha e hír való nem lenne, tisztelettel kéri fel tanügyi bizottságunk a Főt. egyházkerületet, hogy méltóztatnék felkérni a közoktatásügyi minisztériumot egy oly rendelet kibocsátására, mely szerint tanítóink egész fizetésüket kapják, hogy így a helyettes tanítóról való gondoskodás az önkéntesi évét szolgáló tanítót terhelhesse.

9. A vallás- és közoktatásügyi m. k. minisztérium 56761—912. sz. átiratával ajánlja, hogy az iskolafentartók külföldi cégek helyett hazai tanszerkészítőknél szerezzék be tanszerszükségeiket s rendelés előtt tájékoztatás céljából forduljanak az Országos Paedagógiai könyvtár és Tanszermuzeum elnökségéhez.

Tanügyi bizottságunk ajánlja, hogy a Főt. és Méltóságos Püspök ur kéressék fel, hogy egy körlevélben hívja fel erre az iskolafentartók figyelmét.

10. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. min. közli 100.000. sz. rendeletét, melyben az 1876. évi XXVIII. t.-c. 3. §. értelmében jelenti, hogy az állami tanfelügyelet hathatósabbá tételére tanfelügyelői iskolalátogatói intézményt létesített 1912. szept. 1 től s ez állásokra

oly egyéneket alkalmaz, felekezeti különbség nélkül, kik, mint tanítók hosszabb tartamu kitűnő szolgálatot képesek igazolni s egyben közli a szabályzatot és utasítást.

Tanügyi bizottságunk bár meg van győződve a jelenlegi miniszter urnak felül-emelkedett s csak az iskolák szellemi előhaladását óhajtó gondolkozásáról. mégis mivel egyesek és intézmények változhatnak, tisztelettel kéri fel a Főt. egyházkerületet, hogy igyekezzék odahatni a Cultuszminiszteriumnál, a Főt. Convent utján, hogy a mennyiben egy megyében több iskolalátogató volna; oly helyekre, hol tömegesebben vannak ref. iskolák, mindig ref. vallásu tanítót nevezzen ki. Az utasítást vegye tudomásul.

11. Ugyancsak a közoktatásügyi m. kir. min. 77786. sz. a. közli azon *törvényjavaslatot*, mely az 1891. évi XLIII. t.-c.-el módosított 1875. évi XXXII. t.-c. 29. §. 3-ik pontját megváltoztatja, mely szerint az iskolafenntartó egyházak a tanítói nyugdíjintézet céljaira nem 24 koronát, hanem a tanítói összes fizetés 4°/_o-át fizessék, indokolván e törvényjavaslatot azzal, hogy a körülbelől 28 milliót tevő tanítói nyugdíjalap nem bírja tökefogyasztás nélkül a teljesítményeket. A törvényjavaslat észrevétel céljából küldetvén meg, tanügyi bizottságunk véleménye arra a következő:

Teljes mértékben osztozik tanügyi bizottságunk a Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur azon aggodalmában, melyet a tanítói nyugdíjalap rohamos fogyása kelt s midőn a nyugdíjalap megmentését törvényhozás által akarja biztosítani, s ezáltal a nemzet igazi napszamosait, a népnevelőket egy nehéz pályán eltöltött élet után a kegyelem kenyértől s nélkülözéstől megakarja menteni a nyugdíjalap biztosítása által, ezért hódolatteljes tiszteletét nyilvánítja. Azonban a törvényjavaslat egyes pontjait s azok indokolását tiszteletteljes megjegyzés nélkül nem hagyhatja. Ugyanis mikor a tör-

vényjavaslat az iskolafenntartók évi járulékát 24 koronáról annak két, sőt háromszorosára fel akarja emelni, nem vette számításba az iskolafenntartó ref. egyházak szegénységét s önmagának is segítségre szorult voltát. — Hiszen az az 1665 ref. egyház, mely 2270 iskolát s tanítói állomást tart fenn, több mint felerészben adócsökkentési segélyből képes magát fenntartani s napról-napra fennállását biztosítani s közelebről a tiszáninneri ref. egyházkerület azon 385 egyháza közül, mely iskolát s tanítói állomást tart fenn, alig van 85 egyház, mely adócsökkentési segély nélkül fenntarthatja magát s segítség nélkül megélhet. Pedig az adócsökkentési segély megállapításánál figyelmen kívül hagyatott az iskolafenntartó egyházak azon kötelezettsége, hogy iskoláikat 150—200 korona értékű tanszerrel kötelesek felszerelni legkésőbb 1913. szept. 1-re. Honnan fedezzék a szegény egyházak a 16—36 kor-ra menő különbözetet, mikor költségvetésekben a szükséglet csak éppen hogy fedezve van s a tanszerek beszerzésével fedezve nem lesz s az E. T. III. t.-c. 11. 13. §§. szerint az egyház hiveie az ott megállapított adónál nagyobb összegű adó ki nem vehető? De meg mikor az iskolafenntartó egyházakra a nyugdíjba beszámítható tanítói fizetések 4%-os járulékát állapítja meg, oly fizetés és összeg után állapítja meg a járulékot, melyet az iskolafenntartó a tanítónak nem ad, hanem adja fizetésekiegészítés és korpótlék címen a közoktatásügyi m. kir. minisztérium. S mikor a min. adja, mikor e hozzájárulásért magának úgy az 1903: XVI. t.-c., mint az 1907. XXVI. és XXVII. t.-c.-ben oly jogokat köt ki és biztosít, melyek csak az iskolafenntartót illelhetik meg, nyilván azt bizonyítja, hogy a felekezeti iskolák segélyezésénél a minisztérium magát is iskolafenntartónak tekinti. Az iskolafenntartó egyházakat tehát az 1875. XXXII. t.-c. szerint is csak az általuk adott tanítói fizetés s nem egyuttal a minisztérium által adott fizetésekiegészítés után is illeti meg a nyugdíjintézethez való hozzájárulás, kitetszik ez az 1875. XXXII. t.-c. 29. §-nak 3. ik pontjából, hol nem %-ok szerint van az iskolafenntartók hozzájárulása megállapítva, hanem fix összegben, 12 frtban még akkor is, ha

a tanintézetet közvetlenül vagy habár államsegélyvel tartja fenn.

A törvényjavaslat ez egy szempontot tekintve, sem lehet folyománya, mint az indokolás mondja, az 1875. XXXII. t.-c.-nek, hanem egészen új kötelezettségek teljesítése elé állítja az iskolafenntartó testületeket.

Hogy a nyugdíjalap vagyoni állapotában a visszaesés katasztrófális tünetei mutatkoznak, mint az indokolás mondja, a legmélyebben elszomorító, de minden iskolafenntartót inkább érhet érte vád, mint a ref. egyházakat. A ref. egyházak ugyanis 1875. év óta folyvást fizetik az évi 12 frtot, illetve 24 koronát nemcsak a tanítói javadalom, de a kántori javadalom után is, dacára, hogy a kántori járandóság a nyugdíj összegébe beszámítva nincs. E törvényjavaslat éppen úgy sérti az iskolafenntartó egyházak érdekét a jelenben, mint sértette a múltban a tanítók érdekét. A múltban azzal esett sérelem a tanítókon, hogy a tanítóknak a külön szolgálatért adott kántori fizetés beszámított fizetésükbe s nekik az összjárandóság után kellett fizetni nyugdíjintézeti járulékaikat, anélkül, hogy nyugdíjaztatásuk esetén a kántori javadalom után nyugdíjat kaphattak volna; most sérelem esik az egyházakon, amidőn oly szolgálgtatás után kellene 4%-os hozzájárulást fizetni, melyet az állam, a másik iskolafenntartó nyújt a tanítóknak. De legkevésbé érheti vád a ref. egyházat a nyugdíjintézeti alap rohamos fogyásáért azért is, mert az iskolafenntartó egyházak egész az 1893. XXVI. t.-c. meghozataláig többet fizettek, mint amennyi 4%-os percent járt volna az általuk fizetett járandóság után, ennek dacára csak a minimális 300 frt után kaptak tanítók nyugdíjat, ha csak fizetésük véletlenül többre nem ment; míg ellenben az állami tanítók, bár az állam, mint iskolafenntartó utánuk is csak 12 forintot, vagy 24 koronát fizetett a nyugdíjintézetbe, ők már a mindenkori nagyobb fizetés után részesültek nyugdíjban míg a régebbi, oklevéllel nem bíró, de az 1875. XXXII. t.-c. 2. §. 1. pontja szerint képesített tanítóktól csak a legközelebbi időben is jogos nyugdíjigényük is megtagadtatott. Különösebben kihasználták e nyugdíjintézetet 1903. óta az állami taní-

tók, amidőn az állam az iskolafenntartó által utánuk fizetett 24 koronáért a felekezeti tanítók fizetését tetelesen meghaladó fizetésük után kaptak nyugdíjat. A nyugdíjalap megrendülésének tehát semmi esetre sem lehetnek okai a ref. iskolákat fenntartó egyházak.

Ami a javaslat 3. §-át illeti, hogy a tanítói javadalomban beállott minden változást 15 nap alatt 1. a kir. adóhivatalnak, 2. a kir. tanfelügyelőnek s 3. a közokt. minisztériumnak kell bejelenteni, ellenkező esetben az iskolafenntartó 100 koronáig terjedhető rendbíróságot fizet a nyugdíj és gyámalap javára, terhesnek és az egyházak, mint iskolafenntartók érdekeit mélyen sértőnek látjuk. Terhes azért, mert a tanfelügyelőségi iskolalátogatói intézmény felállítása által a tanfelügyelőségek terhe és dolga tetelesen csökken; tehát elég lenne csak a tanfelügyelői hivatalnak megtenni a jelentést, ki aztán megtenné a maga jelentését a minisztériumnak és az adóhivatalnak a legsürgősebben s bizonytalannal megkapná akkorra a jelentést a minisztérium, mintha esetleg egy napi késedelemmel küldi az iskolaszéki elnök jelentését a 3-ik, 4-ik faluban levő s talán kezelés tekintetében is nem teljesen kifogástalan vidéki postahivatalba. Hogy pedig az esetleges mulasztásért nem a mulasztást elkövető hivatalnok, hanem az iskolafenntartó bűnhődik és fizet, nem lehet méltányos eljárás.

Ami a minisztérium 77.786. sz. leiratának a rendezés sürgősségét kiemelő azon kifejezését illeti, hogy a sürgős rendezés első sorban az iskolafenntartók érdeke, szabad legyen megjegyeznünk, hogy ennek rendezését első, még pedig legelső sorban ma már nem az egyház, hanem az ország, az állam érdeke követeli.

Mindezeket összefoglalva, tisztelettel kéri fel tanügyi bizottságunk a főt. egyházkerületet, miszerint írjon fel a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz, hogy tekintetbe véve a református egyházak, mint iskolafenntartók szegénységét, a javaslat 1. §-át olyformán módosítsa, hogy minden iskolafenntartó csak az általa fizetett tanítói járandóság 4⁰/₀-át fizesse a nyugdíjintézet javára, e hozzájárulás azonban 24 koronánál kevesebb nem lehet; s az állam által tanítói fizetés-

kiegészítése címen most vagy ezután folyósítandó fizetési államsegély után, mint másik iskolafenntartó, fizesse a járulékot a kultuszminisztérium, illetve az államkincstár.

A javaslat 3. §-ból törültsék azon kötelezettség, hogy 3 helyre kelljen jelentést küldeni, legyen elég a kir. tanfelügyelőhöz küldendő jelentés; s a büntetés ne az iskolafenntartó testületet, hanem a mulasztást elkövető hivatalnokot sújtsa. S ha a kérelemnek eredménye nem lenne, kérje fel a főt. egyházkerület a főtiszteletű és méltóságos elnökség útján az egyetemes konventet, hogy a szegényebb s az adócsökkentést már igénybe vett egyházak számára a felemelt vagy felemelendő államsegély terhére pótszegély alakjában folyósítsa azon összeget, melyet az iskolafentartó egyház fizet, de amely a segély kérésénél még a normálköltségvetés szükséglet-rovatába be nem állíttatott.

12. Az ungi egyh. megyének s tanügyi bizottságának azon jelentése folytán, hogy a kisdobronyi egyházban 166 tanköteles gyermek van s az iskola csak 90 gyermeket képes befogadni s így 76 gyermek iskoláztatás nélkül marad:

tanügyi bizottságunk az egyh. megye hasonló kívánságával együtt tisztelettel kéri fel a Főt. egyh. kerületi közgyűlést, hogy sürgős intézkedésre hívja fel a Nagymélt. Vallás- és Közokt. ügyi m. kir. minisztériumot, hogy a Minisztérium a már 1909. szept. 1-ére kilátásba helyezett 2 állami iskola felállításáról sürgősen intézkedni méltóztassék, mert a kisdobronyi egyház csak a közelmúltban épített kölcsönből iskolát s a még szükséges 2 iskola építésére képtelen.

13. Több felmerült panasz folytán, hogy az új tanterv hit- és erkölcsstudományi része s a szabályrendelet nem küldetett meg csak az anyaegyháznak 1—1 példányban:

tisztelettel kérjük fel a Főt. Egyh. kerületet, hogy a tanterv s szabályrendelet 1 példányát a leányegyházak tanítói, valamint az összes tanítók számára méltóztassék elküldetni!

14. Az ungi egyházmegye jelenti, hogy egyházmegyei tanítótestületi képviselőinek számát 2 tagról 4-re emelte

Tudomásúl szolgál.

15. A felsőzempléni egyházmegye jelenti, hogy az egyh. kerületi tanügyi bizottságba tagúl Liszkey Bertalan hardicsai tanítót választotta.

Tudomásúl szolgál.

16. Czinke István elnök jelenti, hogy Főtiszt. és n. éltóságos Püspök úr két karénektárt küldött hozzá megbíráltatás céljából s ő szakértővel megbíráltatta s a véleménye az a bírálóknak, hogy a Lovas László-féle, bár némely dalnak ritmusa meg van hamisítva és szerelmes nótákat is felvesz gyűjteményébe, általánosságban azért eredménnyel használható; ellenben a Szügyi József féle csak a tanítónak tehet némi szolgálatot.

Tanügyi bizottságunk, miután a megbírált karénektárak nem abszolút becsű munkák s az irod. körnek is van ily irányú kiadványa, tisztelettel kéri fel a Főt. egyh. kerületet, hogy az irodalmi kör kiadásában az egyes osztályok számára kiadott ilyenmű munkák használatát tegye kötelezővé az egész egyh. ker. iskoláiban.

17. A közokt. minisztérium tanítói díjlevél mintát küldött a Főtiszt. Püspök úr útján ismertetés végett. Tanügyi bizottság bírálat végett kiadta a mintát Kovács Béla elnöklete alatt Gőz Ferenc s Fogarassy Jenő tanügyi bizottsági tagoknak, kik jelentik, hogy a kiigazítás

nélküli minta elfogadható. Csupán a III. rovatot óhajtják kihagyni, mert később a kántori fizetések külön választására szükség lehet, s az utolsó rovat címét a *tanítói* szó betoldásával kell módosítani s az alapszabályok, megerősítések rovatait az egyházi törvények értelmében óhajtják átalakítani.

E kiigazításokkal elfogadásra ajánljuk a Főt. egyházkerületnek.

18. Tanügyi bizottságunk szomorúan látva az előadói jelentésből, hogy még mindig 118 iskola van olyan, melyben a felszerelés nagyon hiányos,

tisztelettel kéri fel a Főt. egyh. kerületi közgyűlést, hogy szigorúan rendelje el hiányos felszerelésű iskoláinknál a hiányzó tanszerek beszerzését.

Meczner Béla
világi elnök.

Czinke István
lelkési elnök.

Fodor György
jegyző.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság jelentését tudomásul veszi s jegyzőkönyvében kinyomatja a statisztikai táblázatokkal együtt. A konvent számára készített táblázatot a tanügyi bizottság elnöke útján a konventre, illetőleg annak népiskolai előadójához felterjeszti. Intézkedést kívánó pontjaira határozza:

4. Az alsóborsodi ref. egyházmegye munkálatát, mely a tanítói szolgálati pragmatika s népiskolai szervezet egyöntetűvé tételét célozza, megküldi az egyházmegyékhez, hogy azok tanügyi bizottságaik s tanítótestületeik hozzászólása után jelentésüket a jövő év őszi közgyűlése elé terjesszék.

5. Az Irodalmi Kört felhívja, hogy az egyháztörténelmi irkák kiadását tegye tanulmány tárgyává, megállapítván, kik legyenek azon kiválóbb

embereink, kiknek arcképét s életrajzát kinyomatni akarja s munkálatáról tegyen jelentést jövő évi őszi gyűlésünkre.

7. Tisztelettel kéri fel elnökségünk utján a konventet, hogy járjon közbe a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál, hogy felekezeti iskoláinkból csak az iskolai év bevégezése után engedje meg az állami iskolába való menetetl.

8. Kimondja, hogy az önkéntesi évet szolgáló tanítók egész fizetésüket kapják az egyháztól, ezért helyettesről maguk tartoznak gondoskodni.

9., 18. Fölkéri a püspök urat egy körlevélben körözné, hogy egyházaink tanszerszükségleteiket 1913. szeptember 1-ig hazai cégektől szerezzék be s fölvilágosításért az Országos pedagógiai könyvtár és Tanszermúzeum Elnökségéhez folyamodjanak.

10. A tanfelügyelői iskolalátogatóság szervezését tudomásul véve, tisztelettel kéri fel a konventet, hogy járjon közbe a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál arra nézve, hogy oly helyekre, hol tömegesebben vannak ref. iskolák, mindig ref. vallású iskolalátogatót nevezzen ki.

11. Felír a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz, hogy tekintetbe véve az iskolafenntartó ref. egyházak szegénységét, a javaslat I. pontját olyformán módosítsa, hogy minden iskolafenntartó csak az általa fizetett tanítói járandóság 4°/_o-át fizesse a nyugdíjintézet javára, e hozzájárulás azonban 24 koronánál kevesebb nem lehet s az állam, mint másik iskolafenntartó, a fizetéskiegészítés s korpótlék címen most, vagy később adandó segélyösszeg után fizesse a 4°/_o-os járulékot.

Kéri a miniszteriumot arra is, hogy a 3. §-ból törültessék a hármás jelentéstétel kötelezettsége s csak a kir. tanfelügyelőhöz legyen

kötelező a jelentés elküldése. S ha mulasztás történik, ne az iskolafenntartó testület, hanem a mulasztást elkövető egyházi személy bűnhődjék

Együttal a Konvent is fölkérendő, hogy a tanítói nyugdíjtöbbletet, — amennyiben a miniszteriumhoz intézett felterjesztésnek eredménye nem volna — minden adócsökkentési segélyben részesülő egyház számára pótszegély gyanánt utalja ki.

13. Azon tanítók számára, kik az új tantervet s szabályrendeletet még nem kapták meg s azt kérni fogják az egyházkerületi papi főjegyző meg fogja küldeni.

16. A népiskolák számára az Irodalmi Kör által kiadott kis karénektár használatát az egyházkerület összes iskoláiban kötelezővé teszi.

17. A tanítói díjlevél mintát, mit a miniszterium mintaként küldött, a tanügyi bizottság módosításával elfogadja.

A tanügyi bizottság többi fölterjesztését, miután azokra határozatot hozni nem szükséges — tudomásul veszi.

1. A tiszáninneri ref. egyházkerület népiskoláinak táblás kimutatása az 1911/12. iskolai évről.

a) Mindennapi tankötelesekről.

Egyház- megye neve	I.élekszám	Iskolaköteles 6—12 évig			Iskolába járt a 6—12 éves ref. iskolakötelesek közül												Nem járt iskolába			Iskolába járt a tan- kötelesek hány %? Nem járt iskolába a tankötelesek lány százaléka?	Javulás a múlt évhez viszonyítva (+ több, — kevesebb)	Tankötelesek aránya a lélekszámhoz	Felsőbb iskolákba járók aránya a tankötelesekhez				
					Saját iskoláinkba			más vallású iskolába			Községi és ál- lami iskolába			Középtelki felső iskolába. Algimn. polg. fi, nő iskolába										Járt összesen			
		fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen								
Abauj	31280	2332	2174	4506	1746	1663	3409	18	22	40	508	465	973	53	18	71	2325	2168	4493	7	6	13	99.73	0.27	+2.05	13.14	1.57
Alsóborsod	65020	3836	3647	7483	3019	2930	5949	17	19	36	464	495	959	234	95	329	3734	3539	7273	102	108	210	97.19	2.81	+0.19	11.50	4.39
A.-Zemplén	51389	3287	3261	6548	2786	2744	5530	8	9	17	409	369	778	9	21	30	3212	3143	6355	75	118	193	97.02	2.98	+1.68	12.74	0.45
Felsőborsod	28603	1923	1858	3781	1664	1653	3317	5	7	12	232	175	407	1	2	3	1902	1837	3739	21	21	42	98.88	1.12	+0.39	13.21	0.07
F.-Zemplén	15070	939	925	1864	636	618	1254	14	27	41	274	274	548	13	3	16	937	922	1859	2	3	5	99.73	0.27	+0.55	12.36	0.85
Gömör... ..	28374	1799	1756	3555	1487	1392	2879	2	2	4	302	358	660	4	—	4	1795	1752	3547	4	4	8	99.78	0.22	+0.27	12.52	0.11
Torna	9289	629	662	1291	580	631	1211	—	—	—	44	30	74	4	1	5	628	662	1290	1	—	1	99.92	0.08	+0.08	13.90	0.38
Ung	26527	1844	1817	3661	1071	1043	2114	6	23	29	687	634	1321	34	21	55	1798	1721	3519	46	96	142	96.06	3.94	+0.70	13.80	1.50
Összesen ...	258552	16589	16100	32689	12989	12674	25663	70	109	179	2920	2800	5720	352	161	513	16331	15744	32075	258	356	616	98.11	1.89	0.86	12.64	1.56
Múlt évben	254444	16488	15935	32423	13116	12769	25885	94	91	185	2641	2500	5141	269	115	384	16105	15428	31533	387	451	838	97.25	2.75	0.02	12.74	1.18

II. Ismétlő tankötelesekről.

Egyház- megye neve	Ismétlő iskola- köteles 12—15 évig			E b b ő l i s k o l á b a j á r										jár összesen			Nem jár			Az ismétlő tan- kötelesek hány százaléka járt?	A mult évhez képest javult (+), rosszabb (—)	Az ismétlő tan- kötelesek hány százaléka nem járt?	Felsőbb iskolába já- rók aránya az ismétlő tankötelesekhez	
				Helyben hozzánk			Gazdasági is- métlő iskol.		Ipari- iskolába	Polg. iskolába			Gimnázium- zárumba											
	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő		össze- sen	fi	nő		össze- sen	fi	nő	össze- sen							
Abauj	983	766	1749	836	687	1523	—	—	—	72	43	61	104	23	974	748	1722	9	18	27	98.45	+1.60	1.55	11.37
Alsóborsod	1518	1510	3028	1064	1087	2151	—	—	—	117	66	156	222	96	1343	1243	2586	175	267	442	85.40	-6.43	14.60	14.36
Alsózemlén	1036	1029	2065	932	969	1901	—	—	—	26	13	11	24	15	986	980	1966	50	49	99	95.20	+5.19	4.80	3.14
Felsőborsod	701	735	1436	661	716	1377	—	—	—	16	3	4	7	5	685	720	1405	16	15	31	97.84	+0.05	2.16	1.94
F. zemlén	367	283	650	272	269	541	—	—	—	81	1	10	11	5	359	279	638	8	4	12	98.15	-0.64	1.85	14.92
Gömör	694	685	1379	672	687	1355	—	—	—	6	7	—	7	6	691	683	1374	3	2	5	99.63	+0.70	0.37	1.3
Torna	259	245	504	228	226	454	—	—	—	1	1	1	2	3	233	227	460	26	18	44	91.26	-8.74	8.74	1.19
Ung	720	667	1387	594	620	1214	—	—	—	70	1	21	22	28	665	669	1334	27	26	53	96.17	-0.88	3.83	8.65
Összesen ...	6278	5920	12198	5259	5257	10516	—	—	—	389	135	264	399	181	5964	5521	11485	314	399	713	94.97	-2.08	5.03	7.94
Mult évben	6495	6397	12892	5470	5601	11071	—	—	—	459	169	301	470	224	6281	5962	12243	214	435	649	97.05	+6.04	2.95	5.38

III. Más vallású hozzánk járó mindennapi tankötelesekről.

Egyházmegye neve	Római és görög katolikus			Ág. evangélikus			Izraelita			Összesen		
	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen	fi	nő	összesen
Abauj --- --- ---	328	330	658	50	48	98	83	96	179	461	474	935
Alsóborsod --- ---	110	67	177	—	3	3	40	50	90	150	120	270
Alsózemplén ---	154	126	280	4	9	13	82	118	200	240	253	493
Felsőborsod --- ---	70	84	154	10	8	18	19	20	39	99	112	211
Felsőzemplén ---	75	75	150	15	11	26	75	50	125	165	136	301
Gömör --- --- ---	195	201	396	66	45	111	35	37	72	296	283	579
Torna --- --- ---	42	53	95	2	1	3	6	14	20	50	68	118
Ung --- --- ---	159	167	326	3	1	4	56	78	134	218	246	464
Összesen ---	1133	1103	2236	150	126	276	396	463	859	1679	1692	3371
Mult évben ---	1282	1146	2428	175	143	318	401	516	917	1858	1805	3663

IV. Tanítókról.

Egyházmegye neve	Férfi	Nő	Rendes	Ideiglenes	Lelkésztanító	Okleveles	Nem okleveles	Rendes fizetése						Lakása		Mily arányban járul a tanítói fizetéshez korpótlékkal együtt	
								az egyháztól		az államtól		korpótléka					
								K	f	K	f	az egyháztól	az államtól	jó	rossz		
Abauj	71	7	78	—	—	78	—	34048	—	34795	—	—	16600	69	9	39:84	60:16
Alsóborsod	78	13	89	2, v. t.	—	91	—	84222	36	27151	91	100	28400	85	3	60:28	39:72
Alsózemplén	72	14	84	—	2	84	2	50535	22	37601	—	—	23050	71	8	45:45	54:55
Felsőborsod	55	2	50	4	3	51	6	46983	—	21343	—	—	21300	45	12	52:42	47:58
Felsőzemplén	28	4	32	—	—	32	—	10710	—	21688	—	—	4500	26	6	29:02	70:98
Gömör	66	3	64	5	—	65	4	38774	22	30507	—	—	16400	52	16	45:25	54:75
Torna	26	3	27	2	—	27	2	11816	—	16552	—	—	4200	24	4	36:28	63:72
Ung	30	3	32	1	—	33	—	18151	—	14347	—	—	9000	31	4	43:73	56:27
Összesen	426	49	456	14 2, v. t.	5	461	14	295239	80	203984	91	100	204450	403	62	41:96	58:04
Múlt évben	435	39	436	24	14	445	29	329537	95	173585	92	300	106100	403	65	54:11	45:89

V. a) Az iskolákról.

Egyházmegye	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Hány tantermű ?	Törvénytiszterü	Nem törvénytiszterü	Fel-szerelés		Szellemi állása					Nincs osztályozva	A vallástanítás					Nincs osztályozva	Az iskolák hány %-a kiténő
	o s z t á l y ú									Kellő	Hiányos	Kiténő	Dicséretes	Jó	Elégséges	Gyenge		Kiténő	Dicséretes	Jó	Elégséges	Gyenge		
Abauj... ..	61	7	5	—	—	—	80	72	8	71	9	28	24	18	6	1	3	8	8	3	1	—	—	35 ⁰ / ₀
Alsóborsod ...	46	1	6	—	—	—	89	82	7	77	12	40	33	10	4	1	1	3	2	—	—	—	—	44 ⁰ / ₀
Alsózeplén ...	34	9	15	7	13	6	84	71	13	68	16	24	21	14	14	3	8	5	—	—	—	2	3	28 ⁰ / ₀
Felsőborsod ...	46	4	1	1	—	—	57	48	9	45	12	29	16	7	2	—	3	2	5	1	—	—	—	50 ⁰ / ₀
Felsőzeplén ...	22	8	—	2	—	—	32	22	10	28	4	12	12	7	—	—	1	6	6	2	—	—	1	37 ⁰ / ₀
Gömör	63	2	1	—	—	—	69	47	22	28	41	41	20	7	1	—	1	7	5	—	—	—	—	59 ⁰ / ₀
Torna	22	4	—	—	—	—	29	25	4	11	18	9	6	9	5	—	—	1	—	—	1	—	—	31 ⁰ / ₀
Ung	30	4	1	—	—	—	35	31	4	29	6	14	13	6	—	—	2	30	—	—	—	—	—	40 ⁰ / ₀
Összesen	324	39	29	10	13	6	475	398	77	357	118	97	145	78	32	5	18	62	26	6	2	2	4	41 ⁰ / ₀
Mult évben	337	41	22	2	—	—	475	387	88	297	178	192	156	57	46	5	19	51	24	7	3	—	9	43 04

V. b) Az iskolákról.

Egyházmegye	Hány új iskola állítottatott a lefolyt iskolai évben	Hány iskolát adtak át a lefolyt isk. évben		Mennyi volt az átadott iskolai vagyyon		Mennyi az anya- és leány-egyházakban		Mennyi a			Hány tanítói állás van üresedésben	Az iskola fenntartására fordított összeg (a tanítói fizetésen kívül)		Társulati iskola hány?	
		az államnak	a községnek	kor.	fill.	az állami iskola	a községi	külön fiu	külön leány	vegyes		iskolák száma	korona		fillér
Abauj	—	—	—	—	—	19	1	—	—	67	—	6706	65	—	
Alsóborsod	3	—	—	—	—	2	1	3	3	48	1	31832	22	2	
Alsózemplén	—	—	—	—	—	7	2	—	—	64	—	21989	—	1	
Felsőborsod	—	—	—	—	—	1	2	—	—	57	4	10478	—	5	
Felsőzemplén... ..	—	—	—	—	—	13	1	1	1	30	—	1486	98	1	
Gömör	—	1	—	—	—	10	2	—	—	67	1	8652	41	—	
Torna	—	—	—	—	—	2	—	—	—	26	1	49521	—	—	
Ung	—	—	—	—	—	28	2	—	—	35	—	10861	—	—	
Összesen	3	1	—	—	—	82	12	4	4	394	7	141527	26	9	
Mult évben	1	—	—	—	—	78	16	7	7	395	14	92129	64	—	

73. Czinke István szakelőadó betérjeszti a nem felekezetiünkhöz tartozó középfokú iskolákba járó ref. növendékek 1911—1912. évi vallásoktatásáról és vizsgáiról szóló következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyházkerületünk területén tizennégy városban van gondoskodás arról, hogy a nem hozzánk tartozó középfokú iskolákba járó református növendékek kálvinista vallásos oktatásban részesíttessenek. S megnyugvással vehetjük tudomásul, hogy vallásoktató lelkészeink és segédlelkészeink minden dícséretre méltó buzgósággal, lelkiismeretességgel s a legörvendetesebb eredménnyel végzik nem könnyű, de gyönyörű feladatukat. Pedig nem egy helyen öthat, különböző fokozatú intézetekbe vannak szétszórva növendékeink, ákiknek összehozására megfelelő órákat találni maga is nagy utánajárást és körültekintést igényel.

Azokban az intézetekben, ahol ág. h. ev. vallásnár működik, mindenütt ők részesítik vallásos oktatásban a mi növendékeinket is; még Eperjesen is, ahol már a ref. lelkészi állás szervezve van. Az ev. főgimnázium ref. növendékei itt továbbra is ev. vallásoktatásban részesülnek, a mi lelkészünk csak a többi intézet növendékeit látja el.

Az eperjesi lelkész, illetőleg az abauji egyházmegye esperese különben azt a felterjesztést intézték püspöki hivatalunkhoz, hogy miután az iglói állami tanítóképző-intézetnek ez idő szerint 14 református növendéke van, ezeknek törvényszerű vallásoktatásával az eperjesi missiói lelkész bízássék meg, akinek e végre a szabályszerű tiszteletdíjon kívül még utiköltség is állapíttassék meg. Heti két óra után szükséges lenne 200 kor. tiszteletdíj és 200 kor. fuvardíj, összesen 400 korona. Jelentik azt is, hogy az eperjesi lelkész, — esperesi utasításra — már jelentkezett is az iglói tanítóképző igazgatóságánál a vallásoktatás megkezdése végett, az igazgató azonban a jelentkezést tudomásul sem akarta venni, annál kevésbé az oktatást megengedni, azt mondván, hogy „a vallásoktatást egyházi felsőbb hatóságunknak kell a miniszteriumnál kérvényezni s míg az meg nem engedi, ő semmit sem tehet.“

Véleményem erre vonatkozólag az, hogy a ref. vallásoktatás ellátásának megállapítása nem a miniszter joga, hanem az egyházkerületé. De miután Iglón a főgimnáziumban, sőt valamennyi szepességi ev. középiskolában, saját egyházkerületünk intézkedése szerint, nem missziói lelkészek, hanem az ev. vallás tanárok tanítják a mi növendékeinket is: ez az állapot az iglói tanítóképző-intézetre nézve is fenntartható.

Ujhelyben városi felsőkereskedelmi iskola címen egy új intézet létesült, melynek első (alsó) osztálya szeptember végén nyílt meg s a beiratkozott rei. tanulók vallásoktatására nézve megtörtént a kellő intézkedés.

Mint sajnálatos jelenséget említettem fel, hogy a sárospataki állami tanítóképző-intézetben a református növendékek száma évről-évre kevesbedik. Ugy látszik ebben tervszerűség van. A jelentkezőkből mind több-több katolikust és kevesebb reformátust vesz fel a minisztérium, hogy az intézet eddigi prot. többségét ellensúlyozza és megszüntesse, ami már is sikerült.

Tokajban csak bibliai vallástant, ó- és újszövetségit, tanult két csoportban a négy osztályba járó 23 református növendék. Kívánatos volna, hogy még váltakozó rendszer mellett is, legalább hittant minden évben tanulna az egyik csoport.

Tokaj különben azt az óhaját fejezi ki, hogy az énektanítás kedvéért még legalább egy órát engedélyezzen a minisztérium és azt díjazza is, mert a heti 2 és fél órai munka, — hozzászámítva a fél órai sétát, hetenkint háromszor, a lelkészlaktól a vasút mellett fekvő polgári iskoláig — a jelenlegi 100 koronával igen szerényen van jutalmazva. Véleményem szerint Tokaj kérelme méltányos és tekintve azt, hogy a ref. növendékek száma évről-évre emelkedik, a minisztériumhoz a felterjesztés megkísérlendő.

Az utolsó órákban vettem kézhez a miskolci iskolákról szóló jelentést, amelyből két sajnálatos dolgot kell a főt. egyházkerület tudomására hoznom és bölcs intézkedését kérnem. Mindkét baj egy forrásból fakad. S ez a közös bajforrás az a körülmény, hogy Miskolcon segédlelkészek végzik a középiskolákban a vallásoktatást. S e miatt a vallásvizsgákat igen sokszor jóval az iskolai év

vége előtt kell megejteni, mivel a segédlelkész rendes lelkésszé választatván, április végén rendes állomására költözik. Ez az egyik baj. A másik, még nagyobb baj az, hogy jövőre még csak ennyire sem tudjuk a vallástanítást Miskolcon ellátni, amennyiben Tóth Béla miskolci lelkész jelentése szerint, az egyház az 1913—14-ik iskolai évtől kezdődőleg nem lesz abban a helyzetben, hogy segédlelkészeit a vallástanításnak a középfokú iskolákban való teljesítésére rendelkezésünkre bocsáthassa, mert saját elemi iskolás növendékeik vallásoktatását kell majd végezniök az állami és vasúttelepi iskolákban. Nekünk tehát egy év leforgása alatt más és pedig állandó vallástanítóról kell gondoskodnunk. Még pedig kettőről, ha felsőbb leányiskolánk vallástanításának ügyét is végre-valahára rendezni akarjuk. S véglegesen és önállóan rendezni könnyebb is, mint ideiglenesen, mert ez esetben a közokt. miniszterium is segítségünkre jön.

Részletes jelentésem a következő:

1. *Dobsina*. A két polgári iskolában tanult 39 ref. növendék, az elemiben 14. Mind a fiu, mind a leányiskolában összesen csak heti két vallásórát tartottak. Az I—II. és III—IV. osztály együttesen tanulta a Kovácsy Bibliai Vallástanát és a Kiss József hit- és erkölcsstanát. Énekeket — szöveg és dallam szerint — együttesen tanult valamennyi osztály.

A vallásvizsgát — Réz László egyházkerületi megbízott és az illető igazgatók jelenlétében — június 21-én tartották meg kitűnő eredménnyel. Az oktatást most is Szombathy László teljesítette a szokott buzgalommal, megfelelő helyiségekben.

2. *Eger*. Az állami főreáliskolába járt 40, a főgimnáziumba 30, az állami polgári leányiskolába 11, az angol kisasszonyok polg. leányiskolájába 1, tanítónő-képzőjébe 3, felsőbb leányiskolájába 2; összesen tehát 86 ref. vallású növendék. A gimnáziumi és reáliskolai növendékek most is együttesen részesültek vallásoktatásban heti 16 órán. Az állami polgári leányiskolában az I—II. és III—IV. osztály heti 2—2 órát kapott, az angol kisasszonyok növendékei pedig heti 4 órát. Mindenütt a megszabott kézikönyveket használták. A tanítás kiváló sikere a buzgó lelkészt és

Szarka Gyula segédlelkészt dícséri, kik az énektanításra is kellő gondot és fáradságot fordítottak.

Vizsgai kiküldött volt Kerekes Zsigmond maklári lelkész.

3. *Eperjes*. Az állami tanítónő-képzőnek volt 21 ref. növendéke, kik heti 10 órán át nyertek oktatást a kijelölt kézikönyvekből. Az ev. és gör. kath. tanítóképző-intézet 14 növendéke tanult heti 4 órán Bibliaismertelést és Egyháztörténetet. Az egyházi énekeket minden órán gyakorolták és könyv nélkül is tanulták. A kir. kath. gimnázium és a gör. kath. polgári iskola 6 ref. növendéke a képezde növendékeivel tanult együtt. Az oktatást — Révész Kálmán vizsgai megbízott jelentése szerint — Gönczy Gábor lelkész minden elismerésre méltóan kitűnő eredménnyel teljesítette, aki ezenkívül hetenként egy órán, az ev. elemi és polgári leányiskola ref. növendékeit énekekre is tanította.

4. *Kassa*. Az állami főreáliskolába járt 25 növendék, a premontrei főgimnáziumba 32, állami felsőkereskedelmi iskolába 9, állami polgári fiúiskolába 40, róm. kath. polg. leányiskolába 6, róm. kath. tanítónőképzőbe 13. Ez intézetekben összesen heti 20 órán tanított Frenczel Béla segédlelkész kitűnő eredménnyel. Lehetőleg az egyházkerület által kijelölt kézikönyveket használta. Az egyházi éneklést a hittani órákon, valamint a hetenként egyszer tartott ifjúsági istenitiszteleteken gyakorolták. A vallástanító tiszteletdíja mindezen intézetektől együttesen 1026 korona.

Az állami felsőleányiskolának volt 40 ref. növendéke, akik három csoportban heti 3 órán Kovácsy Hittanát, Erkölcstanát és S. Szabó J. Egyháztörténetét tanulták Makkai Kálmán javítóintézeti lelkész vezetése alatt kitűnő eredménnyel. Hittani órák alatt az éneklésben is gyakorolták magukat.

Az Orsolyarendi nőgazdasági tanintézetben volt 5 ref. növendék, akiket heti 1 órán szintén Makay K. oktatott kitűnő sikerrel, a Balogh Ferenc Egyháztörténetéből. Az előbbi intézet után 300 kor. tiszteletdíjat kapott az államtól, az utóbbiért minden növendék után 20 koronát s így összesen 100 koronát az intézet pénztárából.

Vizsgai megbízott Révész Kálmán volt.

5. *Homonna*. Az állami polgári fiú és a róm. kath.

polgári leányiskolának volt együtt 24 növendéke, kik 2 csoportban heti 2 órán együtt tanulták a vallást s az egyházi énekeket a kiszabott tankönyvekből. Az áll. felsőkereskedelmi iskolába járt 11 ref. növendék, akik két csoportban tanulták S. Szabó J. Egyháztörténetének reformáció utáni részét és a Farkas J. Magyar prot. egyháztörténetét heti 2 órán. A faipari szakiskola 9 ref. növendéke tanulta a hegyi beszédet a bibliából olvasva és magyarázva. A két előbbi intézetben végzett oktatás tiszteletdíja 200 korona, az utóbbié' semmi. Vallásoktató lelkész Böszörményi Sándor, aki Péter Mihály egyházkerületi megbízott jelentése szerint, most is példás szorgalommal és buzgalommal tett eleget vallásitanítói kötelességének. A tanulók minden iskolában kitünő előmenetelt tanúsítottak. Az éneklésben is kellő jártasságra tettek szert.

6. *Miskolc.* A felsőkereskedelmi iskola három osztályába beiratkozott 33 ref. növendéket heti 3 órán Eötvös Ferenc s.-lelkész tanította. Tankönyvek a felgimnázium V—VII osztályéi. Ugyanő tanította a kir. kath. főgimnázium alsó 4 osztályát heti 4 órán át. Ide járt 15 növendékünk. Az eredmény mindkét helyen jónak mondható.

A kir. kath. főgimnáziumi négy felső osztály 8 ref. növendékét Gombos Imre s.-lelkész tanította heti 2 órán, az előírt tanítási anyaggal, nagy szorgalommal és odaadással.

A polgári fiúiskola 131 növendékét heti 4 órán László Sándor s.-lelkész tanította. Ugyanő a polgári leányiskola 41 és az érséki leánynevelő (polgári iskola) 2 növendékét ugyancsak heti 4 órán, az algimnáziumi tanterv szerint, szorgalomról és buzgalomról tanúskodó eredménnyel.

Egyházkerületi kiküldött Tóth Béla miskolci lelkész volt.

7. *Mezőkövesd.* Az egyházkerület részéről kiküldött Szabó József mezőnagy Mihályi lelkész jelenti, hogy Mezőkövesden a vallásvizsgát június 17-én tartották meg. Az oktatást a mezőkövesdi lelkész végezte. Tanított a gimnáziumban 3, a polgári fiú- s leányiskolában szintén 3 növendéket, kik a legjobb készültséget tanúsították s a szintén jelenlevő igazgatók elismerését vívták ki.

8. *Nagyróce.* A polgári fiúiskolában tanult 5, a ke-

reskedelmiben 13 ref. növendék. A vallásoktatást Hoznek Lajos helybeli ev. lelkész teljesítette, a reformátusok azonban Magyar István gicei ref. lelkész elnöklete alatt külön vizsgát tettek, akinek meggyőződése és jelentése szerint a tanítás szakavatott és lelkiismeretes kezekbe van letéve. A polgári iskola tanult bibliai vallástant és egyháztörténetet, a kereskedelmi magyar prot. egyháztörténetet és hittant.

9. *Rimaszombat.* Az állami polgári leányiskolának volt 31 ref. növendéke (tavaly 36), akiket osztályonként heti 2 órán Simon Mihály lelkész oktatott, a vizsga tanúsága szerint kiváló eredménnyel. A növendékek egy-egy tanítónő felügyelete alatt egész éven át látogatták a templomot s az énekből a ref. egyház kántora részéről heti egy órán külön oktatásban részesültek. Egyházkerületi megbízott volt Czínke István.

10. *Rozsnyó.* Az ág. h. ev. főgimnáziumnak volt 40 ref. növendéke, akik 4 csoportban heti 2—2 órán tanulták az egyházkerület által kijelölt könyveket. Az ev. és róm. kath. polgári leányiskolának volt 9 ref. növendéke, akik együtt tanultak bibliai vallástant és egyháztörténetet. Az eredmény mindenik intézetben kitűnő s a Réz László lelkész buzgalmát és rátermettséget dicséri. A növendékek az egyházi énekeket is kellőképen begyakorolták. Vizsgai megbízott Dusza János pelsőci lelkész.

11. *A sárospataki* állami tanítólétképző-intézetbe járt 53 ref. növendék. Az eredmény most is a Harsányi István lelkes buzgalmáról tanúskodik, aki a konvent által kijelölt tananyagot az egyházkerület által kiválasztott könyvekből tanította. Tanultak bibliaismertetést, hit- és erkölcsant, egyháztörténelmet különös tekintettel a magyar prot. egyházra, vallástanítási módszertant és szervezet- s szertartásant. A vizsgán egyházkerületünket Bálint Dezső képviselte.

12. *Sátoraljaújhegy.* a) A róm. kath. főgimnáziumban a létszám volt 48 (tavaly 46). Heti 8 órán részesültek oktatásban 2—2 osztály összevonásával. Az órákon az egyházi énekeket is gyakorolták. A téli hónapok kivételével vasárnaponként rendszeren jártak a templomba is. A megszabott kézikönyveket használták.

b) A magánpolgári fiúiskolában a létszám 32. Heti óraszám 4, két-két osztály összevonásával. A tankönyvek a kerületileg kiválasztottak.

c) Az állami polgári leányiskolában a létszám 50. (ebből azonban 17 magántanuló). Heti óraszám 4, két-két osztály összevonásával. A tananyag és kézikönyv ugyanaz, mint a polgári fiúiskolában. Az énektanítást heti 1 órában Szalay Béla ref. kántor teljesítette. Az állam a vallástanításért az egyház pénztárába 200 koronát, a kántornak az énektanításért 50 koronát fizetett.

d) A róm. kath. leánynevelő intézetben a létszám 8. Heti 2 órán az egyház tanácstermében részesültek vallásoktatásban, a polgári leányiskola által is használt kézikönyvekből.

e) A felső kereskedelmi iskolában a létszám 5, kik a gimn. ötödik osztályú növendékeivel együtt tanultak.

A vizsgán az egyházkerületet Lengyel István püspöki titkár képviselte, kinek jelentése szerint a buzgó lelkész, Papp József, a legszebb eredményt érte el növendékeivel.

13. *Tokaj*. A polgári fiúiskolába járt 23 növendék (tavaly 15), kik két csoportba összevonva heti 1—1 órában vallástanításban s egy fél órán énektanításban részesültek. Mind a két csoport csak bibliai vallástant tanult a Kovácsy S. kézikönyvéből, egyik az ó-, másik az ujszövetséget, ami nem egészen helyes eljárás. A növendékek feleletein nagyon meglátszott, hogy a lelkész az értelemre fekteti a fősúlyt, a vizsgai elnök, — Pálóczy József jelentése szerint.

14. *Ungvár*. A jelentés az adatokra nézve hiányos, amennyiben a növendékek létszámát csak a gimnáziumból és a reáliskolából mutatja ki. Amoda járt 35, ide 20, összesen 55 ref. tanuló. Az egyes osztályok, vagy osztálycsoportok hetenként 2 vallásórát kaptak. Tanított a lelkész, a segédlelkész és az énekvezér Pataki Pál vizsgai biztos jelentése szerint Ungváron, mint eddig, úgy most is kiváló buzgósággal és gondossággal történik a hitoktatás s az eredmény kitünő. A tananyag beosztása és feldolgozása az egyházkerület határozata szerint történik, amint azt a beterjesztett részletes és bőséges tananyagkimutatás igazolja. Az énektanításból külön a leánynövendékek s külön a gimn. és reáltanulók hetenként 1—1 órát kaptak. Tanította az éneket Sulyok János s erről szintén gazdag kimutatást terjesztettek be.

15. Végül heterjesztem a nem felekezetünkbeli tanító-képző-intézetekben végzett tanítójelöltek vallás- és énektanítói vizsgálatáról Eperjesen 1912. június hó 28-án felvett jegyzőkönyvet. E szerint a megnevezett napon vizsgára állott 14 jelölt, akik a következő osztályzatot nyerték: Molnár Miklós jó, Vizsnyay György kitünő, módszertanból jeles. Mesko Béla jeles, Huszti József kitünő, Horváth Zoltán elégséges, Sipos Gyula jeles, énekből kitünő, Kürthy Mária kitünő, György Aranka kitünő, Somogyi Erzsébet kitünő, Bonczos Margit kitünő, Szigeti Margit kitünő, Szobonya Margit kitünő, Bacskay Margit kitünő, Karaszon Margit kitünő.

Tisztelettel kérem jelentésem tudomásul vételét.

Czinke István

előadó.

Közgyűlésünk a jelentést örvendetes tudomásul veszi s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja. Egyszersmind határozatképen kimondja, hogy

a) Bár a vallástanításról való intézkedés jogát úgy Iglón, mint más helyeken is magának tartja fenn e. kerületünk : ezuttal az iglói állami tanító-képző-intézetbe külön ref. vallástanítót beállítani nem kíván, hanem belenyugszik a mi növendékeinknek továbbra is az ev. vallástanár által való oktatásába, annyival is inkább, mivel saját belenyugvásunkkal a nagygeresdi egyesség értelmében valamennyi szepességi középiskolában ev. vallásoktatásban részesültek és részesülnek a ref. növendékek is és viszont pl. Egerben a ref. lelkész oktatja vallásra az ág. hitv. evang. tanuló ifjakat is.

b) Felhívja a kassai és tokaji egyházak elöljáróságát, hogy a heti három vallásórának s a megfelelő díjazásnak kieszközlését a helybeli polgári iskolák gondnokságánál kezdeményezzék s csak ezután vegyék igénybe püspökünk támogatását.

c) Felhívja a miskolci egyház elöljáróságát,

hogy míg az önálló vallástanári állások felállíthatók lennének, a hitoktatásról az eddigi módon gondoskodják.

74. Olvastatott az egyházkerületi missziói bizottság alábbi jegyzőkönyve.

Jegyzőkönyv

felvétellett Sárospatakon 1912. október 7-én, a tiszánin-neni ref. egyházkerület missziói bizottságának ülésében.

Jelennavnak: Révész Kálmán missziói bizottsági elnök elnöklete alatt Bálint Dezső alszóempléni, Vadászy Pál felsőborsodi, Csabay Pál gömöri, Hutka József felsőzempléni, Szücs István ungi esperesek, Komjáthy Béla ungi, Meczner Béla alszóempléni, Ragályi Béla felsőborsodi gondnokok és Péter Mihály egyházkerületi aljegyző, mint az elnök által felkért előadó.

1. Elnök szíves szavakkal üdvözli a bizottság tagjait

s az ülést megnyitja.

2. Elnök fájdalmasan emlékezik meg azon veszteségről, mely misszió-bizottságunkat Vattay László egyházkerületi aljegyző s missziói bizottsági előadó váratlan halálával sujtotta. Szép szavakkal jellemzi azon szakértelmet és fáradhatlan odaadást, melyet Vattay László misszió-bizottsági előadó e tisztében mindnyájunk megalégedésére egész előadói működése alatt felmutatott. Indítványozza, hogy érdemeit örökítsük meg jegyzőkönyvünk lapjain.

Missziói bizottság elnöke előterjesztését meghatott érzésekkel hallgatja s midőn Vattay László halálát mélyen fájlalja: a missziói előadói tisztében sok éven át szerzett érdemeit jegyzőkönyve lapjain megörökíti.

3. Ezután tárgyalás alá vette bizottság az egyház-

kerület területén lévő missiói egyházak 1911. évi működését s arról szóló jelentését a következőkben terjeszti a főt. egyházkerületi közgyűlés elé.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az egyházkerület területén levő missiói egyházak 1911. évi állapotáról a következő jelentést van szerencsénk a főt. egyházkerületi közgyűlés elé terjeszteni:

1. A missiói egyházak *személyi ügyeiben* csak annyi változás történt az 1911. év folyamán, hogy *Abodon új tanító működik*; jelentéséből s annak mellékleteiből azonban az tűnik ki, hogy e személyi változás a missiói egyháznak előnyére szolgált. Az egyházak *belsőszervezetében* sehol semmi változás nem történt. A missiók *területi beosztása* is ugyanaz maradt, mint volt. E tekintetben az eperjesi lelkész ismételten hangsúlyozta, mint sürgős teendőt, Szepesmegye területére ref. missiói lelkészi állás felállításának szükségességét, mivel — mint jelzi — a legutóbbi népszámlálás 1000-nél több református lélekszámot tüntet fel a vármegye területén.

2. *Működik* a 11 missiói egyházban: 10 lelkész, 1 segédlelkész, 1 polg. isk. tanár, 1 ref., 1 állami elemi népiskolai tanító, összesen 14. A 11 missiói egyházban a *lélekszám*: 6932; az 1910. évihez képest *24 a fogyás*. Ugyanannyit költöttek egyházi hatóságaink a missiói egyházakra *1911-ben* is, *mint 1910-ben*, t. i. az Egyetemes Konvent 6400 koronát, egyházkerületünk 2000 koronát. A lelkészek 1911 év folyamán kereszteltek 202, eskettek 61, temettek 154, úrvacsorát osztottak 123 esetben.

A missionáriusok közül kisebb-nagyobb mértékben mindenik foglalkozott *vallásoktatással*, sőt mondhatni, ez irányú munkálkodás volt munkálkodásuk súlypontja. 14-en foglalkoztak vallásoktatással 57 különböző fokozatú tanintézetben s *heti 128 órában 919* növendéket részesítettek rendszeres vallás- és énektanításban. A tanítás eredménye mindenütt jó, sőt több intézetben kitűnő volt. A tanintézetek közül ref. felekezeti csak egy volt, a többi állami, községi, társulati, ág. h. ev., róm. kath., gör. kath.

felekezeti. Az intézetek között, fokozat szempontjából, legtöbb elemi, de voltak: polgári, felső leány, tanító és tanítónőképző, reáliskola, gimnázium, felső kereskedelmi iskola, faipari szak-, iparostanonc-, ismétlő stb. iskolák.

3. A hívek *valláserkölcsei élete* a missziók területén kielégítő volt, sőt a buzgóság növekedéséről számol be egyik-másik jelentés. Az istenitiszteleket mindenütt buzgón látogatták a hívek, úrvacsorával nagy számban éltek. *Kitérés fordult elő, de ez csak szórványosnak minősíthető* s az áttérések száma úgyszólván kiegyenlíti a külömbözetet. A szeretet munkáinak *gyakortlásában* s az *áldozathozatalban* is munkások voltak úgy az egyházak, mint a hívek; e tekintetben első helyen áll Eger. *Ugy Egerben, mint Eperjesen a templomépítés vágya* és reménye tölti be a szíveket s indítja a lelkeket áldozathozatalra. A *homonnai misszióhoz tartozó varannói és mezőlaborci híveket* is e vágy sarkalja az áldozathozatalban, még pedig Varannón. az eddigi törekvésektől eltérően, az ág. h. evangélikusoktól különváltan szándékoznak templomot építeni.

4. A missziók *vagyoni állapotáról* beterjesztett kimutatások pontosabbak, mint voltak. A kimutatásokban bejegyzett tételek szerint a tőkepénzek összege: 126807 K 40 f, melynek nagyobb része templomalap, egy évi kivetett egyházi adó összege: 8015 K 50 f, bevételek összege: 35405 K 79 f., kiadások összege 32002 korona 96 fill., maradványok összege: 3402 korona 83 fillér, adósságok összege: 82926 K 15 f, mely összegnek nagyobb része tőkesegély-tartozás; kegyes adományok összege: 4008 K 53 f. Ezek a számadasok a legerősebb bizonyítékai az egyes egyházak fejlődésének, mert mind magasabbak az előző 1910. évi kimutatás számadatainál. Kiemeljük, *mint nagyon helyes irányt, hogy az ózd; egyház hozzáfogott egyházfenntartási alap* létesítéséhez *i* ez alap ez idő szerint 630 K s elhatározta az egyház, hogy évenként költségvetésszerűleg 200 koronájával fogja ez alapot gyarapítani. Ki kell emelnünk, hogy a bacsikai, jenkei és minaji körök ez irányú adatai hiányosak, aminek oka lehet különben az is, hogy pl. egyházi adót e

körökben nem vetnek ki a hívekre s így a köröknek nincsenek számadásaik sem, ami azonban nem helyes-
selhető.

5. Mint a természetben a fény mellett árnyék, úgy jelentkeznek e missziói egyházakban is az örvendetes események mellett *panaszok* is. Így: az *eperjesi* lelkes és buzgó lelkész azt panaszolja, hogy kevés az uti átalánya ahhoz a széles munkamezőhöz viszonyítva, mely részére ki van jelölve, különösen a mai drága s nehéz megélhetési viszonyok között; éppen az anyagiak elégtelensége miatt nem képes a missziói körben a reversálisok ügyét figyelemmel kíséreni, mert ahhoz az volna szükséges, hogy fellekeresse az anyakönyvi hivatalokat. Az *egri lelkész* pedig amiatt panaszkodik, hogy a nagy számban szétküldött gyűjtőíveken aránylag nagyon csekély összegű adomány folyt be. A *rozsnyói lelkész* a munkatárs hiánya miatt panaszkodik. A *bodrogszentesi, homonnai, jenkei, minaji* és *vámoslucskai* missziói lelkészek amiatt panaszkodnak, hogy missziói díjazásuk rendes lelkészi fizetésükbe be lévén számítva, missziói munkájukért tulajdonképen semmi díjazást nem kapnak; az egyházkerületi közgyűlés ügyüket ugyan már korábban áttette a díjlevélkiigazító-bizottsághoz, de még mindezideig nem történt ez irányban semmi intézkedés — tudomásuk szerint; ez irányban az alsózempléni egyházmegye is nyugtalankodik. A *homonnai lelkész* felpanaszolja, hogy a homonnai róm. kath. lelkész és a hitoktató — a modernismus elleni eskü folyományaképen — híveit sértették nyilvános kijelentéseik és a zárdai polgári leányiskolában a történettanítás kapcsán tett nyilatkozatok által; hirlapi úton igyekezett a sértegetők kedvét szegni a további üzemektől, de e fellépése ellenkezőt eredményezett, mint amire törekedett, sőt pert indítottak ellene hárman is a sátoraljaujhelyi kir. törvényszéknél. Amiatt is panaszkodik, hogy a missziói körben 40—50 gyermek nem részesül rendszeres vallásoktatásban, mert ő anyagi okokból nem tehet több körutat, mint amennyit tett. A *jenkei lelkész* panaszolja, hogy nincs kántortanítójuk, maga végzi a kántori teendőket is, mert kántoruk — az egyházkerületi szabály-

rendelet ellenére — december hó 1-én elhagyta állását és ugyancsak ref. felekezeti iskolába ment.

6. A *vallásoktatás és egyházszervezés rendezése* tárgyában jelentéseket adtak be:

a) a bacskai lelkész, ki azt jelenti, hogy lehetetlen Bélyben és Battyánban templomot vagy iskolát építeni, mert a hívek szegények s ez egyházak semmi vagyonnal nem bírnak; leány- vagy fiókegyházközségekké sem szükséges s lehet e községekben lakó ref. híveket alakítani, mert *Bély és Battyán a bacskai egyháznak 1782. óta „társegyházai“*, a lelkészi és tanítói díjlevelek is e viszonynak megfelelőleg vannak kiállítva.

b) A bodrogkeresztúri lelkész azt jelenti, hogy a vallásoktatás rendezésére vonatkozó jelentését betérjesztette a missiói előadóhoz.

c) A vámoslucskai lelkész nem tartja szükségesnek a missiói kör vallásoktatásának újból való rendezését, mert a kérdés megoldást nyer a kért s az egyházmegye által is ajánlott állandó káplántartás által.

d) A homonnai lelkész kéri, hogy engedtessek meg, hogy az egyházi iskolai alap évi kamatát a lelkész élvezhesse hitoktatói tisztelet- és fuvardíj céljaira; kéri továbbá, hogy a missiói lelkészek szolgálati ideje, a nyugdíj szempontjából ne 40, hanem 30 év legyen.

e) Az eperjesi lelkész kéri megállapítani, hogy a szepességi fürdők, mint ilyenek, az ő lelkipásztori gondozása alá tartoznak-e? Egyben felhívja az egyházi hatóságok figyelmét arra, hogy a szepességi fürdőkben a nyári időszak alatt kívánatos volna gondoskodni arról, hogy legalább egy hónapig — mint Tátrafüreden és Lomniczon — állandó ref. lelkészek működjenek. Ilyen fürdőkül jelzi: Tátrafüreden és Lomniczon kívül Feketehegyet, Iglófüredet és Bártfát.

7. A missiói bizottságokat megalakították a következő egyházmegyékben: Alsóborsodban, Felsőborsodban, Felsőzemplénben, Gömörben és Ungban. *Nincsenek még megalakítva*; Abaújban és Alsózemplénben; Tornában a megalakításra nincs szükség.

A missiókról szóló részletes jelentésünk a következő:

I. Az abauji egyházmegyében:

1. *Eperjesi missiói egyház.* Lelkész: Gönczy Gábor. Lélekszám: Eperjesen 241, Sárosmegye területén 487, Szepesmegye területén 795, összesen 1282. (Kiterjed e missiói egyház Sáros- és Szepesmegyék egész területére.

A lelkész pontos és kimerítő jelentésében mindenkéltől arról számol be, hogy az 1911. évet az egyházközség belső fejlődése és az Eperjesen emelendő templomépítés előkészületei jellemezték. A hívek leghőbb óhajta az, hogy minél előbb felépüljön Eperjesen templomuk. S hogy az egyházközség e hő vágya mielőbb megvalósuljon, Eperjes szabad királyi város tanácsához folyamodványt adtak be templom telek adományozása tárgyában s reményük van, hogy e kérésük teljesített fog. Gyűjtőíveket is küldtek szét az ország minden részébe, melynek eredménye 1911. december 31-éig 625 K 10 f lett. Néhai Király Vilmos, volt eperjesi lakos, végrendeletileg egy főutcai lakóház felét hagyta az Eperjesen emelendő ref. templom építési céljára. Azonban e hagyomány birtokába — mely becslésük szerint 30000 K-t képvisel — az egyház csak a hagyományozó nőtestvérének halála után fog léphetni. Az egyház előjárósága tárgyalásokat folytat a nőtestvérrel, hogy esetleg hamarabb birtokába léphessen a hagyománynak. A más felekezetűek részéről is öröndetes pártfogásban részesül az egyházközség templomépítési törekvése. Így pl. özv. Boros Zsigmondné ág. h. ev. vallású úrnő férje halálának évfordulóján 200 koronát adományozott a templomépítés céljaira; dr. Szabó Antalné szül. Puky Róza pedig 140 koronát gyűjtött templomi felszerelésekre.

Ez idő szerint Eperjesen az ág. h. ev. templomban tartják istenitiszteleteket az eddig megállapított sorrendben s annak dacára is, hogy a vasárnapi s ünnepi istenitisztelek ideje a napnak „legalkalmatlanabb szakára“, t. i. $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 órára esik, az istenitiszteleteken mind többen és többen vesznek részt. Általában a hitélet folyton erősbödik a ref. hívekben, kik az egyházépítés munkájában is buzgósággal vesznek részt. Ugy-

szólván köztudatba ment már, hogy egyházunk él „ s a ref. szellem e végeken is kilobbant a hamvak alól.“

A missiói egyház képvisellete megjelent Geduly Henrik ág. h. ev. püspök Eperjesen történt első megjelenése alkalmával rendezett ünnepélyes fogadtatásnál, úgyszintén az eperjesi ág. h. ev. kollegium főgimnáziumi épületének felavatási ünnepélyén; résztvett a sárosmegyei tanítóság által Eperjesen épített Tanítók-háza felavatási ünnepélyén is, a lelkész — a többi hitfelekezetek lelkészeivel együtt — a felavatási szertartásban is részt vett.

A hívek buzgóságáról tesz jó bizonytságot az is, hogy kettő ezüst kehelyvel, kettő ezüst úrasztali tányérral és kettő úrasztali terítővel gyarapították, önkéntes adományozás útján, az egyház vagyont.

A *missiói körből* is eleven, pezsgő egyházi életről számol be a lelkész jelentésében. Mindenütt, ahol csak megjelenik, szeretettel fogadják a hívek s a legnagyobb buzgósággal vesznek részt az istenitiszteleteken, melyeket szintén az eddigi sorrendben s az ág. h. ev. templomban tartanak. Iglón és Korompán minden hónapban egy-egy alkalommal tartott a lelkész istenitiszteleket s ily alkalmakkor, amennyire ideje engedte, meglátogatta az egyes családokat is. „Iglón és Korompán szinte sürgetőleg lépnek fel a hívek templomépitési vágyakkal.“ De addig ez irányban még csak tervezgetéshez sem foghat a lelkész, mint megjegyzi, míg Eperjesen fel nem épül a templom. Korompán szép jelét adták a hívek vallásos buzgóságuknak azáltal is, hogy közadakozásból úrasztalát, úrasztali edényeket és terítőket szereztek be s az Eperjesen építendő templom javára 115 K 74 fillért gyűjtöttek.

Sok ref. vallásu lakik — mint jelenti a lelkész — Lőcsén is, kiket először június hóban meglátogatott s november hónapban pedig istenitiszteleket tartott közöttük s urvacsorát osztott nekik az ág. h. ev. templomban. Az urvacsorában 80 ref. hívő vett részt. Lőcsén a ref. hívek felkeresésében és az istenitiszteleket rendezésében buzgó segítő társa volt dr. Piskóthy Ferenc kir. ügyész, ki az istenitiszteleket alkalmára énekkart is szervezett. Jelzi a lelkész, hogy közös megállapodás szerint a jövőben

Löcsén évenként azon hónapokban, melyekben 5 vasárnap esik, az 5-ik vasárnap istentiszteletet fog tartani. Elismeréssel és köszönettel emlékezik meg a lelkészi jelentés a löcsei ág. h. ev. egyház két lelkészéről, kik testvéri szeretettel fogadták s vezették be templomukba.

Megjelent a lelkész a *feketehegyi* fürdőben is istentisztelet tartás céljából s 90 kor. perselypénz gyűlt össze, mely összeget a fürdőhelyen építendő templom javára fordította.

Gondot fordított a konfirmációra s mint megjegyzi a lelkész, ez az oktatás adta a missiói körben a legnagyobb és legfárasztóbb munkát. Husvét és pünköst ünnepek között minden héten 1—1 félnapot töltött Iglón és Korompán, előbbi helyen 8, utóbbin 6 gyermeket részesített konfirmációi oktatásban. Korompán pünköst másodnapján, Iglón pünköst utáni vasárnapon konfirmált s osztott urvacsorát is. Ugyanazon időben végezte heti 2 órában Eperjesen is a konfirmációi oktatást. A konfirmációi oktatással kapcsolatban panaszos hangon említi a lelkész, hogy sok kiadása van a konfirmációi oktatásra s 400 kor. uti átalányból nem futja a kiadás. Ezen kívül keresztelt, esketett, temetett a lelkész a szükséghez képest s *tanított* rendszeresen 5 tanintézetben vallástant 39 növendéknek.

Az egyházközség *anyagi fejlődéséről* számol a lelkész. Templomépítési alapjuk: 35212 kor. 34 fill. volt az év végén. Bevétele volt az egyháznak: 4671 kor. 78 fillér, kiadása pedig: 4522 kor. 97 fillér s így maradvány volt: 148 kor. 81 fillér.

Jelzi végül a jelentés, hogy sürgős teendője volna egyházi hatóságainknak Szepes megyében új lelkészi állás felállítása, mert — mint az utolsó népszámlálási adatok mutatják — Szepes megye területén 1000-nél több a ref. lakosok száma.

Kiterjeszkedik a lelkész e jelentésében a szepességi fürdők közönségének lelki gondozási ügyére is, előre bocsátván azt, hogy nem tudja, hogy az ez irányu munka az ő kötelességét képezi-e. Felhívja ez után a missiói bizottság figyelmét a Feketehegyen építendő templom ügyére. Aztán azon véleményének ad kifejezést, hogy

kivánatos volna, ha — mikként a róm. kath. egyház — a mi egyházegyetemünk is gondoskodnék Tátrafüreden és Lomnicon kívül Feketehegyre, Iglófüredre és Bártfára egy egy hónapi időre legalább, állandó ref. lelkész küldéséről.

A jelentés kellőleg fel van szerelve az előirt mellékletekkel.

II. Az alsóborsodi egyházmegyében :

2. *Eger.* Lelkész : Tóth István. Lélekszám : (a szórványokon kívül) 733.

Lelkész jelentésében mindenk előtt azt emeli ki, hogy Egerben, mint a missió központjában, a legsürgősebb megoldásra váró kérdés a templom és lelkészlakás építésének ügye. Azonban még mindig nincsenek abban a helyzetben, hogy a templomépítéshez hozzákezdhessenek, mert „Egerben, a monumentális templomok városában, a mai drága építési viszonyok között“, nem elegendő az az összeg (67988 kor. 10 fill.) mellyel rendelkeznek. Tehát még mindig a templomalap szaporítása képezi a fegőbb gondjukat. Kibocsátottak, min. engedélylyel, 20000 drb. gyűjtőívet. De ami miatt panaszkodik is a lelkész — csak 3711 kor. eredménye lett ez akciónak. Ha nem érhetnek el a gyűjtéssel nagyobb eredményt, várniok kell az építéssel, míg a meglevő tőke kamataival el nem éri legalább a 100,000 koronát, de ez esetben az a baj érheti az egyházat, hogy a város a 4 évi építési határidőhöz kötött templomtelek adományozását visszavonja s így telekről az egyháznak magának kellene gondoskodnia.

Örvendetes tényként jelenti a lelkész, hogy az egyházközség buzgó és a templomépítési törekvés „vezérlő lelkét“ dr. Lipcsey Péter kir. körjegyzőt sikerült újabb három évre a főgondnoki állásra megnyerni.

A vasárnapi s ünnepnap i istentiszteleteken kívül, minden alkalommal istentiszteleteket tartottak s urvacsorát osztottak a kir. törvényszéki fogház imatermében. Betegeknek 5 alkalommal osztottak urvacsorát.

A szegényeknek gondját viselték s velük szemben

a munkás szeretetet gyakorolták. Karácsonykor 71 kor. szeretetadományt és pár darab ruhaneműt osztottak ki; az iskolai növendékek között pedig 130 korona értékben tankönyveket, jutalomdíjakat és vallásos iratokat osztottak szét.

Vallás és énektanítással hárman foglalkoztak a missiói központban, u. m. a lelkész, a hitoktató segédlelkész (Szarka Gyula) és az énekes (Fekete János állami tanító), kik 12 tanintézetben heti 31 órában részesítettek rendszeres vallásoktatásban 204 prot. növendéket. Ezen kívül az Egerbe bevonult újoncokat 8 héten át valláserkölcsi oktatásban részesítették s minden hó 1-ső és 3-ik vasárnapján részökre istentiszteletet tartottak.

Lelkész, az utazási napló bizonyosága szerint, 4-szer szállt ki a szórványokba egyházi szertartások végzése céljából; minden egyes alkalommal felkereste az utvonalba esett hiveket s szóval és vallásos iratok osztogatásával ébresztgette s erősítette a hivekben az egyházhoz való ragaszkodás érzését. Jelentése ide vonatkozó részében megjegyzi, hogy „a 20000 drb. gyűjtőív címezése miatt csak a legszükségesebb látogatásra szorítkozhatott “

A missiói egyház vagyoni állása fejlődést tüntet fel. Templomépítésre felhasználható tőkeösszege dec. 31-én volt: 69018 kor. Az egyház bevétele volt: 5114 kor. 87 fill., kiadása pedig: 4399 kor. 18 fill. A vagyoni helyzet feltüntetéséről nyomtatott részletes „Kimutatást“ csatol a lelkész jelentéséhez, melyben részletesen fel van sorolva az évi jövedelem és az alapok állása. Kellően fel van szerelve a jelentés az előirt mellékletekkel is.

III. Az alsózempléni egyházmegyében.

3. *Bacskai kör.* Lelkész: Verebélyi József bacskai lelkész Lélekszám a körben: 454. E körhöz tartozik: Battyán, Bély, Kaponya. A körzetben az elmúlt 1911. évben sem történt semmi változás. A lelkész missiói működése most is abban állt, hogy a battyáni és bélyi róm. kath. elemi népiskolába járó ref. gyermekeket a gondnok házában vallásoktatásban részesítette, julius és

augusztus hónapokon kívül, havonként 4—4. alkalommal. Koppány községben lakó híveink gyermekei pedig a leleszi ref. iskolában részesülnek vallásoktatásban. Ezen kívül alkalmoszerűleg meglátogatta a lelkész a körzetben lakó híveit több ízben s a szükséghez képest szertartásokat végzett. A konfirmációi oktatást teljesítette mindenütt. A körzetben vallásoktatásban részesített gyermekek száma 41 volt.

Battyánból is, Bélyből is a bacskai templomba jártak a hívek istentiszteletre, a koppányiak pedig Leleszre.

Anyagi tekintetben is változatlan a helyzet. T. i. az elmúlt évben is 265 kor. 90 fill. volt a körzetben lakók egyházi adója, éppen úgy mint 1910-ben s úgy tünt fel a jelentésből, hogy ez összeg tisztán lelkészi és tanítói fizetés.

Csatol a lelkész missiói jelentéséhez egy külön jelentést is, melyben az 1911. évi őszi egyh. ker. közgyűlés 88. sz. jk. pontjának 3. számú határozatára vonatkozólag adja meg feleletét, mely szerint: A battyáni és bélyi „társegyházak“ a bacskai egyházhoz ennek anyásításakor, 1782-ben csatoltattak, papi és tanítói díjlevelük közös, Battyán fizet lelkésznek és tanítónak 137 koronát, Bély pedig 113 koronát; az egyházi épülete építéséhez, fentartásához a két „társegyház“, régi szokás alapján, együttesen $\frac{1}{4}$. részt fizetnek; tehát a szóban levő két „társegyház“ Bacskával közösen tartják fen az egyházat. A két társegyház lélekszámának felét uralási cselédek képezik, szaporulatról ez idő szerint alig lehet szó, mert a törzsökös lakosok Amerikába vándorolnak. E két egyháznak semmi vagyona nincs, tagjai is szegények. És így — mint a jelentés mondja — leányegyházzá tételről, templom vagy iskola építéséről „szó sem lehet“, mert az építések csak rendkívüli adóból volnának eszközölhetők, ami pedig lehetetlen volna, mivel a cselédek még a 2 kor. egyházi adót sem akarják fizetni. A jelentés egyébiránt mellékletekkel kellően fel van szerelve.

4. *Bodrogszentesi kör.* Lelkész: Miskolczi Endre, b.-szentesi lelkész. Lélekszám a körben 455. E körhöz tartozik: Véke, Boly, Zétény, Szinyér községek, Rad, Pustakeresztur és Körtvélyes szórványok.

Az 1911. év napjai, a missiói kör egyházi élete szempontjából, zavartalan csendben, a megszokott munkakörben, minden baj nélkül teltek el. A lelkész missiói munkálkodása „a rendes mederben folyván“, hivatkozik az utazási napló és táblás kimutatás adataira, melyek szerint: istentiszteletet tartott imával 19 alkalommal, predikációval 6 alkalommal, keresztelt 3 esetben, esketett, temetett 11 esetben, konfirmált 1 esetben, urvasorát osztott 9 esetben és vallást tanított a szinyéri áll. el. népiskolában heti 1 órában 14 növendéknek. A körzetben megfordult 112 esetben s megtett összesen 676 km. utat s fuvarra kiadott 205 koronát.

A nép vallásosságáról, egyházához való ragaszkodásáról a lelkészi jelentés dicsérettel szól s a missiói kör anyagi helyzetének folyton javulását emeli ki dicsérete mellett bizonyosságul. 1911. dec. 31-én a kör tőképénze 4259 kor kőspénz és 94 köből magtári állomány volt; a kegyes adományok összege 215 koronát tett ki. Azonban nagy gondot okoz lelkésznek a teljesen lakhatatlanná vált vékei tanítói lakás építésének terhe. Ha meglevő tőkájüket felhasználják, nem lesz évi rendes kiadásukat honnan fedezni. Segély után sóhajtanak.

A lelkészi jelentés ismétli ez alkalommal is, hogy missiói fáradozásáért a már többször kilátásba helyezett jutalmat még mindig nem kapta meg s a díjlevél kiigazító bizottság intézkedéséről még nincs tudomása. Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése határozatában ismételten felhívja az egyházkerületi közgyűlés figyelmét azon határozatára, mellyel a missiói lelkészek fizetési ügyét áttette a díjlevél kiigazító bizottsághoz, hogy ez tegyen lépéseket a missiói lelkészek fizetésének méltányos rendezése tárgyában. Végül jelzi a jelentés, hogy a missiói kör vallásoktatásának rendezése tárgyában külön jelentést terjesztett be a missiói előadóhoz.

A jelentés mellékletekkel kellően fel van szerelve.

IV. A felsőborsodi egyházmegyében.

5. *Abod.* Missionárius: Bakoss János ref. tanító.
Lélekszám (Abodon és a körben) 165.

Az abodi missiói egyházban az 1911. év folyamán két tanító működött, t. i. Remenyik Lajos és Bakoss János. A jelentést Bakoss János készítette s felszerelte a szükséges mellékletekkel; nevezett csak szept. hónaptól működik az egyházban. Ha összehasonlítjuk e jelentést az 1911. évi őszi egyh. ker. közgyűlés 88. sz. jk. pontjának Abodra vonatkozó részével, az örvendetes haladást minden esetre meg kell állapítanunk. A jelentés különösen a Királykut és Büdöskut pusztákon lakó hiveinkről közöl elszomorító adatokat; kikről azt írja, hogy eltagadják ref. voltukat. A lelkes és ügybuzgó missionárius tanító ennek okául azt említi, hogy hiveink legtöbben vegyes házasságban élnek, az egyházi adótól félnek, éveken át az egyház áldásaiban (istenige hirdetése), gyermekeik pedig felekezetünk szerinti vallás-erkölcsi oktatásban nem részesültek. Azonban buzgólkodásának, fáradozásának áldásos sikere már is mutatkozik. Szept.-től az év végéig 7 ízben jelent meg Királykuton s az ottani iskolai tanteremben összegyűjtötte a ref. hiveket s őket oktatta s már kezdik az adófizetést is megszokni, sőt sikerült egy reversálist is szereznie egyházunk javára.

Abodban, a központban is, hasonló buzgó tevékenységet fejtett ki. Az adventi időszakban az iskolában felolvasásokat tartott. A hivek úgy a felolvasásokon, mint az istentiszteleteken buzgón vettek részt. Tanított mindennapos iskolában 39 növendéket, kik közül 28 ref. volt.

A hivek új templom építésére törekeshnek s eddig már e célra 706 kor. 76 fillért hoztak össze s 1120 koronát ajánlottak meg. Régi avult templomuk javítására fordítottak 99 kor. 48 fillért.

6. *Ózd.* Lelkész: Osváth Zoltán. Lélekszám az egész körben: 1120, s mint a jelentés megjegyzi, a lélekszám évről-évre folyton emelkedik. E missiói körhöz tartoznak: Arló, Balaton, Bánszállás, Bota, Bolyok, Borsodnadasd, Center, Csokvó, Disznósd, Domaháza, Csépany, Járdánháza, Lénárdaróc, Omány, Sajónémeti, Sajómece, Sajóvárkony, Somsály b.-telep, Királd község és b.-telep, Úppony.

A lelkész kimerítő jelentése szerint e missiói egyháznak az elmúlt év nyugodt, csendes esztendeje volt; semmi olyan esemény nem fordult elő, mely az egyház fokozatos haladását meggátolta volna. A lelkész minden irányban hozzáértéssel s buzgósággal teljesítette kötelességét. A megszabott rendes istentiszteleteken kívül keresztelt a központban és a szórványokban 50 újszülött gyermeket, megeskett 7 vegyes házaspárt, kik közül 2-en javunkra adtak reversálist; eltemetett 23 halottat, megkonfirmált 18 növendéket, kiket 6 héten át maga oktatott; a konfirmáció emlékére újtestamentumot s vallásos iratokat osztott. Urvacsorát osztott a központban 6-szor, a szórványokban is 6-szor, ezenkívül magánházakban és az ózdi gyártelepi kórházban összesen 13 esetben osztott úrvacsorát betegeknek. Kitért egyházunkból 4.

Fontos teendőjének tartotta a lelkész a vallástaniítást. Hat községben 8 intézetben, heti 10 órában 154 növendéket részesített rendszeres vallásoktatásban, melyről az egyházi hatóság két ízben szerzett tudomást. Énektanítást Szalassy Rikárd énekvezér végzett. Az egyházlátogató küldöttség az egyház ügyeit megvizsgálta s mindent rendben talált.

Bevétele volt az egyháznak 7728 kor. 99 fill., kiadása pedig 6032 kor. 09 fillér s így 1696 kor. 90 fill. volt a pénzmaradvány. Adósság (a tökesegélyen kívül): 3408 kor. — Az év folyamán 800 koronát fordított az egyház adósságtörlesztésre. Egyházfentartási alapot kíván az egyházközség létesíteni. Ez alap már 630 kor. Évenként 200 koronával szándékoznak költségvetésileg ez alapot gyarapítani. Kapott az egyház egy 200 koronás alapítványt Sturman Lénárd csermelyi lakos földbirtokostól néhai szülei: ózdi Sturman György és Tornallyay Viktória emlékére; ez összeget az egyház előjárósága — mivel speciális cél nem volt megjelölve — az egyházfentartási alaphoz csatolta. Kegyes adományok összege 375 kor., mely összeg is a hívek vallásos buzgóságának bizonyosága. Urvacsorái kenyeret és bort a lelkész, gondnok és a presbiterek adományoztak. A jelentés kellően fel van szerelve mellékletekkel.

V. A felsőzempléni egyházmegyében :

7. *Homonna*. Lelkész: Böszörményi Sándor. Lélekszám a központban és egész körzetben: 546. Ebből ref.: 401, ág. h. ev.: 145; Homonnán lakik: 132, a körzetben: 414. A missiói kör kiterjed Zemplénvármegye homonnai, szinnai, mezőlaborci, sztropkói és varannói járásainak területére; az utóbbi járás területéről azonban csak a reformátusok.

A lelkész gondos és kimerítő jelentése mindenekelőtt felekezeti helyzetük sajnálatos és szomorú képét adja. S ennek okául a „modernismus elleni esküt“ tartja. Előadja ugyanis, hogy a homonnai róm. kath. hitoktató, Majtényi Viktor, mindjárt az év elején nyíltan kezdte hirdetni, hogy „protestáns ember jellemes, becsületes és erkölcsös nem lehet.“ Az egyháztagek a törvényes megtorló lépések megtételére szólítottak fel, ő azonban nem akarván a helyzetet elmérgesíteni, csillapította hiveit, a nyugodt és békés magatartástól várván a helyzet javulását. A sértő támadások azonban nem szüntek meg, sőt az új róm. kath. lelkész: Kerekes Rezső működésének megkezdése után szaporodtak. Most az ujonnan létesített zárdai polg. leányiskolában ujultak meg a sértegetések, hová — más intézet hiányában — a prot. szülők is gyanútlanul küldték gyermekeiket. Itt főképen a történelem tanítása kapcsán, a legszenvedélyesebb támadások érték a prot. növendékek vallásos érzületét, mely körülmény az izgalomig szította a tanítató szülék vallásos érzületét is, kik panasza mentek hozzá. S miután a tanfelügyelőnél, a róm. kath. lelkésznél, mint az iskola igazgatójánál tett fellépése sikertelennek bizonyult, sőt a panaszkodó gyermekek megszegyenítő büntetésekkel sújtattak, hirlapi térre vitte az ügyet, remélve, hogy így kedvét szegi az illetőnek a további üzelmektől. De ezzel éppen az ellenkezőjét érte el annak, amit elérni törekedett. Hirlapi fellépése egyszerre három szenvedélyes személyét is sértő cikket váltott ki az ellenséges táborból s midőn ezekre a lelkész válaszolt, feleletéért ellenei be is perelték s a per folyik a sátoraljaujhelyi kir. törv.-szék előtt. Egyébiránt a lelkész ez ügyet részletesen feltárta

Ft Püspök úr előtt, kérve a vallássérelemnek a kultusz-miniszter által való megtoroltatását.

„Ezek az elszomorító tények azonban — írja tovább a lelkész — bennünket tovább építő munkánkban fel nem tartóztattak, híveinket hitőkben meg nem rendítették.“ Megoldást nyert végre a homonnai templom tetőrenoválásának évek óta aggasztó kérdése. A hívek áldozatkészsége, az egyházi előljáróság takarékosága, a konventi adóalapi bizottság jóindulata — melynélfogva többszöri sürgetés után felemelte az évi adósegélyt viszszaemelőleg is — tették lehetővé, hogy a tavasz folyamán 1200 kor. költséggel újra fedethették, még pedig pedig cink bádoglemezzel, templomuk megavúlt tetejét.

Az egyházépítői munka nem szünetelt, még csak nem is lanyhult, a missiói körben sem. A mezőlaborci hívek gyűjtik lankadatlan buzgalommal a templom alapot, de a céltől még távol vannak. Sokkal közelebb állanak a templomépítés céljához a varannói hívek — Bodor Gábor főerdőmérnökkel, az egész egyház alapítási és templomépítési mozgalom megindítója s szellemi vezetőjével az élén. Bár itt — mint a jelentés részletesen elmondja — az ág. h. ev. atyafiakkal a vagyon tulajdonjogára, a templom belső berendezésére s az istenisztelet nyelvére vonatkozó egyezkedés nagy akadályokat gördít még a sikeres munkálkodás elé is. Ez az egyezkedési ügy a törvényes első fórum, az egyházmegye előtt van.

Lelkész missiói lelkipásztori munkálkodásáról pontos és részletes jelentésben számol be. Isteniszteletet tartott: Homonnán minden vasárnap és ünnepnapon, kivéve azon alkalmakat, mikor a körben volt elfoglalva, — márc. 15-én s október 31-én; Mezőlaborcon 4 ízben, Szinnán 2 alkalommal, Varannón 4 alkalommal és Sztropkón 1 alkalommal. Az isteniszteletek látogatottsága — főként a körben — kielégítő volt; különösen a Varannón tartott isteniszteletek látogatottságát emeli ki nagy elismeréssel, mely eredmény érdekében elismerésre méltó buzgóságot fejtettek ki Bokor Gábor főerdőmérnök és Henter Lajos útmester. — Urvacsorát osztott: Homonnán 6-szor. Mezőlaborcon 4-szer, Szinnán 2-szer,

Varannón 4-szer és Sztropkón 1-szer, összesen 17-szer. Úrvacsorával vegyesen éltek a ref és ág. h. ev. hívek. Úrvacsorai kenyeret és bort a hívek felváltva adtak. Végezte a konfirmációi oktatást s megkonfirmált 4 növendéket. Keresztelt Homonnán 4, a körben 18 gyermeket. Temetett a központban 3, a körben 6 halottat. Esketett egy házaspárt. Tudomása szerint egy esetben kötetett kárunkra reversális Híveit, amennyire lehetett, meglátogatta, úgyszintén a beteget is. Hítelestített utazási naplójának bizonyosága szerint is 37 missiói utat tett.

Vallástant tanított a lelkész Homonnán 5 különböző fokozatú (elemi, polg. fiú és leány, felsőkeresk., faipari) iskolában és Mezőlaborcon elemi iskolában 72 tanulónak. Súlyt fektetett az énektanításra. A növendékek a vasárnapi istenitiszteleteken részt vettek. A vallástanítást minden fokozaton az illető intézet helyiségében végezte, még a róm. kath. zárdaiskolában is. Kiemeli azt a sajnálatos körülményt a jelentés ide vonatkozó része, hogy a missiói körben legalább 40–50 gyermek nem részesül rendszeres vallásoktatásban. A missiói segély a lelkész rendes fizetésébe beszámíttatván, oly csekély a lelkész fizetése, hogy abból utiköltségre nem telik, sőt hogy megélhessen, óraadással kell foglalkoznia s így nem telik arra, hogy több kiadást fordítson pl. a körben lakók gyermekeinek vallásoktatására. Hogy a mezőlaborci áll. iskolában is taníthat, arra is csak úgy képes, hogy a felsőzempléni egyházmegye a Baldácsi alapból segélyezi évenként. E helyzeten segíteni a varannói egyház kiépítése és külön missiói körre való alakítása fog – a missiói lelkész véleménye szerint.

A missiói egyház anyagi helyzete annyiban javult, hogy az egyházi adók rendesebben folytak be s az adósegélyt is felemelte a konventi bizottság évi 180 K-val, még pedig a különbözetet 1908 tól visszamenőleg utalta. Bevétele volt az egyháznak: 1970 kor. 19 fill., kiadása: 1880 kor. 92 fill. s így maradvány volt: 89 kor. 27 fill. A hívek anyagi áldozatkészségét igazolja a 68 kor. 02 fillér perselypénz és a 122 kor. 09 fillér kegyes adományok összege. A homonnai egyház tőke-vagyona: 7547 kor. 49 fill., adóssága: 5000 kor., melyből 2800 kor.

tőkesegély. A mezőlaborci fiókegyház templomalapja 1225 kor., a varannói fiókegyház templomalapja: 12000 kor. és 20000 kor. ingatlan.

A lelkész jelentésében két kérdést terjeszt elő: 1. engedtessek meg, hogy 5786 kor. iskolai alap évi kamata a lelkésznek adassék hitoktatói tiszteletdíj és fuvar-költség címen, 2. a missiói lelkészekre nézve a teljes nyugdíj eléréséig nem 40, hanem 30 év állapíttassék meg.

A felsőzempléni egyházmegye 1912. évi tavaszi közgyűlése, az egyházmegyei missiói bizottság javaslata alapján, a jelentést tudomásul vette, az iskolai alapítvány kamatainak a kért célra leendő felhasználhatását az alapító levél feltételétől tette függővé, a missiói lelkészek szolgálati idejének, a teljes nyugdíj szempontjából, 30 évben leendő megállapítását pártolólág terjeszti fel az egyházkerületre s végül Bodor Gábor és Henter Lajos varannói egyháztagnak buzgóságukért jegyzőkönyvi közönetet szavazott.

VI. A gömöri egyházmegyében:

8. *Rozsnyó*. Lelkész: Réz László. Lélekszám: 610. Ide tartoznak: Dobsina, Betlér, Csucsom, Krasznahorkaváralja, Sajóháza, Alsósajó, Gócs, Oláhpatak, Sajóréde.

A lelkész jelentésében mindenekelőtt azt emeli ki, hogy az egyházközség anyaegyházzá lételének 10-ik évét töltötte be az 1911-ik évben s e jelentésében a kínáló összehasonlítást is adja a tíz év előtti és mai állapotok között, a fejlődés bizonyítása céljából. Egyébként a missiói egyház állapotáról a jelentés a következőket tartalmazza:

Az egyház beléletét az 1911. évben is a béke és egyetértés jellemezte. A presbiterium mindenkor egyetértéssel intézte el az eléje került ügyeket. A gyülekezet tagjai hitükről és egyháziasságukról az év leforgása alatt többször tettek jó bizonytságot.

A lelkész lelkigondozói tiszte, nagy elfoglaltsága miatt, a múlt évben is, főként csak a központi rozsnyói egyházra terjedhetett ki, amely mint a központi, életképes fejlődő egyházközség, önmaga egyedül és teljes

mértékben igénybe veszi a külső segítség nélkül álló lelkész munkaerejét. Mindössze Dobsinán lakó hívei körében teljesíthetett némi lelkészi gondozói munkát. Mig ellenben Rozsnyón, a központban, istenitisztelelet tartott minden vasárnap és ünnepnapon, úrvacsorát osztott 6 alkalommal, keresztelt 12 újszülött gyermeket, esketett 5 házaspárt, eltemetett 22 halottat; beteget látogatott s áldoztatott 14 esetben. A beteg ágyból felkelt édes anyák mindnyájan igénybe vették szolgálatát. Konfirmált 21 növendéket, kiket húsvétől áldozócsütörtökig, heti 3—4 órában, maga készített elő a konfirmációra.

Összehasonlítván a lelkész a tíz éves missiói működése alatti adatokat a megelőző tíz év adataival, kitűnik, hogy a megelőző tíz év alatt kereszteltek a rozsnyói egyházban 94-et, a mostani tíz év alatt 167-et; házasság kötöttet azelőtt 16, most 45; halott volt azelőtt 68, most 154. Ezek a számok a lélekszámban és az egyházhoz való ragaszkodásban való előhaladást mutatják.

Kitért tőlünk a múlt évben egy férfi és egy nő. Átért hozzánk egy férfi. Olyan házasság, melyben legalább az egyik fél ref. vallású volt, 13 kötöttet s ezek közül 7 esetben történt megegyezés a születendő gyermekek vallására nézve, még pedig 6 esetben kárunkra, 1 esetben javunkra.

Lelkész Rozsnyón lakó hívei egy részét alkalomszerűleg vagy a szükséghez képest meglátogatta s az ott létező társadalmi egyesületek működését figyelemmel kísérte s egyikben-másikban tevékeny részt is vett. A szórványok közül Dobsinára fordított nagyobb gondot, ahol a hívek látogatása és hivatalos funkciók végett 5 ízben jelent meg.

A lelkész legtöbb idejét a rozsnyói különböző tanintézetekbe járó ref. vallású növendékek vallásoktatása vette igénybe. Tanított a múlt iskolai évben 8 tanintézetben 140 növendéket, a folyó tanévben már 166-ot tanít heti 13 órán. Nincs a hétnek egy napja sem, amelyen egy vagy több tanítási órája ne volna s rendes óráinak a száma a konfirmációi oktatás idején hetenkint 3—4-gyel több. Ezen kívül, maga oktatja, segítőtárs híján, az összes tanítványoknak az éneket is. Itt tűnik

fel, különösebben is, a kántori állás szervezésének égető szüksége. Jelenleg a templomi és temetési ének vezetésére vidékről jár be egy ág. h. ev. vallású állami tanító. Ezen az égető bajon sürgősen segíteni kellene

A ref. vallású növendékek számának összehasonlításából az tűnik ki, hogy volt 10 évvel ezelőtt 118 növendék: ma van 166. Az elemi iskolások száma volt akkor 51: ma 72. Az iparostanoncok száma volt 9: ma 44. A vallásoktatásra szánt heti óra volt 9: ma 13. Ezek a számok e ponton is a fejlődés bizonyítékai.

Dobsinán három tanintézetben 54 ref. növendék tanult, akiket a vallástanra Szombathy László polg. isk. tanár tanít jeles eredménnyel.

Az egyház a múlt évben anyagi kötelezettségeinek eleget tudott tenni. Pénztári bevétele volt 5121 K. 52 f., kiadása 4954 K. 86 f., maradvány 166 K. 66 f. A penészgomba által megtámadott templom renovációjára 1200 korona kölcsönt vett fel, de az egyházkerülettől 400 korona egélyt kapott e célra. Ingatlanainak értéke 71750 korona, készpénze 3105 korona 11 fillér, összes vagyona 74855 korona 11 fillér. Tíz évvel ezelőtt volt 47863 korona 68 fillér. Adóssága van 3040 korona. A 10 évvel ezelőtt kivetett egyházi adó volt 244 korona 56 fillér. Ma a kivetett adó összege 460 korona 70 fill. Az egyházi adó 10 évvel ezelőtt 56 egyháztagra vettettet ki, — 1912-re pedig 152 az adófizető egyháztagok száma.

VII. Az ungi egyházmegyében:

9. *Jenkei-kör.* Lelkész: Móre Gábor. Lélekszám a körben 848. Ide tartoznak: Tasolya, Szenteske, Poroszló, Kereszt, Alsó- Felsőnémeti, Karcsava, Székó, Dióska, Ludas, Péteri, Koromlak. A körben 162 magyarral szemben 210 német és 2736 tót lakos van, — 848 reformátussal szemben 762 róm. kath., 1519 gör. kath. és 314 zsidó van.

A hitélet munkás, amennyiben 642 kor. volt a kegyes adományok összege. A hivek az isteni tisztelet-ken buzgón és tömegesen vettek részt. Templom van

Jenkén és Kereszten, ugyane két helyen van iskola és tanítói lakás is.

A lelkész lelkipásztori gondozói tisztét és a vallás-oktatást híven teljesítette, amit a becsatolt naplók is igazolnak. A híveket szükség szerint felkereste, a betegeket meglátogatta, azoknak úrvacsorát osztott; keresz-telt, esketett, temetett; megkonfirmált 20 növendéket a jenkei és kereszti templomban. Megesketett összesen 6 párt, közülök 2 vegyespár volt, kik közül az egyik ja-vunkra adott reversálist. Kitért 1 nő, áttért 1 nő.

Ugyszintén pontosan teljesítette lelkész a vallás- és énektanítást is. 81 növendéket részesített 4 iskolában, heti 7 órában rendszeres vallásoktatásban.

Jelenti a lelkész, hogy az új iskola felépült, de nincs kántor-tanítójuk, mert a volt tanító, az egyházkerületi szabályrendelet ellenére, dec. 1-én elhagyta állását és az ungyarádi állást foglalta el. Ennek következtében — mivel tanítónőt volt kénytelen az egyház alkalmazni — a kántori teendőket maga végzi, a 20 évvel azelőtt alakított énekkart is maga vezeti. Panaszolja a lelkész azt is, hogy hívei közül többen Amerikába vándoroltak s nincs remény, hogy visszajöjjenek, mert itthon eladták minden vagyonukat. Végül panaszodik amiatt is, hogy a 600 kor. missiói fizetése be lévén számítva rendes lelkészi fizetésébe, missiói munkálkodásáért úgyszólván semmi díjazást nem kap amennyiben 1500 koronába kerül egy fogat tartása, amelyre éppen missiói foglalkozása miatt van szüksége, kéri a 600 koronának lelkészi fizetéséből való „kikapcsolását.“ — Jelentése kellően fel van sze-relve.

10. *Minaji-kör.* Lelkész: Szabó Endre. Lélekszám: 269. Ide tartoznak: Ketergény, Homok, Kereknye, Keres-kes és Kincses-tanya, Zöldág-tanya, 2. vasúti őrház. A körben 1180 magyar lakossal szemben 44 német, 507 tót és ruthén lakos van, — 269 reformátussal szemben 428 róm. kath., 858 gör. kath. van.

Az egész körzetből a Minajban levő templomba járnak a hívek istenítiszteletre, még pedig buzgón. Fel-keresik istenítiszteleteinket a más vallásúak is, különö-sen Homok és Kereknye községekben a temetésekre

mennek a más vallásúak tömegesen. Keresztelt a lelkész 8-at, temetett 4-et, esketett 2 tiszta párt, konfirmált 6-ot, úrvacsorát osztott 6-szor, 2-szer a körzetben felhívásra.

A minaj—ketergényi, homoki és kerekenyi állami elemi iskolákban 54 gyermeket részesített heti 8 órában vallásoktatásban. Énekeink begyakorlása végett a gyermekeket vasárnaponként lakásán gyűjtötte össze.

Panaszolja lelkész, hogy az egyházunkhoz való ragaszkodással, főleg a vegyes házasságban élő nőknél, nincs arányban a teherviselés iránti hajlandóság. Kivált Homok községben vannak jobb anyagi viszonyok között élő olyan egyháztagok is, kiket 10—15 évi egyháztagság után sem lehet megnyerni az évről-évre szorgalmazott egyházi adó befizetésére. Nevök az Isten dicsőségére adakozók jegyzékében sem található, de azért az istenitiszteleteken megjelenni, úrvacsorával élni, vallásunk áldásaiban részesülni keresztyéni kötelességüknek tartják. A gyermekek vallására megegyezés nem történt. Vallásos iratokat osztott ki a lelkész. A kegyes adományok összege 74 K. A jelentés kellően felszerelt.

3. *Vámoslucskai-kör.* Lelkész: ifj. Szakal István. Lélekszám 595. Ide tartoznak: Solymos, Fogas, Gézsény, Zuhogó, Zalacska, Éles, Szobránc, Tiba, Komoró, Leánya, Alsókánya, Felsőhalas, Vajna, Vinna, Jósza, Katlanos, Vanajon stb. Templom van Lucskán, Solymoson és Tibán. Tanítói lakás van Lucskán és Solymoson

A hivek vallásos buzgósága és áldozatkészsége megfelelő volt. A hivek buzgón vesznek részt mindenütt az isteni tiszteleteken. Keresztelt 25-öt, temetett 24-et, esketett 10 párt, konfirmált 27 növendéket — két helyen, u. m.: V.-Lucskán és Szobráncon. Úrvacsorát osztott Lucskán, Solymoson és Tibán 6—6-szor. Tibán még külön istenitiszteletet is tartott 5 alkalommal. Betegeknek úrvacsorát 8 esetben osztott.

Vallást tanított a fogasi, zalacsikai és szobránci állami iskolákban heti 1—2 órában, összesen 55 növendéknek. Áttérés vagy kitérés nem fordult elő. A kegyes adományok összege az anyaegyházban 328 kor. 50 fill., a fiókegyházakban 88 kor. A jelentés kellően fel van szerelve mellékletekkel.

A vámoslucskai missziói ügygyel kapcsolatban Szakal István lelkész és a szobrántibai fiókegyház előljárósága azon kérést terjesztette az ungi egyházmegyei közgyűlésre, hogy a vámoslucskai egyház az állandó káplántartó helyek közé vétessék fel, e kérést az egyházmegyei közgyűlés — a becsatolt jk. kivonat szerint — pártolólag terjesztette az egyházkerületre. A lelkész, éppen erre való hivatkozással, a vámoslucskai missziói körben a vallásoktatás újból való szervezésének szükségét nem látja.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A missziói egyházak 1911. évi állapotáról és a missziói lelkészek működéséről előterjesztett általános és részletes jelentésünk oly mozzanatokat, eseményeket és panaszokat, illetve kéréseket tartalmaz, melyek az egyházkerületi közgyűlés részéről határozatokat kívánnak, ez okból a következő javaslatainkat terjesztjük elő:

1. Mivel a bacskai, jenkei és minaji missziói körök vagyoni helyzetére vonatkozó kimutatások nagyon hiányosak s nem állapítható meg, hogy van-e azokban egyáltalában egyházi adókövetés, van-e valami évi jövedelmök vagy nincs: javasoljuk, hogy utasítsa a Ft. egyházkerületi közgyűlés e körök lelkészeit, hogy jövő jelentéseikben indokolják, hogy miért ily hiányosak kimutatásaik; ha talán azért, mert nincs mit kimutatniok, indokolják, hogy miért nem vetnek ki egyházi adót, vagy miért nincsenek a köröknek külön számadásaik? Általában igyekezzenek a körök vagyoni helyzetét megalapozni és fejleszteni.

2. A homonnai lelkész azon kérelmére vonatkozólag, hogy a missziói lelkészek teljes szolgálati ideje, a lelkészi nyugdíj szempontjából, 40 év helyett 30 évben állapíttassék meg, tekintettel arra, hogy e kérés az E. T. II. t.-c. 59. §-ának a szellemével is megegyezik s tekintettel arra, hogy a kérésnek az az indoka, hogy a missziói lelkészi szolgálatok a lelkésznek szellemi és fizikai erejét fokozottabban veszik igénybe. tényleg fennáll: javasoljuk, hogy jegyezze elő e kérés tárgyát a leendő zsinat tárgyai közé.

3. Az Egyet. Konvent 19/1912. sz. határozata alapján méltóztassék kimondani, hogy ezentúl a missiói segélyekre vonatkozó számadásokat a missiói jelentésekkel egyidőben és kapcsolatban fogja egyházkerületünk az Egyetemes Konventre felterjeszteni.

4. Bizottságunk tárgyalás alá vette az Egyetemes Konvent 79/1912. sz. határozata értelmében a vallásoktatásnak a missiói körökben való rendezése céljából kibocsátott s az illető missiói lelkészek által kiállított rovatos íveket, amire nézve a következő javaslatot terjesztjük a Főt. egyházkerületi közgyűlés elé:

Egyházkerületi közgyűlés a beérkezett jelentő-íveket a püspöki hivatalnak oly célból adja ki, hogy azokat a még hiányzó és beszerzendő ívekkel együtt az Egyet. Konventre terjessze fel.

5. Végül elnök indítványozza, hogy Réz Lászlónak a missiói bizottsági jelentés elkészítéséért szavazzon a bizottság jegyzőkönyvi köszönetet s ajánlja, hogy a Vattay László halálával megüresedett előadói hely Péter Mihály egyházkerületi aljegyzővel töltsék be.

Bizottság Réz László rozsnyói lelkésznek a missiói bizottsági jelentés elkészítéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz, s Péter Mihály egyházkerületi aljegyzőt a missiói bizottság előadójául felkéri s ezt a Főt. egyházkerületnek is bejelenti.

Több tárgy nem lévén, az ülés berekesztetett.

Kmft.

Révész Kálmán,
biz. elnök.

Péter Mihály,
miss. biz. előadó.

1. Egyházkerületi közgyűlésünk a missiói bizottság jelentését tudomásul veszi s azt egész terjedelmében az Egyetemes Konventre felterjeszti.

2. A bizottság 1—4. pontban foglalt határozati javaslatait elfogadja s azokat határozati erőre emeli.

3. Az egyházkerületi missiói bizottságban megüresedett előadói helyre Péter Mihály egyházkerületi aljegyzőt megválasztja.

Táblás kimutatás a tiszáninneri ref. egyházkerület területén levő missziói egyházak vagy körök lelkészeinek működéséről, a misszió népmozgalmi és vagyoni adataival az 1911. évről.

Folyó szám	A missziói központ vagy az anyaegyház neve	A lelkész neve, a tanító neve	Népesség, az 1900. évi népszámlálás adataival						Felekezet szerinti létszám						A lelkész						
			magyar	német	tót	oláh	szerb	horvát	református	ág. evang.	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	más	keresztelt	esketett	temetett	úrvacsorát osztott	t a n í -		
																			mint tanító	csak val-lást	hány iné-zetben?
1	Eperjes	Gönczy Gábor lelkész.	—	—	—	—	—	1282	—	—	—	—	—	16	11	7	8	—	igen	5	
2	Eger	Tóth István lelkész, Szarka Gyula s.-lelkész, Fekete János énekevezér.	25296	341	133	9	16	4	733	178	22225	71	40	2	22	7	42	17	—	igen	12
3	Bacska	Verebélyi József lelkész	2237	—	—	—	—	—	454	3	992	657	—	131	19	6	8	9	—	igen	2
4	Bodrogszentes	Miskolczy Endre lelkész, Oláh Béla tanító.	3192	—	—	—	—	—	455	—	1301	1400	—	59	14	6	11	13	—	igen	1
5	Abod	Bakoss János tanító.	481	16	675	—	—	—	165	9	236	35	—	9	—	—	2	—	igen	—	1
6	Ózd	Osváth Zoltán lelkész.	23727	480	940	16	2	152	1120	967	22340	80	1	707	50	7	12	12	—	igen	8
7	Homonna	Böszörményi Sándor lelkész.	—	—	—	—	—	—	401	3605	38203	49322	2	8673	22	1	9	17	—	igen	7
8	Rozsnyó	Réz László lelkész, Szombathy László tanár.	—	—	—	—	—	—	610	—	—	—	—	—	12	5	22	8	—	igen	10
9	Jenke	Móré Gábor lelkész.	162	210	2736	—	—	—	848	3	762	1519	—	314	14	6	13	11	—	igen	4
10	Minaj	Szabó Endre lelkész	1180	44	507	—	—	—	269	—	428	858	—	185	8	2	4	8	—	igen	4
11	Vámoslucska	ifj. Szakal István lelkész	—	—	—	—	—	—	595	40	5466	6101	—	800	25	10	24	20	—	igen	3
			—	—	—	—	—	—	6932	—	—	—	—	—	202	61	154	123	1	10	57

munkássága					Vagyoni állás												Jegyzet						
					számadás.																		
					tőkepénz		egy évi kivetett egyházi adó		Bevétel		Kiadás		Marad ^t		Adósság			Kegyadomány					
A misszióközpont vagy az anyaegyház neve	mily jellegű intézetben?	mily fokozatu intézetben?	leány növendéket?	heti leányórában?	teljesítők templom vagy imaház	iskola	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f					
Eperjes	állami, r.-és g. kath., felekezeti	tanítónőkép. gimn., polg. leány iskola	39	14	—	—	35215	34	697	75	4671	78	4512	97	148	81	—	334	12				
Eger	állami községi és felekezeti	tanítónőképző, felsőleányi, polg. leányi, elemi, süketnéma, ipari.	204	31	1	1	69018	10	1475	37	5114	87	4399	18	715	69	3:728	15	1483	30	Az adósság tőkesegély.		
Bacska	felekezeti (r. kath.)	elemi	41	2	—	—	—	—	265	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	A kimutatás csak a körzetre szól. Van magtári állománya is.		
B.-Szentés	állami	elemi	14	1	—	—	4289	—	—	—	1644	35	1379	02	265	33	—	—	215	—			
Abod	ref. felekezeti	elemi	39	30	1	1	3222	76	173	46	1186	84	1001	56	185	28	50	—	7	—			
Ózd	társulati	elemi, alsó-foku ipari vagy. ism.	154	10	1	1	800	—	3680	—	7728	99	6032	09	1686	90	4000 3480	—	375	—	A 4000 korona tőkesegély.		
Homonna	állami felekezeti	elemi, polg. fi és leány, felsőkeresk., faipari	72	7	1	1	7547	49	433	03	1970	19	1880	92	89	27	5000	—	190	11	Az adósság összegében van tőkesegély is.		
Rozsnyó	állami, felekezeti, társulati, közs.	elemi, polg. gimn., ipar. tanonc	166	13	1	1	3105	11	680	—	5121	52	4954	86	166	66	12000 3040	—	360	—	A 12000 korona tőkesegély.		
Jenke	állami és községi	elemi	81	7	1	1	—	—	610	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Minaj	állami	elemi	54	8	1	1	—	—	—	—	600	—	600	—	—	—	13600	—	74	—			
V.-Lucska	állami	elemi	55	5	1	1	3609	60	—	—	7367	25	7242	36	124	89	3100	—	328	80			
					919	128	7	8	2	126807	40	8015	50	35405	79	32002	96	3402	83	82998	15	3367	33

75. Egyetemes Konvent a kongrua-bizottság jelentésével kapcsolatban 26—1912 számú határozatával felhívja az egyházkerületeket, hogy a lelkészek szolgálatképtelenségének megállapításánál a legnagyobb rigorozitással járjanak el, miután a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ismételten kijelentette, hogy káplántartási díj címén a megállapított 115,000 koronánál nagyobb összeget megállapítani nem fog.

Tudomásúl szolgál.

76. 91—1912. számú határozatában a theologiai akadémiákról szóló jelentéssel kapcsolatban újból felkéri egyetemes konvent az egyházkerületeket, hogy a *lelkészjelölteknek a pászorkodásba való gyakorlati bevezetésére* az 1911. évi 183. számú határozatában megjelölt elvek szerint és az ott felsorolt tényezők bevonásával minden lehetőet elkövessenek s erről az Egyetemes Konventet kimerítően értesítsék.

A theol. akadémiák állami segélyezésének megszüntetését a közös prof. bizottság útján készséggel vállalja s úgyszintén az E. T. VI. t.-c. 120. §-ának 5. pontjában előírt kötelességét is teljesíteni akarván, felhívja az egyházkerületeket az 53/1908. számú határozata értelmében is, hogy a *jövő évi konventi ülésre akár az osztatlan, akár az osztott vagyon rendeltetés-szerű felhasználására nézve részletes jelentést terjesszenek fel.*

Egyházkerületi közgyűlés az Egyetemes Konventnek mind a gyakorlati lelkészképzésre, mind a vagyon rendeltetés-szerű felhasználására, kimutatására vonatkozó felhívását a főiskolai igazgató-tanács figyelmébe ajánlja.

77. 94—1912. számú határozatával az egyházkerületek figyelmébe ajánlja Egyetemes Konventünk az ORLE-nek a *theologiai internátusok felállítására* vonatkozó kívánalmat.

Tudomásúl szolgál.

78. 95—1912. számú határozatával — tekintettel a kolozsvári theol. fakultás által felterjesztett rendtartási szabályokra — felhívja Egyetemes Konvent az egyházkerületeket,

hogy már a legközelebbi ülésre mutassák be a saját akadémiáikban alkalmazott rendtartási szabályzataikat, hogy így róluk általában és különösen az új tanterv és vizsgálati rend életbeléptetésére vonatkozó rendelkezéseikről a Konvent együttes jelentés alapján nyerhessen értesítést és tehessen majd rájuk vonatkozó egységes intézkedést.

Egyházkerületi közgyűlésünk az Egyetemes Konvent felhívásának teljesítését a sárospataki theol. akadémia kötelességévé teszi oly módon, hogy az Egyetemes Konventre kiküldendő felterjesztését a főiskola igazgató-tanácsának mutassa be.

79. 96—1912. számú határozatával felhívja Egyetemes Konvent — egyebek közt — a sárospataki theologiai akadémia fenntartó testületét, hogy a theologiai akadémiák új tanulmányi és vizsgálati szabályzatának életbeléptetésére vonatkozó intézkedéseit terjessze fel az Egyetemes Konvent legközelebbi ülésére.

Egyetemes Konventnek ezt a kívánságát egyházkerületi közgyűlés az e tárgyban kiküldött bizottság jelentésének felterjesztésével teljesíti.

80. 98—1912. számú határozatával felhívja Egyetemes Konvent az egyházkerületeket, hogy a theologiai tanári karok és lelkészvizsgáló bizottságok meghallgatásával a lelkészi vizsgálatok idejének megállapítása és az oklevelek lehető egyöntetű keltezésére nézve minden érdeket figyelembe vevő javaslatokat terjesszenek az egyetemes tanügyi bizottság útján az Egyetemes Konvent legközelebbi ülése elé.

Egyházkerületi közgyűlés a Konvent felhívását a sárospataki theol. akadémia tanári karához és lelkészvizsgáló bizottságához teszi le, azzal a kikötéssel, hogy a felhívásra készítendő véleményes javaslatokat terjesszék fel az egyházkerület legközelebbi közgyűlése elé.

81. 100—1912. számú határozatával, az egyetemes tanügyi bizottság javaslata alapján, az egyházkerületeknek, illetőleg a fő- és középiskoláknak jutalomkönyvekül való megszerzésére ajánlja Egyetemes Konvent a Czeglédi Sándor és társai által fordított Kálvin-műveket.

Egyházkerületünk a kebelbeli főiskola és középiskolák igazgatóságát felhívja, hogy a jutalmazásnál legyenek különös tekintettel a nevezett Kálvin-művekre, mint a kálvini szellem legbizonyosabb terjesztőire és erősítőire.

82. 103—1912 számú határozatával az egyetemes tanügyi bizottságnak a jogakadémiák küzdelmes sorsára s válságos helyzetére vonatkozó aggodalmaira s javaslataira való tekintettel s az egyetemes tanügyi bizottság álláspontjának helyeslése mellett, felhívja Egyetemes Konvent az egyházkerületeket, hogy jogakadémiáik megerősítése és versenyképességének biztosítása végett minden lehetőet kövessenek el, nehogy ezek a hazai kultúra és a református egyház szempontjából egyaránt nagyfontosságú, tisztességes múltú és a jogi oktatás terén jövőben is számottevő intézményeink elsorvadjanak, vagy megszűnjenek.

Egyházkerületi közgyűlés az Egyetemes Konventnek a jogakadémiákra vonatkozó figyelemztetését tisztelettel tudomásul veszi.

83. 106—1912. számú határozatával a köziskolai szakelődői jelentés és egyetemes tanügyi bizottsági javaslat alapján felhívja Egyetemes Konvent a sárospataki főgimnázium főhatóságát bizonyos számadási hiány jövőre való megszüntetésére, az egyházkerületeket pedig általában arra, hogy kellő időben rendeljék be és együttesen terjesszék fel az egész kerületből a Konventhez beszolgáltatandó adatokat. Tájékoztatás szempontjából közli egyszersmind, hogy minden gimnáziumból minden polgári év végéig betérjesztendőek:

- a) a P/1 jegyű és R jegyű statisztikai kimutatások;
- b) a használatban levő tankönyvek jegyzéke;
- c) mindenik gimnázium egy-egy évi értesítője az egyetemes tanügyi bizottság középiskolai szakelődője használatára;

d) előre megállapított időhöz kötve, hanem amint lehetséges azonnal azok a helyreigazítások, amelyekkel a statisztikai hivatal felhívása és megjegyzései alapján a már beterjesztett statisztikai adatok módosultak.

Egyházkerületi közgyűlés mindezekre a kívánalmakra felhívja a kebelbeli főgimnáziumok igazgatóinak teljes figyelmét s őket a beterjesztendő kimutatások, jegyzékek, értesítő és potló adatok pontos beküldésére utasítja.

84. 107—1912. számú határozatával a felsőbb leányiskolák évi állapotáról és működéséről szóló egyetemes tanügyi bizottsági jelentéssel kapcsolatban felhívja az Egyetemes Konvent az egyházkerületeket, hogy a pontos adatszolgáltatás biztosítására magok vegyék kezükbe a szükséges adatoknak bevételét s az egyetemes tanügyi bizottság útján az Egyetemes Konvent elé terjesztését. Meghatározza egyszersmind a beterjesztendő adatokat, amelyek a következők:

a) P/1 és R jegyű statisztikai kimutatások, az országos statisztikai hivatalnak a hozzá beterjesztett kimutatásokra vonatkozó megjegyzései alapján a már beterjesztett statisztikai kimutatásokon eszközölt változtatások és az egyetemes tanügyi bizottság középiskolai szakelőadója számára az iskolai értesítő egy példánya.

Egyházkerületi közgyűlés a konventi kívánalmak pontos teljesítésére az egyházkerületi felsőbb leányiskola igazgatóját felhívja.

85. 110—1912. számú határozatában a főgimnázium felügyelet tárgyában az egyes egyházkerületekkel szemben fentartja Egyetemes Konvent ehhez való törvényes jogát, hogy — megfelelő anyagi erő mellett — a középiskoláknak szakértőkkel való meglátogatása útján közvetlenül is intézkedjék.

A nem református középfokú tanintézetekben a vallás-tanítás intenzív felügyeleire hívja fel az egyházkerületeket.

Egyházkerületi közgyűlés az Egyetemes Konventnek egyházi törvényeinken alapuló jog

fentartását s a nem református középfokú tanintézetekre nézve a vallástanítás ellenőrzésére való felhívását tudomásul veszi s az ellenőrzést a helybeli lelkészek figyelmébe ajánlja.

86. 125—1912. számú határozatával tudatja Egyetemes Konvent, hogy a református gimnáziumokban tartott róm. kath. vallástani vizsgálatokon az elnökség az intézeti igazgatót illeti s ezt — egyöntetű eljárás céljából — az egyházkerületek figyelmébe ajánlja.

Tudomásul s a kebelbeli főgimnáziumok igazgatóira nézve szabályul szolgál.

87. 126—1912. számú jegyzőkönyvi pontjában örömmel veszi tudomásul Egyetemes Konventünk a vallás- és közoktatásügyi kormányznak azt a tervét, amely szerint a középiskolai hitoktatók helyzetét úgy akarja rendezni, hogy azok a hittan tanítását — annak fontosságához képest — állandó hivatásnak tekintsék s ez irányban a követelményeknek teljesen megfeleljenek. Miután pedig a tervezett rendezéshez az iskola-fentartóktól véleményt is kér, Egyetemes Konvent felhívja az egyházkerületeket, hogy úgy a jelenlegi állapot, mint a jövő szükségleteinek figyelembevételénél a nagyfontosságú kérdés minden ágára kiterjedő részletes és indokolt javaslataikat az Egyetemes Konventhez az 1912-ik év végéig terjesszék fel.

Miután e tárgyban egyházkerületi közgyűlésünk már határozott (73. pont), feleletül ez a határozat küldetik meg az Egyet. Konventnek.

88. 131—1912. számú határozatával tudomásul vévén Egyetemes Konventünk a népoktatás 1910–11. évi állapotáról felterjesztett jelentést, megnyugvással látja a statisztikai adatgyűjtés megbízhatóságának emelkedését, egyszersmind pedig s megbízhatóság fokozása végett felhívja az egyházkerületeket az 1910. évi 65. számú konventi határozat további szem előtt tartására.

Egyházkerületi közgyűlés Egyetemes Konventünknek a statisztikai adatok gyűjtésére vo-

natkozó felhívását az egyházkerületi tanügyi bizottsági előadónak és az összes érdekelteknek buzgó figyelmébe ajánlja.

89. 133—1912. számú határozatával feleletet ad Egyet. Konventünk egyházkerületi közgyűlésünknek a tanítói fizetések rendezése tárgyában 1911. évi őszi jegyzőkönyvünk 153. stb. pontjaiban foglalt felterjesztéseinkre s miután semmi kilátása nincs az országos törvényeknek a tanítói fizetésrendezésre nézve kedvező megváltoztatására, felfolyamodásra nem is válik, hanem e helyett közli az e tárgyban eddig elért eredményeket és tájékoztatóul szolgáló megállapodásokat t. i., hogy a fizetések egyenlősítése tekintetében az 1907. évi XXVII. t.-c. 14. §-ának 2-ik bekezdése lehetővé teszi az egyes egyházközségekre a tanítói javadalom feljebb emelését a megállapított államsegély megvonása, vagy leszállítása nélkül s hogy a tandíjkárpótlás körül szenvedett veszteségek újabb felfolyamodások és méltányosabb eljárás alkalmazásának sürgetése után, a fizetésekiegészítésénél elhanyagolt idők, vagy a nyugdíjba beszámításnál előfordult számítási hibák az egyes esetek névszerinti elsorolása útján orvosolandók; végül, hogy a kántortanítók külön kántori fizetésére nézve a 202—1911. számú konventi határozat az irányadó.

Egyházkerületi közgyűlés az Egyetemes Konvent választ tisztelettel tudomásul veszi s addig is, amíg a tanítói fizetés méltányos rendezése — a felekezeti tanítók sérelme nélkül — országos törvényhozás útján megtörténhetik, ajánlja az érdekeltek figyelmébe az Egyetemes Konventnek ideiglenes kiegészítőül felsorolt tájékoztató pontjait.

90. 140—1912. sz. jkv. pontjában az ORLE által sürgetett *népkönyvtárakra* vonatkozólag kijelenti egyetemes konvent, hogy bár az egyházközségi népkönyvtárak felállítását szívvvel-lélekkal óhajtja, azok szervezésébe nem bocsátkozhatik, minthogy azok szervezése kizárólag az egyházkerületek jogkörébe tartozik.

Egyh. ker. közgyűlésünk az egyetemes konvent kijelentését helyesléssel veszi tudomásul s a maga részéről igéri, hogy az egyházközségi népkönyvtárak szervezéséről a kérdéshez méltóan fog gondoskodni s erre vonatkozólag az egyh. ker. tanügyi bizottságot véleményadásra kéri fel.

91. 142—1912. számú határozatával értesíti egyetemes konventünk az egyházkerületeket, hogy a *népiskolai végbizonnyítványok és törzskönyvek* állami mintáit elfogadhatóknak tartja és azokat az egyházkerületek figyelmébe ajánlja.

A tárgysorozat 28. pontja alatt ez a kérdés elintéztetvén, külön határozatra nincs szükség.

92. 160—1912. számú határozatában az *énekvezéri fizetések állami kiegészítésére* nézve az egyetemes konvent a saját elnökségét kérte fel a vallás és közokt. miniszterhez intézendő felirat felterjesztésére; az elnökség pedig az egyházkerületekhez fordul, hogy ezek a felirathoz adatokat szolgáltatassanak, különösen pedig azért, hogy adjanak tájékoztatást, hogy ilyen fizetékiegészítésre hol és milyen összegben lenne szükség, hogy a kérelem pénzügyi horderejével az elnökség tisztában lehessen.

Egyházkerületi közgyűlés az egyetemes konvent elnökségének kérelmét az énekvezéri fizetések által érdekelt egyházközségek és egyházmegyék figyelmébe ajánlja s a szükséges adatoknak az e.-ker. elnökséghez való beszolgáltatására 1913. január 10-ik napját tűzi ki végső határidőül.

93. 163—1912. sz. jkvi pontjában közölvén egyetemes konvent az *egyetemes névtár* ügyében kiküldött „ad hoc” bizottságnak két rendbeli jkvét (1911. nov. 3, 1912. febr. 2.) s ebben a bizottságnak a névtár tartalmára, szerkesztésére, az adatgyűjtésre és helyesbítésre, pótlásra, beküldésre vonat-

kozó s az egyetemes konvent által is tudomásúl vett megállapodásait, egyebek közt azt a kívánságát, amely szerint keresse meg egyetemes konvent az egyházkerületeket, hogy rendeljék el az egyetemes névtárnak minden egyházi hatóság és egyházközség általi, évenkénti kötelező beszerzését s az összes érdekelteknek (lelkészek, esperesek, püspöki hivatalok) az adatszerzésben, helyesbítésben és felküldésben való segédkezését.

E.-ker. közgyűlés az adatszerzésre, helyesbítésre stb. az érdekelt hivatalokat felhívja, a névtár megszerzésére nézve azonban ragaszkodik az alapfeltételekhez s erről az egyetemes konventet tisztelettel értesíti.

94. 164—1912. sz. határozatában tudatja egyetemes konvent, hogy az *egyházi nyomtatványok központi előállítása* ügyében kiküldött bizottság a hozzáutalt nyomtatványmintákat revisio alá vette, s azok közül 279-et elfogadhatónak talált s a vagyon-leltár és rovatos kimutatás mintáit is megállapította; tudatja továbbá, hogy a közigazgatási bizottság javaslatára a megállapított vagyonleltár és rovatos kimutatás mintái, valamint a konventet érdeklő összes nyomtatványok az egyetemes konvent központi irodája által állíttatnak elő, a többi nyomtatványok mintáit pedig azzal a felhívással küldi be az egyházkerületekhez, hogy azok megbíráltatásáról és előállításáról saját hatáskörükben gondoskodjanak

E.-ker. közgyűlés a megnevezett nyomtatványok központi előállítását tudomásúl veszi, a többi nyomtatványok megbírálására pedig püspök úr elnöklete alatt Révész Kálmán, Dr. Tüdős István, Bálint Dezső espereseket és Czinke István tanácsbírókat kéri fel.

95. A tiszáninneri egyházkerület 1912. június 4 én Debrecenben tartott gyűlésének 55. sz. jkvi pontjában tudomásvétel végett közli a magyar kir. pénzügyminisztériumnak 145264—1911. sz. határozatát, mely szerint a református egyházkerület belhivatalnokai részére kiállított díjlevelek bélyegmentességben részesülnek.

Megnyugvással vétetik tudomásul s egyházkerületünk az egyházmegyék espereseinek s lelkészeknek figyelmét e határozatra felhívja.

96. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1912. június 28-án 88414. szám alatt értesíti a püspök urat, hogy óhajtana, ha a tanítói kar a patronage-munkában intézményesen részt venne. Ennek előmozdítására körlevélben szólította fel a tanfelügyelőket s most arra kéri az egyházi hatóságokat, hogy a maguk körében erre szintén tegyék meg a szükségesnek és célravezetőnek tetsző lépéseket.

Egyházkerületi közgyűlésünk felhívja az espereseket, hogy az egyházmegyei tanítóegyesületeket körlevélben szólítsák fel a tanfelügyelőkhöz intézett miniszteri rendelet szellemében a patronage-tevékenység támogatására.

97. A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1912. augusztus 27. 113066. sz. a. értesíti püspök urat, hogy a hidaskürti Nagy Sándor hagyománya alapján 5—7 éves vak, de egyébként ép gyermekek számára létesített óvóintézet a f. iskolai évvel működését megkezdi s arra kéri a püspök urat, hogy ezt az intézményt alkalmas módon a közönséggel a maga részéről is ismertesse.

Egyházkerületi közgyűlés felhívja az espereseket, hogy egyházmegyéjük lelkészeit körlevélben szólítsák fel ez intézet megnyitásának közhírré tételére.

98. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1912. július 26. 101773. sz. leiratában értesíti püspök urat, hogy az elemi és ismétlő iskolai végbizonyítványokat a nevezett iskoláknak ingyen bocsátja rendelkezésükre, de ezt a püspöki hivatal útján kell kérniök. Azért felkéri püspök urat, hogy a kerületben szükséges példányszámot minden év április havában jelentse be a minisztériumnak, hogy az illető nyomtatványokat kellő számban megküldhesse.

Közgyűlésünk felkéri püspök urat, hogy ilyen értelemben intézkedjék.

99. Az egyes egyházmegyéből a következő lelkészi és tanítói változások jelentettek be:

a) a felsőborsodi egyházmegyéből a tanítók közül megválasztottak és beerősítették: Dobos Géza Bántapolcsányra, Nagy József Lakra, Barkász Bertalan Sajókápolnára, Nemes Sándor Berentére, Horváth Zoltán Sajószentpéterre (III. állás), Visnyay György Balajtra, Gál János Felsőnyárádra, György Mária Aranka Sajókazára.

b) A gömöri egyházmegyében a lelkészek közül Csiszár Imre Rimaszécsre; a tanítók közül Baksy András Aggtelekre, Nagy Gyula Alsószuhára, Bán Géza Balogiványiba, Farkas Márton Bátkára, Körösy Pál Hanvára, Borbély Károly Jenére, Selley Győző Lekenyére, Ter Sándor Sajókeszibe, mint orgonista-kántortanítók, Zong Miklós Putnokra, mint orgonista-énekvezért.

c) A tornai egyházmegyében a tanítók közül Szabó András Tornagörgőre.

d) Az ungi egyházmegyében a lelkészek közül Nagy Sándor Kisgejőcre; Minay Julia Bezőbe a II. tanítói állásra, Szanyo Sándor Vajánba, Sipos Endre Pallóba, Nemes Miklós Tiszaágtelekre, Papp Lajos Nagykaposra.

e) Az alsózempléni egyházmegyében a tanítók közül Szily József Tiszatokajba, Turóczy Miklós Sajóhidvégre, Karikás Róza Kisgéresbe, Matusz Béla Legyesbényére, Sipos Gyula Bájra, Molnár Miklós Hernádkakra, Mikó Sándor Bodrogmezőre.

f) A felsőzempléni egyházmegyében a lelkészek közül Berecz Antal Csarnahóra; a tanítók közül Kovács Lajos végzett hittanhallgató s okleveles tanító Málcára, Kozma Dezső Szöllőskére megválasztottak és megerősítették.

Mindezen választások és beerősítések, az egyházmegyék jelentései alapján tudomásul vétetnek.

100. Az egyes egyházmegyékben egyházi tisztviselőkké választottak:

a) A gömöri egyházmegyében világi tanácsbíróvá választott Farkas Géza.

b) Az ungi egyházmegyében lelkészi tanácsbíróvá Tóth Lajos szürtei lelkész.

c) Az alsózempléni egyházmegyében Gortvay Aladár világi tanácsbíróvá, Janka Károly rozvágyi lelkész lelkészi aljegyzővé.

Egyházkerületünk közgyűlése ezen választásokat tudomásul veszi s a megválasztottakra Istennek áldó kegyelmét kéri.

101. Megerősítés végett a következő díjlevelek terjesztettek föl:

Abaujból: a vilyi tanítói díjlevél 3 példányban.

Alsóborsodból: az újlőrincfalvi lelkészi és tanítói díjlevél 3—3 példányban, a kistokaji kántortanítói 5 példányban, az egerlövői kántortanítói 4 példányban, a mezőkeresztesi I. kántortanítói 4 példányban, a mezőkeresztesi II. kántortanítói 4 példányban, a mezőkeresztesi nagyobb fitanítói 4 példányban, a mezőkeresztesi nagyobb leánytanítói 4 példányban, a mezőkeresztesi tanítónői 4 példányban.

Alsózemplénből: a báji tanítói 4 példányban, a karosi tanítói 3 példányban, a nagyrozvágyi kántortanítói 4 példányban, a nagyrozvágyi 2-od tanítói s kisrozvágyi kántortanítói 4 példányban.

Felsőborsodból: a sajókazai tanítói 3 példányban, a sajókápolnai tanítói 3 példányban, a hegymegi tanítói 3 példányban, a bántapolcsányi tanítói 4 példányban, a kondói lelkészi 3 példányban.

Felsőzemplénből: a szőlöskei kántortanítói 4 példányban, a málcai tanítói 4 példányban, a csarnahói lelkészi 4 példányban.

Gömörből: a rakottyási kántori 3 példányban, a jánosii 2-od tanítói 3 példányban, a hanvai 3-as egyház lelkészi 3 példányban.

Tornából: a tornagörgői 2-ik tanítói 3 példányban, a méhészi ujonnan szervezett tanítói 3 példányban.

Ungból: a pallói társegyház tanítói 3 példányban, a kisgejőci lelkészi 3 példányban.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztett díjleveleket, miután azok az 1899. tav. e. ker.

jkv. 47. pontjában levő utasításnak megfelelnek, megerősíti, egy-egy példányukat az egyházkerületi irattárban elhelyezi, egy példányt az egyházmegye, a többi példányt pedig az illetékes egyházak részére visszaküldi.

102. Az alsóborsodi egyházmegye folyó évi őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel az *újlőrincfalvai* egyházközség az iránti kérelmét, hogy halaszthatatlan iskola és tanítólak építkezési költségeinek fedezésére az egyházkerületi pénztárból 7000 K. kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés az alsóborsodi egyházmegye ajánlata alapján a kérelmet teljesíti s a kölcsön ügylet megkötése végett az iratokat átteszi az egyházkerületi pénzügyi választmányhoz.

103. Az alsóborsodi egyházmegye f. évi közgyűlése megerősítés végett felterjeszti azon egyezséget, mely az *újlőrincfalvai* egyházközség és Varga Gáspár között évekkal ezelőtt létrejött adás-vevési szerződés folyamánaként jött létre abból az alkalomból, hogy Varga Gáspár az *újlőrincfalvai* egyháznak eladott 300 □ öl telekből 8 □ ölet a mai napig sem bocsátott az egyház birtokába s azt nem is teheti, mert e 8 □ öl területen nevezett Varga Gáspár házának egy része fekszik.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján megengedi, hogy a *lőrincfalvai* egyháznak át nem adott 8 □ öl terület a már lefizetett 16 K. kártérítés ellenében Varga Gáspár birtokában maradjon s ezen egyezséget a maga részéről megerősíti.

104. Az alsózempléni egyházmegye ajánlólag terjeszti fel az *erdőbényei* egyházközség az iránti kérelmét, hogy a templomtető újbóli fedése s kántortanítói lak építésére 10000 K. törlesztéses kölcsönt vehessen fel s ennek annuitását az egyháztagokra osztályba sorozás alapján mint rendkívüli egyházi adót kivethesse.

Egyházkerületi közgyűlés a kérelmet az egyházmegye ajánlata alapján teljesíti. Egyidejűleg azonban útasítja nevezett egyházat közgyűlésünk, hogy a templomtető újbóli fedésének költségvetését, továbbá a kántortanítói lakás terv és költségvetését felsőbb hatósági jóváhagyás végett terjessze fel.

105. Az alsózempléni egyházmegye pártolólágg terjeszt fel a *királyhelmece* egyházközség az iránti kérelmét, hogy a királyhelmece 347. számú tjkvben 1120/2 hr. szám alatt felvett s a tanító javadalmazását képező 9 hold 575 □ öl kiterjedésű ingatlanságot feloszthassa, s ennek utánna az 1120/2—b, 1120/2—c, 1120/2—d, 1120/2—e hrszámú részletet összesen 2 hold 835 □ öl terjedelemben négy korona minimális áron eladhassa, a befolyandó vételáron egy hasonló terjedelemben bíró ingatlanságot vásárolhasson a fenn maradó vételári részletet pedig építkezés céljaira, elkölthetetlen tőke gyanánt „építkezési alap“ címen gyümölcsöztethessen.

Egyházkerületi közgyűlésünk a királyhelmece egyház kérését teljesíti azzal a kikötéssel, hogy a vonatkozó adás-vevési szerződések annak idején jóváhagyás végett felterjesztendők.

106. Az alsózempléni egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a *királyhelmece* egyházközség kérelmét az iránt, hogy a királyhelmece 347. sz. betétben A. I. 3. 4. sor 9. 10. hrsz. alatt foglalt ingatlanait, továbbá ugyanezen betétben 1. sor 7. hrszámú ingatlanból 7—b. hrszámmal megjelölt 11 □ ölet kitevő területet Lefkovits Ferenc leleszi lakosnak 14000 koronáért eladja.

Egyházkerületi közgyűlés az eladást jóváhagyja.

107. Az alsózempléni egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a *lukai* egyházközség kérelmét, hogy egyházi melléképületei felépítése folytán előállott költségei fedezésére az egyházkerületi pénztártól 10000 korona kölcsönt vehessen fel,

melyet kama'aival együtt 10 év alatt részben az egyház tulajdonában levő 16 kat. hold 320 K. évi bérletének felhasználása, részben kivetés útján fizetne vissza.

Tekintettel arra, hogy a lukai egyház a legutóbbi években 12 ezer korona költséggel építkezett, melyet az egyháztagok önmegadózatásából állítottak elő, a közgyűlés engedélyezi a 10 ezer korona kölcsön felvételét azzal a kikötéssel, hogy a kamatok fedezésére és a törlesztésre kivetendő rendkívüli adó jóváhagyás végett felterjesztessék.

108. Az alsózempléni egyházmegye őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *mádi* egyházközség azon kérelmét, hogy a megrongálódott templom javítási költségének részbeni fedezésére a 3335 Kt. kitevő „Szegény alap“-ját felhasználhassa.

Közgyűlésünk a felterjesztő egyházm. ajánlata alapján a mádi egyháznak engedélyt ad arra, hogy „Szegény alap“-jából 3000 Kt kölcsön vehessen fel azon kikötés mellett, hogy ezen összeget 10 év alatt teljes egészében visszatéríti s ezen idő alatt az egyház szegény sorsú tagjairól a fennálló kölcsön kamatjának megfelelő összeg erejéig az egyházi pénztár fog évről-évre gondoskodni.

109. Az alsózempléni egyházmegye f. évi őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *mezőzombori* egyházközség az iránti kérelmét, hogy lakhatatlan lelkészlakának a régi iskola átalakításával kombinált kiépítésére az Országos Földhitelintézetnél már meglevő 6000 K.-ás kölcsöne 4000 K. 50 éves törlesztéses kölcsönél felemelve 10000 K-ra emeltessék fel.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján a kérelmet teljesíti.

110. Az alsózempléni egyházmegye f. évi őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a *mezőzombori*

egyházközség adás-vételi szerződését, mely szerint az egyház a mezőzombori 34. sz. tjkvben 71. hrsz. alatt jegyzett 60 □-öl kiterjedésű belsőségét Ványai Gyula ugyanottani lakosnak 240 koronáért eladta.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján a bemutatott adás-vevési szerződést megerősíti.

111. Az alsózempléni egyházmegye pártolólág terjeszti fel a *ricsei* egyházközség az iránti kérelmét, hogy a III-ik skola és tanítóilak építéséhez szükséges költség fedezésére egyházkerületi kölcsönt vehessen fel, amelyet rendkívüli egyházi adó kivetésével törlesztene.

Közgyűlésünk a kérelmet elvben teljesíti s utasítja nevezett egyházat, hogy a felveendő kölcsön nagyságát annak idején számszerűleg hozza közgyűlésünk tudomására

112. Az alsózempléni egyházmegye, hivatkozással tavaszi közgyűlésünk 133-ik sz. határozatára, felterjeszti a *tiszakarádi* egyház adás-vételi szerződését, mely szerint az egyház 1020 koronáért eladta a Tiszakarád kg. 60. sz. tjkvben 183. és 184. hrszám alatt felvett belsőségét.

Közgyűlésünk a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján az adás-vételt jóváhagyja s a felterjesztett szerződést megerősíti.

113. A felsőzempléni egyházmegye őszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *gálszécsi* egyházközség azon kérelmét, hogy az 1903. évi július hó 13-ikán közte, mint eladó s Medvecz Jánosné, mint vevő között létrejött s felsőbb egyh.-hatóságilag megerősített szerződésbe előforduló hiány pótlásához adja beleegyezését.

Kerületi közgyűlésünk a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján a gálszécsi egyházközség kérelmét teljesíti s a fent körülírt szerződés

hiányának pótlásához szükséges s az eredeti szerződésre reávezetett nyilatkozatot jóváhagyja és megerősíti,

114. A felsőzempléni egyházmegye pártolólág terjeszti fel a *kisbárai* egyházközség csereszerződését, mely szerint az egyházközség a tulajdonát képező mézpestnagyerdői 143. sz. tjkvben, A. + 1. sor 29/1. hrszám alatt felvett 2 h. 805 □-öl területű ingatlanát cserébe adná Tóth Imre abarai lakosnak a sátoraljaújhelyi 2613. sz. betétben A. + 1—2. sorsz. 5907. és 5908. hrszám alatt s a B 6. és 7. sorszám alatt nevezett javára $\frac{2}{3}$ -ad részben bekebelezve levő 2 h. 690 □-öl terjedelmű ingatlanságért.

Egyházkerületi közgyűlés a cseréügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

115. A gömöri egyházmegye f évi őszi közgyűlése megerősítés végett felterjeszti a *feledi* egyházközség adás-vételi szerződését, mely szerint az egyház 26000 K. vételáron megvette a feledi 121. sz. tjkvben A. I. 3—7., 10. és 11. hrszámok alatt felvett udvar, ház, rétből álló ingatlanságokat.

A felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján egyházker. közgyűlés a vételi ügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

116. A gömöri egyházmegye pártolólág terjeszti fel a *gortva—kisfaludi* egyházközség azon kérelmét, hogy egyházi célt szolgáló ingatlan vásárlásából származott adósságainak fedezésére az egyházkerületi pénztárból 15000 K. kölcsönt vehessen fel.

Közgyűlésünk a kérelmet teljesíti s az iratokat átteszi az egyházkerület pénzügyi választmányához.

117. A gömöri egyházmegye ajánlólag terjeszti fel a *rimaszombati* egyházközség adásvevési szerződését, mely szerint az egyház a rimaszombati 667. sz. tjkvben 1373. és 1378. hrsz.

alatti ingatlanát 20 korona □-ölenkénti árért Kozma Imre és társainak eladta.

Egyházkerületi közgyűlés a rimaszombati egyházközség által eszközölt eladást jóváhagyja, a felterjesztett adás-vevési szerződést megerősíti, annak a kikötésével, hogy a vételár, mint elkölthetetlen tőke kezelendő.

118. A *rimaszombati* egyházközség megerősítés és jóváhagyás végett felterjeszt 19 drb adás-vevési szerződést, melyek egy eddig hasznavehetetlen rétterületnek □-ölenkint 3—4 koronával való eladásáról szólnak s amelyek a gömöri egyházmegyének Pelsőcön 1910. évi április 12—13. napjain tartott közgyűlésében 86. sz. jkvi határozattal megerősítést nyertek.

Közgyűlésünk a bemutatott adás-vevési szerződéseket megerősíti és a jóváhagyási záradékkal ellátja.

119. A gömöri egyházmegye esperese megerősítés végett felterjeszti a *rimaszombati* egyházközség adás vételi szerződését, mely szerint az egyház 51000 korona vételáron megvette a rimaszombati 230. és 677. sz. tjkvben 1014. és 1013/I—II. hrszám alatt álló ingatlanokat.

Kerületi közgyűlés a vételi ügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti,

120. A gömöri egyházmegye f. évi őszi közgyűlése engedélyezés végett felterjeszti a *pelsőci* egyházközség az iránti kérelmét, hogy az egyház a tulajdonát képező s a pelsőci 231. sz. tjkvben 1056. hrszám alatti ingatlanból 547 □-ölet eladhasson, az 1980. hrszám alatti rétet pedig 624 □-öl terjedelemben megvásárolhassa.

Közgyűlésünk a felterjesztő egyhm. ajánlata alapján úgy az eladást, mint a vételt engedélyezi azzal, hogy a szerződések annak

idején felsőbb jóváhagyás és megerősítés végett felterjesztendők.

121. A tornai egyházmegye ajánlólag terjeszti fel a *szőlő-sardói* egyházközség azon kérelmét, hogy 4°/_o járadékkötvénybe fektetett 200 koronát kitevő iskolai alapját az iskola építési költségeinek fedezésére 5 évi egyenlő részletekben leendő kamatnélküli fizetéssel való kötelezettsége mellett kölcsön vehesse.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szőlő-sardói egyház kérelmét teljesíti.

122. A tornai egyházmegye őszi közgyűlése megerősítés végett felterjeszti a *teresztenyei* egyházközség adás-vételi szerződését, mely szerint az egyház a tulajdonát képező s a teresztenyei 12. sz. tjkvben 34. hrszám alatt foglalt korcsma-épületét 3200 koronáért eladta Lisszauer Adolfné sz. Braun Fáninak s kéri, hogy a vételárat megrongálódott iskolai épületének renoválására fordíthassa.

Egyházkerületi közgyűlésünk a tornai egyházmegye ajánlata alapján a bemutatott szerződést megerősíti és engedélyezi, hogy a befolyt vételár az iskolai épület renoválására fordíttassék.

123. A tornai egyházmegye őszi közgyűlése pártolólag terjeszti fel a *teresztenyei* egyházközség az iránti kérelmét, hogy azon 3300 korona regale kártalanítási pénz, melyet az egyházkerület pénztára kezel, 15 évi visszafizetés kötelezettsége mellett kölcsön vehesse.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján a teresztenyei egyház kérelmét teljesíti.

124. Az ungi egyházmegye pártolólag terjeszti fel a *nagydobronyi* egyház az irányú kérését, hogy a tanítói földekből már kiharcellázni engedélyezett háromszögbe menő rész sikeresebb értékesíthetése céljából, annak négyzetre való kiegészítéseül, a szomszédos lelkészi földekből is három holdat kiharcellázhasson.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján az engedélyt megadja azzal a kikötéssel, hogy a lelkészi földek ára elkölthetetlen tőke gyanánt kezelendő s kamata a lelkész javadalmazására fordítandó.

125. Az ungi egyházmegye pártolólag terjeszti fel az *ungtarnóci* egyház az iránti kérelmét, hogy az ottani hitel-szövetkezethél fennálló 800 kor. adóssága kifizetésére az egyházkerülettől ugyanannyi kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés a felterjesztő egyhm. ajánlata alapján a kérelmet teljesíti.

126. A *korláthelmeci* ref. egyháznak, a paplak mellett levő belsőségen iskola s tanítói lak építésére vonatkozó engedély megadása iránti kérelmét az ungi egyházmegye közgyűlése nem teljesítvén: Varga Károly korláthelmeci lelkész felebbezése folytán az iratok felterjesztetnek.

Felebbező fél beadott felebbezését visszavonván; egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztett iratokat érdemi határozat mellőzésével az illetékes esperesi hivatal útján, a korláthelmeci ref. egyháznak megküldi.

127. Az ungi egyházmegye f. évi őszi közgyűlése, megerősítés végett felterjeszti a *felsőrócsei* egyházközség adás-vevési szerződését, mely szerint az egyházközség 1609 K 60 fillérért eladta a vámoslucskai 67. sz. tjkvben foglalt és a lelkész javadalmazását képező 769. hrsz. ingatlanak a külön kiállított vázrajzon 769/2. hrszámmal jelölt 623. □ ölet tevő és 769/5. hrszámmal jelölt 171 □ ölet tevő részeit gróf Sztáray Sándor vevőnek, azzal a további kötelezettséggel, hogy nevezett vevő köteleles a vámoslucskai 76. sz. tjkvben foglalt 768 hrszámú ingatlanak 768/2. hrszámmal jelölt 350 □ öl területű és 768/4. hrszámmal jelölt 20 □ öl területű részének tulajdonjogát megszerezni s ellenszolgáltatás nélkül az egyház tulajdonába és birtokába bocsátani.

Gróf Sztáray Sándor vevő ez utóbbi kötelezettségének

is eleget tevén, az erről szóló szerződés is megerősítés végett felterjesztetik.

Közgyűlésünk a felterjesztő egyházmegye ajánlata alapján mindkét szerződést jóváhagyja és megerősíti annak a kikötésével, hogy a vételár elkölthetetlen tőke gyanánt kezelendő, kamatai pedig a lelkész díjazására fordítandók, a vételár kiegyesíztését képező ingatlannal együtt.

128. A Gusztáv Adolf egylethez a következő egyházak folyamodtak segélyért :

Alsóborsodból : Mályi ; templomtetőzet, fedélzet, menyezet újonnan való építésére s az őszes falazat renoválására. Költségvetés szerinti szükséglet 5000 kor. Fedezet pénzben s a hivek munkájában 1400 kor. Reménybeli segély a közalaptól 600 korona. Közalapi építkezési tökesegélyből 2000 korona. Fedezetlen 1000 korona. Ajánlja az egyházmegye is. A bükk-aranyosi s hejőszalontai egyházak, de ezeket egyházmegyénk nem ajánlja.

Alsözemplénből : Alsóberecki templom és lelkészlak renoválására. Az egyházmegye azonban ajánlatát németül nem vezette be a kérvénybe.

Felsőborsodból : Abod öt százados roskadozó temploma igazítására. Missziói egyház. Erős görög kath. egyház közé ékelve. Egyházmegye ajánlja.

Felsőzemplénből : Kisbári 3100 korona adósság törlesztésére. Híveinek száma 107 s az utóbbi éven számos elemi csapás érte. Az egyházmegyéje ajánlja.

Tornából : Méhész, temploma és tornya renoválására. Iskoláját 14000 korona költséggel most építette s új tanítói hivatalt szervezett. Az egyház 18 családból áll. Egyházmegyéje ajánlja.

Az egyházmegyék által ajánlott négy egyház közül Mályi, ha igényeit lejobb szállítja s a reménybeli segélyeket megkapja, úgy is boldogul.

Alsóberecki iskolát nem tart fenn s kevés terhet visel. Kisbárinak sincs felekezeti iskolája.

Abod csekély létszáma mellett ref. felekezeti iskolát tart fenn s templomát hatóságilag fogják bezárni.

Méhész most szervezett tanítói hivatalt s 14000 korona költséggel iskolát épített s így temploma építése, — igazítása erejét már túlhaladja.

Miután az egyházak építkezésre kérik a segílyt s a Gusztáv Adolf egyeslet kívánsága szerint e segílyek nemcsak építkezésre szolgálnak, hanem az egyes szorongatott egyházak megmentését célozzák ; — a kérvények tüzetes elbírálás céljából áttételnek a tőke-kamat segíly-kérvényeket elbíráló bizottsághoz.

129. Tavaszi egyházkerületi gyűlésünkre a *közhirdetésre* egyházaikat be nem jelentették s most ajánlják:

Abauj : Nagybózsivát és Pamlényt.

Felsőborsod : Sajóivánkát és Nekézsenyt.

Felsőzemlén : a tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvében 147. pont alá már felvett egy egyházhhoz még Csarnahót.

A közreghirdetendő egyházak sorozatába felvételnek.

130. Káplántartási díjaknak s káplánjaik részére a fizetéskiegészítő államsegélynek megállapítását kérik:

1. Kis Tamás málcái lelkész, orvosilag igazolt jobboldali hűdés, ebből folyó szolgálatképtelensége miatt, mely szolgálatképtelenségét egyházmegyéje megállapította ;

2. Tóth Kálmán abauj nádasi lelkész, orvosilag igazolt idült idegbetegsége s egyházhatóságilag megállapított szolgálatképtelensége miatt.

3. Péter József szöllőssárdói lelkész, orvosilag igazolt aggkori gyengesége miatt ; szolgálatképtelenségét egyházmegyéje is igazolja ;

4. Órás Kálmán ondi lelkész betegsége miatt, melyet orvosok igazolnak, szolgálatképtelenségét egyházmegyéje is megállapította.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyei határozatok és az orvosi bizonyítványok alapján
1. Kiss Tamás málcái, 2. Tóth Kálmán a. ná-

dasdi, Péter József szállásardói és 4. Órás Kálmán ondi lelkészeket szolgálatképteleneknek jelenti ki s részökre a káplántartási díjnak s káplánjaik részére a fizetéskiegészítő államsegélynek megállapítását és kiutalást kéri.

131. Olvastatik Révész Kálmán esperesnek a nem felekezetünkbeli középiskolákban alkalmazandó ref. vallás tanári állások szervezése tárgyában a konventhez felterjesztendő és a püspök úr felkérésére készített következő memoranduma:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyetemes Konvent!

Hivatkozással az E. K. folyó 1912. évi számú határozatára, az állami és nem saját felekezetünkbeli közép-foku iskolákban teljesítendő vallásoktatás szervezésére és rendezésére nézve a következőben terjesztjük fel indokolt javaslatainkat.

Magunk részéről is a legnagyobb örömmel és elismeréssel vesszük tudomásul a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr azon szándékát, mely szerint a középiskolai hitoktatók helyzetét úgy akarja rendezni, hogy a hitoktatók a hittan tanítását, annak nagy fontosságához képest, állandó hivatásnak tekintsék. mert hiszen a hittan jelentőségének és kiváló fontosságának egyáltalában meg nem felel az az eddigi gyakorlat, hogy a hittan középiskolai tanításával, legtöbbször gyakorlatlan, ideiglenes, gyakran évenként változó segédlelkészek foglalkoztak, kiknek sem elég idejük, sem — legtöbbször — megfelelő gyakorlatuk nem volt arra hogy nagyfontosságú és felelősségteljes hitoktatói tisztókat a kívánt eredménnyel végezhessek.

Teljesen átérezte e helyzet tarthatatlan voltát református egyházunk s épen ezért az 1904—7. évi zsinaton hozott Egyházi Törvények VI. t.-c. 78. §-ban elvileg kimondotta a vallás tanári képesítés szükségességét; ennek szabályait az Egyet. Konvent megállapította s a képesítő bizottság épen a folyó évben már meg is kezdte működését. Mostantól fogva tehát olyan vallás tanárokkal rendelkezünk, kiknek képesítése nemcsak lé-

nyegileg, de formailag is teljesen egyenlő a középiskolai tanárak képesítésével

Hogy a képesítés egyenlőségéből, mint a hittannak, mint középiskolai tantárgynak kiválló jelentőségéből és nagy fontosságából egész természetesen következik, hogy a középiskolákban működő ref. vallástanárok javadalma is teljesen egyenlő legyen a más szakokban működő középiskolai rendes tanárokéval.

A vallástanári állomások számára és működési helyére nézve javaslatunk az, hogy minden olyan városban, melyben több középfoku tanintézet van, szervezetenként egy, de a szükséghez képest esetleg több vallástanári állomás és az erre megválasztott vallástanár azon városnak összes középfoku tanintézeteiben, megfelelő óraszámmal látná el a hittan tanítását és a ref. gyermekek vallás-erkölcsi nevelését.

Egyházkerületünkben a /. alatt mellékelt kimutatás szerint Eger, Eperjes, Kassa, Miskolc, Sátoraljaujhely és Ungvár azok a városok, melyekben középfoku intézetek s ezekben ref. tanulók nagyobb számmal vannak. Hozzájuk vehető még Rozsnyó, melyben kisebb számmal vannak ugyan ref. vallásu tanulók, de a szomszédos Dobsina két polgári iskolájának bevonásával itt is 5 intézete és 79 növendéke van a vallástanítónak. Viszont Kassán 9 különböző középfoku tanintézetben 163 növendék volt; ugy az intézetek, mint a növendékek száma a jövőben feltétlenül növekedni fog, ennél fogva Kassán két vallástanárra van szükség.

Szervezendő volna tehát, a megnevezett városokban (Rozsnyó és Dobsina egynek vétetvén) összesen 8 ref. vallástanári állomás, melyek mindenikére — átlagosan — 100-nál több református növendék esik.

Ezeknek a ref. vallástanároknak fizetése ugyanaz lenne, mint a középiskolai rendes tanároké, vagyis a kezdő fokon (IX. 1) 2600 korona fizetés és 900 kor. laktér, együtt 3500 korona, ami nyolcszor véve évi 28000 koronát jelent. Ez az összeg a szabályszerű korpótlékok és előlépés címén, természetesen növekedni fog, a növekedés nagysága azonban fix összegben előre meg nem állapítható.

A ref. vallástanárok fizetése és lakbére, a püspök által évenként felterjesztendő indokolt költségvetésre, a V. és K. miniszterium által egy összegben, félévi részletekben utaltatnék be az egyházkerületi pénztárba (épen mint a lelkészi fizetést kiegészítő államsegély) és innen kapnák fizetésüket a vallástanárok

Ezek azok az elvek és módozatok, amelyek szerint a középiskolai vallástanítás kérdésének rendezését legcélszerűbbnek s nemcsak egyházunk, de az állam és főkép a középiskolai vallás-erkölcsi nevelés szempontjából is leginkább megfelelőnek és óhajthatónak tartjuk.

Közgyűlésünk a fölterjesztés-tervezetet annak a résznek mellőzésével fogadja el, mely a megvalósítás, illetőleg alkalmazás módozataira vonatkozik, melynek kihagyásával a munkálatot a konventre fölterjeszti.

132. A Kálvin-Szövetség egyházkerületünknek is megküldött felhívásában, élénk színekkel festvén azon romboló hatást, melyet a destructiv irányzatú lapok, folyóiratok és társadalmi irányzatok gyakorolnak a keresztyén hit alapjainak megingatása, nemzeti hagyományaink lekicsinylése és a tekintélyek lerombolása által: arra kéri egyházkerületünket, hogy ezen destructiv irányzatok ellen való védekezésre hívjuk fel a lelkészek és tanítók figyelmét, olykép, hogy a vasárnapi iskolák, konfirmandus, nő- és ifjusági egyesületek, biblia olvasókörök, népművelő és olvasóegyletek, kálviniszövetségi fiókok, gazdakörök stb. alakításával az azoknak körében tartandó vallásos estélyek, előadások s egyházas irányú, protestáns és kálvinista művek terjesztése által védekezni lehessen az egyházi és társadalmi rendet megdönteni akaró eme káros irányzat ellen. S arra is kéri egyházkerületünket, hogy a Kálviniszövetséget jóakarattal támogassa s a szövetségbe lépjen be.

Egyházkerületünk közgyűlése a Kálviniszövetség eme felhívásában közölteket helyeseknek ismeri el. S miután épen ezen közgyűlésünk hozott határozatot a belmissió intézményes megkezdésére és intensiv gyakorlására nézve,

hogy eme munkálkodás annál eredményesebb legyen, erre is felhívja egyházkerületünk az egyházmegyei lelkészértekezleték figyelmét.

133. Az Egyetemes Konvent elnöksége pártolólág terjeszti egyházkerületünkhöz is Hegedűs János egyetemes konventi tisztviselőnek azon kérvényét, melyben nevezett engedélyt kér arra nézve, hogy a református egyházban használni szokott nyomtatványokból, nemkülönben az egyetemes konvent által kiküldött bizottság, illetve a központi iroda által készített nyomtatvány mintái közül, — az elfogadott és el nem fogadott mintákból, — egy egységes nyomtatvány mintatárt adhasson ki, melyben az összes minták kisebbitett alakban lesznek bemutatva. Ezen mintatár kiadása által azonban sem az egyetemes konventtel sem, az egyházkerülettel szemben semmiféle igényt nem támaszt s beszerzése senkire sem kötelező.

Amennyiben egyházkerületi közgyűlésünk a Hegedűs János által kiadni szándékolt művet magánvállalatnak tekinti, magát engedély kiadására illetékesnek nem tartja.

134. A pénzügyi választmány bejelenti, hogy a felsőbb leányiskolának, részint a tanítónők után fizetendő nyugdíj-járulék céljaira, részint a csatornázási és vízvezetéki költségek fedezésére 13.000 koronára volt szüksége és ezt a költségvetésbe be nem állított rendkívüli kiadást kölcsön útján fedezte.

A pénzügyi választmány intézkedését jóváhagyólag tudomásul vesszük azzal, hogy az összegnek a kölcsönző egyházkerületi pénztár részére történő visszafizetése iránt, amint azt a pénzkészletek megengedik, intézkedjék és erről tegyen jelentést.

135. A felsőborsodi s felsőzempléni egyházmegyék ajánlataikkal ellátva terjesztik fel egyházkerületünkre az illető egyházmegyei tanítótestületek következő kívánságait:

Felsőborsod: hogy az énekvezéri javadalom különítessék el a tanítói fizetéstől külön díjlevélen s amennyiben az így

elkülönített tanítói fizetés nem ütné meg az állam által megszabott fizetés minimumát, ez államsegély útján pótolatnék. 2. Az énekvezéri javadalom 500 koronában állapítatnék meg s ahol ennyi nem telik, konventi segély eszközöltetnék ki. 3—4. A temetési s ahol szokásban van, az esketésnél való éneklés; — e két stóla rendezendő a mai kor igényeinek megfelelőleg. 5. Az egyházi énekkarok vezetéséért tiszteletdíj adassék s ha ez az anyagi eszközök hiánya miatt nem lehet, akkor az énekkarral való temetés díja az énekvezér részére 4 koronában állapítassék meg. 6. Ugy az adócsökkentéssel, mint a tandíjkárpótlással megcsonkított díjlevelek felülvizsgál-tassanak s ahol sérelem van, az orvosoltassék.

Felsőzemplén: 1. A tanítóknak az iskola jellegére való tekintet nélkül adassék meg a hasonló képzettséggel bíró állami hivatalnokok részére megadott fizetés; illetőleg osztassanak be a XI., X., IX. fizetési osztályokba. 2. A korpótlék továbbra is megtartatnék, míg a tanítóság előtt a VIII., VII. fizetési osztályokba jutás meg nem nyílik. 3. Számíttassék be az 1893. év előtti idő is. 4. Kántori fizetés a tanítóétól külön választassék s külön méltányos megállapítást nyerjen. 5. Az állami tanítóknak megadott családi pótlékban a nem állami iskolánál működő tanítók is részesíttessenek. 6. A szolgálati idő 35 évre szállíttassék le.

Miután a két kérvényben felsorolt kivánalmakra a konvent 1911—202, 207; egyházkerületünk 1911. őszi 153. sz. s a közokt. miniszter 1911. szeptember 23. 91559. szám alatt már részben határozatot hoztak, részben a kellő megoldásra hajlandóságot mutatnak; részben az ügy az egyházak presbiteriumainak s énekkarainak hatáskörébe tartoznak, a stólara nézve belkörüleg intézkedhetnek; részben a tanítói nyugdíj revisiójánál intézkedés tárgya lesz; egyházkerületünk az intézkedés szükségét nem látja.

136. Az abauji egyházmegye felterjeszti „Illéssy Pál és neje, Jelenffy Tóth Zsuzsánna“-féle szentistvánbaksai alapítvány alapító oklevelét megerősítés végett.

Egyházkerületünk a bemutatott alapító oklevelet megerősíti és ilyen értelmű záradékkal látja el. Egyet ezek közül visszatart és a többi 4 példányt további intézkedés végett a felterjesztő egyházmegyének visszaadja.

137. Az alsóborsodi egyházmegye felterjeszti a *miskolci* egyházközség gondnokának az 1911. évi május hó 1. napjától 1912. évi augusztus hó 31. napjáig terjedő időre eső III-ik lelkészi állás jövedelméről készített s jóváhagyott számadást, amely szerint az egyházkerületi szükösi tárra 2100 K. tiszta jövedelem marad. Ezzel kapcsolatosan pártolólág terjeszti fel nevezett egyházmegye a miskolci egyház azon kérését, hogy a szükösi tárt illető 2100 K. f. évi november hó 1-én legyen befizethető az egyházkerületi pénztárba.

A jelentés tudomásul vétetik s a miskolci egyh. főgondnoka utasíttatik, hogy a fentnevezett összeget f. évi november hó elsején az egyházkerület pénztárába fizesse be.

138. Az alsóborsodi egyházmegye felterjeszti a lelkészi értekezlet által előterjesztett amaz indítványt, hogy a *vasár- és ünnepnapokról hétköznapiakra tétessenek át az országos vásárok.*

Kerületi közgyűlésünk, népünket vallása gyakorlatában gátló ezen körülmény megszüntetése végett a m. kir. kereskedelmi minisztériumot megkeresi.

139. Az alsóborsodi egyházmegye őszi közgyűléséből, a *szirmai* egyház részéről, mint vallássérelmet terjeszti fel, hogy a szirmai gyülekezet két ki nem tért tagját: Fodor István miskolci és Varga Sándor diósgyőri lakosokat baptista szer-tartással temették el.

Közgyűlésünk az itt felsorolt vallássérelmi esetekre vonatkozó iratokat a szükséges intézkedés végett a püspöki hivatalnak kiadja.

140. Az alsóborsodi egyházmegye őszi közgyűlése jelenti, hogy az *újlőrincfalvi* egyháznál fennállott lelkész-tanítói állás megszűnván, mind a lelkészi, mind a tanítói állás külön szerveztetett s mindkettő részére az államsegély kiutaltatott.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést örvendetes tudomásul veszi.

141. A miskolci egyház kéri, hogy a *Soltész Nagy Albert*-féle 4000 koronás sirbolt építési alapját 5% kamatozás mellett az egyházkerületi pénztárban helyezhesse el.

Egyházkerületi közgyűlésünk a miskolci egyház kérését készséggel teljesíti.

142. Az alsózempléni egyházmegye felterjeszti az országos műemlékek közzé felvett *szerencsi ref. templom tetőzetének újból építési* és-a költségek mikénti fedezete tárgyában hozott határozatot. A kijavítás a műemlékek országos bizottságának véleménye szerint is stílszerűen cseréppel történhetik és nem az egyházközség által tervezett műpalával, miután pedig a műemlékek országos bizottsága az egyház ismételt kérelme dacára sem nyújt anyagi segílyt a tetemes ujjáépítési költségekhez, azért az országos bizottság újbóli felkérése iránt tesz előterjesztést, ami, ha sikerrel nem járna, megerősítését kéri annak, hogy a szerencsi egyház a 12426 kor. 01 fill. költségek részbeni fedezetére visszatérítési kötelezettséggel igénybe vehesse a temetői alap 1639 kor. 19 fill., az orgonajavítási alap 383 kor. 06 fill., valamint a Kovács Gábor és neje-féle alapítvány 319 kor. 14 fill. összegét.

Közgyűlésünk abban a meggyőződésben, hogy a műemlékek országos bizottsága nem zárkozhatik el a szűkös viszonyok között lévő szerencsi egyház anyagi támogatásától akkor, mikor nevezetes templomának a bizottság kívánalmi szerint való ujjáépítéséről van szó, elhatározza, hogy felkéri a maga részéről is a bizottságot a méltányos segíly megadására. — Abban a reményben, hogy e felkérés sikerrel

fog jární, megerősíti az egyházmegye határozatát oly értelemben, hogy a még hiányzó összeg erejéig az említett alapok használtassanak fel, azonban kiköti, hogy a kölcsönvett összegek után a tőkének 4⁰/₀ kamata téríttessék meg, a tőke pedig 10 év alatt visszapótoltassék.

143. Az alsózempléni egyházmegye fokozatos jóváhagyás végett felterjeszti a tarcali egyháztanács f. évi augusztus 18-án hozott azon határozatát, a mely szerint a lelkészi földeket a lelkész beleegyezésével 6 egymásután következő évre haszonbérbe adja, úgy, hogy ez a haszonbéri szerződés netaláni lelkészváltás esetén az új lelkészt is kötelezze.

Közgyűlésünk a tarcali lelkész beleegyezésével hozott és a viszonyok által megindokolt egyházközségi határozatot elvileg megerősíti és azt ily értelemben záradékolva, az egyházmegye útján a felterjesztő egyházközségnek azzal küldi vissza, hogy a tényleges bérbeadásról kötendő szerződés jóváhagyás végett felsőbb egyházhatóság elé terjesztendő.

144. Az alsózempléni egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a tályai egyház részére 1. Bártfay Szabó Sámuel és neje Peck Anna, 2. Várad Szabó Miklós, 3. Özv. Huzlik Jánosné, 4. Özv. Mura Györgyné által hagyományozott különböző természetű és rendeltetésű tőkepenzek és ingatlanokról szóló alapító okleveleket.

Közgyűlésünk a bemutatott alapító okleveleket megerősíti, azokat ilyen értelmű záradékkal ellátja. Közülök egyet saját levéltára részére visszatart, a többi bemutatott 3 példányt pedig további eljárás végett az egyházmegyének visszaadja.

145. Az alsózempléni egyházmegye bemutatja arról szóló határozatát, hogy Gecsey Péter tarcali lelkész 4000 K alapítványt tett az alsózempléni egyházmegyében lelkészkedő papok leányainak kiházasítása céljára.

Közgyűlésünk a maga részéről is meleg elismeréssel és hálás köszönettel adózik Gecey Péter tarcali lelkésznek az egyház iránti odaadó szeretetéről és emberbaráti érzéséről egyaránt tanuskodó áldozatkészsége iránt és felhívja az alsózempléni egyházmegyét, hogy az alapítóval egyetértően megszerkesztendő alapító oklevelet, (mely az alapítvány kezelésének és mikénti felhasználásának részletes módozatát tartalmazza) 4 egyező példányban jóváhagyás végett a jövő évi tavaszi közgyűlés elé tartsa fel.

146. Bartha József, az alsózempléni egyházmegyei építőbizottság elnöke, indítványt tett az összes egyházi épületek tűzkár elleni felülbiztosítása iránt, minthogy ezek értéke a biztosítási szerződések megkötése óta az anyag-árak és munkadíj tetemes emelkedése által jelentékenyen megnövekedett.

Javaslatát az alsózempléni egyházmegye az egész egyházkerületet érdeklő kérdésnek tekintvén, azt megfontolás végett felterjeszti.

Közgyűlésünk a felterjesztett indítványban oly általános érdekű kérdést lát, a melyben való gyors intézkedés az összes egyházközségeknek igen fontos vagyoni érdekében áll.

Tekintettel tehát arra, hogy a Fonciére biztosító társasággal kötött tűzbiztosítási szerződések kelte, 1906-óta, az anyagárak és munkabérek rohamosan felszökkentek és abból a célból, hogy az egyházközségeket tűzveszedelem esetén az alacsony biztosítási értékek folytán előálló károsodástól megóvja: elrendeli közgyűlésünk, hogy a kerületünkbeli egyházak ingatlanainak a biztosítási szerződésekbe felvett értéke 1913. évi január hó 1-től a szerződések különbeni lejártáig mindenütt 25%-al fölemeltessek s ennél fogva megkeresi a Fonciére biztosító társaság igazgatóságát, hogy a szóban lévő ingatlanok fenálló biztosítási kötvényeihez az azokban foglalt értékek 25%-ának megfe-

lelő függelék-kötvényeket állítson ki s küldjön az egyházakhoz a díjtöbbletekről kiállítandó díjváltókkal együtt.

Erről az összes egyházmegyéket s általuk az összes egyházközségeket oly felhívással értesíti, hogy a megküldendő pótkötvényeket vegyék őrizetbe a díjtöbbleti váltókat írják alá és esedékesség szerint azok beváltását eszközöljék.

147. Az alsózempléni egyházmegye bejelenti, hogy Iván László gör. kath. és Kosztyu Erzsébet református vallásu szülők, meghalt református vallásu leányának eltemetése körül a battyáni gör. kath. lelkész vallási sérelmet követett el.

E.-ker. közgyűlés az erről szóló iratokat az egyetemes konventnél teendő lépések végett főtisztelendő püspök urnak adja ki.

148. A sajó-hidvégi ref. egyház elhatározta, hogy az egyházi szükségletek fedezetére kivetendő 2000 K rendkívüli egyházi adóból 1000 K-át a hivekre egyenlő összegekben, 1000 K-át pedig osztályba sorozás útján vet ki. Határozatát az alsózempléni egyházmegye felterjeszti és annak jóváhagyását javasolja.

Közgyűlésünk a felterjesztett határozatot érdemi elbírálás nélkül küldi vissza és annak jóváhagyását az egyházmegye hatáskörébe utalja, miután az egyházi adóról szóló III. t.-c. 20. szakasza szerint az egyházközségek ide vonatkozó határozata felett végérvényesen az egyházmegye közgyűlése van hívatva dönten.

149. A f.-borsodi egyházmegye a *sajóivánkai* egyházközség azon határozatát, hogy a lelkésztanítói tagot kettéválasztja, illetőleg, hogy egy felekezeti tanítói állást szervez a lelkészi hivatal mellett, ezen felekezeti tanítói állás szervezéséhez évi 100 koronával járul, a hiányzó összegnek államsegély útján való pótlását kérelmezi, a lelkészlakot átadja a tanítói lakás céljaira, s e helyett új lelkészlakot épít 13,737

korona költséggel az egyház tulajdonát képező faiskolakertben; a rozzant templomot 4000 korona költséggel kijavítja — pártolólágg terjeszti fel. Miután pedig ez építkezések kiviteléhez a meglévő 1500 korona készpénzen és a rendkívüli adó-kivetés folytán befolyó 6000 korona összegen felül, 10000 korona hiányzik, — az egyháznak azon kérését is, hogy ezen 10000 korona összeget egyházkerületünk pénztárából kölcsönként felvehessék, melegen ajánlja az egyházmegye.

Egyházkerületünk közgyűlése hozzájárul ahoz, hogy a saióivánkai egyház, egy új kántortanítói állást szervezhessen, s e célra az évi 100 korona hozzájárulás mellett a fizetéskiegészítő államsegélyért folyamodhasson, a mostani lelkészlakot tanítói lakásnak és iskolának átadhassa, az egyházközség tulajdonát képező faiskolakertben új lelkészlakot építhessen; a 10000 kor. kölcsön felvételére vonatkozó kérelmét a pénzügyi választmányhoz ajánlólag átteszi.

150. A felsőborsodi egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a nekézseni egyháznak rozzant temploma kijavítására eszközölt s 12271 koronát kitevő rendkívüli adó-kivetését s a tervet és költségvetést.

Egyházkerületi közgyűlésünk, tekintettel az E. T. III. t.-c. 20. §-ban kimondott azon intézkedésre, hogy rendkívüli adó-kivetésben az egyházmegye végérvényesen intézkedik és tekintettel arra, hogy e tervek és költségvetések megerősítésében is végérvényesen járnak el az egyházmegyék: ez ügyet a f. borsodi egyházmegyéhez visszateszi.

151. A felsőborsodi egyházmegye pártolólágg terjeszti fel a *szalonnai* egyház kérvényét, melyben arra kéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy mivel ősrégi, történelmi nevezetességű temploma rozzant állapotban van, amiért alapos renoválása elodázhatlan s kijavítására az egyház a saját erejéből képtelen, támogatnánk a műemlékek országos bizottsága

előtt abbeli kérelmét, melyszerint eme történeti nevezetességü, régi stylusu templom építési költségeinek legalább fele részét a m. kir. kormány vállalja magára.

Egyházkerületünk közgyűlése utasítja a szalonnai egyház előjáróságát, hogy forduljon egy kérvénnyel a műemlékek országos bizottságához, amelyben kérjék meg, hogy a szalonnai egyház templomát vegye fel az országos műemlékek közé s e kérvényt küldjék be püspök urhoz, hogy a műemlékek országos bizottságához pártolólág terjeszthesse fel.

152. A gömöri egyházmegye f. évi őszi közgyűléséből 7. sz. a. jelenti, hogy Farkas Géza tanácsbíróvá választása alkalmából 2000 koronás alapítványt tett néhai atyjának, Farkas Ábrahámnak, a gömöri egyházmegye nagyérdemü egykori gondnokának emlékére s az alapítvány céljának megállapítását az egyházmegyére bízta. Az egyházmegye Farkas Géza Farkas Ábrahám alapítványa címmel, az alapítvány jövedelmének $\frac{2}{3}$ részét a lelkészi, $\frac{1}{3}$ részét pedig a tanítói özvegyárva-gyámintézet alapszabályszerű céljának szolgálatára rendelte hálás köszönetének kifejezése mellett.

Egyházkerületi közgyűlésünk a maga részéről is meleg köszönettel fogadja a nemes alapítványtevő áldozatkészségét s ezért is istennek áldását kéri az apához méltó fiu életére. Az alapítványt egyházkerületünk elfogadja és a gömöri egyházmegye intézkedését helyben hagyja, egyuttal felhívja az alapítólevél szabályszerű bemutatására.

153. A hanvai hármás egyház presbyteriuma azon kérvényt terjeszti be, hogy a lelkész számára most már díjleveníleg biztosított háromszor 175 korona működési pótlék 1911. január 1-től folyósíttassék, illetve mint előleg, személyi pótlékába betudható legyen s azt ne kellessék neki az egyháznak visszatéríteni.

Miután e kérvény az egyházmegye megerősítésével adatott be, elintézés végett visszaküldetik a gömői egyházmegye közgyűléséhez.

154. A tornai egyházmegye jelenti, hogy a *szini* ref. egyházközség két iskoláját az államnak következő föltételek mellett át akarja adni: 1. a politikai község, illetve az államkincstár az iskolai épületet s belső telket a még fel nem épített mellékhelyiségek nélkül megvásárolja 31000 koronáért s a község által az építésre már adott 10000 korona ez összegből levonandó.

2. Mindkét tanító ref. vallásu legyen mindaddig, míg a község lakosainak többsége ref. vallásu.

3. Az egyik fitanító köteles ellátni a kántori teendőket évi 200 koronáért s ez mindig ref. legyen

4. Az iskola anyanyelve magyar legyen.

5. Érintetlenül fennmarad az egyháznak azon joga, hogy körülményei s viszonyai javultával külön maga is állíthat fel népiskolát.

6. A ref. lelkész az iskola gondnokságának hivatalból tagja s lehetőleg elnöke legyen.

Az egyházmegye ajánlja az államosítást, mert az egyház az évi rendes szükségleteit nem képes bevételeiből fedezni s az iskola átengedésével kiegyenlítenék a most meglevő s építésre felvett kölcsön s az évi szükséglet is tetemesen szállana s a ref. egyházi jelleg kellőképpen biztosítva lenne az állami iskolánál is.

Egyházkerületünk bár nem szívesen, de az egyházközség nyomasztó viszonyaira tekintettel az államosítás iránt megindult mozgalmat tudomásul veszi. Azonban a javaslat pontjainak szigorú megtartására az egyházmegyét s egyházat utasítja.

155. Az ungi egyházmegye őszi közgyűlése, a lelkészi értekezlet felterjesztése alapján javasolja, hogy az *egyházak anyagi megerősítése* végett a reformáció 400-ik évfordulója alkalmával minden egyház köteleztessék egy bizonyos tőkeösszeg letételére, amely csak a reformáció 500 éves fordulóján szabaduljon fel.

Egyházkerületi közgyűlésünk, az ungi egyházmegye törekvését teljes mérvben méltányolja, azonban az egyes egyházakat, épen szegényesükre való tekintettel, nem tartja kötelezhetőeknek arra, hogy a reformatió 400-ik évfordulója alkalmával egy bizonyos összeget azzal a kikötéssel tegyenek le, hogy az csak a reformatió 500 éves fordulóján szabaduljon fel.

156. Az ungi egyházmegye pártolólág terjeszti fel Komjáthy Gábor ungvári lelkész azon kérvényét, melyben állandó káplántartási segély kieszközlését kéri. Kérvényében előadja, hogy az ungvári egyház az ungi egyházmegye 1898. évi tavaszi közgyűlésének 65. sz. határozatában az egyházmegye egyházai közt a legelső helyen van kijelölve állandó káplántartó helynek s az egyházmegye eme határozatát a főt. egyh.-ker. 1848. évi tavaszi közgyűlésének 31. sz. határozatával megerősítette: mindemellett, habár évek óta zörget ez irányban, bár memorandumokban is feltárta azon helyzetét, hogy az ungvári egyháztagok gondozásán kívül, a különféle intézetekbe járó ref. tanulók és az ungvári egyházhoz tartozó 72 polgári községben szétszórta élő ref. hivek lelkigondozása is terheli: mindemellett az ungi egyházmegye és a tiszáninneri egyházkerület által is mindig melegen pártolt kérvényét a Nagym. Konvent figyelembe nem vette. Ezért, hogy feladatának megfelelhessen, saját költségére állandóan egy segédlelkészt kénytelen alkalmazni, holott erre díjlevele nem kötelezi, holott a lelkészi állás congruás, mert miniszteriumilag megállapított 1098 kor. 16 fillér tiszta jövedelmet élvez.

Tekintettel arra, miszerint az ungvári egyház az 1898. évi tavaszi közgyűlés 31. számú határozatával, — az 1897. évi tavaszi közgyűlés 17. sz. jegyzőkönyvi pontjában foglalt szabályrendelet tekintetbe vételével, — állandó káplántartó helyül jelöltetett meg, tekintettel különösen arra a körülményre, hogy az ungvári középiskolákban tekintélyes számmal tanuló gyermekek hitoktatása s az ungvári egyházhoz csatolt 72 polgári községben szétszórta élő ref. hivek

lelkigondozása, — az ungvári lelkipásztori teendők mellett, majdnem elbirhatlan sullyal nehezednek a lelkész vállaira: egyházkerületünk közgyűlése határozatilag kimondja, hogy Ungváron egy II-ik állandó káplánság fölállítása föltétlenül és sürgősen szükséges. Melegen kéri azért az Egyetemes konventet, hogy akkor, midőn a káplántartási alap megengedni fogja, Ungvárt is vegye fel azon egyházak sorába, ahol állandó káplánságok felállítása szükséges s erről a Vallás- és közoktatásügyi miniszternél tegyen előterjesztést.

157. Gyöngyössy Berta szobrász és festőművész, Gyöngyössy Sámuel kiváló pap és egyházi szónok árvája, szorult helyzetére tekintettel, a Baldácsi-alapból segítséget kér.

Gyöngyössy Berta kérését közgyűlésünk az alsóborsodi egyházmegyéhez teszi át, tekintettel folyamodó illetékességére és arra, hogy az egyházkerületnek segélyezésekre sem a Baldácsi, sem más alapból semmi rendelkezésére nem áll.

158. A miskolci főgimn. igazgató jelentésével kapcsolatban egyházkerületünk

nagy sajnálattal értesül arról, hogy az állami tisztviselők nyugdíjának újabb rendezésénél a törvényhozás a tanári szolgálat idejét felemelni kívánja akkor, mikor más szolgálati ágakban ugyanazt öt évvel leszállítja. Ebben nemcsak szerzett jogoknak elkobzását látja, de egyúttal fontos tanügyi érdekek súlyos veszélyeztetését is. Sajnálattal értesül másfelől közgyűlésünk arról is, hogy az állami tanárok nyugdíjának szabályozásával egyidejűleg nem gondoskodik a felekezeti tanárok nyugdíj-érdekeinek méltányos és korszerű rendezéséről. Felkéri azért közgyűlésünk az elnökséget, sürgős memoran-

dumban kérje a minisztert a felekezeti tanárok nyugdíjügyének is méltányos reformálására és a tanári szolgálati időnek az eddigi 30 évben való megtartására.

159. Molnár János, a püspöki hivatal szolgálója, azon kérelmet terjeszti egyházkerületünk elé, miszerint havi 40 kor. fizetése, a jelenlegi drágasági viszonyokra tekintettel, 50 koronára emeltessék.

A kérelem, okaira tekintettel, teljesítettik s Molnár János püspöki hivatalszolga havonkénti fizetése okt. hó 1-től ötven koronában állapítatik meg.

160. Miután a püspöki iroda fűtésére s világítására régebben nagyon csekély összeg, mindössze 100 korona állapított meg s ezen összeg a fűtő s világító anyag árának folytonos emelkedése következtében ma már nem elég,

a püspöki iroda fűtésére s világítására az eddigi 100 korona helyett egyházkerületünk 200 koronát szavaz meg s ezen összeget 1912. január 1-től folyósítja.

161. Illés Ferenc abaujszántói lakos, nyug. tanító ismételtén felterjeszti a múlt évben egyh. ker. közgyűlésünk által az abauji egyházmegyéhez utasított panaszos jelentését, amelyre nézve az abauji egyházmegye meghozta a maga elutasító határozatát.

Egyh. ker. közgyűlés Illés Ferenc abaujszántói lakost megújított panaszos felterjesztésével, tekintettel az abauji egyházmegye határozatára — elutasítja.

162. Kiss Ferenc gortvakisfaludi lelkész egyh. ker. közgyűlésunktől az országos lelkészi nyugdíjintézeti belépési járulékokra vonatkozó 73%-os kerületi segélynek a tagsági ívében felmutatott 225 kor. 76 fillér után való megadását kéri.

Kérelme a csatolt iratokkal együtt az egyh. ker. pénzügyi válaszmányhoz tétetik.

163. A kongruaügyi bizottságban egy hely betöltetlenül állván,

egyházker. közgyűlés erre a helyre Révész Kálmán esperest választja meg.

164. A jelentő ívek kiigazítását eszközlő bizottságra a változott viszonyok mellett többé nem lévén szükség,

egyházkerületi közgyűlés annak megszüntetését kimondja.

165. A tárgysorozat kimerítettvén, elnökség meleg köszönetét fejezi ki a közgyűlés tagjainak kitartó buzgóságáért s az elnökség támogatásáért, különösen pedig az előadóknak és jegyzőknek a tárgyalandók gondos előkészítéseért; viszont a közgyűlés tagjai — Révész Kálmán esperes tolmácsolása mellett, az elnökség bölcs vezető munkáját tiszteletteljes elismeréssel méltányolván,

elnökség az Istenség segítő kegyelmének hálás megköszönésével a gyűlést bezárta.

Hitelesített Sárospatakon, 1912. október 9.

Dókus Ernő
főgondnok.

Fejes István
püspök

Révész Kálmán
esperes

Hulka József
esperes.

Dr. Tüdös István
esperes.

Csabay Pál
esperes.

Vadász Pál
esperes.

Radácsi György
egyh. ker. lelk. főjegyző.

II. Birósági ügyek.

I.

Az egyházkerületi időszaki tanács egy évi meghizatása lejárván, megválasztatnak ujabb egy évre, Fejes István püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklete alatt

az I. sz. tanácsba: Ragályi Géza, Hutka József, Kérészy Barna, Radácsi György, Meczner Béla, br. Vay Elemér. Bornemisza László rendes, dr. Tüdös István, Szent-Imrey Gyula, Dókus László póttagok;

a II. sz. tanácsba: Révész Kálmán, Vadászy Pál, Meczner József, Dókus Gyula, Ragályi Béla rendes, Csabay Pál, Szücs István, Szalay László, Kádár Kálmán póttagok.

II.

JEGYZŐKÖNYV

felvétellett a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak Sárospatakon, 1912. évi október 8—9. napjain tartott üléséből.

Jelenvannak: Révész Kálmán legidősebb esperes és Dókus Ernő főgondnok (tárgyalást vezető) elnöklete alatt: Bálint Dezső, Csabay Pál, Hutka József, Ragályi Géza, Vadászy Pál esperesek; Dókus László, Komjáthy Béla, Meczner József, Ragályi Béla egyházmegyei gondnokok; Czinke István, Szuhay Benedek, Zombory Gedő, Dókus Gyula tanácsbírák. Jegyző: Dr. Puky Endre egyházkerületi vil. főjegyző. Előadó: Szalay László tanácsbíró.

Tárgy: A felsőibrányi lelkészválasztás ügyében az alsóborsodi egyházmegye közigazgatási bíróságának ítélete ellen Novák Sándor gondnok és társai által beadott felebbezés.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen érdekeltségi eset nem forog fenn s így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó ezután — a tárgyalást vezető elnök felhívására — az ügyet előszóval ismerteti s felolvassa az alsóborsodi egy-

házmegye közigazgatási bíróságának Miskolcon 1912. július 1-én meghozott ítéletét, amely a Felsőábrányban 1912. március 17-én meghívás útján végbement lelkészválasztást megerősíti és Novák Sándor gondnokot és társait a felmerült 47 K. 60 f. költség fizetésében elmarasztalja.

A Novák Sándor gondnok és társainak felebbezése folytán ezen ítéletet felülbírálat alá véve, az egyházkerületi bíróság zárt ülésben egyhangúlag hozta a következő másodfokú

ítéletet:

A tiszáninneri ref. egyházkerületi bíróság, mint felebbviteli bíróság az alsóborsodi egyházmegyei bíróságnak a felsőábrányi lelkészválasztás ügyében Miskolcon 1912. évi július hó 1-ső napján hozott ítéletét megváltoztatja s a Novák Sándor és társai egyháztagok felebbezésének helyt adva, a Felsőábrányban 1912. évi március hó 17-én Gergely Béla hejőbábai segédlelkész meghívásával megejtett lelkészválasztást az egyh. törv. II. t. c. 44. §. f) pontja alapján megsemmisíti, Menyhért András felsőábrányi egyháztagot ugyanazon t.-c. 44. §-ának utolsó pontja alapján a választási, vizsgálati s eljárási költségek címén 47 K 60 f összegnek 15 nap különbeni végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésében elmarasztalja, egyszersmind pedig a 45. §. alapján ellene a fegyelmi eljárásnak hivatalból leendő megindítását elrendeli.

Indokok:

Felebbezők a Gergely Béla meghívásával megejtett lelkészválasztást egyéb indokokon — ígélet és fenyegetések — kívül azért is kérik megsemmisíteni, mivel állításuk szerint a választók a meghívott lelkész érdekében itatás által befolyásolva lettek.

Ezen állításokat illetőleg a vizsgálat során kihallgatott Bartha István és Erdélyi Gyula tanuk eskü alatt azt vallották, hogy Menyhért András felsőábrányi lakos választó előttök tényleg bejelentette, miszerint „a lelkészválasztás neki 200 liter borába került,“ illetve, hogy a választási

mozgalom idejében a Gergely Béla meghívása érdekében ő a választóknak a bort 30—35 literjével osztogatta.

A tanúk ezen vallomásával szemben Menyhárt András a vizsgálat során azt adta elő, hogy nem emlékszik ugyan ezen neki tulajdonított kijelentésre, de ha azt tette volna is, ezt legfeljebb csak heccből tehetette, mert ez a dolog nem igaz.

Másrészt azonban a vizsgálat során beismerte Menyhárt András, hogy Berecz József felsőabrányi lakos műhelyében a választási mozgalom alatt öszegyült embereknek több ízben bort adott.

Menyhárt Andrásnak ezen vizsgálati vallomását egybevetve, a lelkészválasztás alkalmával tett s két teljes hitelt érdemlő tanu által igazolt nyilatkozatával, kétségtelenül megállapítható, hogy ő a választókat több ízben itatta s hogy ennek célja csakis a választás eredményének befolyásolása, nevezetesen a Gergely Béla szavazatainak gyarapítása lehetett és pedig annál is inkább, mivel ezen tényekkel szemben nem vehető figyelembe azon a vizsgálat során felhozott védekezése, hogy a lelkészválasztás ügyében öszegyült választókat, a lelkészválasztási mozgalmak ideje alatt, akár előbb tett szolgálataik jutalmául, akár pedig jövőre is megörzendő jóakaratauk biztosítása céljából itatta volna.

Mínt hogy pedig a megtámadott meghívási eljárás alkalmával Gergely Béla csakis egy szótöbbséget nyert, ez alapon nyilvánvaló az is, hogy az itatás által befolyásolt szavazatok nélkül a meghívott lelkész szavazatöbbsége kétségtelenül meg nem állapítható.

Mindezek alapján — bár a felebbhezésben felhozott többi megsemmisítési okok a vizsgálat során igazolva nem lettek — a megtámadott választást az E. T. II. t.-c. 44. §. f) pontja alapján megsemmisíteni, Menyhárt Andrást a felmerült költségek megfizetésében elmarasztalni s ellene a fegyelmi eljárás megindítását elrendelni kellett.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő

főgondnok, világi elnök. bírósági jegyző, ek. vil. főjegyző.

Puky Endre

Révész Kálmán

a bíróság e. elnöke.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

A tisztánimeni ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint feljebbviteli bíróságnak, Sárospatakon 1912. október 8-án tartott üléséből felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak; Vadászy Pál legidősebb esperes és Dókus Ernő főgondnok (tárgyalást vezető) keletös elnöklete alatt: Bálint Dezső, Csabay Pál, dr. Tüdös István, Hutka József, Révész Kálmán, Ragályi Géza esperesek, Meczner Béla, Ragályi Béla, Dókus László, Meczner József egyházmegyei gondnokok, Zombory Gedő, Czinke István, Dókus Gyula egyházkerületi tanácsbírák, Péter Mihály egyházkerületi aljegyző. Előadó: Szuhay Benedek.

Tárgy: Kálniczky János bezői lelkész felebbezése a zahari egyházközségtől követelt fuvardija tárgyában.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem emeltetett. Így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó ismerteti az ügyet, majd felolvassa az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának Ungváron 1912. szeptember 12-én tartott ülésében e tárgyban hozott ítéletét, mely szerint a zahari leányegyház a hat úrvacsoraosztáskor nem tartozik a beszolgáló lelkészért fogatot küldeni vagy fuvarját fizetni, de a hat úrvacsoraosztáson kívül minden lelkészi szolgálat alkalmával vagy fuvart küldeni, vagy fuvarbért köteles fizetni a lelkésznek vagy az egyház, vagy az érdekelt, mert a bezői lelkészi díjlevél 6-ik pontja szerint „a zahari leányegyház hatszori úrvacsora kiszolgáltatásáért tartozik a lelkésznek évenként 90 K-t fizetni.” Így a hatszori úrvacsoraosztást köteles a lelkész teljesíteni 90 K-ért. S mivel nincsen benne a díjlevélben, hogy a leányegyház a 90 K fizetés mellett fuvar is adjon, erre tehát a zahari leányegyház nem kötelezhető. Egyéb lelkészi teendők végzésekor azonban (mint temetés, gyűléstartás, iskolavizsga stb.) a lelkész nem kötelezhető fuvarról gondoskodni.

Ez ítélet ellen Kálniczky János bezői lelkész felebbezést jelentett be a tiszáninneri ref. egyházkerületi közigazgatási bíróságához.

Erre a tiszáninneri ref. egyházkezület közigazgatási bírósága zárt ülésben egyhangúlag a következőleg

ítélt:

Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő

ek. főgondnok.

Péter Mihály

ek. aljegyző, jegyzőkönyvezető.

Vadászy Pál

esperes, a bíróság eh elnöke.

IV.

JEGYZŐKÖNYV.

A tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint feljebbviteli bíróságnak, Sárospatakon 1912. október 8-án tartott üléséből felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak: Vadászy Pál legidősebb esperes és Dókus Ernő főgondnok (tárgyalást vezető) kettős elnöktele alatt: Szücs István, Hutka József, Bálint Dezső, Csabay Pál, dr. Tüdös István, Révész Kálmán esperesek, Meczner Béla, Komjáthy Béla, Dókus László, Meczner József egyházmegyei gondnokok, Zombory Gedő, Czinke István, Dókus Gyula egyházkerületi tanácsbírák, Péter Mihály egyházkerületi aljegyző. Előadó: Szuhay Benedek.

Tárgy: A bódvaszilasi egyházközség felebbezése a Balassa Mihály tanító legeltetési illetményét magállapító tornai egyházmegyei ítélet ellen.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset fenn nem forog, sem a felek részéről érde-

keltségi kifogás nem emeltetett. Így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó ismerteti az ügyet. Felolvassa a tornai egyházmegye közigazgatási bíróságának ezen ügyben 1912. szeptember 10-én Tornán hozott ítéletét, amely a bódvaszilasi presbiterium határozatának megváltoztatásával arra kötelezte az egyházat, hogy Balassa Mihály tanítónak évi 24 K legelőilletőségéből folyó jövedelmét az illető hivatalba lépésétől fogva fizesse ki, miután az 1907: XXVII. t.-c. a tanítónak 1000 K jövedelmet biztosít, Balassa Mihály tanítónak pedig csak ezen 24 K-val van meg az 1000 K díjlevélileg biztosított jövedelme s miután a közös úrbéri legelőből befolyó s a tanítót illető részt az egyház ellenőrizni s a tanító részére bevenni tartozott volna és miután az egyház felelős azért is, hogy eme 24 K-t adócsökkentési segéllyel nem biztosította.

Ezen ítéletet a tornai egyházmegye ügyésze és a bódvaszilasi egyház lelkésze megfélebbzték egyházkerületünk közig. bíróságához.

Erre a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága zárt ülésben a következő

végzést

hozta:

Miután az iratok kellőleg felszerelve nincsenek, mert a bódvaszilasi tanítói díjlevél és a javadalmi jegyzőkönyv csatolva nincs, az ügy visszatételük a tornai egyházmegyéhez azon utasítással, hogy az iratokat esperese által a fenti okmányokkal felszerelve, terjessze egyházkerületünk bírósága elé.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő
ek. főgondnok.

Péter Mihály
ek. aljegyző, jegyzőkönyvvezető.

Vadászy Pál

esperes, a bíróság eh. elnöke.

V.

JEGYZŐKÖNYV.

A tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint feljebbviteli bíróságnak, Sárospatakon 1912. október 8-án tartott üléséből felvett jegyzőkönyv.

Jelenvannak: Vadászy Pál legidősebb esperes és Dókus Ernő főgondnok (tárgyalást vezető) kettős elnöklete alatt: Csabay Pál, Bálint Dezső, Hutka József, dr. Tüdös István, Révész Kálmán, Ragályi Géza esperesek, Meczner Béla, Ragályi Béla, Dókus László, Meczner József egyházmegyei gondnokok, Zombory Gedő, Czinke István, Dókus Gyula egyházkerületi tanácsbírák, Péter Mihály egyházkerületi aljegyző. Előadó: Hutka József.

Tárgy: Urbán Mihályné lelkészözvegy felebbezése Peley József záhonyi lelkész elleni követelése tárgyában.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlévő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset fenn nem forog, sem a felek részéről érdekeltégi kifogás nem emeltett. Így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Előadó ismerteti az ügyet s felolvassa az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának Ungváron 1912. szeptember 12-én e tárgyban hozott ítéletét, amely Peley József záhonyi lelkészt arra kötelezte, hogy Urbán Mihályné lelkészözvegynek 354 K 66 f-t 60 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett fizesse ki, Urbán Mihályné panaszost keresetének ezenfelüli részével elutasította. Azon idokból, mert a lelkész özvegyét a csonka év egész s a kegyeleti év fél jövedelme illeti meg. A csonka év a jelen esetben 1909. október 16-tól 1910. április 24-ig tartott, tehát még az 1909. őszén elvetett őszi vetés az özvegyet illette volna. Am a lelkészi földek bérbe voltak adva s a bérleti év október 15-től október 15-ig tartott s a bér egy összegben volt utólagosan fizetendő. Minthogy pedig a bérlők az 1908—9. évre eső bérösszeget 1909. október végén fizették is már az özvegy kezébe, az 1910. október havában a Peley József kezébe fizetett 1064 K bérösszeg az 1909—10. évekre esett s ebben benne volt a csonka év jövedelme is, melyet

az egyházmegyei bíróság az évi bérösszeg egyharmadában állapított meg azon régi gyakorlat és jogszokás alapján, hogy vitás esetekben a lelkészi földeknek csak egyharmada volt számítható őszi vetés alá. De Peley József nézve a fizetési kötelezettség csak ezen ítélettel lévén kimondva, a járulékok megfizetésére kötelezhető nem volt.

Az ítélet ellen Urbán Mihályné lelkészözveegy felebbezést jelentett be a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságához.

Erre a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bírósága zárt ülésben a következőleg

ítélt:

Az ungi egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kelt mint fent.

Dókus Ernő
ek. főgondnok.

Péter Mihály
ek. aljegyző. jegyzőkönyvvezető.

Vadászy Pál
esperes, a bíróság eh. elnöke.

FÜGGELÉK.

I. Függelék.

Népiskolai ifj. könyvtárak könyvjegyzéke.

Első typus.

1. Állatoskönyv gyermekek számára (Hegedüs és Sándor) ...	2.—
2. Andersen meséi Ford. Milesz Béla (Franklin) ...	—,60
3. Arany László Magyar népmesék " ...	1.20
4. Arany abc Képes magyar (Telegdi) ...	2.40
5. Babay Kálmán, Mesék, elbeszélések (Hegedüs és Sándor) új	2.40
6. Buday János, József története " "	2.—
7. Erdélyi István, Katonai képek (Telegdi) — ...	1.80
8. Flóra, Jó gyermekek könyve I. kötet (Telegdi) } egybe ...	1.20
9. " " " II. " " } kötve ...	1.20
10. Gyermekelet képekben (Telegdi) ...	2.—
11. Garádi Viktor. Magduska meséi (Singör és Wolfner) } egybe	—,60
12. " " Hol a vitéz " " } kötve	—,60
13. Gárdonyi Géza. Nevető könyv " " ...	1.—
14. " " A zöld erszény " " } egybe	—,60
15. " " Tarka-barka tört. " " } kötve	—,60
16. Gauss V. Hegyzen völgyön " " } egybe	—,60
17. Gyökössy Endre. Palkó Debrecenben " " } kötve	—,60
18. Havas István. Az ihácsi kiskakas " " } egybe	—,60
19. " " A hősök " " } kötve	—,60
20. Hermann Ottóné. Ők ketten " " } egybe	—,60
21. " " Sok vers sok kép " " } kötve	—,60
22. " " Pitypalaty " " ...	2.50
23. Imre István. Kis szavaló (Hegedüs és Sándor) ...	—,80
24. Jánbor Lajos. Jézus élete " " új ...	3.—
25. " " Elizeus próféta tettei (Hegedüs és Sándor) új	1.50
26. Jókai Lajos. Mesék, elbeszélések (Hegedüs és Sándor) új	3.—
27. Jósa Antal. Hóvirágok (Hegedüs és Sándor) ...	—,60
28. Kádár Imre, Madár mesék " " ...	2.50
29. Kállay J. Kis tükör (Telegdy) ...	2.50
30. " " Jó gyermek. könyve " " ...	2.—

31.	Karácsonyfa képes verses könyv (Telegdi)	---	---	---	1.40
32.	Kiss Endre. Kis arany abc	"	---	---	1.50
33.	Kiszely L. Képek a nagy természetből (S. és Wolfner)	egybe			— .60
34.	" Figura bácsi mókái (Singer és Wolfner)	kötve			— .60
35.	Kóréh Endre. Bibliai képek (Hegedüs és Sándor)	uj	---	---	2.40
36.	Krudy Gyula. A király palotája (Singer és Wolfner)	egybe			— .60
37.	" " Letűnt századok	"	kötve		— .60
38.	Lajos bácsi kis olvasók tára I. füzet. (Telegdi)	egybe			— .80
39.	" " " " II. " "	"	kötve		— .80
40.	" " " " III. " "	"	egybe		— .80
41.	" " " " IV. " "	"	kötve		— .80
42.	" " " Képes mesék	"	---	---	1.50
43.	Launpérth G. Elmúlt időkől I. kötet (S. és W.)	egybe			— .60
44.	" " " " II. " "	"	kötve		— .60
45.	Lengyel Laura. Magyar hősök (Singer és Wolfner)	egybe			— .60
46.	" " Piroska mesét olvas	"	kötve		— .60
47.	Lőrincy György. Magyar dicsőség (S. és Wolfner)	egybe			— .60
48.	" " Mátyás földjén	"	kötve		— .60
49.	M. Mészáros K. Kis vadaskert (Telegdi)	---	---	---	1.50
50.	Milesz Béla. A bujdosó jutalma	"	---	---	1.50
51.	Móra István. Katóka könyve (Singer és Wolfner)	egybe			— .60
52.	" " Falun városon (Singer és W.)	"	kötve		— .60
53.	Munkácsi Kálmán. Mulattató regefüzér (Telegdi)	---	---	---	2.—
54.	" " Tündérvilág mesékben	"	---	---	2.—
55.	Papp József. Versek, mesék (Hegedüs és Sándor)	uj	---	---	3.—
56.	B Papp Lajos. Kis magyar krónika (Telegdi)	---	---	---	3.—
57.	Pósa Lajos. A szabadságharc hősei (S. és W.)	egybe			— .60
58.	" " Világszép nádszál kisasz.	"	kötve		1.—
59.	" " Cini cini (Singer és Wolfner)	egybe			1.—
60.	" " Két mese	"	kötve		1.—
61.	" " Baba történetek I. füzet (S. és W.)	egybe			— .60
62.	" " " " II. " "	"	kötve		— .60
63.	" " Arany abc (Singer és Wolfner)	---	---	---	4.—
64.	Pósa Lajosné. Ispiláng, ispiláng (S. és W.)	---	---	---	3.—
65.	Rozgonyi János. Vásárfia I. kötet (Telegdi)	egybe			1.60
66.	" " " " II. " "	"	kötve		1.60
67.	" " Arany koszoru	"	---	---	2.—
68.	Sass Ede. A virágok költője (Tomba) (S. és W.)	egybe			1.—
69.	" " Cirmos eica (Singer és Wolfner)	"	kötve		— .60
70.	" " Kurucok csillaga	"	egybe		1.—
71.	" " Gyárfás vitéz	"	kötve		1.—

72.	Sebők Zsigmond. Gyöngyhuszár (Singer és Wolfner)	} egybe	60.—
73.	" " Falusi eica városon " "	"	60.—
74.	" " Pattogatott kukorica (S. és W.)	} kötve	60.—
75.	" " Utazás tündérországba " "	} egybe	60.—
76.	" " Cserebogár urfi a tengeren " "	"	60.—
77.	" " Kossuth Lajos élete " "	} kötve	60.—
78.	" " Kert alatt (Singer és Wolfner)	---	3.—
79.	Mennek mendegélnek " "	---	3.—
80.	Szell Farkas. Állatország (Telegdi)	---	—60
81.	Szerepi-Staudeman. Legszebb ajándék (Telegdi)	---	2.40
82.	Tábori Róbertné. Hét mese (Singer és Wolfner)	---	—60
83.	Thiring Gusztávné. Apró mesék " "	} egybe	—60
84.	" " Apró történetek (S. és W.)	} kötve	—60
85.	Uray Sándor. Bibliai képesarnok (Hegedüs és Sándor)	<i>uj</i>	1.80
86.	F. Varga Lajos. Versek (Hegedüs és Sándor)	---	1.50
Összesen:			110.70

Az első typusban foglalt 86 kötet könyv *bolti árának* összege részben kötetlen állapotban *110 kor. 70 fillér.*

A 86 kötetből álló teljes első typus megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben 99 kor. 63 fill.*

Második typus.

1.	Benedek Elek. Virágmesék (Atheneum)	} egybe	---	1.—
2.	" " Mesék és mondák (Ath.)	"	---	1.—
3.	" " Bohókás mesék " "	} kötve	---	1.—
4.	" " Magyar mese és mondavilág I. k. (Atheneum)			6.—
5.	Borsos István. Pali iskolába megy (Hegedüs és Sándor)	<i>uj</i>		3.—
6.	Csiky L. Imádságok és elmélkedések (Békésbáti lelk. egy.)			1.20
7.	Csité Károly. A gyermekszív könyve (H. és S.)	<i>uj</i>	---	1.60
8.	Dulháziné Dolinay Erzsébet. A nénike vendégei (H. és S.)	<i>uj</i>		3.—
9.	" " " Kisleányok tudománya (H. és S.)	<i>uj</i>		3.—
10.	Forgács Gyula. A nagy Heródes (H. és S.)	<i>uj</i>	egybe	1.80
11.	" " Hogy lehetsz nagy ember " "	<i>uj</i>	} kötve	1.20
12.	Gárdonyi Géza. Nagyapó 100 tréfája (S. és W.)	---	---	3.—
13.	Hoffmann Ferenc. Párisi kis tinta árus (Telegdi)	---	---	1.—
14.	Horkai Bácsi. Kis templom (Telegdi)	---	---	1.30
15.	Jákai K. Kovács-Maurer. Versek szavalatra (H. és S.)			2.20
16.	Jámbor Lajos. Költemények (Hegedüs és Sándor)	<i>uj</i>	---	2.40
17.	Jámbor Lajos. 1848 49-iki szabadságharc tört. (H. és S.)			3.—

18.	Jánborné Székely Lilla. A nagymama tört.	"	<i>uj</i>	2.—
19.	Jókai Lajos. Az árva fiu (H. és S.)	<i>uj</i>	---	3.—
20.	Jókai Mór. Csataképek (Franklin)	---	---	2.40
21.	" " A legvitézebb huszár (Franklin)	---	---	2.—
22.	Kádár Imre. Gyermekésszel (Hegedüs és Sándor)	<i>uj</i>	---	2.—
23.	Kóréh Endre. Képek a magy. prot. e. tört. (H. és S.)	<i>uj</i>	---	3.—
24.	Milesz Béla. Egy szegény ember története (Telegdi)	---	---	1.—
25.	Mulattató és oktató erkölcsi iskola (Telegdi)	---	---	3.—
26.	Nieritz Gusztáv. Szepike (Telegdi)	---	---	2.—
27.	B. Papp Lajos. Tört. elbeszélések I. (Telegdi)	egybe	---	1.20
28.	" " " " II. "	"	---	1.20
29.	" " " " III. "	kötve	---	1.20
30.	Petőfi összes költeményei. A szöveget ellenőrizte és előszóval ellátta dr. Kardos Albert. (Hegedüs és Sándor)	---	---	2.40
31.	Poresalmy Gyula. Magy. tört. elb. és mondák (H. és S.)	<i>uj</i>	---	3.—
32.	Lic. Rácz Kálmán. Kocsi Csergő Bálint a gályarab (Hegedüs és Sándor)	<i>uj</i>	---	1.—
33.	Rákosi Viktor. Hős fiúk (Singer és Wolfner)	---	---	8.—
34.	Révész Bálint. Egyh. könyvtár I. (Telegdi)	egybe	---	2.—
35.	" " " " II. "	kötve	---	2.—
36.	" " " " III. "	egybe	---	2.—
37.	" " " " IV. "	kötve	---	2.—
38.	Rozgonyi János. Imakönyv gyermekek sz. (Telegdi)	---	---	1.—
39.	Sárváry Elek. Történeti képek I. (H. és S.)	<i>ujj</i>	egybe	1.50
40.	" " " " II. "	<i>ujj</i>	kötve	1.50
41.	Sebők Zsigmond. Mackó ur utazása I. (S. és W.)	---	---	8.—
42.	" " " " II. "	---	---	8.—
43.	S. Szabó József. Ref. nagyjaink életrajzai I. (H. és S.)	<i>uj</i>	---	2.40
44.	" " " " " II. "	<i>uj</i>	---	2.40
45.	" " " " " Magyar ref. Sion (Hegedüs és Sándor)	---	---	2.—
46.	Szentmiklós József. Valláserkölesi elb. " "	<i>uj</i>	---	3.—
47.	Tutsek Anna. Az édes otthon (Singer és Wolfner)	---	---	3.—
48.	Zschokke. Boldoghaza (Franklin)	---	---	1.—
Összesen :				116.90

A második typusban foglalt 48 kötet könyv *bolli árának* összege részben kötetlen *állapotban 116 kor. 90 fill.*

A 94 kötetből álló teljes typus megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben 105 kor. 21 fill.*

Harmadik typus.

1. Babay Kálmán. Viski lányok (Hegedüs és Sándor) egybe	2.—
2. " " Pille Lőrinc házassága (H. és S.) kötve	1 60
3. Benedek Elek. Magyar mese és mondavilág II. (Atheneum)	6.—
4. " " " " " III. " "	6.—
5. Borsos István. Kollégiumi történetek (Hegedüs és S.) <i>uj</i>	2.—
6. Dulházné Dolinay Erzsébet. Csevegések " " <i>uj</i>	3.—
7. Gaál Mózes. Hazafias könyvtár 18 kötet egybekötve (Révai)	9.—
8. Hankó Vilmos. Universum I. (Franklin)	8.50
9. Hoffmann F. ifjúsági iratai 1—5 kötet egybekötve (Ath.)	5.—
10. Jámborné Székely Lilla. Keskeny rögs uton (H. és S.) <i>uj</i>	3.—
11. Jókai Mór. Népvilág (Franklin) } egybe	1 60
12. Jókai M. A debreceni lunatikus (Frank.) } kötve	—80
13. Jókai Mór. Meséskönyve (Révai)	7.—
14. Dr. Kardos Albert. Osekonai vál. költ. (Csokonai kör.) ...	3.—
15. Dr. Kardos A. Magy. irod. tört. életrajzok I. (H. és S.) <i>uj</i>	2.40
16. " " " " " II. " <i>uj</i>	2.40
17. Dr. Kenessey Béla. Női "jellem"képek "Prot. Irod. társaság)	4.—
18. " " " " A biblia nőalakjai (Hornyánszky) ...	2.—
19. Koszoru. Valogatott 40 füzet egybekötve (Protestáns Iro- dalmi társaság)	4.—
20. Mikszáth Kálmán. A két koldus diák (Révai)	5.—
21. Porcsalmy Gyula. A magy. tört. hősnői (H. és S.) <i>uj</i> ...	3.—
22. Rákosi Viktor. Korhadtt fakesztek (Révai)	6.50
23. Révész Bálint. Egyh. könyvtár V. (Telegdi) } egybe ...	2.—
24. " " " " " VI. " } kötve ...	2.—
25. " " " " " VII. " } egybe ...	2.—
26. " " " " " VIII. " } kötve ...	2.—
27. V. Sipos Ida. Apró történetek (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	2.—
28. S. Szabó József. Régi történetek " " " <i>uj</i>	2.50
29. " " " " Károli Gáspár a bibliafordító (H. és S.) <i>uj</i>	1.—
30. Szaboleska Mihály. Csendes dalok (Singer és Wolfner)	2.50
31. K. Tóth Kálmán. Elbesz. az ifj. számára I. (H. és S.) <i>uj</i>	3.—
32. " " " " " II. " " <i>uj</i>	3.—
33. Tóth Árpádné. Próza művek az ifj. számára " " <i>uj</i>	2.50
34. Zih Sándorné. A koldus jövődj mondása (H. és S.) <i>uj</i>	2.—
35. " " " " Az iskola kerülő (H. és S.) <i>uj</i> } egybe ...	1.50
36. " " " " A szeretet hatalma " " } kötve ...	1.50
37. " " " " A göncöl szekere " " <i>uj</i>	3.—
38. Uray Sándor. A boldogságról (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i> ...	1 80

Osszesen : 120.10

A harmadik typusban foglalt 38 kötet könyv *bolti árának* összege részben kötetlen állapotban 120 kor. 10 fillér.

A 38 kötetből álló sorozat megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben* 108 kor. 09 fillér.

Negyedik typus.

1. Andrássy Lidike. Tarka Könyv. (Singer és Wolfner	1.—
2. Arany János. Toldi trilógia (Franklin)	7.50
3. Bánffy János. Legszebb regefűzér (Franklin)	3.—
4. Baróty Lajos. Ezer év (Franklin)	3.60
5. Benedek Elek és tai. Elbesz. az állatvilág köréből (Franklin)	3.—
6. Buday János. Kálvin élete (Hornyánszky)	2.—
7. Benedek Elek. Magyar mese és Mondavilág IV. kötet (Athenaeum)	6.—
8. Budai János. Boldogfalva (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	2.—
9. De Gerandó Antóni. Az emberiség jöltevői (Révai)	5.—
10. Defoe. Robinson Crusoe. (Franklin)	4.80
11. Dombó Lajos. Elbeszélések I. kötet (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	2.—
12. Dulházné. Regényes elbeszélések (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
13. Flóri könyve (Franklin)	1.—
14. Forgách Gyula. Vasárnapi iskola (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
15. Gaál Mózes. Virág Palkó (Franklin)	5.—
16. Hankó Vilmos. Universum II. (Franklin)	8.50
17. Hoffmann Ferenc. 100 kis történet (Franklin)	3.—
18. Jókai Mór. Kis dekameron (Franklin)	6.—
19. Jókai Mór. Az új földes ur (Franklin)	4.—
20. Jones Mari (Hornyánszky)	1.—
21. Kiss Áron és tai. Verses és daloskönyv (Singer és Wolfner)	3.—
22. Kone Ákos. Elbeszélés Debrecen multjából (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
23. Luther-társaság népies kiadványaiból válogatott 30 füzet egybekötve (Luther-társaság)	3.—
24. Madarász Imre. Családi otthon (Szerző)	2.—
25. Móri Pál ifj. Szabad hajduk (Hegedüs és Sándor)	2.—
26. Nagy Zsigmond dr. A tulipánok hazájából (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
27. Pröhle Vilmos dr. Evangélikus életrajzok (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	2.40
38. Paulik János. Evangélikus egyháztört. életrajzok (Hegedüs	

és Sándor) <i>uj</i>	2.—
29. Sántha Károly. Isten és haza (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i> ...	3.—
30. Sebők Zsigmond. Mackó ur utazásai III. (Singer és Wolfner)	8.—
31. Sebők Zsigmond. Mackó ur utazásai IV. (Singer és Wolfner)	8.—
32. Szaboleska Mihály. Csendes szabad órák (Singer és Wolfner)	2.50
33. Tábori Róbert. Görbe hegyek országából (Singer és Wolfner)	1.50
34. Tiszandier K. Tóth K. A munka bajnokai (Révai)	4.—
35. Zih Sándorné. A sánta szolgáló leány (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—

Összesen : 124.80

A negyedik typusban foglalt 35 kötet könyv *bolti árának* összege részben kötetlen állapotban *124 korona 80 fillér*.

A 35 kötetből álló teljes typus megrendelése esetéa az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben 112 korona 32 fillér*.

Ötödik typus

1. Baksay Sándor. Szederindák (Franklin)	5.60
2. Bánffy János. Tündérek között (Franklin)	3.—
3. " " Magyar László (Révai)	6.—
4. Benedek Elek. Magyar monda és mesevilág V. (Athenaeum)	6.—
5. Domby Lajos. Elbeszélések II. (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i> ...	2.—
6. Egri György. Szívenines királyfi (Singer és Wolfner) ...	— 60
7. Farkas József. Az ur Siona (Hornyánszky)	2.—
8. Forgách Gyula. Gyermek a bibliában (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
9. Forgách Gyula. Afrika hősei (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i> ...	2.—
10. " " Jeruzsálem ostroma (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	1.50
11. Gaál Mózes. Kujok András utazása (Franklin)	5.—
12. Gyarmaty Zsigáné. Három leány regénye (Singer és Wolfner)	6.—
13. Hankó Vilmos. Universum III. (Franklin)	8.50
14. Hoffmann Ferenc ifjusági iratai 6—10 kötet egybekötve (Athenaeum)	5.—
15. Jámbor Lajos. Ó-szövetségi történetek (Hegedüs és Sándor) <i>uj</i>	3.—
16. Jókai Mór. Regék (Franklin) } egybe	1.—
17. " " Elbeszélések(") } kötve	1.—
18. " " Magyar nemzet tört. I. kötet (Franklin) ...	7.—
19. " " Magyar nemzet tört. II kötet (Franklin) ...	6.—
20. " " Magyar nemzet tört. III. kötet (Franklin) ...	6.—
21. Juhász Sándor. Protestáns asszonyok. (Hegedüs és Sándor)	6.—

22. Lampérth Géza. A kis dárdás meg a nagy dárdás (Singer és Wolfner)	2.—
23. Milesz Béla. Új kis regelő (Franklin)	3.—
24. Pröhle Vilmos dr. Erkölesös mesék (Hegedüs és Sándor) <i>új</i>	3.—
25. Rákosi Viktor. Elnémult harangok (Révai)	6.50
26. Sebők Zsigmond. Tarka mesék (Singer és Wolfner)	2.50
27. Scheldon-Csizmadia. Az ő nyomdokán (Prot. Irod. Társaság)	2.—
28. Szabóné Nogáll Janka. Egy babaház története (Singer és Wolfner)	5.—
29. Tompa Mihály összes költeményei (Franklin)	4.—
30. K. Tóth Kálmán. A reformáció története Magyarországon (Hegedüs és Sándor)	1.—
31. Vörösmarty Mihály összes költeményei I. kötet (Franklin)	5.—
32. „ „ összes költeményei II. kötet (Franklin)	5.—
Összesen :	125.20

Az ötödik typusban foglalt 32 kötet könyv *bolli árának* összege részben *kötetlen állapotban 125 korona 20 fillér.*

A 32 kötetből álló typus megrendelése esetén az abban foglalt könyvek ára *tartós vászonkötésben 112 korona 68 fillér.*

Hatodik typus.

1. Arany János. Kisebb költeményei (Franklin)	7.50
2. Becher-Stowe. Tamás bácsi kunyhója (Révai)	5.—
3. Bródy Sándor. Az egri diákok (Singer és Wolfner)	4.80
4. Buday János. Dávid a zsoltároskirály (Hegedüs és Sándor) <i>új</i>	2.—
5. „ „ Pál a hitvalló apostol (Hegedüs és Sándor) <i>új</i>	2.—
6. Bunyár János. A zarándok útja (Franklin)	4.—
7. Büttner. Rut kis leány (Franklin)	4.—
8. Forgách. Luther élete	2.—
9. Gárdonyi Géza. Egri csillagok (Singer és Wolfner)	6.—
10. Gegus Ida. Virágos kert (Singer és Wolfner)	2.—
11. Gyarmaty Zsigáné. Kalotaszegi bokréta (Singer és Wolfner)	2.50
12. Gyulay Pál. Apró verses mesék (Franklin)	2.—
13. Hermann Ottóné Fészek, mesék (Singer és Wolfner)	2.50
14. Hörk József. Kecser András és vértanu családja (Luther társaság)	1.50
15. Jókai Lajos. Ötven év előtt (Franklin)	1.50
16. Koszoru, válogatott újabb 40 füzet egybekötve (Prot. Irod. társaság)	4.—

17. Lőrinczy György. Arany karikák (Singer és Wolfner) ...	2.50
18. Mikszáth Kálmán. Magyarország lovagvárai (Révai) ...	6.—
19. Radó Antal. Magyar gyermek-mesék (Singer és Wolfner)	6.—
20. Mikszáth Kálmán. Tavaszi rügyek (Révai) ...	6.—
21. Rákosi Viktor. Utazás a holdba (Singer és Wolfner) ...	6.—
22. Simonyi Jenő. Afrikai utazások (Athenaeum) ...	2.40
23. Rákosi Viktor. Egy tutaj története (Franklin) ...	4.20
24. Simonyi Bert. Afrikai utazások (Athenaeum) ...	4.—
25. " " Ázsiai utazások (Athenaeum) ...	4.—
26. " " Sarkvidéki utazások (Athenaeum) ...	4.—
27. Szaboleska Mihály. Áhitat Szeretet (Prot. Irod. Társaság)	2.—
28. Szabóné Nogáll Janka. Pipiske (Singer és Wolfner) ...	6.—
29. Szeberényi Lajos. Zs. Dán-Norvég mesék (Hegedüs és Sándor) <i>új</i> ...	3.—
30. Tutsek Anua. Szélvész kisasszony (Singer és Wolfner) ...	2.—
31. Vilma néni mesék és regék (Franklin) ...	2.40
32. Verne Gyula. Tizenötéves kapitány (Franklin) ...	4.40
33. Kétévi vakáció (Franklin) ...	5.50
34. Zih Sándorné. Az elhagyottak (Hegedüs és Sándor) <i>új</i>	3.—

A hatodik típusban foglalt 34 kötet könyv *bolti árának* összege 128 kor. 70 fill.

A 34 kötetből álló teljes típus megrendelése esetén az abban foglalt könyvek ára *tartós vászonkötésben* 115 kor. 83 fill.

Tanítói könyvtárak jegyzéke.

Első típus.

1. Antal Géza. Tanulmányok (Hegedüs és Sándor) <i>új</i> ...	2.60
2. Babos Kálmán. Közhasznú magyarázó szótár (Franklin) ...	4.—
3. Baranyai József. Utmutatás a hebegés leszoktatására (Franklin) ...	1.60
4. Barde E. után Wurga Gyuláné. Mária és Márta (Hornyánszky) ...	2.—
5. Benke István. Zwingli Ulrik élete (Szerző) ...	4.—
6. Borsay Samu. Erdélyi ref. chorálkönyv (Hegedüs és Sándor)	6.—
7. Cakó Gyula. Méliusz Juhász Péter élete és működése (Szerző) ...	3.—
8. Dalhof után Csizmadia Lajos. A keresztyén szeretet munkái (Hornyánszky) ...	2.—

9. Dittes F. A nevelés és oktatás története (Athenaeum) ...	3 20
10. Erdős József, A heidelbergi káté (Tiszántuli ref. egyházkerület) ...	1.20
11. Eröss Lajos dr. Apologétika (Hegedüs és Sándor) ...	8.—
12. Fabó. Beytehe István életrajza (Hegedüs és Sándor) ...	3.50
13. Ferenczy Gyula dr. A civilizáció bölcsője (Hegedüs és Sándor) ...	4.—
14. Graca György. Kossuth Lajos élete (Lampel) ...	5.—
15. Halász Ferenc. Teendők a népoktatás terén (Lampel) ...	1.20
16. Harnack-Rác. A keresztyénség lényege (Szerző) ...	3.—
17. Hughes J. L. Tanítók hibái (Athenaeum) ...	—80
18. Imre S. A nevelés sorsa és a socializmus (Franklin) ...	3.—
19. Jancsó Sándor. Kálvin J. és egyházpolitikája (Hegedüs és Sándor) ...	4.—
20. Kelemen B. Jó magyarság (Athenaeum) ...	3.—
21. Kiss György. Népiskola kézügyességi oktatás (Slójd) (Hegedüs és Sándor) ...	1.—
22. Kiss Áron. A nevelés és oktatás kézikönyve (Athenaeum)	2.60
23. „ „ Magyar népiskolai tanítás története (Athenaeum)	4.80
24. Lányi A. Család és iskola (Lampel) ...	3.—
25. Legányi Gyula Dr. Az oktatás egészségtana (Hegedüs és Sándor) ...	2.—
26. Legouvé Ernő. Atya és Fiu a 19-ik században (Franklin)	3.20
27. „ „ Leányaink és Fjaink (Franklin) ...	5.60
28. Miler után Szász Károly. Csendes órák (Hornyánszky) ...	2.—
29. Murányi János. Bibliái szemelvények könyve (Orsz. Ref. Tanáregyesület) ...	3.—

Néptanítók (Népnevelők) könyvtára Szerkeszti Peres Sándor (Lampel)

30. 1 füzet Komáromy A., Fáy A. mint paedagógus	1.—
31. 2 „ Schön J. A socializmus ismertetése	egybe 1.—
32. 3 „ Somogyi B. Nagybritannia közoktatásügye	kötve 1.—
33. 6 „ Peres S. A beszéd- és értelemgyakor.-ról	1.—
34. 7 „ Pethes János. Gyermek pszichológia I	1.—
35. 8 „ „ „ „ „ II	egybe 1.—
36. 9 „ „ „ „ „ III	kötve 1.—
37. 17 „ Scossa Dezső. Tanulmány utam	1.—
38. 18 „ Göney F. A gazdasági ism. iskolák	1.—
39. 19 „ Péterfi Sándor. Franke Agott	egybe 1.—
40. 24 „ Somogyi B. A népokt. jelene Franciao.	kötve 1.—
41. 25 „ Mosdóssy I. Eszmény a népiskolákban	1.—

42.	26	„	Dőri S. Zs. Tanulm. a ped. lélektan köréből		1.—
43.	27	„	Kiss Áron. Losontzi István életrajza		1.—
44.	19	„	Iványi E. Com. Amos J. élete és munk. I.	egybe kötve	1.—
45.	30	„	„ „ „ „ „ „ „ „ „ II		1.—
46.	31	„	„ „ „ „ „ „ „ „ „ III		1.—
47.	34	„	Petri M. dr. Az ifj. e. a népművelés terén		1.—
48.			Ottó. Tanító az elemi tanodákban (Lampel) --- --- ---		1.60
49.			Payr. Hárfahangok (Luther társaság) --- --- ---		3.—
50.			Petőfi összes költeményei. A szöveget ellenőrizte és bevezetéssel ellátta Dr. Kardos Albert (H. és S.) --- --- ---		2.40
51.			Piller J. Az iskolai fegyelmzés és nevelés (Szerző) --- --- ---		2.—
52.			Reformáció-bajnokai (Hegedüs és Sándor) --- --- ---		20.—
53.			S. Szabó József. Tompa Mihály a költő pap (Szerző) --- --- ---		3.—
54.			Szűgyi József. A m. ref. énekeskönyv és multja (Szerző) --- --- ---		50
55.			„ „ A magyar ref. chorálkönyv (Szerző) --- --- ---		10.—
56.			Weszely Ödön. A modern pedagógia. (Franklin) --- --- ---		8.—
57.			Zsilinszky M. dr. A magyarhoni prot egyh. tört. (Ath.) --- --- ---		19.—
Összesen :					179.80

Az első typusban foglalt 57 kötet könyv *bolli árának* összege részben kötetlen állapotban *179 kor. 80 fill.*

Az 57 kötetből álló teljes első typus megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben 161 K 82 fill.*

Második typus.

1.			Acsádi Ignác. A magyar birod. tört. I. (Athenaeum) --- --- ---		20.—
2.			„ „ „ „ „ II. „ „ --- --- ---		20.—
3—4.			Beöthy Zsolt. Magy. irod. tört. I—II. (Szerző) --- --- ---		48.—
5—6.			Endrődy Sándor. Századunk magy. irodalma (Athenaeum) --- --- ---		6.—
7—8.			Erdős József, dr. A második helvét hitvallás (Tiszántúli ref. egyházkerület) --- --- --- --- --- --- ---		2.—
9.			Franklin kézi lexikona I—III. (Franklin) --- --- ---		54.—
10—24.			Kálvin művei kiadják a Kálvin ford. I—XVI. (Kálvin fordítók) --- --- --- --- --- --- ---		24.50

Néptanítók (Népnevelők) könyvtára. Szerkeszti Peres Sándor (Lamp.)

25.	10. sz.	Mosdóssy Imre. Félzségségek a nevelésben	} egybe kötve	1.—
26.	11. sz.	Ribott Dani. Az emlékezés betegségei		1.—
27.	12. sz.	Geőce Sarolta. Az akarat nevelése		1.—

28.	13. sz.	Krausz Sándor. Herbart Rein didaktikája I.	egybe	1.—
29.	14. sz.	„ „ „ „ „ „ II.	kötve	1.—
30.	15. sz.	Ember János. Apró emberek tudománya I.	egybe	1.—
31.	16. sz.	„ „ „ „ „ „ II.	kötve	1.—
32.		Ottó. Ifjúsági játékok (Lampel)	---	3.—
33.		B. Papp István. dr. Kováts J. Kálvin jubileumi emlékkönyv (Kálvin szövetség)	---	2.—
34.		Pestalozzi munkái (Franklin)	---	12.—
35.		Raffay János. Jézus példázatai. (Hornvánszky)	---	2.—
36.		Rousseau J. J. Emil vagy a nevelésről (Franklin)	---	6.—
37.		„ „ A beszéd keletkezése „	---	3.—
38.		Smiles. A jellem (Légrády)	---	4.80
39.		„ Önszegély „	---	4.80
40.		„ Takarékoság (Légrády)	---	6.—
41.		„ Kötelesség (Légrády)	---	4.80
42.		„ Élet és munka (Légrády)	---	4.80
43.		Szűgyi József 225 orgona előjáték (Szerző)	---	8.—
44.		„ „ 75 preludium orgonára „	---	3.20
45.		Tóth Béla. Szájról-Szájra (Athenaeum)	---	8.—
46.		Tóth Mihály. Tornázás elmélete (Szerző)	---	4.—
47.		Többek. Emlékezés Kálvinról (Prot. Irod. Társaság)	---	5.—

Összesen: 262.90

A második typusban foglalt 47 kötet könyv *bolti árának* összesége részben *kötetlen állapotban* 262 kor. 90 fill.

A 47 kötetből álló teljes typus megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kötésben* 236 kor. 61 fill.

Harmadik typus.

1—2.	Benedek Elek. A magyar nép multja és jelene I—II. (Ath.)	36.—
3.	Fejes Áron. Az akaratszabadság problémája (Szerző)	4.—
4—8.	Graca Gy. 1848/9. szabadságharc tört. I—V. (Lampel)	70.—
9.	Kálvin János. A ker. vallás alapvonalai (Nagy Károly, Eröss Lajos) (Prot. Irod. Társaság)	8.—
10—12.	Kőrössy Szabó. Az elemi népoktatás enciklopédiája I—III (Franklin)	48.—
13.	Láng Mihály. A munkaszeretetre való nevelés (Franklin)	5.—
14.	Náday Pál. Könyv a gyermekekről I—III. (Franklin)	8.—
15.	Palinkás Béla. Egyetemes pályamutató (Kovács Gyula)	6.—

16. Peres-Stepankó Magyar kiseddóvó (Singer és W.)	---	---	4.80
17. Révész Imre. Kálvin élete (Tiszántuli ref. egyházkerület)			5.—
18. Sámuel Aladár, Bod Péter élete és művei (Hornvánszky)			3.—
19. Schranz M. A kézügyesség okt. Magyarországon (Lampel)			2.—
20. Simonyi Zsiga. Az új helyesírás szójegyzéke (Athenaeum)			2.—
21. Sinay-Herpay. A XVI. század egyh. tört. (H. és S.) <i>új</i>			3.—
22. Schultz Imre minta leckék a népisk. tantárgyaiból (Ath.)			5.50
23. Szabó Mihály dr. Tanítók joga (Szerző)	---	---	3.—
24. Szitnyay Elek, Ész és Szív (Franklin)	---	---	6.20
25. Tóth Béla, Mendemondák (Athenaeum)	---	---	8.—
26. „ „ Magyar ritkaságok „	---	---	8.—
27. Vangel Jenő. Nagy képes természetrajz (Athenaeum)	---		30.—
28. Varga Ottó, Vértanúk albuma (Franklin)	..	---	15.—

Összesen : 283.50

A harmadik típusban foglalt 28 kötet könyv *bolti árának* összege részben kötetlen állapotban *283 kor. 50 fill.*

A 28 kötetből álló teljes típus megrendelése esetén az abban foglalt összes könyvek ára *tartós kölésben 255 kor. 15 fill.*

Kolozsvár, 1912. június hó 8.

Dr. Kenessey Béla s. k.
az Egyet. Tanügyi biz. elnöke.

Függelék II.**Anyá-, társ-, leány-, fiókegyházak stb.**

I.

Az abauji egyházmegyében lévő társ-, leány- és fiókegyházak:

1. Abaujalpár, 2. Alsólánc, 3. Alsóméra, 4. Szend, 5. Komárorc társegyházak

1. *Abaujdevecser*, 2. Pányok, 3. Pány, 4. Buzita, 5. Reste, 6. Biste, 7. Pálháza, 8. Hutka, 9. Felsőcsáj, 10. *Gibárt*, 11. Hernádpetri, 12. Alsókemence, 13. Miglécnémeti leányegyházak.

1. Bodóköújfalu, 2. Perény, 3. Detek, 4. Mikóháza, 5. Hernádvécse, 6. Arka, 7. Buzinka, 8. Füzérkomlós, 9. Füzér, 10. Berencs, 11. Krasznokvajda, 12. Litka, 13. Makranc, 14. Hidasnémeti fiókegyházak.

II.

Az alsóborsodi egyházmegyében lévő társ-, leány- és fiókegyházak:

1. Ládháza a. e., Mezönyék t. e., Mányi l. e.
2. Maklár a. e., Andornak l. e.
3. Sály a. e., Tibolddaróc l. e.
4. Diósgyőr a. e., Diósgyőri vasgyár f. e.

III.

A felsőborsodi ref. egyházmegyében lévő társ-, leány-, fiók-, missziói egyházak- és szörványok:

1. Nyomár t. e., l. t.-c. 10. §. b) p. alapján a hangácsi egyházzal társulva.

2. Tapolcsány (Bán) t. e., l. t.-c. 10. §. b) p. alapján dédesi egyházzal társulva.

3. Finke l. e., l. t.-c. 10. §. d) p. alapján edelényi egyházhoz csatolva.

4. Dövény l. e., l. t.-c. 10. §. d) p. alapján felsőnyárádi egyházhoz csatolva.

5. Abod I. e., I. t.-c. 10. §. d) p. alapján meszesi egyházhoz csatolva.

6. Szuhogy I. e., I. t.-c. 10. §. d) p. alapján rudóbányai egyházhoz csatolva.

7. Tornaszentjakab I. e., I. t.-c. 10. §. d) p. alapján rakacaszendi egyházhoz csatolva.

8. Özd missziói a. e., I. t.-c. 10. §. c) p. alapján.

9. Nádasd missziói f. e., I. t.-c. 10. §. e) p. alapján ózdi egyházhoz csatolva.

10. Sajósenye f. e., I. t.-c. 10. §. e) p. alapján sajóvámosi egyházhoz csatolva.

11. Mucsony szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján disznóshorvái egyházhoz csatolva.

12. Szuhakálló szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján disznóshorvái egyházhoz csatolva.

13. Császtapuszta szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján disznóshorvái egyházhoz csatolva.

14. Debréte szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján rakacaszendi egyházhoz csatolva.

15. Galvács szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján meszesi egyházhoz csatolva.

16. Sajógalgóc szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján sajókazai egyházhoz csatolva.

17. Alsótelekes szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján rudabányai egyházhoz csatolva.

18. Felsőtelekes szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján rudabányai egyházhoz csatolva.

19. Jákfala szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján felsőnyárádi egyházhoz tartozik.

20. Kurittyán szórv., I. t.-c. 10. §. f) p. alapján felsőnyárádi egyházhoz tartozik.

IV.

A gömöri egyházmegyében lévő anya-, társ-, leány-, fiókegyházak és szórványok:

1. Aggtelek a. e., Kecő, Hosszúszó szórv.
2. Alsószuha a. e.
3. Balog a. e.
4. Balogiványi a. e., Cakó t. e.

5. Bátka a. e., Rakottvás t. e.
6. Beje a. e., Zsór t. e., Oldalfala Otrokocs l. e., Kisfalud, Lőkös szórv.
7. Beretke a. e., Lekenye l. e., Csoltó f. e., Gömörpanyit, Melléte Sajótiba szórv.
8. Berzété a. e., Berzétékőrös Rozsnyórudna l. e., Jólész f. e.
9. Felsővály a. e., Alsóvály Gömörmihályfala Kisgergelyfala t. e.
10. Gice a. e., Gömörnánás l. e., Mikolcsány f. e.
11. Gortvakisfalud a. e., Feled t. e.
12. Hanva a. e., Csíz Sajólénárdfalva l. e.
13. Harmac a. e.
14. Hét a. e., Bánréve Máté szórv.
15. Hubó a. e.
16. Imola a. e.
17. Jánosi a. e., Rimapálfala l. e.
18. Kálosa a. e.
19. Kelemér a. e., Gömörszöllős t. e.
20. Kövecses a. e., Sajórecske Sajószentkirály l. e.
21. Naprágy a. e.
22. Nemesmartonfala a. e.
23. Nemesradnót a. e.
24. Özőrény a. e.
25. Páskaháza a. e.
26. Pelsőc a. e.
27. Putnok a. e., Dubicsány l. e.
28. Ragály a. e., Trizs l. e.,
29. Rimasimoni a. e., Darnya l. e.
30. Rimaszécs a. e., Zádorháza, Jéné, Susa l. e.
31. Rimaszombat a. e., Mezőtelkes l. e., Likér, Nyustya, Tiszolc szórv.
32. Rozsnyó (missiói). Dobsina szórv.
33. Runya a. e.
34. Sajókeszi a. e. Sajólenke l. e.
35. Serke a. e.
36. Szalóc a. e., Vigtelke l. e.
37. Szkáros (Gömör) a. e., Alsófalu, Felsőrás, Kisvisnyó, l. e. Felsőfalu, f. e.
38. Szuhafő a. e.
39. Szútor a. e., Bellény t. e.
40. Tornalja a. e., Sajókirályi l. e., Szárnya szórv.
41. Uzapanyt a. e., Balogtamási l. e.

42. Zádorfalva a. e.
43. Zeherje a. e., Alsópokorágy I. e.
44. Zubogy a. e.
45. Zsip a. e., Balogújfalú I. e., Dúlháza f. e.

V.

**A tornai egyházmegyében lévő anya-, társ-, leány-, fiók-
egyházak és szórványok:**

1. Barka a. e., Lucska t. e., Kovácsvágás, Dernő szórv.
2. Bódvalenke a. e., Becskeháza I. e., Tornaszentandrás,
Kovácsi-pusztá szórv.
3. Bodvavendégi a. e., Hidvégardó I. e., Tornahorvátí szórv.
4. Égerszög a. e. Kánó I. e.
5. Jablonca a. e., Derenk, Zsedenkusi-pusztá, Vidornáj-
tanya szórv.
6. Jósmafő a. e., Boradla I. szórv.
7. Komjátí a. e., Bódvaszilás I. e., Tornanádaska f. e.,
Rákó szórv.
8. Perkupa a. e., Varbóc I. e., Lászi-pusztá, Lászi-malom,
Szini állomás szórv.
9. Szádelő a. e., Áj I. e., Szádudvarnok f. e., Falucska szórv.
10. Szilice a. e., Szádvárborsa I. e., Kisfalud, Ardócska szórv.
11. Szin a. e., Szögliget I. e., Dobódél f. e., Szelce-pusztá
szórvány.
12. Szinpetri a. e.
13. Szőlősardó a. e., Teresztene, Tornakápolna I. e., Malom,
Cinegés-pusztá szórv.
14. Tornagörgő a. e., Mész t. e., Péterháza szórv.
15. Tornakörtvélyes a. e., Szádalmas I. e., Evetes, Szoroskői-
pusztá szórv.
16. Zsarnó a. e., Tornaujfalú t. e., Torna szórv.

VI.

**Az ungi ref. egyházmegyében levő anya-, társ-, leány-,
fiókegyházak és szórványok:**

1. Bajánháza a. e., Magasrév t. e., Tegenyé Pálóc, Fekete-
mező, Orsó-pusztá, Prépostsági tanya szórv.
2. Bátfa a. e., Palló t. e., Sislóc szórv.

3. Bező a. e., Zahar l. e.
4. Bés a. e.
5. Csap a. e.
6. Csicsér a. e.
7. Csongor a. e.
8. Eszeny a. e.
9. Felsőőröcse a. e., Alsőröcse t. e., Sárosmező f. e., Bunkós, Kisgajdos szórv.
10. Gálóc a. e.
11. Iske a. e.
12. Jenke (missiói központ), Kereszt l. e., Tasolya, Szentéske f. e., Széki, Karcsava, Alsónémeti, Felsőnémeti, Poroszló, Dióska, Ungludas, Ungpetri, Bölcsős, Ördögvágás, Kapás, Tibaváralja, Koromlak, Vadászlak, Alsóhumkóc, Unglovasd szórv.
13. Kisdobrony a. e., Ligetkei-fürdő, Schönborn revizióház, Latorcaparti kerülőház szórv.
14. Kisgejőc a. e., Latorcaremete, Darányi-tanya, Egri-tanya, Lajos-tanya szórv.
15. Kistrát a. e., Nagyrát f. e.
16. Korláthelmece a. e., Hegyfark, Nagyláz, Nándor-tanya, Oroszkomoróc, Ungtölgyes, Bacsó, Ungsasfalva, András háza, Szerednye, Ungordas, Alsó- Felsőszlatina, Derenő-fürdő, Cigányos, Antalóc, Horlyó, Ungcsertész, Lehóc, Nagygyajdos, Köblér, Gorond, Kendeföld, Molyva, Visnyó szórv.
17. Minaj (missziói központ), Katergény, Homok, Kereknye t. e., Kincsestanya, Hercegtanya szórv.
18. Mokcsa-Kerész a. e., Ungmogyorós l. e.
19. Nagydobrony a. e.
20. Nagygejőc a. e., Császlóc, Hosszúmező, Nagygorond, Kendemajor, Rakottya-tanya szórv.
21. Nagykapos a. e., Kiskapos t. e., Leleszrév szórv.
22. Nagyszelmenc a. e., Kisszelmenc t. e., Szirénfalva szórv.
23. Palágy a. e., Palágykomoróc t. e.
24. Nagyszeretva a. e., Kisszeretva t. e., Ujváros, Hrabó-tanya szórv.
25. Palyin a. e., Ungszinna, Ujvilágtanya szórv.
26. Szalóka a. e.
27. Szúrte a. e., Téglás szórv.
28. Tiszaágtelek a. e.
29. Tiszaásvány a. e.

30. Tizasalamon a. e., Szögtanya szórv.
31. Ungcsepely a. e., Veskóc l. e., Budaháza szórv.
32. Ungnyarád a. e., Magyarmocsár, Magyarkelecsény t. e., Dobóruszka szórv.
33. Ungpinkóc a. e., Lakárd t. e., Molicstanya szórv.
34. Ungtarnóc a. e., Órdarma t. e., Botfalva l. e., Konc-háza f. e., Trask, Morgó, Boros szórv.
35. Ungvár a. e., Baranya f. e., Radvánc, Nagyberezna, Percseny, Dancs, Gerény, Alsó- Felsődomyona, Sztrippa, Nevicke, Ókemence, Unghuta, Kapuszög, Ószemere, Turjaremete, Turjatanya, Rákó, Turjavágás, Poroskó, Turjasebes, Szvalyarka, Turjamező, Kistur, Mokra, Mezőhuta, Nagyturjaszög, Kisturjaszög, Ungszemere, Oszlop, Egreslát, Kurucvár, Hárs, Szemerekő, Rónafüred, Ungbükkös, Drugetháza, Ujkemence, Bercsényifalva, Kispásztély, Nagypásztély, Felsőpásztély, Sóhát, Havasköz, Tiha, Mércse, Szénástelek, Kisberezna, Oroszmocsár, Révhely, Eszterág, Csillagfalva, Domafalva, Sósköz, Csontos, Malomrét, Patakújfalú, Patakófalú, Határhegy, Kiesvölgy, Határszög, Tűzhegy, Csorbadomb, Fenyvesvölgy, Viharos, Ligetes, Szuhapatak, Erdöludas, Hajasd, Uzsok szórványok.
36. Vaján a. e., Bernáttanya szórv.
37. Vajkóc a. e., Mátyóc l. e.
38. Vámoslucska (missziói központ), Solymos l. e., Szobránc f. e. Fogas, Gézsény, Zuhogó, Zalacska, Alsókomoró, Éles, Fekesháza, Alsókánya, Liget, Kisverbóc, Nagyzalacska, Vajna, Alsóhalas, Katlanos, Alsóbaskóc, Hegygombás, Törökruszka, Jeszenő, Felsőhalas, Jeszenőremete, Remete-vasgyár, Németvágás, Jósza, Ubresz, Hanajna, Harapás, Hajagos, Ungtavas, Vinna, Tarna, Laborcszög, Jószafüred, Zsabján, Rubanjec, Fehérhegy, Zabara, Várkond, Szobránc-fürdő szórványok.
39. Záhony a. e.

VII.

Az alsózemléni egyházmegyében levő anya-, 'társ-, miszsiói-, leány-, fiókegyházak és szórványok :

1. Alsóberecki a. e., Felsőberecki t. e.
2. Bacska a. e., Battyán—Bély, Kaponya m. e. Lelesz f. e., Kisdobra szórv.
3. Bodrogkeresztúr a. e., Bodrogkisfalud f. e., Szegi szórv.

4. Bodrogolaszi a. e., B.-Zsadány f. e., Vilmatanya szórv.
5. Bodrogszentes a. e., Keresztur-puszta, Körtvélyes-tanya m. e., Véke l. e., Boly-Zétény, Szinyér-Radna f. e.
6. Nagycigánd a. e., Kiscigánd t. e., Erzsébet, Béla, Médium-tanyák szórv.
7. Erdőbénye a. e., Sima l. e.
8. Erdőhorváti a. e., Regécharomhuta, Komlóska szórv.
9. Hernádkak a. e., Sashalom, Potocki-tanya, Belegrád szórványok.
10. Karcza a. e., Becsked, Nyír, Biharom, Belső, Iskit szórv.
11. Kenézlő a. e., Alsó- Felsőkastély, Szarvastanya szórv.
12. Sajókesznye a. e., Girincs, Kiscséc f. e., Kisabony, György-major, Csicsókert, Kétórház szórv.
13. Királyhelme a. e., Bodrogmező l. e., Szolnocska f. e., Fejszés, Rostos-tanya szórv.
14. Kistárkány a. e., Nagytárkány t. e.
15. Láca a. e., Monyhatanya, Örhegy szórv.
16. Legyesbénye a. e., Giliptanya szórv.
17. Luka a. e., Karos l. e., Dobosérház, Fábián-tanya, Eperjes-tanya szórv.
18. Makkoshotyka a. e., Hercegekút szórv.
19. Megyaszó a. e., Ujvilág, Majos, Harangod, György-tanya szórv.
20. Mezőzombor a. e., Szentimrey-tanya, Zsérc-tanya, 4. vasúti órház szórv.
21. Nagyrosvány a. e., Kisrosvány t. e., 6. tanya szórv.
22. Olaszliszka a. e., Szegilong f. e., Meszestanya szórv.
23. Perbenyik a. e., Dámóc szórv.
24. Prügy a. e., Szőlőmájház, Cseger, Pótavahát, Belső-tanya szórv.
25. Sajóhidvég a. e., Sajókörm szórv.
26. Sárospatak a. e., Alsóhatári tanyák, Végardó, Károlyfalva, Ujpatak szórv.
27. Semjén a. e., Cséke szórv.
28. Szerencs a. e., Bekecs, Taktaföldvári-tanya, Fehértói, Malomtanya szórv.
29. Szomotor a. e., Vécs t. e., Teréztanya, Pusztakeresztúr szórványok.
30. Taktaharkány a. e., Belsőmajor, Jajhalom, Homokház, Rónaház, Dohánymajor, Barsi-puszta szórv.

31. Taktakenéz a. e., Ókenéz, Dohányos t., Juhásztanya szórv.
32. Taktaszada a. e., Csillagharangod, Disznós, Bolhás, Szeles, Roszmalom, Kócán, Jenei, Ostóc szórv.
33. Tarcál a. e., 16 tanya, Vincellérképző, Kőbánya szórv.
34. Tállya a. e., Rátka, Masina szórv.
35. Tíszaladány a. e., Tardos, Nagyhomokos szórv.
36. Tiszaluc a. e., Sarkad, Gábiel, Vadvizes szórv.
37. Ujcsanálos a. e., Sóstófalva I. e.
38. Vámosujfalu a. e., Bodrogsára I. e.
39. Viss a. e., Zalkod f. e.
40. Zemplénagárd a. e., Révleányvár I. e., Kancsó, Nyilok, Szélföld, Mulos, Darvas szórványok.

VIII.

A felsőzempléni egyházmegyében lévő anya-, társ-, leány- és fiókegyházak :

1. Abara a. e., Mészpest f. e.
2. Alsómihályi a. e., K. Kázmér f. e.
3. Bánóc a. e., Vásárhely, Morva I. e., Lazony, Berettő, Gatály, Laskod f. e. Rákóc, Pazdics, Leszna, Nagy- és Kiscsebb, Alsókörtvélyes, Suha, Manó, Dubnik-tanya, Blatta m., Ridzina-puszta, Egresház-tanya szórv.
4. Bodzásújlak a. e., Garany I. e.
5. Csarnahó a. e.
6. Deregnyő a. e., Szalók I. e., Butka f. e.
7. Gálszécs a. e., Kohány, Gerenda t. e., Visnyó, Szacsúr, Dargó, Bacskó, Szécsmező, Tarnóka, Sztankóc, Kereplye községek, Kincses és Albin puszta szórv.
8. Gercsely a. e., Kiszte f. e., Zemplén-Kelecseny szórv.
9. Hardicsa a. e., Töketerebes I. e.
10. Homonna a. e., Mezőlaborc, Szinna, Sztropkó, Varannó f. e., sztopkói, szinnai, varannói, mezőlaborci járások területén lévő minden község, puszta v. tanya, a nagymihályi járásból : Natafalva állomásig lévő őrházak szórv.
11. Kazsó a. e., Barancs f. e.
12. Kisazar a. e., Nagyazar t. e., Szécskeresztur, Zebegnyő szórványok.
13. Kisbári a. e., Nagybári I. e.
14. Kisráska a. e., Hegyi t. e.

15. Kolbása a. e., Kozma, Szilvásújfalu, Bérc-pusztá, Dancpatak-major, Hegyalja-major, valamint Kozma, Szilvásújfalu határban lakók szórv.

16. Ladamóc a. e.

17. Lasztómér a. e., Rebrény, Füzesér t. e., Nagymihály f. e., Laborcszög, Kráska, Mocsár, Dénesfalva, Tarna, Izbugya, Ordasfalva, Sztankóc községek, Troganó, Gáborka, Megyó-pusztá, Alsó-és Felső-Bethlen tanya, Sztrázs-pusztá.

18. Lasztóc a. e., Nagykázmér f. e.

19. Legenye a. e., Csörgő szórv.

20. M.-Izsép a. e. Cselej, Szécsegres, Pelejte, K.-Ruszka t. e.

21. Málca a. e., Kacsánd, Márk, Falkus, Petrik t. e., Dubróka, Komonya, Szegény, Zsámiska, Malomás, Trinkely tanyák szórványok.

22. Miglész a. e., Vécse t. e.

23. Magyarasas a. e., Szürnyeg, Imreg l. e. Céke, Kasó f. e.

24. Nagyráska a. e.

25. Nagytoronya a. e., Kistoronya l. e.

26. Sátoraljaújhely a. e. Hosszúláz f. e.,

27. Szöllöske a. e., Borsi t. e., Bodrogszerdahely l. e., Bodrogszög f. e.

28. Tusa a. e., Tusaújfalu, Bosnya, Parnó, Bésce, Hunkóspusztá f. e.

29. Zemplén a. e., Kisújlak, Pálfölde, Szentmarja f. e.

Függelék III.

1912. ker. tavaszi gyűlés 26. sz. pontjához.

Alsózemplén :

1. *Alsóberecki* társégyháza Felsőberecki.

2. *Alsódobsza*.

3. *Bacska*, hozzátartoznak : Battyán, Bély, Lelesz, Kaponya, Dobra.

4. *Báj*.

5. *Berzék*.

6. *Bodroghalász*.

7. *Bodrogkeresztúr*, hozzátartoznak : Bodrogkisfalud, Szegi Szegipusztá.

8. *Bodrogolaszi*, hozzátartoznak : Bodrogsadány, Vilmatanya.

9. *Bodrogszentes*, hozzátartoznak : Véke, Boly, Zétény, Szinyér, Rad, Keresztúr-pusztá, Körtvélyes-pusztá.
10. *Nagy- és Kiscigánd*, hozzátartoznak : Erzsébet-tanya, Béla-tanya, Médium-tanya.
11. *Csobaj*.
12. *Erdőbénye*, hozzátartozik : Sima.
13. *Erdőhorváti*, hozzátartozik : Regécharamhuta, Komlóska.
14. *Gesztely*.
15. *Golop*.
16. *Hernádkak*, hozzátartoznak : Sashalom, Potoczki-tanya, Belegrád.
17. *Hernádnémeti*.
18. *Karcsa*, hozzátartozik : Becsked, Nyir, Biharom, Fábián, Góros.
19. *Kenézlő*, tartozékai : Alsó, Felsőkastély, Szarvas-tanyák,
20. *Sajókesznyéten*, tart. : Kiscsécs, Girincs.
21. *Királyhelme*c, tart. : Bodrogmező, Szolnocska, Fejszéstanya, Rostos-tanya.
22. *Kisgéres*.
23. *Kiskövesd*.
24. *Kis- és Nagytárkány*, tart. : Ágcsernő.
25. *Láca*, tart. : Monyha-tanya.
26. *Legyesbénye*, tart. : Gilip-tanya.
27. *Luka*, hozzátartozik : Karos, Nyárjas, Zsidóhomok, Dobosérház, Fábián, Eperjes-tanya.
28. *Mád*.
29. *Megyaszó*.
30. *Mezőzombor*.
31. *Makkoshotyka*.
32. *Monok*.
33. *Nagygéres*.
34. *Nagykövesd*.
35. *Nagyrosvágy*, hozzátartozik : Kisrosvágy, Késbelső-tanya, Meszeske, Határ-tanya, Lejtő, Bodolyó, Sáros.
36. *Olaszliszka*, ehez tartoznak : Szegilong. Meszes-tanya
37. *Ond*.
38. *Örös*.
39. *Pácin*.
40. *Perbenyik*, ehez tart. : Dámóc, Mulas-tanya.

41. *Prügy*, tartozékai: Cseger, Pótavahát, Szőlőmájhát, Belsőtanya.
42. *Ricse*.
43. *Sajóhidvég*, ehez tartozik: Sajókörm.
44. *Sárospatak*: hozzátartoznak az Alsóhatári tanyák, Végardó, Károlyfalva, Hercegekút, Ujpatak.
45. *Semjén*, tartozéka: Cséke.
46. *Szerencs*, ehez tartoznak: Bekecs, Taktaföldvári-tanya, Fehértói-tanya, Malom-tanya.
47. *Szomotor—Bodrogvécs*, tart.: Körtvélyesi-pusztá, Teréz-tanya.
48. *Taktaharkány*, szórványai: Belsőmajor, Jajhalom, Homokház, Rónahát, Dohány-major, Barsi-pusztá.
49. *Taktakenéz*, szórványai: Ókenéz, Dohányos-tanya, Juhász-tanya.
50. *Taktaszada*, szórványai: Csillag, Disznós, Bolhás, Szeles, Roszmalom, Ottó-tanya.
51. *Tarcal*, szórványai: 16 tanya, Vincellérképző, Kőbánya.
52. *Tállya*, ehez tartozik: Rátka.
53. *Tiszakarád*.
54. *Tiszaladány*, ehez tartozik: Tardos, Nagyhomokos.
55. *Tiszaluc*, szórványai: Sarkad, Gábrriel, Vadvizés.
56. *Tiszatokaj*
57. *Tolcsva*.
58. *Ujesanáros*, hozzátartozik: Sóstófalva.
59. *Vajdácska*.
60. *Vámosújfalú*, hozzátartozik: Bodrogsára.
61. *Viss*, tartozéka: Zalkod.
62. *Zemplénagárd*, hozzátartozik: Révleányvár, Örhegy, Szélföld, Mulós, Darvas, Korcsó, Nyilok.

Függelék IV.

Szabályrendelet.

Az egyházközségek tulajdonát képező, valamint az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmául szolgáló ingó és ingatlan javak kezelésére.

I. Általános határozatok.

1. Az egyházközségi hivatalnok a javadalmazását képező egyházközségi bel- és kültelken saját költségén is csak a presbytérium beleegyezésével emelhet új épületet, tétethet átalakítást, csinálhat telepítést.

2. Akár az egyházközség, akár az egyházközségi hivatalnok költségén, de visszatérítési kötelezettség mellett teendő építés, átalakítás, telepítés terve és költségvetése, ha a tervezett munka költsége az 500 koronát meghaladja, a presbytériumnak arra vonatkozó határozatával együtt az egyházmegyei közgyűléshez is felterjesztendő s csak annak jóváhagyása után lehet a terv keresztülviteléhez fogni. Ennek a szabálynak áthágása fegyelmi vétséget képez.

Előre nem látható s halasztást nem tűrő esetekben 1000 koronáig terjedő építkezésekhez az esperes is adhat engedélyt, de ez az egyházmegyére bejelentendő.

Ha a belhivatalnok *saját költségén*, visszatérési kötelezettség nélkül javítást, átalakítást, vagy kisebbszerű építkezést eszközöl, ehhez elegendő a presbytérium jóváhagyása, de ez okvetlenül megkívántatik. Aki a presbytérium jóváhagyása nélkül — bár a maga költségén, önkényűleg épít, vagy végeztet átalakítást, — fegyelmi vétséget követ el.

3. A presbytériumnak az építési, átalakítási, telepítési és haszonbérleti ügyekben hozott elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebezhető, amely ezekben a kérdésekben végérvényesen dönt.

4. Az egyházközségi hivatalnokokra nézve a vagyionkezelés, telepítés- és haszonbérlet szempontjából megállapított szabályok, az egyházközségi alkalmazottakra (harangozó, egyházi, temetőőr stb.) nézve is kötelezők.

II. Épületek.

1. Az egyházközség köteles a hivatalnokai lakását, annak melléképületeit s minden felszerelését jó karban és tisztán tartani; az azokon támadó hibákat haladéktalanul kijavíttatni; az épületeket évente kétszer kívül-belül kimeszeltetni, esetleg hatnyolc évi időközben kifestetni és a kutakat minden évben egyszer kitisztíttatni. A politikai hatóság rendeletére, vagy ha valamely véletlen azt szükségessé teszi, a kutak újra és újra kitisztíttandók. A belhivatalnokok s azok gazdasága számára szükséges víz előállításáról az egyházközség tartozik gondoskodni.

2. Viszont a hivatalnok köteles a lakását és annak melléképületeit kimélni, a gondatlanságból eredő károkat saját költségén helyrehozni. Az épületeket eredeti rendeltetésüktől eltérő célokra csak a presbytérium beleegyezésével és csak abban az esetben használhatja, ha ezáltal az épület nem szenved erősebb megromlást és eredeti céljára alkalmatlanná nem válik.

Haszonbérbe is csak a presbytériummal egyetértőleg adhat épületet. Ebben az esetben természetesen fennáll elsősorban a haszonbérbeadó hivatalnokra, másodsorban fokozatosan az azt jóváhagyó presbyteriumra nézve az 1904—7. E. T. I. t.-c. 46. §-ban megállapított felelősség.

3. Ha az egyházközségi hivatalnok használatában levő valamely épület helyett az elavulás miatt kell újat építeni, az egyházközség az építést teljesíteni tartozik és az új épület a réginél kisebb méretű nem lehet. Ha azonban az egyházközség a viszonyok változása miatt a réginél mégis kisebb épületet akarna emelni, a presbytérium köteles erre az egyházmegye figyelmét a terv és költségvetés bemutatásakor felhívni és a változott viszonyokat megismertetni.

4. Ha az egyházközségi hivatalnok akár az egyházközséggel történt megegyezésnél fogva, akár felebbezés folytán, az egyházmegyei közigazgatási bíróság által hozott határozat alapján, saját költségén, de visszatérítés kötelezettsége mellett emel új épületet, vagy tétet nagyobb átalakítást: a tulajdonjogra és

beruházási költségekre nézve a presbyterium és a hivatalnok között előzetesen írásbeli szerződés kötendő, melyet az egyházmegyéhez is fel kell terjeszteni s ennek jóváhagyása után az mindkét félre kötelező.

A hivatalnok által — a presbyterium beleegyezésével — saját költségén, visszatérítés kötelezettsége nélkül — emelt épület fentartási és tűz elleni biztosítási költségei más megállapodás híján az építő hivatalnokot terhelik. Tűzkár esetében a kártérítési összeg is a hivatalnoké s tetszésétől függ, hogy az épületet újból felépíttesse-e?

A kártérítés kötelezettsége nélkül önköltségen emelt épület fentartási költsége az utódot csak az egyházközséggel való különös megállapodás esetén terheli.

A csak átalakított épület minden terhét az egyházközség viseli.

5. Ha a megkötött szerződés értelme szerint, hivatalnokváltás esetén az egyházközség a távozó, vagy esetleg elmozdított hivatalnoktól, vagy a meghalt hivatalnok jogutódaitól az újonnan emelt épületet magához váltani, az átalakítási költségeket pedig az illetőknek megtéríteni tartozik s a szerződés e tekintetben az átvétel idejékor megállapítandó becsértéket mondja ki irányadóknak; ha az egyházközség és hivatalnok vagy jogutódai azonban a becsértékre nézve egymás között nem tudnának megegyezni, mindkét fél két-két szakértőt jelöl, akik közösen elnököt választanak. A bizottság tagjai és az elnök lehetnek helybeliek, vagy vidékiek. Ha költségek merülnek fel, mindenik fél a saját szakértőjének költségét viseli, ez elnök költsége pedig mind a két félt egyenlő arányban terheli.

A szakértő bizottság megállapodása nem felelbezhető.

6. A kültelken történő építkezésnél és átalakításnál ugyanazok a szabályok irányadók és kötelezők, mint a belteleknél.

III. Telepítések.

A.) Szőlő.

1. Szőlő telepíthető akár immunis, akár nem immunis talajon hazai fajokkal, ez utóbbi esetben szénkénevezés kötelezettsége mellett, akár a telepítésre alkalmas kötött talajon oltványokkal, de a talajt mindenik esetben 70 cmnyire meg kell fordítani.

2. A telepítés tervezetének magában kell foglalni a talaj leírását a fordítandó mélységig, a terület magasságát, a sor és tőke távolságát, művelési módot s az ültetendő fajok megnevezését, oltványok ültetésénél a vad alany is megnevezendő.

3. A hivatalnok által a kültelken szabályszerű engedéllyel telepített szőlőt, ha az 1600 □ ölnél nem nagyobb, az esetleg ott emelt épülettel együtt az utód köteles megváltani.

4. A telepítés költsége s az egy évi munka értéke, — az esetleges viták elkerülése végett — 1600 □ öles területre következőleg állapítatik meg :

a) Immunis homokon, hazai fajokkal való telepítés költsége 320 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 120 korona.

b) Nem immunis talajon gyökeres oltványokkal való telepítés költsége 1000 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 160 korona.

c) Meszes — nem immunis talajon hazai fajokkal való telepítés költsége 1000 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka szénkéneggel és szénkénegezéssel 420 kor.

d) Kötött talajon gyökeres oltványokkal való telepítés költsége 2400 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 320 korona.

e) kötött talajon, amerikai alanyon átoltás mellett való sikeres telepítés költsége 1600 kor. és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 320 korona.

Ha valamelyik hivatalnoknak többre kerül is a telepítés, megváltás esetében, csak ezek az értékek szolgálnak számítási alapul.

5. Az új hivatalnok az elődjének, vagy elődje jogutódainak a következő megváltási összeget fizeti :

a) 1—3 éven belül a telepítési költséget egyszerű 6%-os kamatjával; az évek száma szerint esedékes munkáltatási költséget, az eltelt évekre a presbytérium által a helyi szokás szerint magállapított haszonbért kamat nélkül, végre a felhasznált karó árát, melyet a telepítő hivatalnok a vétel, vagy készíttetés alkalmával a presbytérium előtt igazolnita rtozik s a közösen megállapított ár jegyzőkönyvbe eendő.

b) A negyedik évben a telepítési költséget 3 évre 6%-os kamatjával, továbbá a telepítő által a harmadik éven már nyert némi termésre tekintettel, csak két évi munkáltatási költséget és a karó árát.

c) Az ötödik évben a telepítési költséget 4 évi 6%-os kamatjával és a karó árát.

d) A hatodik évben a telepítési költséget.

e) A hetedik évben a telepítési költség 91%-át kamat nélkül.

f) A nyolcadik évtől kezdve a telepítési költségnek minden évben 7%-al kevesbbedő hányadát.

g) A huszadik évben a szőlő kárterítés nélkül átmegy az egyházközség tulajdonába, amely díj nélkül boesátja azt a hivatalnok használatába. A fentartási és munkáltatási költség azonban a hivatalnok terbe.

A 20-ik éven felül a hivatalnoknak ingyen átadott szőlő további telepítéséről, milyenek a pusztuló szőlőtőkék beállítása, homlítása, oltása, az egyházközség tartozik gondoskodni — figyelvén arra, hogy mindig legyen annyi szőlőtöke, mint amennyit a hivatalnok átvett — s a presbytérium tartozik felügyelni arra, hogy a haszonélvező minden munkálatot idejében végeztesen.

6. A megváltási összeget az utód, hivataloskodása második évtől kezdve három év alatt köteles évi egyenlő részletekben minden év január 15-ig, minden további kamat nélkül lefizetni.

7. Házi kertben levő akár lugas, akár közönséges, de életképes európai töke megváltási ára 40 fillér, oltványé 1 kor. A lugasnál az oszlopfák, lécezés, vagy sodronyozás is megváltandó s ha a megváltási összeg a 100 koronát meghaladja, ez összeg is a 6. pont szerint fizetendő.

8. Ha a felek között a megváltási összegre nézve nézeteltérés merül fel, a II. 5. pont alatt megállapított eljárás lép életbe.

B) Erdő. Fűzes.

1. Kavicsos, vagy más célra kevésbé alkalmas területeken fűzes, vagy a talajnak megfelelő nemű fákból erdő telepíthető.

2. A hivatalnok az általa alapított fűzest, erdőt ottani hivataloskodása alatt szabadon használja.

3. Hivatalnok-változás esetében, az egyházközség a telepítő hivatalnoktól, vagy jogutódaitól a fűzest, erdőt köteles megváltani. A megváltási érték az egyházközség és a hivatalnok, vagy annak jogutódai között szabad egyezkedés tárgya. Ha meg egyezés nem jönne létre a II. 5. intézkedése lép életbe.

4. Az egyházközség a megváltott fűzet, erdőt díj nélkül köteles a következő hivatalnokok használatába bocsátani, — ezek azonban nem használhatják azt szabad tetszésük szerint, mint a telepítő hivatalnok, hanem míg a bokor fűzet minden évben vágthatják, addig a puha fából alakított erdőt három évi szakaszra beosztva csonkázhatják, a törzset pedig nyolc évi szakaszokban vágthatják. Az akác erdő 15 éves szakaszokra osztva vágható.

5. Ha a hivatalnok javadalmazásához oly erdőterület is tartozik, amely évenként nincs kihasználva, hanem nagyobb időközökben kerül vágatás alá, annak jövedelméből a hivatalnokot szolgálati éveinek arányában eső rész illeti meg, amely jövedelem akkor válik számára esedékessé, amikor az illető terület fája vágatás alá kerül.

C) Élőfák.

1. Ámbár az egyházkerület hivatalnokaitól elvárja, hogy az általuk használt területeken a közhaszon, szépészeti érzés fejlesztésére, az otthon kellemessé s kívánatossá tételére jó példaadásként nemcsak dísz és gyümölcsfákat, de hasznófákat is telepíteni igyekezzenek, mindamellett, hogy a fák telepítéséhez és gondozásához szükséges kedvet el ne vegye, sőt azt élessze, kimondja, hogy a hivatalnok javadalmazásához tartozó bel- és kültelken levő élőfa a hivatalnok tulajdona, oly formán azonban, hogy míg a hivatalba lépéskor ott talált akár gyümölcs, akár dísz, akár tűzifák közül csak a beteg s romlásnak indult fákat van joga kivágni és saját céljaira elhasználni, az életheben levő ép fákat pedig kártérítés nélkül köteles utódjának átengedni: addig az általa ültetett egészséges gyümölcsfa-oltványokat az utód tőle, vagy örököseitől köteles megváltani és pedig minden 2—8 éves oltványt egy-egy korona árban. Az idősebb oltott gyümölcsfák, ha azokat a hivatalnok ültette, szabad egyezkedés tárgyai s ha az egyezkedés nem sikerül a II. 5. pont az irányadó.

2. A hivatalnok által ültetett tűzifákat és díszfákat (fenyő, akác, gesztenye, eper, szomorúfűz) az utód megváltani köteles. Ezek is a két fél között szabad egyezkedés tárgyai. Meg nem egyezés esetében itt is a II. 5. pont intézkedései irányadók.

3. A díszbokrokat, cserjéket és oltott rózsákat tartozik az az utód megváltani. A hivatalnok, vagy jogutódai azonban szaporításra alkalmas sarjakat és gallyakat vihetnek magukkal.

IV. Földbirtok.

1. Ugy az egyházközség a saját céljaira jüvedelmező, valamint a hivatalnok a javadalmazásául szolgáló földbirtokot, vagy házilag kezeli, vagy haszonbérbe, vagy részes művelésbe adja. A presbytérium minden esetben köteles a határmentésről gondoskodni s azokat minden tavasszal megvizsgálni, esetleg helyreállíttatni.

2. Mind a házi, mind a bérleti kezelésnél és részes művelésnél gondot kell fordítani, hogy a föld termőképessége részint trágyázás, részint helyes vetésforgó alkalmazása folytán megmaradjon s ez által az egyházközség állandó jüvedelme lehetőleg biztosíttassék; a hivatalnokok pedig a föld kiszarolása által utódait meg ne károsítsák.

3. A szántóföldek művelésénél, tagbirtoknál a hármas vetésforgó alkalmazandó a következő beosztással:

- a) Zöld, vagy pedig fekete ugar, amelyben termelhető:
  - dohány,
  - vörös here,
  - takarmány búkköny,
  - dinnye,
  - takarmánytök,
  - lencse.

b) Ősziek.

c) Kalászos tavasziak, vagy pedig kapás növények: kukorica, répa, burgonya.

4. Nem tagbirtoknál, dülőkbe osztott földeknél, ha a hármas vetésforgó a helyi viszonyok s a helyesebb váltógazdaság miatt nem alkalmazható, lehetőleg a négyes vetésforgó alkalmazandó a következő beosztással:

- a) Zöld, vagy pedig fekete ugar, amelyben termelhető:
  - dohány,
  - vörös here,
  - takarmány búkköny,
  - dinnye,
  - takarmánytök,
  - lencse.

b) Ősziek.

c) Kapás növények: kukorica, répa, burgonya.

d) Kalászos tavasziak.

5. Haszonbérbeadásnál és részes művelésnél feltétlenül írott szerződést kell kötni, amelyben nemcsak a rendes trágyázás biztosítandó, hanem kifejezetten mindenkor beveendő, hogy a behivatalnok halálával vagy elköltözésével a bérlet megszűnik s a bérlő az elhalt vagy eltávozó hivatalnokon vagy annak utódain kártérítést nem követelhet.

A presbytérium felterjesztése alapján — feltéve, hogy a presbytérium elnöke helybe megválasztott s beérősített rendes lelkész, — ha a szerződés úgy a jelenlegi javadalmasra, mint az esetleges utódra kimutathatólag előnyös megállapodásokat tartalmaz, az egyházmegyei közgyűlés az esetleges utódot kötelezőleg is megerősítheti a bérleti szerződést, amely azonban 12 évnél hosszabb tartamu nem lehet. Ez a pályázat kihirdetésénél mindig megemlítendő.

6. Ha a hivatalnok adja bérbe, vagy részes művelés alá a hivatalával járó földet, köteles a szerződést a presbytériumnak abból a célból bemutatni, hogy van-e abban kellően biztosítva a földek jókarban tartása. A bérlő vagy részes művelő személye azonban a presbytérium határozatának tárgyát nem képezheti. Úgy a bérleti, mint a részes művelési szerződés, csak a presbytérium hozzájárulása után válik jogerőssé. A presbytérium megtagadó végzése azonban az egyházmegyei közigazgatási hatósághoz felebezhető, mely végérvényesen dönt.

7. Az élő mesterséges takarmánynövények földjénél a hivatalnok által teljesített befektetést az utód tartozik megtéríteni elődének, vagy előde jogutódainak. Még pedig a több évig tartó mesterséges takarmányféléknél: (Lucerna, baltacim, csomós-ebir stb.)

a) a vetés évében a vetőmag árát, a föld trágyázásának és megmunkálásának díját;

b) a vetés utáni évben az előbbi alapon megállapított összegnek háromnegyedét;

c) a vetés utáni második évben egykettedét;

d) a vetés utáni harmadik évben egyharmadát;

e) a negyedikben egynegyedét;

A vetés utáni ötödik évtől kezdve kárpótlás nélkül megy az utód használatába.

Ugyanez a számítás az irányadó azon esetben, ha a bármi okból (pajorrágás, vakondturás stb.) elpusztított rendes kaszáló az egyházi hivatalnok a maga költségén kaszálóvá alakította.

Ha mesterséges vagy természetes kaszáló bármily elemi csapás miatt előbb elpusztul, mint azt a hivatalnok birtokába vette, a befektetés megtérítésének kötelezettsége azonnal megszűnik.

A vörös herénél, minthogy az csak a vetést követő egy évben használható kaszálónak s vetése a földnek külön megmunkálását nem igényli, csak a vetőmag árát köteles az utód megtéríteni.

8. A hivatalnok a javadalmához tartozó természetes kaszálót és legelőt csak a presbytérium beleegyezésével törheti fel és változtathatja szántóföldre. A presbytérium elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebbezhető, amely végérvényesen dönt.

V. Ingó javak.

1. Az egyházközség ingó javait a gondnok felelősség mellett gondozni, jókarban tartani köteles.

2. Az egyházközség köteles hivatalnokainak használatába bocsátani azokat az ingóságokat, amelyek a lakás és melléképületek használatához szükségesek (pl. kályha, lábtó stb.) valamint a megyei vagy községi szabályrendeletben megállapított tűzoltó szereket.

3. Az egyházközség a hivatalnok használatába adott ingó tárgyakat, ha azok elavulnak, használhatatlanokká válnak, köteles ujakkal pótolni.

4. A hivatalnok a javadalmazását képező földön termett szalmát s az ebből képződött trágyát hivataloskodása alatt csak abban az esetben adhatja el, ha földjeit bérletbe adta s a haszonbéri szerződésben a föld trágyázásáról kellően gondoskodott, ellenkező esetben hivatala után járó földjének javítására köteles azt fordítani, s ha magánbirtoka is van, ezek javára nem vonható el a trágya a lelkészi földektől. Változás alkalmával a trágyakészletet a távozó javadalmastól vagy jogutódától az új hivatalnok köteles megvenni s ha a két fél az arra nem tud közösen megállapodni, a II. 5. pontban megszabott eljárás lép életbe.

VI. Átmeneti intézkedések.

1. Ezen szabályrendelet életbelépése után a presbytérium az illetékes belhivatalnokokkal vagy alkalmazottakkal együttesen leltározni kötelesek a hivatalnokok és alkalmazottak bel- és kültekén levő élőfákat.

2. E szabályrendelet életbelépte előtt történt építkezések, átalakítások s telepítések kártalanítására, ha azoknak létrejöttkor írásbeli megállapodás nem volt s ha az illető hivatalnok vagy jogutódai és a hivatali utód között a vitás kérdésben megnyugtató módon egyesség nem jött létre, a II. 5. pontban megszabott eljárás lép életbe.

3. Hivatalnokváltásnál a pályázati hirdetésben az utód által megváltandó telepítések területe, esetleg az épület megváltási ára s a megváltás alá eső gyümölcsfa oltványok száma is kiirandó.

Ezen szabályrendelet az 1913. év január hó 1-én lép életbe.

Az ezen időpontot megelőzőleg kötött használati s más szerződések lejáratuk napjáig érvényben maradnak.

Függelék V.

A tiszáninneri ref. egyházkerület tisztviselői s bizottságainak tagjai.

1. Tisztviselők.

Püspök: *Fejes István* sátoraljaujhelyi lelkész, a spataki főiskola lelkészi főgondnoka.

Főgondnok: *Dókus Ernő* kir. tanácsos, főrendiházi tag, a sárospataki főiskola világi főgondnoka. Lakik: Legenyén (Zemplén m.) up. Legenyealsó-mihályi.

Lelkészi főjegyző: *Radácsi György*, spataki theol. tanár.

Világi főjegyző: *Dr. Puky Endre* abaujtornamegyei alispán.

Lelkészi aljegyzők: *Péter Mihály* gálszécsi lelkész, *Fodor György* perkupai lelkész.

Világi aljegyzők: *Dr. Mitrovics Gyula* debreceni főiskolai tanár, *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéd.

Pénztárnok: *Dr. Kovács Gábor* nyug. főgimn. tanár, miskolci lakos.

Ügyész: *Bizony Ákos*, miskolci ügyvéd, országos képviselő.

Alügyész: *Dr. Regéczy József*, miskolci ügyvéd.

Püspöki titkár: *Lengyel István* okl. lelkész (lakik Sátoraljaujhelyben.)

Levéltárnok: (egyházkerületi és főiskolai): *Zsoldos Benő* sárospataki nyug. főiskolai tanár.

2. Tanácsbírák.

a) lelkésziek.

Zombory Gedő megyaszói lelkész, *Kérészy Barna* tiszánannai lelkész, *Radácsi György* theol. tanár, *Szuhay Benedek* kápolnai lelkész, *Czinke István* rimaszombati lelkész.

b) világiak.

Lévay József Borsodvármegye nyugalmazott alispánja, lakik Miskolcon; *Miklós Ödön*, főrendiházi tag, lakik Budapesten.

Dókus Gyula, Zemplénnvárm. alispánja, lakik Sátoraljaujhelyben; *Szent-Imrey Gyula*, földbirtokos, lakik Gibárton. (Abauj-Torna m.) *Szalay László* országos képviselő, lakik Kassán.

3. Tanári és tanítói képviselők az egyházkerületi közgyűlésen.

(1907—1912.)

I. Tanári képviselők:

a) A sárospataki theol. akadémiáé: *Novák Lajos*.

b) A sárospataki jogakadémiáé: *Dr. Buza László*.

c) A sárospataki főgimnáziumé: *Csontos József*.

d) A miskolci főgimnáziumé: *Csorba György* igazgató.

e) A rimaszombati főgimnáziumé: *betöltés alatt*.

f) Az egyházkerületi felsőbb leányiskoláé: *Domby László* igazgató.

II. Tanítói képviselők: *Fogarassy Jenő* mezőcsáti, *Becske Bálint* jánosii, *Göőz Ferenc* sajkakazinci, *Gagyí Károly* olaszliszkaik tanítók.

4. Egyetemes konventi képviselők.

(1913—1915 időszakra.)

Radácsi György, sárospataki theol. tanár, *Kérészy Barna* tiszánánai lelkész, lelkészi részről; *Meczner Béla*, főrendiházi tag, alsózempléni egyházmegyei gondnok, lakik Sátoraljaujhelyen; *Ragályi Béla*, f.-borsodi egyházmegyei gondnok (lakik Balajton up. Edelény), mint rendes tagok.

Révész Kálmán, kassai lelkész, abauji egyházmegyei esperes, főiskolai lelkészi gondnok s *Bálint Dező* a.-zempléni esperes, sárospataki lelkész, lelkészi részről; *Meczner József*, abauji egyházmegyei gondnok, *Dókus Gyula*, zemplénnvármegyei alispán, főiskolai világi gondnok stb. világi részről, mint pótagok.

5. Zsinati képviselők.

1904—1914-ig.)

Fejes István püspök, *Dókus Ernő* főgondnok (hivatalból); *Radácsi György*, *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Kérészy Barna*, *Czinke István*, *Dr. Tüdös István*, *Csabay Pál* lelkészi, *Komjáthy Béla*, *Meczner Béla*, *Ragályi Béla*, *Br. Vay Elemér*, *Meczner József*, *Dókus Gyula*, *Szalay László* világi (az egyházközségek által választott); *Novák Lajos* akadémiai és *Csontos József* főgimnáziumi

(a tanári karok által választott) rendes képviselők. *Csabay Pál, Hézsér Emil, Komjáthy Gábor, Szuhay Benedek, Kovács Béla, Péter Mihály, Bálint Dezső lelkészi; Miklós Ödön, Máriássy Andor, Szent-Imrey Gyula, Csoma József, Puky Endre, Dr. Kovács Gábor* (szerencsi) világi (az egyházközségek által választott); *Dr. Rácz Lajos* akadémiai és *Bodor István* gimnáziumi (a tanári karok által választott) pótképviselők.

6. Baldácsy-bizottság tagjai.

1908 – 1912. időszakra.

Fejes István, Ragályi Béla, mint rendes; *Dókus Ernő*, mint póttag.

7. Az országos közalapi bizottság tagjai.

Dókus Ernő, Ragályi Béla, mint rendes; *Miklós Ödön, Révész Kálmán* mint póttagok.

8. Egyházkerületi tanügyi bizottság.

Elnökök: *Czinke István* rimaszombati lelkész és *Meczner Béla* alsószempléni egyházmegyei gondnok.

Előadó: *Fodor György*, perkupai lelkész.

Tagok: Abaujból: *Kovács Béla, Szent-Imrey Gyula, Vita Károly* nagyszalanci tanító; Alsóborsodból: *Halászy József, Huszthy Béla, Fogarassy Jenő* mezőcsáti tanító; Alsószemplénből: *Bartha József, Maklár Pap Miklós, Gagyai Károly* olaszlisztkai tanító; Felsőborsodból: *Elek József, Szekrényessy Árpád, Gööz Ferenc* sajkazinczi tanító; Felsőszemplénből: *Kádár János, Dókus László, Karakó Ferenc* szürnyegi tanító; Gömörből: *Búzi Márton, Bodor István, Becske Bálint* jánosii tanító; Tornából: *Arday Janka Dániel, Dr. Óváry Pál, Varga József* görgői tanító; Ungból: *Szakai István, Minay István, Bóczér István* csicseri tanító; *Kovácsy Sándor* a Sárospataki Irodalmi Kör képviselője.

9. Egyházkerületi énekügyi bizottság.

Elnök: *Radácsi György*.

Tagok: *Lévay József, Szinyey Gerzson* nyug. sárospataki akad. tanár, *Czinke István, Hodossy Béla* áll. tanítóképző-intézeti igazgató Sárospatakon.

10. Egyházkerületi pénzügyi választmány.

Elnök: *Fejes István* püspök.

Tagok: *Vadászy Pál, Sólyom Gyula, Dr. Tüdős István, Porcs János, Dr. Ráczy György, Bizony Ákos, Huszthy Béla.* (Egy tagot az igazgatótanács küld időnként a főiskola képviselőjéül.)

Jegyző és előadó: *Regéczy József e.-ker. altügyész.*

11. Egyházkerületi számvevőszék.

Elnök: *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Ragályi Béla, Idrányi Barna* rendes, *Bárczay László, Fodor György* póttagok.

Jegyzője s előadója: az egyházkerületi ügyész.

12. Lelkészképesítő bizottság.

Elnökök: *Fejes István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.

Tagok: *Csabay Pál, Czinke István, Dókus László, Marton János, Nagy Béla, Novák Lajos, Révész Kálmán, Radácsi György, Ragályi Béla, Rohoska József.*

13. Theol. magántanár-képesítő bizottság.

Elnökök: *Fejes István* püspök, *Dókus E.* főgondnok.

Tagok: *Dókus Gyula, Komjáthy Gábor, Dr. Tüdős István* és a szaktanárok.

14. Esperesek hivatalakor szerint.

Vadászy Pál, felsőborsodi, 1893. július 5.

Ragályi Géza, tornai, 1897. április 6.

Révész Kálmán, abauji, 1898. március 22.

Hutka József, felsőzempléni, 1901. augusztus 29.

Csabay Pál, gömöri, 1906. szeptember 11.

Bálint Dezső, alsózempléni, 1908. szeptember 2.

Szücs István, ungi, 1908. szeptember 8.

Dr. Tüdős István, alsóborsodí, 1910. április 27.

15. Egyházmegyei gondnokok hivatalakor szerint.

Meczner Béla, alsózempléni. 1887. március 22.

Ragályi Béla, felsőborsodi, 1889. szeptember 3.

Meczner József, abauji, 1895. szeptember 3.

Br. Vay Elemér, alsóborsodi, 1897. április 22.
Komjáthy Béla, ungi, 1898. március 29.
Bornemisza László, gömöri, 1905. november 15.
Kádár Kálmán, tornai, 1911. április 24.
Dókus László, felsőzempléni, 1911. május 2.

16. Missiói bizottság.

Elnök: *Fejes István*, püspök, helyettes elnök *Révész Kálmán*.
Tagok: *Hutka József*, *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Komjáthy Béla*, *Meczner Béla*, *Meczner József*, *Ragályi Béla*, *br. Vay Elemér*, *Bálint Dezső*, *Csabay Pál*, *Szűcs István*, *Dr. Tiüdös István*, *Bornemisza László*, *Dókus László* (1911. évi őszi jkv. 88. p.)
Előadó: *Péter Mihály*.

17. Egyetemes tanügyi bizottsági tagok.

(a konvent által választva.)

Radácsi György, *Révész Kálmán*, *dr. Finkey Ferenc* rendes;
Dr. Rácz Lajos, *Csontos József* póttagok. Egy hely üres.

18. Időszaki tanács 1912—1913.

(Őszi egyházkerületi gyűléstől őszi egyházkerületi gyűlésig.)

Elnökök: *Fejes István* püspök, *Dókus Ernő* főgondnok.
I. sz. tanács: *Ragályi Géza*, *Hutka József*, *Kérészy Barna*, *Radácsi György*, *Meczner Béla*, *br. Vay Elemér*, *Bornemisza László* rendes; *Dr. Tiüdös István*, *Szent-Imrey Gyula*, *Dókus László* póttagok.
II. sz. tanács: *Révész Kálmán*, *Vadászy Pál*, *Meczner József*, *Dókus Gyula*, *Ragályi Béla* rendes; *Csabay Pál*, *Szűcs István*, *Kádár Kálmán*, *Szalay László* póttagok.

19. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa.

Elnökök: *Révész Kálmán* és *Dókus Gyula* gondnokok.
Tagok: (1907—1913-ra) *Bálint Dezső*, *Vadászy Pál*, *Csabay Pál*, *Kovács Béla*, *Szűcs István*, *Ruszkay Gyula* lelkesízi részről; *Meczner Béla*, *Bernáth Zoltán* (lakik Vajánban, u. p. Nagykapos), *Ragályi Béla*, *Csoma József*, *Szent-Imrey Gyula*, *Bernáth Aladár* (Sátoraljaujhely) világi részről; a főiskola tanári kara részéről; *Dr. Szabó Sándor* akadémiai és közigazgató, *Csontos József* főgimnáziumi igazgató, *Ellend József*, *Rohoska József*; a gazdasági

választmány részéről: *Radácsi György*, mint gazdasági választmányi elnök; *Kiss Elek*, mint gazd. vál. képviselő; jegyző *Ellend József*.

20. A sárospataki főiskola gazdasági választmánya.

Elnök: *Radácsi György*, theol. tanár.

Tagjai: *Riszdorfer József*, *Dr. Kiss Sándor*, *Kovácsy Sándor*. Az elnökkel együtt az egyházkerületi gyűlés által választva 6 évi időtartamra (1907—1913).

Hivatalból tagok: *Végh Bertalan* ügyész, *Kovácsy Sándor*, az Irodalmi Kör másodelnöke, *Deák Geyza*, könyvtárnok és nyomdafelügyelő, *Szinyei Gerzson* pénztárnok, *Szivos Mihály* ellenőr, *Szilágyi Benő* tápintézeti felügyelő, egyszermind jegyző.

Tanári kar képviselői: *Kiss Elek*, *Maller Sándor*, *Nagy Lajos*.

21. Az egyházkerületi felsőbb leányiskola felügyelő-bizottsága

Elnökök: *Fejes István*, *Dókus Ernő*.

Tagok: *Bizony Ákos*, *Dr. Nagy Péter*, *Porcs János*, *Dr. Rácz György*, *Dr. Szentpáli István*, *Dr. Tüdős István*, *br. Vay Elemér*, *Dr. Kovács Gábor*, *Tóth Béla*, továbbá *Dombly László* igazgató, *Péter Pál*, *Tóth Irén*, mint a tanári kar képviselői.

22. Parochiális könyvtári bizottság.

Elnök: *Fejes István*.

Tagok: *Radácsi György*, *Révész Kálmán*, *Dr. Tüdős István*, *Lévay József*, *Szinnyei Gerzson*.

23. Kongruaügyi bizottság.

Elnök: *Fejes István*.

Tagok: *Bizony Ákos*, *Vadászy Pál*, *Révész Kálmán*.

24. Szavazatbontó bizottság.

Elnökök: *Fejes István*, *Dókus Ernő*.

Tagok: *Meczner Béla*, *Dókus Gyula*, *Bernáth Aladár*, *Dókus László*, *Bálint Dezső*, *Hutka József*, *Radácsi György*.

Tárgymutató.

Jelenvoltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Fejes István püspök imádsága.
2. Fejes István kegyeletes emlékezése Dókus Ernőné, szül. Ragályi Ilona urnőről.
3. Dókus Ernő főgondnok a gyűlést megnyitja.
4. A megjelent s az elmaradásukat bejelentett gyűlés-tagok igazolása.
5. Elnöki előterjesztés Dr. Baksay Sándor dunamelléki püspök üdvözlésére legfelsőbb kitüntetése alkalmából s az egyh. ker. üdvözléte.
6. Dr. Bersenyi Jenő dúnántuli ág. hitv. ev. egyh. ker. felügyelőnek elnökileg tolmácsolt köszönete az üdvözlötésért.
7. Debreczeni Bertalan volt főisk. jogigazgató halálának elnöki bejelentése, érdemeinek örökítése.
8. Buza János volt sárospataki főgimn. nyug. tanár halálának elnöki bejelentése, érdemeinek örökítése.
9. Homoky Antal kiscejőci lelkész, volt ungi egyházmegyei főjegyző halálának elnöki bejelentése, érdemeinek örökítése.
10. Fejes István püspök a sárospataki főgimn. államsegélyről s a lelkészi fizetések folyamatos rendezéséről.
11. Az állandó szavazatbontó bizottság jelentése az egyh. ker. világi főjegyzői állásnak *Dr. Puky Endre* abaujtonavármegyei alispánnal, egyik világi aljegyzői állásnak *Dr. Kérészy Barna* miskolci ügyvéddel, egyik lelkészi aljegyzői állásnak *Fodor György* perkupai lelkészszel, egy zsinati világi pótképviselői állásnak *Dr. Kovács Gábor*

szerencsi közjegyzővel, egy egyh. ker. tanító-képviselői állásnak *Gagyai Károly* olaszliszkai tanítóval, az egyh. ker. jogakadémiai tanári képviselőségnek *Dr. Buza László* sárospataki jogtanárral való betöltéséről s a jegyzők eskütételre való felhívása.

12. A megválasztott jegyzők eskütétele, köszönete és üdvözlötetése.
13. A szavazatot nem adott egyházközségek elmarasztalása.
14. Elnöki felhívás a bírósághoz a bírósági ülésen való megjelenésre.
15. Ragályi Béla f. borsodi e. m. gondnoknak a főisk. igazg. tanácsosságról és lelkészképesítő bizottsági tagságról való lemondása. Az egyh. ker. bizodalma a lemondó iránt s kérése a lemondás visszavételére.
16. Bodor István nyugalomba vonult rimaszombati tanár bucsulevele, érdemeinek örökítése, zsinati póttagi és egyh. ker. képviselői helyének betöltése végett szavazás elrendelése.
17. A konventi képviselők megválasztása az új cyclusra.
18. A lelkészképesítő bizottság többrendbeli jegyzőkönyve.
19. A konfirmatiói káté ügyének elhalasztása.
20. A diósgyőri vasgyári fiókegyházközség anyásítása ügyében az elnökség közbenjárásra kéretik.
21. A prot. püspökök állami dotációjának rendezésére nézve az egyh. kerület állásfoglalása.
22. A belmissio és az egyh. ker. lelkészértekezlet tárgyában beterjesztett bizottsági javaslat elvi elfogadása s az egyházmegyei lelkészértekezletekhez való letétele.
23. A főiskolai igazg. tanács jelentése a Zoványi J. ügyében.
24. Az egyh. ker. pénzügyi választmány véleménye arra nézve: felszabadítható-e az egyh. ker. pénztár az egyes lelkészeknek, tanítóknak s egyházközségeknek fizetett járandóságok alól?
25. Az egyházközségek ingó és ingatlan vagyonának kezeléséről stb. szóló szabályrendelet elfogadása (Lásd a függelékben!)
26. Dr. Finkey Ferenc az összeállított *Szabályrendeletek gyűjteményét* beterjesztvén, azt az egyh. ker. hálással fogadja, arra nézve az 1911. évi tav. gyűlés 104. sz. határozatát némi pótlással fentartja s szétküldésével a lelk. főjegyzőt bizza meg.

27. Az alsó-zempléni esperes pótló jelentése a polg. községeknek az egyh. községekhez való beosztása tárgyában (Lásd a függelékben!).
28. Társ-, leány- és fiókegyházközségek az egyházmegyékben. (Lásd a függelékben.)
29. Az egyházmegyei missioi bizottságok megalakulása.
30. Bizottsági javaslat a homonnai, bodrogszentesi, bacsikai, minaji, jenkei és vámoslucskai missioi lelkészek fizetése tárgyában.
31. Révész Kálmán esperes jelentése a feketehegyi prot. imaház tárgyában köszönettel fogadtatik; további intézkedések a lelkészi szolgálatra, a tiszai ág. ev. egyh. kerület megkeresésére s az íglő-füreditemplomépítési mozgalomra nézve.
32. Egyh. ker. bizottság jelentése és felterjesztése a theol. akadémiák új tanulmányi rendjének életbeléptetése tárgyában.
33. Egyh. ker. bizottság jelentése a népisk. ifjusági és tanítói könyvtárak életbeléptetéséről s a kötendő szerződésről stb. A könyvjegyzéket lásd a „Függelék“-ben.
34. Zsinatelőkészítő, tőkesegélykérvényeket elbíráló, Gusztáv Adolf segély és internátusi (főiskolai) bizottságok alakítása.
35. Pénzügyi választmány jelentése s javaslata a belkörü tűzkarbiztosítás ügyében.
36. A közalapi tőkesegély ügyében eljáró bizottság tárgyalásáról elnöki előterjesztés és indítvány az egyházkerület nevében eljáró bizottság alakítása iránt.
37. Az egyházmegyei tanügyi bizottságok bejelentése.
38. Főügyészi jelentés Mády József nagyrozvágyi alapítványa tárgyában, az alapító levél elvi megerősítése s az alsó-zempléni egyházmegye s az egyh. ker. elnökség további teendője.
39. Özv. Kozma Gedeonné kérelmének elutasítása.
40. Furik János nyug. tanító kérelmének elutasítása.
41. Pénzügyi választmányi taggá Bizony Ákos főügyész, jegyzővé Regéczy József alügyész választatik.
42. Felsőborsodi egyházm. felterjesztés az iskolai ingatlanok átírása tárgyában.
43. Ugyanaz az egyházmegye Soltész Kálmán szendrői tanító ügyében újabb határozat-hozatalára utasítottatik.

44. Főisk. igazg. tanácsi javaslatok a tápintézeti hiány megszüntetésére.
45. Sárospataki főgimnáziumi internátus építéséhez telek vásárlás, államsegély kieszközlése s különféle megbizátások.
46. A sárospataki új főgimnáziumi épület tervezése.
47. Dr. Buza László egyetemi magántanársága, ez alapon való véglegesítése s rendes tanári fizetésének folyósítása.
48. Dr. Finkey Ferenc volt sárospataki jogtanár bucsu-levele, érdemeinek örökítése.
49. A sárospataki főgimn. s akadémiai tanárok részére családi korpótlék kieszközlése.
50. Halász Dánielnek helyettes tanárként való ismételt alkalmazása.
51. A közpénztári alapítványok könyvének elkészítéseért Radácsi Györgynek, felülvizsgálatáért Zsoldos Benőnek köszönet.
52. Deák Geyza sárospataki főgimn. tanárnak könyvraktár és nyomdafelügyelővé választása, tiszteletdíjának nov. 1-től való folyóvá tétele.
53. A sárospataki jogakadémia versenyképessé tételének újabb feltételei s az egyh. ker. állásfoglalása a jogakadémia jövőjére nézve.
54. 55. A sárospataki főiskola számadásaiban kérdésessé vált tételek megmagyarázása.
56. A Mudrány-birtok (szántóföld, rét) újabb bérbeadásának jóváhagyása.
57. Br. Vay Elemér 2000 koronás adománya (külföldi tanulmányútra) s köszönet az adományozónak.
58. Dusza Lajos zádorfalai lelkész tápintézeti alapítványának kiegészítése. Köszönet az alapítványért.
59. Kovácsy Sándor nyug. főgimn. tanárnak gazdasági választmányi taggá választása.
60. Dr. Csiky Kálmán jogtanár újabb szabadságoltatása.
61. Dr. Gerőcz Kálmánnak helyettes jogtanárként való alkalmazása.
62. A helyettes jogi tanszékeknek végleges tanerőkkel való betöltése.
63. Két alapítvány megnyílása a sárospataki főiskolában (1876-ban érettségizetteké és Sárospatak városának Kosuth-alapítványa.)

64. A Sárospataki Irodalmi Kör alapszabályainak módosítása az írói díj felemelése által.
65. Svingor Jenő volt főiskolai széniornek 400 K külföldi segély.
66. Lengyel István püspöki titkár, Papp József sátoraljaujhelyi vallás tanár és Enyedy Andor s.-lelkész jelentése a tátralomnaci egyházi szolgálatokról.
67. A miskolci főgimn. igazgató jelentése s ehhez fűződő határozatok.
68. A rimaszombati főgimn. igazgató jelentése s ehhez fűződő határozatok.
69. A miskolci (egyházkerületi) felsőbb leányiskola felügyelőbizottságának jelentése az 1913-iki költségvetésről s a hiány fedezése végett az egyházmegyék megkeresése.
70. A sárospataki főgimn. igazg. jelentése az új isk. évi létszámról megyénkénti megoszlás szerint.
71. A sárospataki akadémiai ig. jelentése az akadémiába való beiratkozás eredményéről.
72. Az egyházkerületi tanügyi bizottság jegyzőkönyve.

a) Jelenvoltak:

1. Czinke István t.-ü. biz. elnök megemlékezése :
  - a) Meczner Béla 25 éves jubileumáról;
  - β) Gagy Károly egyh. ker. tanítótestületi képviselővé történt megválasztásáról.
  - γ) Buza János haláláról.
  - δ) Gyűlésmegnyitás.
2. Előadó jelentése a népiskolák 1911—2. állapotáról.
3. Az irodalmi kör jelentése az ABC-ék s fali olvasótáblákról.
4. A tanítói szolgálati pragmatikáról.
5. Az egyháztörténelmi irkákról.
6. Vallástani órákról.
7. Felekezeti tanítók állami alkalmazásáról.
8. Egyévi önkéntes tanítók helyettesítéséről.
9. A tanszereknek hazai cégektől beszerzéséről.
10. Tanfelügyelői iskolalátogatók kinevezéséről a ref. egyház javára.
11. Az országos tanítói nyugdíjintézeti hozzájárulásról.
12. A kisdobronyi iskoláról.
13. A szabályrendelet s tanterv megküldéséről.
14. Az ungi egyházmegye tanytestületi képviselőinek számát négyre emelte.

15. Felsőzemplén kerületi tanügyi bizottságba tagül Liszkay Bertalant választotta.
  16. Népiskolai karénektárakról.
  17. A közoktatásügyi miniszter által ajánlott tanítói díjlevél mintáról.
  18. Intézkedés az iskolai felszerelések beszerzéséről.
Egyházkerületi intézkedés a tanügyi bizottság fölterjesztéseire.
    1. Statisztikai táblázatokról.
    4. Tanítói szolgálati pragmatikáról.
    5. Az egyháztörténelmi irkákrol.
    7. Ref. tanítók állami alkalmazásáról.
    8. A katonai szolgálatban álló egyéves önkéntes tanítók helyettesítéséről.
    9. 18. A tanszerek beszerzéséről.
  10. Ref. tanítók tanfelügyelői iskolalátogatókká leendő kinevezéséről.
  11. Az orsz. tanítói nyugdíjintézeti 4%-os hozzájárulásról.
  13. A tanterv s szabályrendelet elküldéséről.
  16. A népiskolai kis karénektár kötelező használatáról.
  17. A közokt. miniszter által ajánlott tanítói díjlevélminta elfogadásáról.
73. A nem felekezetünkhöz tartozó középfokú iskolák ref. növendékeinek vallásos oktatásáról és vizsgálatairól előadói jelentés s határozat az iglói vallástanítás ügyében s felhívás a kassai, tokaji és miskolci egyházközségek előljáróságához
  74. Az egyházkerületi missiói bizottság évi jelentése s erre hozott határozatok. Péter Mihály előadóvá választása.
  75. A lelkészek szolgálatképtelenségének megállapításánál követendő eljárás.
  76. A lelkészjelteknek gyakorlati bevezetése a pásztorokdásba s a theol. akadémiák állami segélyezésének ismételt sürgetése.
  77. A theol. internátusok felállításáról az ORLE. indítványának tud. vétele.
  78. A theol. akadémia törvényeinek és rendtartási szabályainak az egyet. konventre való felküldése.
  79. Az új theol. tanulmányi és vizsgálati rend életbeléptetésének igazolása.

80. A lelkészképesítő vizsgálatok egyidőben való megtartására tett debreceni indítványra jelentés kérése.
81. A Kálvin-könyvek ajánlása az egyházker. középiskoláknak és főiskolának jutalomkönyvekül.
82. Konventi felhívás a jogakadémiák jövőjére nézve.
83. A sárospataki főgimnáziumot bizonyos számadási hiány pótlására, a kerületeket az iskolákról beszolgáltatandó adatok kellő időben és együttes felterjesztésére hívja fel a konvent s tájékoztatást közöl a betérjesztendőkre nézve.
84. A ref. felsőbb leányiskolákra nézve szintén a pontos adat-szolgáltatást sürgeti s ugyancsak tájékoztatást ad a betérjesztendőkre nézve.
85. A főgimn. felügyeletre nézve a konvent a törvényes jogát fentartja s a nem református középiskolákra nézve in-
tensiv felügyeletet sürget.
86. A ref. főgimnáziumokban tartott róm kath. vallástani vizsgálatok elnöke csak az intézeti igazgató lehet.
87. Konventi felhívás a középiskolai hitoktatók helyzetének rendezése és a vallásoktatás állandósítása szempontjából a konvent véleményes javaslatot kér.
88. A népoktatási statisztikai adatok gyűjtésére szóló konventi kívánság az egyh. ker. tanügyi biz. előadó figyelmébe.
89. Konventi válasz és tanács a tanítói fizetések rendezésére.
90. Konventi álláspont a népkönyvtárak szervezésére nézve s egyházkerületünk felhívása e tárgyban az e. k. tanügyi bizottsághoz.
91. A népiskolai végbizonyítványok s törzskönyvek állami mintái.
92. Az énekvezéri fizetések rendezése végett adatok küldendők a konventnek. Ezek az érdekelt egyh.-községek és megyék által 1913. jan. 10-ig betérjesztendők az e. k. elnökséghez.
93. Az egyetemes névtárra nézve marad az egyházkerület a tavalyi határozata mellett; az adócsökkenésben a segítséget vállalja, s az illetőktől elvárja.
94. Az egyházi nyomtatványok központi (konventi) elvállalásának tud. vétele s azok megbíralására bizottság kiküldése az egyh. ker. elnökség vezetése alatt.
95. A m. kir. pénzügyminisztérium határozata a ref. egyházkerületi behivatalnokok részére kiállított díjlevelek bélyegmentességéről.

96. A patronage-munka intézményes támogatására az esperesek s egyházmegyei tanítóegyesületek felhivatnak.
97. A lelkészeket körlevélben hívják fel az esperesek a hidas-kürti Nagy Sándor hagyományából létesített vak-ápoló intézetre.
98. A vallás- és közokt. miniszter rendelete az elemi és ismétlő iskolák végbizonyítványának ingyenes kiszolgáltatására.
99. Lelkészi és tanítói változások.
100. Az egyházmegyei új tisztviselők bejelentése.
101. Megerősítésre felterjesztett díjlevelek felett való intézkedés.
102. Az újlőrincfalvi egyházközség építkezési kölcsöne ügyében a pénzügyi választmány határoz.
103. Az újlőrincfalvi egyházközség egyessége Varga Gáspárral 8 □-öl területű házhelyre nézve.
104. Az erdőbényei egyházközség építkezési kölcsöne s a tervezett épületek tervének és költségvetésének bevárása.
105. A királyhelmecei egyházközség adásvételi ügye.
106. A királyhelmecei egyházközség birtokeladási ügye.
107. A lukai egyh.-község kölcsönvételi ügye s ennek feltételei.
108. A mádi egyh.-község „szegényalapjának“ építkezésre való fordítása s ennek feltétele.
109. A mezőzombori egyh.-község részére az építkezési kölcsön felemelésének engedélyezése.
110. A mezőzombori egyh.-község adásvételi ügye.
111. A ricsei egyházközség kölcsönvételi ügye s ennek feltétele.
112. Tiszakarád adásvételi ügye.
113. A gálszécsi egyházközség adásvételi szerződésében előforduló hiány pótlásának engedélyezése.
114. A kisbárii egyházközség csereügyletének jóváhagyása.
115. A feledi egyházközség adásvételi ügye.
116. A gortvakisfaludi egyházközség kölcsönvételi ügye.
- 117., 118., 119. A rimaszombati egyh.-község adásvételi ügye.
120. A pelsőci egyházközség bizonyos adásvételre a szerződések bemutatójának kikötése mellett engedélyt kap.
121. A szállósardói egyházközség a 200 koronás iskolai alapját 5 évi visszafizetés kikötése mellett, építkezésre kölcsön veheti.

122. A teresztenyei egyházközség adásvételi ügye.
123. A teresztenyei egyházközség kölcsön felvételi ügye.
124. A nagydobronyi egyházközség kifarcellázandó földterületének kiegészítésére engedély.
125. Az ungtarnóci egyházközség kölcsönfelvételi ügye.
126. A korláthelmeci egyházközség építkezési ügyében beadott lelkészi felebbezés visszavonása.
127. A felsőrőesei egyházközség adásvételi ügye.
128. A Gusztáv Adolf egyleti segélyre beadott kérvényeknek bizottsághoz utasítása.
129. Közhirdetésre ajánlott egyházközségek.
130. Káplántartási segélyt, káplánjaik részére fizetést kiegészítő államsegélyt kérelmezők ügye.
131. Révész Kálmán esperes javaslata az államsegélylyel szervezendő vallásnári állásokra nézve — konventre terjesztetik fel.
132. A Kálvin-szövetség kérelme a keresztyénellenes sajtóirodalom és agitatio elleni védekezés tárgyában az egyházmegeyi lelkészi értekezletkehez tétetik.
133. Hegedűs János kérelme az egységes nyomtatvány-minta tár kiadhatása tárgyában nem teljesíthető.
134. A tanügyi választmány jelentése az egyházker felsőbb leányiskolának 13.000 koronányi új szükségletéről s ennek kölcsön útján való fedezéséről.
135. Felsőborsodi és felsőzempléni indítvány a tanítói fizetések kiegészítéséről s a kántori fizetés különválasztásáról.
136. Illésy Pál és Jelenffy Tóth Zsuzsánna szentistvánbaksai alapítványáról ; a bemutatott 4 drb oklevél megerősítése s elhelyezésének meghatározása.
137. A miskolci egyházközségnek megengedtetik, hogy a szűkösi tárba fizetendő járulékot nov. 1-én fizethesse be.
138. Az alsóborsodi egyházmegye javaslatára a vásároknak a vásárnapokról és ünnepnapokról való eltétele végett az egyházker. felír a keresk. miniszterhez.
139. A szinnai vallásszérelmi ügyben a felferjesztett iratok a püspöki hivatalnak adatnak ki.
140. Az újlőrincfalvai lelkész-tanítói állás különválasztása.
141. A miskolci egyházközség — Soltész Nagy Albert-féle sirbolt-építési alapja az egyházker. pénztár kezelése alá felvétetik.

142. A szerencsi ref. templom építési ügyében az országos műemlékek bizottsága megkerestetik s a kijavítás céljaira az egyházker. bizonyos alapjai feltételesen felhasználhatók.
143. A tarcali lelkészi földek haszonbérbeadásának engedélyezése 6 évre.
144. A tályai egyházközség által felterjesztett alapító oklevelek megerősítése s azok széthelyezése.
145. Gecsey Péter tarcali lelkész 4000 koronás alapítványa az a.-zempléni lelkészleányok kiházasítási céljaira — elismeréssel fogadtatik.
146. Alsózempléni javaslat a tűzkárbiztosítási tárgyak értékének felemelésére nézve s a Fonciére Pesti Biztosító intézetnek egyházker. határozattal való utasítása a 25⁰/₀-os emelésre.
147. Ugyanaz az egyhm. a bacskai vallássérelem ügyében.
148. A sajtóhidvégi egyházközség rendkívüli adókimetése.
149. A sajtóivánkai lelkésztanítói állás különválasztásának, új tanítói állás szervezésének, új lelkészlakás építésének engedélyezése s az ezekre vonatkozó kölcsön iránti kérelmének a pénzügyi választmányhoz utasítása.
150. A nekézseni egyházközség templomépítési kérelme a f.-borsodi egyh.-megyéhez visszatételük.
151. A szalonnai egyház. templomának a műemlékek közé való felvétele végett az országos bizottsághoz forduljon.
152. Farkas Géza gömöri tanácsbíró 2000 koronás egyházmegyei alapítványának elismeréssel való elfogadása.
153. A hanvai egyházközség lelkészi működési pótlékának ügye a gömöri egyházmegyére tételük át.
154. A szini ref. iskolák államosítása.
155. Ungi egyházmegyei indítvány az egyházközségek anyagi megerősítése tárgyában a reformáció 4-dik évszázados fordulója alkalmából.
156. Komjáthy Gábor ungvári lelkész kérelme az ungvári hitoktatói állás mielőbbi felállítására végett.
157. Gyöngyössy Berta kérvénye a Baldácsy alaptól való segélyeztetése végett.
158. Felirat a miniszterhez a tanári nyugdíjazás idejének tervezett megváltoztatása alkalmából.
159. Molnár János püspöki szolga fizetésének emelése.

160. A püspöki iroda fűtési és világítási költségeinek emelése.
161. Illés Ferenc abaujszántói nyug. tanító ismételt panaszos jelentése.
162. Kiss Ferenc gortvakisfaludi nyugdíjintézeti belépési járulékára nézve a pénzügyi választmány határoz.
163. A kongruaügyi bizottságba Révész Kálmán megválasztatik.
164. A jelentő-ívek kiigazítását eszközlő bizottság megszüntetése.
165. A gyűlés berekesztése.
Hitelesítési záradék.

II. Bírószági ügyek.

- I. Az időszaki tanács újra választása.
- II. A felsőábrányi lelkészválasztás felebbezett ügye.
- III. A bódvaszilasi egyházközség felebbezése a Balassa Mihály tanító legeltetési illetményét megállapító tavaszi egyházmegyei bírószági ítélet ellen.
- IV. Kálniczky János bezői lelkész felebbezése a zahari egyházközségtől követelt fuvardija tárgyában.
- V. Urbán Mihályné lelkészi özvegy felebbezése Peley József záhonyi lelkész elleni követelése tárgyában.

III. Függelékek.

1. Népiskolai és tanítói könyvtárak könyvjegyzéke
2. A tiszáninneni egyházkerületben lovó társ-, leány- és fiókegyházak.
3. Alsózempléni egyházmegyében levő társ-, leány- és fiókegyházak.
4. Szabályrendelet az ingó és ingatlan javak kezeléséről.
5. Egyházkerületi tisztviselők, bizottságok.

Az egyes pontokat jegyezték:

1. *Radácsi György* lelkészi főjegyző az 1—6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 26, 27, 30, 32, 33, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 70, 71, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 161, 162, 163, 164, 165.
2. *Dr. Puky Endre* világi főjegyző 21, 24, 31, 35, 38, 39, 40, 41, 134, 136, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, Bir. II.
3. *Péter Mihály* lelkészi aljegyző 7, 8, 9, 22, 23, 28, 29, 34, 36, 42, 43, 66, 74, 99, 100, 130, 132, 133, 149, 150, 151, 156. Bir. III., IV, V.
4. *Dr. Mitrovics Gyula* világi aljegyző 48, 51, 67, 68, 69, 96, 97, 98, 131, 152, 157, 158.
5. *Fodor György* lelkészi aljegyző 25, 29, 37, 72, 73, 95, 101, 128, 129, 135, 153, 154, 159, 160.
6. *Dr. Kérészy Barna* világi aljegyző 20, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 137, 138, 139, 140, 141, 155. pontokat.

Betűsoros névmutató.

- Abauji egyházmegye 136.
Alsóborsodi egyházmegye 20, 72, 102, 103, 137, 138, 139,
140, 141, Bir. II.
Alsózempléni egyházmegye 30, 38, 104, 105, 106, 107, 108,
109, 110, 111, 112, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148.
Arday Pál 67.
Bacsikai e. k. 30.
Baksay Sándor püspök 5.
Balassa Mihály Bir. IV.
Bálint Dezső 17, 27, 34, 94.
Bárczay László 34.
Bartha József 142.
Barkai e. k. 13.
Beregszászy Ferenc 43.
Bernáth Aladár 34.
Berzsenyi Jenő dr. 6.
Bezői e. k. 13.
Bizony Ákos 41.
Bodor István 16, 68.
Bodrogszentesi e. k. 30.
Bódvaszilasi e. k. Bir. IV.
Bornemisza László 34, Bir. I.
Buza János családja 8, 72.
Buza László dr. 11. 47.
Csabay Pál 34, Bir. I.
Csiky Kálmán dr. 60.
Csontos József 34.
Csorba György 34.
Czinke István 34, 72, 73, 94.
Damaki e. k. 13.

- Deák Geyza 52.
 Debreczeni Bertalan családja 7.
 Dijlevelek erősítését kérő egyházközségek 101.
 Diósgyőri vasgyári fiók egyházközség 20.
 Dókus Ernő 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 34, 36.
 Dókus Gyula 17, 46, Bir. I.
 Dókus László 34, Bir. I.
 Domby László 34, 84.
 Dunántuli ág. hitv. ev. egyh. kerület 21.
 Dusza Lajos 58.
 Egyetemes konvent 17, 21, 28, 32, 35, 49, 51, 72 (1, 7, 10, 11), 74, 76, 78, 79, 80, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 93, 94, 130, 131, 133, 156, 158.
 Egyházkerületi elnökség 16, 18, 20, 21, 23, 31, 33, 35, 36, 38, 43, 45, 53, 72, 83, 92, 104, 105, 107, 111, 120, 130, 131, 138, 142, 143, 152, 165, Bir. I.
 Egyházkerületi főügyész 38.
 Egyházkerületi lelkészképesítő bizottság 80.
 Egyházkerületi pénzügyi választmány 24, 35, 39, 40, 41, 69, 134, 149.
 Egyházkerületi tanügyi bizottság 72.
 Egyházközségek általában 25, 33, 69, 89, 92, 93, 186.
 Egyházmegyei gondnokok általában 36.
 Egyházmegyei missioi bizottságok 29.
 Egyházmegyei lelkészi értekezletek 132.
 Egyházmegyei tanügyi bizottságok 37, 72, 90.
 Egyházmegyék általában 22, 25, 28, 29, 33, 36, 37, 53, 69, 72, 75, 92, 93, 95, 99, 100, 101, 132, 146, Füg. g.
 Elekes Imre 34.
 Enyedy Andor 66.
 Erdőbényei e. k. 104.
 Esperesek általában 16, 22, 25, 28, 29, 33, 36, 53, 69, 75, 85, 88, 92, 93, 95, 96, 97, 101, 146, Füg. g. I.
 Farkas Géza 152.
 Fejes István püspök s püspöki hivatal 1, 2, 10, 22, 34, 93, 94, 98, 139, 147, 151, 158, 159, 160.
 Feledi e. k. 115.
 Felsőborsodi egyházmegye 42, 43, 135, 149, 150, 151.
 Felsőőrcei e. k. 127.
 Felsőábrányi e. k. Bir. II.

- Felsőzempléni egyházmegye 30, 113, 114, 135.
Finkey Ferenc dr. 26, 48.
Fodor György 11, 12, 25, 34, 72, 88.
Fonciere Pesti Biztosító Intézet 146.
Fulókercsi e. k. 13.
Furik János 40.
Függő tárgyak (Skontro) 19, 22, 23, 31, 43, 44, 69, 73, 92,
111, 120, 134, 145, 152.
Gagy Károly 11, 72.
Gálszécsi e. k. 113.
Gecsey Péter 145.
Gerőcz Kálmán 61.
Gergely Béla Bir. II.
Gortvakisfaludi e. k. 116.
Gömöri egyházmegye 116, 117, 118, 119, 120, 152, 153.
Gönczy Ferenc 38.
Gusztáv Adolf-segélyt kérő egyházközségek 128.
Gusztáv Adolf- és internátusi bizottság 34.
Gyöngyössy Berta 157.
Gyűlés-tagok igazolása 4.
Halász Dénes 50.
Hanvai egyházközség 153.
Hegedüs és Sándor könyvkiadó cég 33.
Hegedüs János 133.
Hézsér Emil 34.
Homoki Antal özvegye 9.
Horváth Elemér 34.
Hutka József Bir. I.
Időszaki tanács tagjai Bir. I.
Illés Ferenc 161.
Illésy Pál és neje 136.
Internátusi bizottság 34.
Jenkei egyházközség 30.
Kassai egyházközség 73/b.
Kérészy Barna 17. Bir. I.
Kérészy Barna dr. 11, 12.
Királyhelmeci egyházközség 105, 106
Kisbárii egyházközség 114.
Komjáthy Gábor 34, 156.
Kiss Tamás 130.

- Kiss Ferenc 162.
 Kongruaügyi bizottság 163.
 Korláthelmeci egyházközség 126.
 Kovács Gábor dr. 11. 34.
 Kovácsy Sándor 59.
 Kozma Gedeonné özv. 39.
 Középiskolai, tanító- s tanítónőképzőbéli, reáliskolai, polgári iskolai, felsőleányiskolai, felsőkereskedelmi iskolai stb. hitoktatók (másfelekezetbeli iskolákban) 73, 81, 131.
 Közhirdetésekre ajánlott egyházközségek. 129.
 Kádár Kálmán Bír. I.
 Kálniczky János Bír. III.
 Kálvinszövetség 132.
 Káplántartási díjakat és kápláni fizetéskiegészítést kérelmezők 130.
 Lelkészek általában 10, 11, 16, 22, 25, 31, 33, 53, 72, 85, 88, 89, 93, 95, 97, 98. 99. Függ. 1.
 Lelkészképesítő-bizottság 15, 18.
 Lelkeszi értekezletek 22.
 Lengyel István 34, 66.
 Lukai egyházközség 107.
 Mádi egyházközség 13, 108.
 Mádi József és társai 38.
 Maklár Pap Miklós 52.
 Meczner Béla 17, 34, 72, Bír. I.
 Meczner József 34, Bír. I.
 Mezőzombori e. k. 109, 110.
 Miglészi e. k. 13.
 Minaji e. k. 30.
 Miskolci ref. főgimn. igazgató 67, 81, 83, 86.
 Miskolci főgimn. igazgató-tanács elnöksége 67, 81, 83.
 Miskolci ref. felső leányiskola (egyházkerületi) felügyelősege 69, 81, 83, 84, 134.
 Miskolci e. k. 73/c, 137, 141.
 Missiói bizottság 74.
 Missiói egyházközségek s lelkészeik 74.
 Műemlékek országos bizottsága 142, 151.
 Molnár János 159.
 Mitrovics Gyula dr. 34, 53.
 Nagydobronyi e. k. 124.

- Nekézseni e. k. 13.
 Novák Lajos 19.
 Novák Sándor és társai Bír. II.
Órák Kálmán 130.
 Pácini e. k. 13.
 Páhy József 57.
 Palágyi e. k. 13.
 Papp József 66.
 Peley József Bír. V.
 Pelsőci e. k. 120.
 Péter József 130.
 Péter Mihály 74.
 Puky Endre dr. 11, 12, 34.
Radácsi György 17, 25, 26, 34, 51, 72, 13, Bír. 1.
 Ragályi Béla 15, 17, 34, Bír. I.
 Ragályi Géza Bír. I.
 Regéczy József 41.
 Ref. iskolaszéki elnökök az egyházmegyékben 33.
 Révész Kálmán 17, 31, 34, 94, 131, 163, 165.
 Réz László 74.
 Rimaszombati e. k. 117, 118, 119.
 Rimaszombati főgimn. igazgató 68, 81, 83, 86.
 Rimaszombati főgymn. igazgató-tanács elnöksége 68.
 Ricsei e. k. 111,
Sajóhidvégi e. k. 148.
 Sajóivánkai e. k. 149.
 Sárospataki akadémiai szék 23, 45, 49, 63, 71.
 Sárospataki főgimnázium és igazgató 10, 45, 46, 49, 50, 63,
 70, 81, 83, 86.
 Sárospataki főiskola gazdasági választmánya 44, 45, 52, 53,
 56, 59, 63, 64.
 Sárospataki főiskolai igazg. tanács 15, 23, 34, 44, 45, 46,
 49, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 76,
 78, 83.
 Sárospataki főiskolai pénztár 47, 52, 63, 64, 65.
 Sárospataki jogakadémia 53, 60, 62, 81.
 Sárospataki Irodalmi-Kör 64, 72.
 Sárospataki theol. akadémia 32, 45, 76, 78, 79, 80, 81.
 Sárospatak város 63.
 Soltész Kálmán 43.

- Scós Mihály 67.
Szabó László 67.
Szabó Sándor dr. 34.
Szalay László Bir. I.
Szalonnai e. k. 151.
Szent-Imrey Gyula Bir. I.
Szerencsi e. k. 142.
Szini e. k. 154.
Szinnai e. k. 139.
Szöllőssardói e. k. 121.
Szuhay Benedek 34.
Sztáray Sándor gr. 127.
Szűcs István 34, Bir. I.
Svingor Jenő 65.
Táallyai e. k. 144.
Táallyai alapítólevelek 144.
Tanárok általában 158.
Tanítóegyesületek 96, Függ. 1.
Tanítók általában 25, 33, 53, 72, 88, 89, 92, 95, 96, 98, 99,
135, Függ. 1.
Tarcali e. k. 143.
Teresztenyei e. k. 122, 123.
Tiszai ág. hitv. ev. egyh.-kerület 31.
Tiszakarádi e. k. 112.
Tornai egy.-közs. 121, 122, 123, 154, Bir. IV.
Tóth Kálmán 130.
Tokaji e. k. 73/b.
Tökesegegy s egyszersmindenkori segély-bizottság 34, 128.
Tussai e. k. 13.
Tüdős István dr. 34, 94, Bir. I.
Ujlőrincfalvai e. k. 102, 103, 140.
Ujonnan választott egyházi tisztviselők 100.
Ungi egyházmegye 30, 124, 125, 126, 127, 155, Bir. III.
Bir. V.
Ungtarnóci e. k. 125.
Urbán Mihályné Bir. V.
Vallás- és énektanítói vizsgálattevők 73.
Vallástanítók (más felekezeti stb. iskolákban tanítók) 131.
Vámoslucskai e. k. 30.

Varga Gáspár 103.
Vattay László családja 74.
Vay Elemér br. 34, 57, 69, Bir. I.
Veress Sámuel dr. 34.
Zahari e. k. Bir. III.
Zsinatelőkészítő bizottság 34.
Zsoldos Benő 51.

Sajtóhibák :

- A 31-dik pont utolsó előtti kikezdésében *tiszáninneri* helyett *tiszai*.
- A 66-dik pontban Lengyel *József* helyett *István*.
- A 76-dik pont 2-dik bekezdésében *megszüntetését* helyett *megsürgetését*.
- A 78-dik pont határozati részében *kiküldendő* helyett *felküldendő* olvasandó.